प्रश्नोतररत्न चींतामणी.

रचीत तइयार करनार.

शेठ अनुपचंद मलुकचंद.

मुकाम भरुच बंदर.

आत्माअर्थी भाइओना हीतने अर्थे

छपावी प्रसिद्ध कर्ता

अनुपचंद मलुकचंद.

अमदावाद.

"गुजरात गेझेट"मां छाप्युं.

संवत १९५२ सने १८९६.

कीम्मत रु०—४—० चार आना.

प्रस्तावना.

आ ग्रंथमां मथमथी जैनी शाथी केहेवा. तथा जैनी था। तेमने शुं शुं करवुं जोइए ते अधीकार छे. मार्गानुशारीनो (था संमकितनो तथा श्रावकना बार व्रत तथा साधुनो मार्ग)था चौद गुण स्थाननुं स्वरुप तथा कर्म केटला कर्मनी प्रकृती केटली. कर्म केम आवे छे. कर्म शुं पदार्थ छे. कर्म शुं फळने आपे छे कर्म केम नास थाय छे. कर्म नास करवाना शुं शुं उपाय. ग्रहस्थ धर्म, पुजाभग्ती तथा प्रभुना केम बहुमान करवा, केम गुण ग्राम करवा. शुं शुं भावनाओ भाववी. देव द्रव्य भक्षणथी. ज्ञानद्रव्य भक्षणथी. तथा साधारण द्रव्य भक्षण नथी. शुं नुकसान थाय छे. तेनी कथाओ तथा धर्मप्रवृतीमां शास्त्रना आधार अने तेना पाना सहीत बीबोध प्रकारना प्रश्नोत्तर तथा ध्यानना स्वरुप तथा प्रतिक्रमणना हेतु तथा शुद्ध आत्मा केम थाय तेनुं भावनानुं स्वरुप. तथा मरण वखते शुं शुं करीने संथारो करवो तेनुं स्वरुप तथा रात्रीए सुनी वखतनी वीधी. प्रतिस्था दोसाना मुहर्त. ए वीगेरे वस्तुओना स्वरुप आत्माने हीत करवाना छे ते सांकळीयाथी जणाशे. आ ग्रंथ करवामां मारु दील जोइये हेवुं नोतुं. पण मारा प्रीयमीत्र रायचंदभाइ उदेचंद वीगरे एघणी पेरणा करवाथी मारा मनमां आव्युं के माहारामां शास्त्र रचवानी शक्तीतो नथी. पण बाळको जेम पहेला कको गुंटे छे. पछी अभ्यास करतां कको काहाडतां आवडे छे तेम हुं पण आ भाइयोनी अतीशे पेरणा छे तो थोडुं थोडुं लखी जे जे

शास्त्रमां ते वात जे पानामां होय ते साथे जणावुं. तो वांचनार भाइयोने सुगम पडे. अने मने आ चोपडी लखवानो मयास करवाथी माहारो प्रमाद छुटशे. वळी शास्त्रनी वातो वांचेली पाछी स्मृतीमां आवशे, एम विचार करी, जे जे वखते जे जे प्रश्नो याद आव्या. वा मारी पासे मारा धर्म सनेही ओ बेसता तेमने प्रश्न करेला ते पण दाखल कर्या छे एटले अनुक्रमनो नीयम रह्यो नथी आ ग्रंथमां मुख्यता तो जैनी भाइओ सारु रचना छे. तोपण आ ग्रंथमां अन्यधर्मनी कोइ पण जगाए निंदना शब्द नथी. अने आ चोपडीमां, मार्गानुसारीना गुण वगेरे केटलीएक आत्मीक वात सर्व धर्मवाला ने उपयोगी अने पसंन पडे एवी छे. माटे अन्य धर्मवाळाने पण मध्यस्थ द्रष्टी राखी खरु शुं छे अने खोटुं शुं छे ते जाणवुं एटलो विचार करी वांचशे तो तेने पण अत्यंत लाभ थशे. अने जरुर फायदो थशे, कोई कोई बाबत समजम नही आवे तेना प्रश्न लखशे तो हुं बनतो खुलासो आपीश घणा अन्य दर्शनी भाइयो तथा स्वदर्शनी भाइयोए मागनं करवाथी १०००) नकलने बदले २०००) नकल (चोपडी छपाववामां आवी छे. ए चोपडी बनावती वखत छपाववानो मारो विचार नहि हतो, पण माहारा प्रीयमित्रो स्वदर्शनी तथा अन्यदर्शनी भाइयोनी घणी पेरणाथी छपाववा थयुं छे, ए चोपडनी खरी कीम्मत करतां पण ओछी कीम्मत राखवामां आवी छे. के जेथी करीने सरवे भाइयो लाभ लइ शके, आ चोपडीना घणा खरीददार थया छे अने बीजा घणा थवानो संभव छे तेने माटे घणी चोपडीयों छपाववाना खरचमां प्रथमथीज पइसानी मदद आपी छे, तथ

आ चोपडी मारी लखेली उपरथी छपाववामां घणी मदद श्री भावनगरना मारा मीत्र कुंवरजी आणंदजीए आपी छे अने मारी लखेली चोपडीमां केटलाएक भागमां लखीत दोषनो पोते सुधारो करी छपाववा मोकलता, ने ते लखवानी सारी महेनत लीधी हती माटे तेमनो पण उपगार मानवानो छे, आ चोपडी छपाववा अगाउथी पैसा आपवानी मदद करनार ग्रहस्थोनां नाम नीचे प्रमाणे दरशाव्या छे.

०) श्री सुरतवाला शा. नाहानचंद रायचंद प्रथमथी आपवा कबुल करवाथीज आ चोपडी छपावानो विचार मुकरर थयो हतो.

०) श्री अमदावादना शेठ. दलपतभाई भगुभाईना घरना रु ५०) शेठाणी बाई गंगा बेने आप्या ने रु १०) चंचल बेनना तरफना.

५). अमो अनुपचंद मलुकचंद तथा हमारी घणीआनी मंछाना तरफथी तथा हमारा भाई नगीनदासनी घणीआनो बाई तेजकोर तरफथी.

५) शा. ललुभाई अमरचंद भरुचना.

३) बाई जडाव शा. हेमचंद मोतीचंदनी बीधवानी वती शा. नगीनदास वमलचंदे आप्या.

२६३)

आ मुजब ओछी कीमत लेवामां पैसानी मदद करी छे तथा चोपडी १००० छपाववी हती ते ओछी कीमते वेचवी हती तेथी वधारे छपाववा वीचार नही हतो तोपण नीचे मुजब लखेला ग्रहस्थोए पोतानी तरफथी वधारे छपाववी

कहीने मुल कीमते लीधी तेनां नाम.

४०० चारसो चोपडीओ शेठ. अमरचंद पेमचंद खंभात-वालाना तरफथी हा. पोपटभाई तथा पीतांबर-भाई अमरचंद.

४०० चारसो चोपडीओ श्री मेशानाना शा. वेणीचंद सुरचंद. नीचे लखेलां ग्रहस्थो तरफथी.

१००) मुबाईना शटाना पाटीआवाला तरफथी.

२००) मेशानानी वीद्याशाळानु ज्ञानना भंडार तरफथी हा. नागरदास नथुभाइ.

१००) मेशानाना सुरचंद मोतीचंद तरफथी.

०) शा. रायचंदभाइ उदेचंद तथा डाह्याभाई उदेचंद तरफथी शा. नगीनदास उदेचंद.

५०) बाई. उजम शा. रायचंद शीवलालनी वीधवा.

५०) शेठ. करमचंद जेअचंदनी वीधवा बाई माहाकोर बाई तरफथी.

२५) शा. मगनलाल मेलापचंद एमना पीताजी शा मेलापचंद करमचंद तरफथी.

२५) शा. फुलचंद रामजी जलालपोर.

१०००) मफत आपवा राखी छे.

आ चोपडी छपाववाना काममां पुस्तक वेचवु एमहारे मनमां ठीक नही लागवाथी आ ग्रहस्थो मदत करनार मलवाथी छपावानुं बन्युं छे. अने कीमत सेज राखी छे. ते खपवालाज ले ते सारु "आ चोपडी बनाववानो मारी शक्ति आववाना मारा उपगारी पुरुषनं सहेज वरणव करूछुं. आठ वरसनो थयो ते वखतमां अमदावादना शा. ठाकरसी

पुंजाभाइ भरुचमां दफतरदार हता तेओनो माहारा उपर बहु पोपार हतो ने तेमने मने रोजना नोम धारता शीखव्युं तथा पौषध वीगरे करवानो अभीयास कराव्यो. ते दीवसथी धर्मनी प्रीतिसीह थइ अने १४ वरसनी उपर थइ त्यारे हुकम मुनीनो संजोग थयो तेमने मने आगेम सार नव तत्वना छुटा बोल शीखव्या. तथा केटलीएक अध्यात्मी वातो एकांत समजावी. सुत्र वांचवानी छुट बतावी तेथी में घणा सिद्धांतो घणी वखत वांच्या तेथी स्यादवाद मार्गनी सद्धा थइ अने सुत्र वांचवा श्रावकने जोग्य नथी. तथा एकांत मार्ग जैन सीलीथी उलटो हुकम मुनीनो बतावेलो मार्ग आगेमोथी समजवामां आव्यो. तेथी संवत १९२१ नी सालथी हुकम मुनीनो प्रसंग छोडवो पड्यो. त्यार पछी पंजाबी तपसीजी साहेब मोहनलाल तथा मुनी माहाराजजी साहेब बुटेरायजी माहाराजनो प्रसंग थयो तेमनी पासे स्याद वाद मार्ग पुष्ट थयो तथा श्रावकना बार व्रत लीधा तथा केटलीएक बोध थयो त्यार बाद संवत १९४२ नी सालमां मुनीमाहाराज श्री आत्मारामजी माहाराजजी साहेब मल्या तेमना प्रसंगे पण बोध वृद्धिने पाम्यो. संवत १९२८ नी साल पछी बेपारनी उपाधी ओछी करी तेथी शास्त्र जोवानी तक मली तेमा श्री हेमाचार्य माहाराज तथा श्री हरिभद्र सुरीमाहाराज तथ जसवीजयजी माहाराज वीगरे अनेक आचार्यना ग्रंथो वांच वाथी पण कंइक बोध थयो. आ चोपडी बनाववानी बा लक जेवी शक्ति आवी ते उपगार आ माहा पुरुषोनो छे अने तेमनां गुणनो ओसीगण थवुं दुर्लभ छे.

आ चोपडीना पाना १६८ सुधी आचार्य माहारा

श्री आत्मारामजी माहाराजजीए पण तपासी जोया छे अने बीजो भागना पाना मोकलवाना हता एटलामां ए माहाराजजी साहेब स्वर्गवास थया तेथी मोकलवा रह्या आ मारा सरवे उपगारीने नमस्कार करुंछुं.

आ पुस्तक वांचनार साहेबोने वीनती करुंछुं के आ चोपडी बाळक्रीडा जेवी बनावी छे तेमां कंइ पण माहारी भुल चुक थइ होय तो ते सुधारी वांचवुं. अने मने लखी मोकलवा कृपा करवी के मारी भुल सुधरे. केटलीएक लखीत दोसनी पहेली भुलनुं सुद्धीपत्रक करेलुं छे ते आ चोपडीमा दाखल कीधुं छे ते उपरथी वांचनार साहेबोए प्रथम सुधारीने वांचवुं जेथी करीने बराबर समजी शकाय. ए मारी वीनंती छे.

आ चोपडीमां प्रश्ननो आंकमां १४१ बदल २४१ वीगेरे मुकाया छे ते छापनारनी भूल छे.

संवत १९९२ना जेठ वद ४

ली. अनुपचंद मलुकचंद.

———

अनुक्रमणिका.

पानु.

उपर पैसानो मदत करनार नाम लख्या छे तथा
१० रुपिया शा. रतनचंद मगनचंदना छे.

पानु.	ओळ.	अशुद्ध.	शुद्ध
९०	२५	सु	सु
९१	१	ल	ला
,,	३	ग	काढी नाखवो
९४	१३	सु	सि
९६	२३	सु	सि
९९	९		नीवधारवो
१०८	१	वी	वीं
१०९	७	जा	हा
११६	४	ग्र	थ
१२१	१	ग	काडी नाखवो
१३२	४	वा	वा
१३९	२१	प	प
१४०	११	छ	छे
१४३	५	ने	जे
१४४			प्रश्न दाखल करवुं के जैनमां घणा गच्छ छे ते शुद्ध छे के केम.
१४५	१२	प्र	प्रवधारवुं.
१४९	१७	व	व
१५०	११	रुय	रुयु
१५२	१४	प	प
१५५	११	न	ने
	१४	क	का
	२१	यागे	योगे

पानु.	ओळ.	अशुद्ध	शुद्ध.
५२	३	कयानु	थवानु
५३	११	यँ	यँ
५४	२४	श्र	ज
५५	२२	ले	एटले
५७	१४	ल	ले
५९	९	मे	ते
,,	२५	त	ति
६०	८	बु	पु
६३	६	ओ	ओनी
,,	४	लाक	लाएक
६५	१३	ण	णे
,,	१८	वा	धा
६७	३	नं	वं
६८	७	आ	ओ
,,	२४	ना	नी
६८	१६	आ	ओ
६९	१९	लोभ	क्रोध
७२	१२	त्या	त्या ख्या
७४	१	हाय	होय
७६	१४	वा	धा
८५	१५	तना	ता
८९	३	वचमांखोलीवज्र	तेनाउपरपाटो
		मयहोयतेनाउपर	होयवचमांखो
,,	४	पाटो होय	ली वज्रमयहोय

पानुं.	ओळ.	अशुद्ध.	शुद्ध
९०	२५	क्षु	क्षु
९१	१	ल	ला
,,	३	ग	काडी नाखवो
९४	१३	सु	सि
९६	२३	सु	सि
९९	९		नीवधारवो
१०८	१	वी	वीं
१०९	७	जा	हा
११६	४	घ	थ
१२१	१	ग	काडी नाखवो
१३२	४	वा	वा
१३९	२१	प	प
१४०	११	छ	छे
१४३	५	ने	जे
१४४			प्रश्न दाखल करवुं के जैनमां घणा गछ छे ते सुद्ध छे के केम.
१४५	१२	म	मवधारवुं.
१४९	१७	व	व
१५०	११	ख्य	ख्यु
१५२	१४	प	प
१५५	११	न	ने
,,	१४	क	का
,,	२१	यागे	योगे

पानु.	ओल.	अशुद्ध.	शुद्ध.
१५६	१०	माना	मजा
,,	२५	ल	लु
१६१	६	ता	ना
,,	८	श	शॅ
१६३	५	ज	जं
,,	,,	र	रे
,,	७	ह	हे
१६६	३	पू	पु
,,	१२	ला	लो
,,	२४	वाद्	वंदि
१६७	१४	पे	प
१६८	३	ना	नि
,,	१०	एक	ए
,,	१९	अ	आ
,,	१९		क वधारवो
,,	११	आउर	भत्त
१७०	१३	था	थ
१७१	२५	घ	धि
१७२	२५	नो	नी
,,	२१	नो	नी
१७४	८	अ	च
१७५	२०		ते वधारवुं
१७५	७	स्यं	स्कं
१७६	३	ग्र	ग्र

पानु.	ओल.	अशुद्ध.	शुद्ध.
,,	२१	ठ	छे
,,	१३	नु	०
,,	१४	छ	ठे
१७७	५	ने	म
१७८	५	स	सा
१७८	७		ल
१८०	१५	या	ल्या
१८१	४	ल	भ
,,	,,	ली	भि
१८४	११	थें	थि
१८५	२५	ला	लो
१८६	५	आ	य
१८९	१६	सु	पृ
१९०	४	ला	ल्या
,,	१२	धा	ध्या
,,	१२		ध्या वधारवुं
,,	१३	ने	ते
१९२	६	पुं	द्वि
,,	९	ना	मा
,,	११	निति	नाते
,,	१९	स	सं
१९३	२	मां	मो
,,	२०	ल	ले
,,	२७	घरां	घर्यां

पानु.	ओळ.	अशुद्ध.	शुद्ध.
,,	१९	कि	किं
१९५	१०		म वधारवो
,,	२०	रस	सा
१९७	२	न	त
१९८	४	ज्ञा	भाव
१९९	६	क	फु
२०१	११	अ	थी
,,	१४	घ	वा
२०२	८	ध	व
२०३	१	सन	स्न
२०९	१६	घा	व्या
२११	२३	व्य	व
२११	१३	ह	ह्वे
२११	२५	म	मे
२१६	१	र	रु
२१८	११–१२	स	सा
२२०	९	न	ना
२२४	६	स्कंध धीज	काढी नाखवुं
२२५	१	क	के
,,	१४	पखवी	रको
२२६	३	नि	प
२२६	२	न	नि
२३०	१७	य	यँ
२३१	७		ले वधारवुं

पानु.	ओल.	अशुद्ध.	शुद्ध.
२३२	६		९२नो आंक वधारवो.
२३३	१६	जा	जो
२३४	१४	च	चा
२३६	११		च काडी नाखवो
२३६	२२	०	पचीस जोजननुं ज्ञान छे एटलु वधारवुं
२३७	१४	म	मे
२३८	६	भा	भ
२४०	१३	ल	ले
२४०	३	पणमा	मापण
२४०	१४	न	ने
२४०	१९	युं	यु
२४१	१३	त	ते
२४२	१८	थाय	काडी नाखवो
२४३	६	व	व
२४५	१५	छता	थवाथी
२४६	१	स्यु	त्यु
२४६	५	त्र	काडी नाखवो
२४७	६		न वधारवो
२४८	१५	प	घ
२४९	१३	थ	थि
२४९	१४	नो	नि
२५०	१	व	वि
२५०	२१	धर्म	र्म

पानु	ओळ	अशुद्ध	शुद्ध
२५२	२१	होतो	होयतो
२५२	१	ने	काढी नाखवो
२५२	२०	य	म
२५२	२३	ग	प
२५४	१८	भो	जो
२५५	१२	भ	भु
२५५	१२	ग	गे
२५५	१८	ने	जे
२५७	१५	पे	ण
२६२	११	ण	णु
२६९	२२	तेथी आवी जैन मतनी अनु	ते छतां आवी पोतानी
२६८	१९	हे	रे
२६८	२१	म	सा
२७५	२१	नि	चि
२७८	२१	ने	नु
२७९	४	सु	काढी नाखवुं
२८३	१४	हे	रे
२८४	१०		पण होय ए यथार्थ
२८६	६	अतुच्छ	तुच्छ
२७८	११	अपे	अपे
२८८	०२	वेत	वेस
२८८	२२	ज्य	न्य

पानु.	ओळ.	अशुद्ध.	शुद्ध.
२८३	२१	ला	लों
२९६	१	आवो	आयवो
३०३	२	ञ	काडी नाखवो
,,	४	धा	ध्या
,,	५	था	थ्या
,,	५	म	मा
,,	२३	ला	ल्यो
३०८	३	ले	भे
३०९	९	वाः	स्याः
३०९	८	रोग	रुगा
३१०	१७	१३	२१३
६६	६	०	मत्याख्यानी क्रोध मान मायाने लोभ वधारवुं
१९२	२६	अङ्क	अँङ्क
२२६	१		वुताहल काडी नाखवुं.
३२०	१२		त्रि वधारवी
३३५	८	मि	चि
३३६	१९		न वधारवो
,,	२४		न वधारवो
३३६	२५		उ वधारवुं.
३४८	२४	जावा	जोवा
३५१	५	वध	[illegible]

पानु.	ओळ.	अशुद्ध.	शुद्ध.
३५४	१७	ष्ट	ष्टु
३५५	११	स्व	स्प
३५७	३	पणे	पणें
,,	२२	मतो	मतों
३५८	१	गं	पं

श्री जैनधर्मो जयति.

जैनधर्म विषयिक प्रश्नोत्तर.

प्रश्न—"जैनि" कहेवाय छे ते शाथी ?
-जिनना शेवक अर्थात् जिन महाराजना वचनरुपी अ-
... करनार ते "जैनि"

, मान, माया, लोभ, काम, अज्ञान,
क, हास्य, जुगुप्सा इत्यादि भावशत्रु-
"जिन"
दे कोणे जीत्या छे.
मान्य केवळज्ञानीओए.
ोण.
श्रावक, श्राविकारुप चतुर्विध संघनी
र्म तीर्थ प्रवर्तावी, अनेक भव्य जीवोने
ारे ते "तीर्थंकर."
ामान्य केवळ ज्ञानीमां फेरशो.
ामी सर्व जीवोने धर्मोपदेश दइ तारे
 तीर्थंकरनो धर्मोपदेश अंगीकार करी
 ते "सामान्य केवळी."
ामान्य केवळी तथा तीर्थंकरमां फेरशो.
 सरखा छे. कंइ फेरफार नथी. तेमने

कोइ दिवस फरी संसारमां आववानुं नथी. शरीरथी रहीत छे.

प्रश्न—वर्त्तमानकाळमां कोइ तीर्थंकर छे.

उत्तर—वर्त्तमानकाळे आ क्षेत्रमां कोइ तीर्थंकर नथी. महाविदेह क्षेत्रमां छे; पण त्यां जवानी आपणी शक्ति नथी.

प्रश्न—तीर्थरक्षक देवतानी सहायताथी त्यां जइ शकाय के केम ? कोइ पूर्वे जइ आव्युं होय तो तेनुं नाम आपो.

उत्तर—स्थूल भद्रनी बेन यक्षा पोताना भाइ सरियाने पर्यूषण पर्वमां शक्ति रहित छतां पोरषी, साढपोरषी आदि पचखाण करावी आखो दिवस उपवास कराव्यो क्षुधानी पीडा भोगवी सरियो त्रण दिवसमां पंचत्व पाम्यो. जखा खेद पामी. ऋषिघात कर्यानुं प्रायश्चित लेवा संघ पासे गइ. संघे शुद्ध भावथी प्रेरणा करेली होवाथी प्रायश्चितनी ना कही. जखा संतुष्ट न थइ अने सीमंधर स्वामी पासे पुछी आववा आग्रह कर्यो. शासन देवीनी सहायताथी जखा सीमंधर स्वामी पासे गइ. भगवान् मंधर स्वामीए प्रायश्चित न आप्युं. चार अध्ययन संभळाव्या. जखाए ए चार अध्ययन संघ पासे कही बताव्या. संघे आचारांग अने दश वैकालिकमां तेनी योजना करी; जे चार चूलिकाओ सांमतकाळे पण भावना, विमुक्ति, रतिकल्प अने विचित्र चर्या नामथी पूर्वोक्त बंने सूत्रोमां विद्यमान छे.

वळी. कळिकाळ सर्वज्ञ श्री हेमचंद्र आचार्ये पोते केटला भव पछी. ``

भगवान सीमंधर [illegible] शासन देवीने

नेक द्रष्टांतो विद्यमान छे.

प्रश्न–तीर्थंकरने देव शा सारु मानवा.

उत्तर–दानांतराय, लाभांतराय, भोगांतराय, उपभोगांतराय, विर्यांतराय, हास्य, रति, अरति, भय, दुगंछा, शोक, काम, मिथ्यात्व, अज्ञान, निद्रा, अव्रत, राग अने द्वेष आ अढार प्रकारना दूषणो मनुष्य, तिर्यंच, नारकी अने देवताओ सेवी रह्या छे. तीर्थंकर देवमां एमांनुं एकपण दुषण नथी. जन्म मरण पुनः करवानुं नथी सर्वज्ञ छे. धर्मनो उपदेश करे छे अनेक भव्य जीवोने तारे छे. वळी तेमना कहेला आगम श्रवण करीए तो आपणा आत्मानुं कल्याण थवारुप उपकार पण तेमनोज छे. माटे तेमने देव मानवा.

प्रश्न–अन्य मतावलंबीओ जेने देव माने छे तेने आपणे पण देव मानवा के नहीं.

उत्तर–पूर्वोक्त अढार दुषणथी रहित होय तो देव मानवामां किंचित् दुषण नथी.

प्रश्न–अन्य देवो दुषण युक्त छे एम केम कहेवाय.

उत्तर–तेमना-चरित्र, मूर्त्तिओ तथा तेमनाज शास्त्रथी दुषण सिद्ध थाय छे एटले देव केम मनाय.

प्रश्न–तीर्थंकर देवे आगमो लख्या के कोणे लख्या.

उत्तर–तीर्थंकर देवे शिष्योने संभळाव्या. शिष्यो संपूर्ण ज्ञानवान थया. यादशक्ति तिव्र होवाथी महावीर स्वामीना निर्वाण पछी ९८० वर्ष सुधी तेओए मोढे राख्या अने भणाव्या. दिन प्रतिदिन स्मरणशक्ति घटती होवाथी देवर्द्धिगणी क्षमा श्रमणे लखवानो आरंभ कर्यो.

प्रश्न—आगला आचार्य माहाराजे केम नहीं लखाव्या.

उत्तर—मुनि महाराज आरंभना त्यागी छे. लखवानो आरंभ थाय ते दोषथी व्हीने लखाव्या नहीं.

प्रश्न—देवर्द्धि गणी क्षमा श्रमण आरंभथी केम विहना नहीं.

उत्तर—पोते ज्ञान चक्षुथी जोयुं के हवे पुस्तक लखावीशुं नहीं तो स्मरणशक्ति सर्वेनी हीन थइ गयेली होवाथी सर्व शास्त्रनो लोप थइ जशे; अने मोटुं दुषण मात्र थशे. माटे अपवाद सेवीने पुस्तक लखावानो मारंभ कर्यो. आ अधिकार वृहत्कल्पनी भाष्यमां स्फूट करेलो छे.

प्रश्न—ए आगमो कोनी पासे सांभळवा.

उत्तर—गुरुमहाराज पासे.

प्रश्न—गुरुमहाराज कोने मानवा.

उत्तर—जे गुरु पापथी वीहे, सत्योपदेश आपे, हिंसा, चोरी, असत्य, स्त्रीगमन, धन विगेरे परिग्रहना त्यागी होय, निरंतर शास्त्राध्यन करता होय तेमने गुरु मानवा. तेमनी पासे धर्मोपदेश सांभळवो.

प्रश्न—पूर्वोक्त सर्व गुण नहोय पण शास्त्रोपदेश करी जाणता होय तेमनी पासे सांभळवामां शुं हरकत छे.

उत्तर—उपदेश करनार मनुष्य उत्तम गुणवाळो होय. तोज श्रोताओना मन उपर सारी असर करी शके छे अने पोताना उत्तम गुणोनी छाप सामा धर्णीना हृदय उपर पाडी शकेछे. परंतु जो उपदेशक गुण विहिन होय तो **परोपदेशे पांडित्यम्** जेवुं थाय छे, पोते मिथ्या ढोळ धारण करी भव भ्रमण वधारता जाय छे, अने श्रोताओ पोतानो आतमा सुधारी शकता नथी. कारण

जे–गुरु कहेछे पण तेमनाथी पाळी शकातुं नथी तो आपणे धर्म शी रीते पाळीए एम मनमां आववाथी लाभ थाय नहो.

प्रश्न–यत् किंचित् सारभुत धर्म-तत्व शुं छे ते कहो.

उत्तर–प्रथम तो धर्मनी योग्यता करवी.

प्रश्न–धर्मनी योग्यता शी रीते थाय.

उत्तर–मार्गानुसारीना गुण उत्पन्न करवाथी.

प्रश्न–मार्गानुसारीना गुणनुं विवेचन करो.

उत्तर–प्रथम न्याय विभव–सर्व प्रकारना व्यापारमां न्यायपुर्वक वर्त्तवुं. अन्यायथी चालवुं नहीं. नोकरी करतां धणीना सोंपेला कार्यमांथी पैसा खाइ जवा नहीं. रुशवत लेवी नहीं. ओछी समजवाळा मनुष्यने छेतरवा प्रयत्न करवो नहीं. व्याज वटंतर करनार सामा धणीने छेतरी व्याजना पैसा वधारे लेवा नहीं. माल भेळसेळ करीने वेचवो नहीं. सरकारी नोकरी करनार मनुष्ये धणीने वहाला थवा सारु कायदा विरुद्ध जुलम लोको उपर गुजारवो नहीं. मजुरी या कारीगिरीनो धंधो करतां रोज लइ काम बरावर करवुं. खोटुं दील करवुं नहीं. नात अथवा माझनमां शेठाइ करतो होय तो पोताथी विरुद्ध मतवालाने द्वेष बुद्धिथी गेरव्याजवी गुनेगार ठरावबो नहीं. कोइ माणसे आपणुं वगाडयुं होय ते द्वेषथी तेना उपर खोटो आरोप मुकवो नहीं; अथवा तेने नुकशान करवुं नहीं. कोइने खोटुं कलंक देवुं नहीं. धर्मगुरुने व्हाने पैसा लेवा सारु धर्ममां न होय ते वात समजाववी नहीं; अथवा सेवकनी स्त्री साथे अयोग्य कर्ममां प्रवर्त्तवुं

नहीं. धर्म निमित्ते पैसा कढावी पोताना कार्यमां वाप
रवा नहीं. धर्म संबंधी कार्यमां वापरवा माटे पण खोटे
साक्षी पुरी पैसा लेवा नहीं. धर्म-कार्यमां कांइ फायद
थतो होय ते बदल मनमां विचारवुं जे आपणे धर्म
वास्ते जुठुं बोलीए छीए, आपणा काम सारु बोलता न
थी माटे तेमां दोष नथी. एम समजी उंधुं चितुं करवुं ते पण
अन्याय छे. देरासर अथवा उपाश्रयमां प्रभावना थ
होय ते एकथी वधारे वार लेवी ते पण अन्याय छे
देरासर अथवा उपाश्रयना कार्यभार करनाराओए
खाताना मकानो पोताना खानगी कार्यमां वापरवा नां
अथवा ते खाताना माणसो पासे खानगी कार्य करा
वुं नहीं. कोइ माणस नात जमाडतो होय अने तेनी स
थे कंइ विगाड होय तेथी तेनो वरो वगाडवा कंइ लड
उभी करवी, पकवान विगेरे जोइए तेथी विशेष ह
वगाड करवो, संप करी वधारे खाइ जवुं अने तेने
पडे तेवी युक्तिओ करवी ते पण अन्यायज छे. परी
गमन करवुं नहीं. स्त्रि अथवा पुरुष कांइ सलाह पुछे
जाण्या छतां खोटी सलाह आपवी नहीं. पोताना धण
ना हुकम शिवाय तेना पैसा लेवा नहीं. एक बीज
लडाइ थाय एवी समज आपवी नहीं. पोतानुं मानम
ष्ठा वधारवा सारु असत्य धर्मोपदेश देवो नहीं. अ
मतावलंबी, धर्म संबंधी खरी वार्ता कहेतो होय एम छ
ए धर्म वधी जशे एम जाणी ते वार्ता जुटी पाडव
युक्ति करवी तेपण अन्यायछे. पोते अविधिए प्रवर
होय अने अन्य पुरुषने विधिथी वर्ततो जोइ तेना

द्वेष धारण करवो ते अन्याय. जे पुरुष विधिथी वर्ते छे तेने धन्यवाद आपवो अने पोताथी ते प्रमाणे वरतातुं नथी तेने माटे पस्तावो करवो ते अन्याय नथी. सरकारनी अथवा म्युनीसिपालीटीनी दाणचोरी करवी, स्टांपनी चोरी करवी, तेमज खरी पेदाश छुपावी थोडी पेदाश उपर सरकारने कर आपवो ते पण अन्याय. खातर पाडवुं, कुंची लागु करवी, अथवा लुट पाडवी ते पण अन्याय कहेवाय छे. गुणवंत साधु माहाराज भगवंत अने गुरु महाराजना अवर्ण वाद बोलवा नहीं. तेमज शुद्ध धर्मना अवर्णवाद बोलवा नहीं. अने कन्याना पैसा लइ पोते विवाह करवो नहीं. आ शिवाय बहु प्रकारे अन्याय थइ शके छे ते सर्व त्याग करी व्यापार करवो ते मार्गानुसारीनुं प्रथम लक्षण छे.

२. शिष्टाचार ज्ञान अने क्रियाए करी उत्तम आचरणवाळा मनुष्यना आचार शिष्टा चारकहेवाय छे. तेमां लोक निंदा करे तेवुं कार्य करवुं नहीं. राजा दंड करे तेवुं काम करवुं नहीं. वेश्या तथा परस्त्री गमन त्यजवुं. जुगटे रमवुं नहीं. शिकार करवा जवुं नहीं. चोरी करवी नहीं. जीवहिंसा घणी थाय तेवो व्यापार करवो नहीं. जेथी कोइ माणसने नुकशान थाय, कोइनो जीव जाय एवुं जूठुं बोलवुं नहीं; बनी शके तो सर्व प्रकारे जूठुं बोलवुं नहीं. अने मांस, मदिरा, ताडी, मध, माखण, कंदमूळ विगेरे अभक्ष्य पदार्थो खावा नहीं.

सरखा धर्म आचारवाळा साथे विवाह करवो. पण

एकज गोत्रो साथे करवो नहीं. हेमचंद्राचार्ये जोगशास्त्रमां एक गोत्रवाळा साथे विवाह करवानो निषेध कर्योछे. स्त्री भर्त्तारनो धर्म एकज होय तो धर्म संबंधी तकरार उठवानो संभव रहे नहीं. अने धर्म कार्य करवामां परस्पर साधनभूत थइ पडे.

४. सर्व प्रकारना पापथी डरवुं. कारण के पाप करवाथी आ लोकमां निंदा थाय अने बीजा भवमां नरकादि—दुःख भोगववा पडे.

५. देशाचार प्रमाणे वर्त्तवुं. जे देशमां वसता होइए ते देशमां जे जे काम करवाथी निंदापात्र न थवाय तेवी रीते वर्त्तवुं. वस्त्र, आभूषण, असन पानादि देशनी रीतिप्रमाणे करवुं.जे देशमां जे वस्त्र पहेरातां होय ते छोडी अन्यदेशनी रीतनां पहेरवां नहीं.

६. साधु, साध्वी, श्रावक, श्राविका तेमज राजा, प्रधान, भंडारी, कोटवाळ विगेरे कोइपण मनुष्यना अवर्णवाद बोलवा नहीं.

७. जे घरमां बारी बारणा विगेरे पेसवा नीकळवाना रस्ता अनेक होय, तेवा घरमां रहेवुं नहीं. रहेवाथी चोर प्रमुखने आववानुं तथा स्त्रीने गेरवर्त्तणुक चलाववानुं सुगम पडे.

८. अशुद्ध स्थानकवाळा घरमां वसवुं नहीं. जे घरनी जमीनमां उधइ लागेली होय, जे घरनी नीचे हाडकां तथा मुडदां दाटेलां होय अथवा मुडदां बाळेलां होय, अथवा आसपास वेश्या, जूगारी, चोर, कसाइ विगेरे ...

होय तेवा घर वरजीने सारा पाडोशमां रहेवुं. पाडोशी धर्म-बंधु होय तो सर्वोत्तम समजवुं. अन्यमतावलंबीना पाडोशथी तेमना आचार विचार आपणामां प्रवेश करी जायछे के जे घणो श्रम वेठतां पण पाछळथी दूर थइ शकतां नथी अने प्राये अनेक पाप-बंधनमां पडवुं पडेछे.

अति गुप्त स्थानमां रहेवुं नहीं. रहेवाथी गुणी पुरुषने दान देवानो अवकाश मळतो नथी. वळी आग ममुखना भय वखते जान, माल बचाववो मुश्केल थइ पडेछे.

अति प्रगट स्थानमां रहेवुं नहीं. रहेवाथी स्त्रीवर्ग संपूर्ण लज्जा साचवी शकतो नथी. वळी द्वार आगळ घोंघाट चालतो होय तेथी स्थिर चित्ते कोइ कार्य थतुं नथी.

सत्संग–गुणी पुरुषनो संग करवो. मुनि महाराज, देवगुरु–भक्तिकारक श्रावक अने प्रमाणिक गृहस्थोनी साथेज विशेष परिचय राखवो. मिथ्यात्वीनो संग करवो नहीं; करवाथी आपणी धर्म–बुद्धि नष्ट थइ जायछे. सुसंगथी सारी बुद्धि थाय छे. तेना सदाचरण जोइ आपणने पण सदाचरण ग्रहण करवा अवकाश मळेछे. जुगारी, लुच्चा, चोर, विश्वासघाती, ठग विगेरेनी सोबत करवाथी तेवा नीच कृत्यो करवानुं वलण सहज थइ जायछे. माटे तेवा अधर्मीओनो त्याग करवो.

मातापितानी आज्ञामां रहेवुं. तेमने पुजनारा थवुं

इच्छा करवी. २. शास्त्र सांभळवुं ३. तेनो अर्थ समजवो ४. ते याद राखवो. ५. (उह) तेमां तर्क करवो ते सामान्य ज्ञान. ६ (अपोह) विशेष ज्ञान मेळववुं. ७ उहापोहथी संदेह न राखवो. ८ तत्व ज्ञान एटले अमुक वस्तु आमज छे एवो निश्चय करवो. पूर्वोक्त रीते शास्त्र श्रवण करी पोताना अवगुण तजवा उद्यमवंत थवुं.

१७. अजीरण छतां आहार करवो नहीं. खाधेली वस्तु पची न होय त्यां सुधी बीजो आहार करवो नहीं रोग उत्पन्न थाय तेवी वस्तु खावी नहीं. स्वादिष्ट वस्तु देखी गजा उपर खावुं नहीं.

१८. अकाळे भोजन करवुं नहीं. भोजन करवानो जे जे वखत निमार्ण करेलो होय ते वखत चुकवो नहीं.

१९. धर्म, अर्थ अने काम ए त्रण वर्ग साधवा. गृहस्थावस्थामां जे समय धर्म साधननो होय ते वखत धर्म साधवो. पैसा उपार्जन करवाने समये ते काम करवुं. भोग-उपभोग भोगववाने समये तेमां तत्पर रहेवुं. धर्म-साधन करवाने समये द्रव्य उपार्जन करवानुं सूजे तो धर्मथी चुकाय छे. सर्व वस्तुनी प्राप्ति धर्मथीज थाय छे. धर्म चूकया तो त्रणेवर्ग हाथमांथी गया सम जवा. माटे दिवसमां त्रणे वर्ग साधवानो वखत बांधी राखवो; जेथी द्रव्य पेदा करवामां तेमज संसारोचित कार्य करवामां विघ्न न आवे, जगत्मां निंदा न थाय अने धर्म-साधन रुडी रीते थाय. एम वर्त्तवुं.

मुनिराज महाराजनुं दान देवारूप अतिथ्य विनय पूर्वक करवुं; दुःखी जनने अनुकंपा–दान देवुं; मुनीनी सेवा भक्ति करवामां कुशळ रहेवुं. अने अहंकार रहितपणे दान देवुं.

जिन–मतने विषे सन्मान पूर्वक राग धरवो. खोटो हठ–कदाग्रह करवो नहीं.

गुणी–जननो पक्ष करवो. तेमनी साथे सौजन्यता अने दाक्षिणता वापरवी. जे जे सुकार्य करवानां होय ते वानरनी पेठे चपळताथी नहीं. पण स्थिरताथी करवा. निरंतर प्रिय भाषित थवुं. कोइने दुःख लागे तेवुं बोलवुं नहीं. पोताना तेमज पारकाना आत्माने उपकार करवानी बुद्धि राखवी; गुणी पुरुषनी अनुजाइए वर्त्तवुं.

जे देशमां जवानी शास्त्रकार आज्ञा न आपता होय अथवा राजानी मना होय ते देशमां उद्धताइ करी जवुं नहीं; तेमज जे काळे जे कार्य करवानी आज्ञा न होय ते काळे ते कार्य करवुं नहीं. जेम के उष्णकाळमां खेती करे तो थाय नहीं. चोमासामां शीत पदार्थ खावाथी पचे नहीं; अने समुद्र–पर्यटन करवाथी नुकशान थाय. यवन–मुलकमां जवाथी अभक्ष्य वस्तु जबराइथि खवडावे अने जबराइथी धर्म भ्रष्ट करे तेवा देशमां जवुं नहीं. वळी पोतानुं बळ तपासी काम करवुं. कारण के शक्ति उपरांत कार्य करवाथी धननी तेमज तननी हानी

२४. व्रतने विषे स्थिर चित्तवाळा अने ज्ञाने करी सावधान एवा पुरुषनी पुजा करवी. आत्महितार्थे तेमनी पासेथी ज्ञान संपादन करवुं. अने तेमनी प्रवृत्ति प्रमाणे वर्तवुं.

२५. पोषण करवा योग्य स्वकुटुंबनुं आहार, वस्त्रादिकथी पोषण करवुं.

२६. दरेक कार्यारंभ कर्या पहेलां शुभ अशुभ परिणाम, दीर्घ द्रष्टिथी विचारवुं. अने पछी कार्यारंभ करवो.

२७. विशेषज्ञ एटले सामान्य अने विशेषने ओळखतां शीखवुं वा एना जाणकार.

२८. लोक वल्लभ एटले सर्व लोकने वल्लभ लागे तेवुं काम करवुं. कोइने दुभववुं नहीं. अनीतिथी तेमज धर्म विरुद्ध आचरणथी लोकमां वहाला थवानी इच्छा राखवी नहीं.

२९. लज्जावान थवुं. निर्लज्जकार्य करवुं नहीं.

३०. विनयवंत थवुं, देव, गुरु, सुश्रावक, कुटुंबी, महेताजी, कळा शीखवनार तथा राजा प्रधानादि शेठ, शाहुकार जे जे कोइ गुणे करी, कोइ धने करी, कोइ पदवीए करी, कोइ वये करी अधिक होय ते सर्वनो यथोचित्त विनय करवो.

३१. दुःखी मनुष्य उपर दया करवामां कुशळ रहेवुं. जेम बने तेम हिंसानुं काम करवुं नहीं.

३२. सौम्य द्रष्टि राखवी. कोइ वखत कषायवाळी प्रकृति धारण करवी नहीं के जेथी अन्यने आपणी

उपर द्वेप जागे.

३३. छ वेरीने जीतवा. (१) काम एटले स्त्री सेवा. परस्त्रीनो सर्वथा त्याग करवो. पोतानी स्त्रीनुं पण जेम रोगार्त पुरुपने औपध खावानी जरुर पडे तेम रुतु स्नानने अवसरे केवळ चित्तनी उपाधी टाळवा निमित्त सेवन करे; भावना तो छोडवानीज राखवी. श्वाननी पेठे निरंतर अथवा एक रात्रिमां घणी वखत स्त्रीसंग करवो ए उत्तम पुरुपोनुं लक्षण नथी. नित्य सेववा करवाथी पोतानुं तथा स्त्रीनुं शरीर निर्बळ थतुं जायछे वळी एवी कुटेवने लीये स्त्रीना विरह समये परस्त्री सेववानी बुद्धि थइ आवे छे; प्राये दुनीआमां लघुता प्राप्त थाय छे, कोइ विश्वास करतुं नथी, राजा जाणे तो दंड करे छे अने आवता भवमां नर्कना दुःख भोगववा पडेछे. माटे जेम बने तेम कामने वश करवो. (२) क्रोध, कोइना उपर क्रोध करवो नहीं. सर्व प्राणी उपर समभाव धारण करवो. एक क्रोड पूर्व सुधी संयम पाळी उपार्जन करेलुं फळ क्रोध करवाथी क्षणवारमां नष्ट थइ जाय छे अने कूगतिनां भाजन थवुं पडेछे. हलाहल विप खावुं होय तेथी एक वखतज मरण थायछे पण क्रोध रुपी हलाहलने वंश थयेला प्राणीनुं अनंतीवार मृत्यु थाय छे. माटे निरंतर क्षमा गुण धारण करतां शीखवुं. (३) लोभ लोभी मनुष्यनुं चित्त सदाकाळ फिकरमां भम्या करेछे. तेने कोइ पण प्र-

कारे संतोष उत्पन्न थतो नथी. वळी लोभने वश थवाथी प्राणी नहीं करवा योग्य कर्म करवा तत्पर थायछे; तेथी आ दुनीआमां हेलना थाय छे अने परभवमां पण दुःख भोगववां पडे छे माटे जे अवसरे जे मळे तेथी संतोष वृत्ति राखवी अने नीतिथी उद्यम करवो. पूर्वे जेवुं पुन्य उपार्जन कर्युं होय तेवुं आ भवमां मळे छे, लोभ करवाथी विशेष मळतुं नथी एवो विचार करी संतोष पकडवो संतोषथीज लोभ जीतायछे (४) मान. मान दशा धरवाथी जगतमां लघुता प्राप्त थायछे लोक अहंकारीनुं उपनाम आपे छे, गुरुनो अने वडीलनो विनय थतो नथी; विद्या, कळा आवडती नथी अने मनुष्य भव पाम्या छतां धर्म साधी शकतो नथी माटे मान तजी देइ गंभीरता धारण करवी. (५) हर्ष कोइपण कार्यमां अत्यंत हर्ष धारण करवा नहीं हर्ष करवाथी गर्वने पगथीए चडतां वार लागती नथी. आ संसारमां सर्व वस्तुओ क्षणीणछे. शरीर आजे सुखी देखाय छे अने काले अनेक व्याधीथी वींटाइ जाय छे लक्ष्मी चपळ छे; आजे जे घरमां लक्ष्मी शोभी रही छे ते घरमां बीजे दीवसे भूत वासो करी रहे छे माटे आवा अस्थीर पदार्थो पूर्व कृत पुन्यने लीधे प्राप्त थयां होय तो तेनो सद् पयोग करवो पण अत्यंत हर्षीत थइ गर्व करवो नहीं. (६) मद. मद आठ प्रकारना छे. जाति मद, कूळमद, बळमद, रुपमद, रिद्धिमद,

लोभमद, तपश्चर्यानोमद, अने विद्यानोमद जाति नो मद करवाथी नीच जातिमां मनुष्य उत्पन्न थाय छे. कुळमद करवाथी नीच गोत्र बंधाय छे बळनोमद करवाथी आवते भव निर्बळपणुं प्राप्त थाय छे. रुपनो मद करवाथी कुरुपपणुं प्राप्त थाय छे, धन तथा ठकुराइ माणस परभवे दरिद्री थाय छे. जेम जेम मळतुं जाय तेम तेम वधारे लोभ करे अने मनमां धारे के हुंतो खोवानोज नहीं, जे जे व्यापार करीश तेमां पेदाज करीश एवा आजी वीका मद धरनार मनुष्यने कोइ वखत एवो धक्को लागे छे के सर्व दिवसनुं पेदा करेलुं एक दिवसमां चाल्युं जाय छे अने निर्धनावस्था प्राप्त थायछे. माटे लोभनो मद करवो नही. तपश्चर्यानो मद करवाथी तप निष्फळ थायछे. विद्यानो मद करवो नहीं. विद्यानो मद करनार मनुष्य पोताथी अधीक विद्वानने मान आपी शकतो नथी पण तेनी अवगणना करेछे; अने पोते वधारे ज्ञान संपादन करी शकतो नथी. गर्विष्ट होवाथी शंका पडे ते पण बीजाने पूछी शकतो नथी. एम धीरे धीरे पोतानी विद्या खुए छे अने आवता भवमां अज्ञानी थाय छे माटे विवेकी माणसे आ आठ प्रकारना मद तजवा.

४. कृतज्ञता. पोताने कोइए करेला उपकारने भूलवो नहीं. समय आवे करेला उपकारनो बदलो वा-

३५. पांच ईंद्री ने वश करवामां तत्पर रहेवुं. ईंद्रीओ मोकळी मूकवाथी आ लोकमां पण बहु नुकसान थाय छे. जेमके स्पर्शेद्रीनुं सुख भोगववा सारु हस्ति बंधनमां पडछे रसेंद्रीना विषयथी माछलाओ प्राणविमुक्त थायछे. घ्राणेंद्रीना विषयथी भ्रमर कमळ उपर बेसें छे अने सूर्यास्त थये कमळ मींचाइ जवाथी अंदर गोंधाइ रहेछे. चक्षु ईंद्रीने वश थवाथी पतंगीआ दीवामां पडी जीव खूए छे. श्रोत ईंद्रीना विषयथी हरण पारधीने वश थइ जाय छे. एवि रीते एक एक ईंद्रीने छूटी मूकवाथी प्राण जायछे त्यारे पांच ईंद्रीओना विषयमां लुब्ध थवाथी परभवमां केवां दुःख भोगववां पडे तेनुं वर्णन तो ज्ञानी महाराजज करी शके. माटे यथाशक्ति विषयनो संकोच करवो. आ प्रमाणे मार्गानुसारीना पांत्रीश गुण जे पुरुषमां होय ते पुरुष धर्मने योग्य जाणवो. आवा गुणथी मनुष्य समकीतवंत थाय छे, श्राद्धधर्म अने मुनी धर्मने पामे छे अने अंते मुक्ति सुखने मेळवे छे.

प्रश्न–समकीत ए शुं छे ?

उत्तर–समकीतना घणा प्रकार छे. पण अल्प मात्र कहुं छउं. समकीतना मुख्य बे प्रकार छे. (१) व्यवहार समकीत ने (२) निश्चय समकीत तेमां व्यवहार समकीत ते आगळ कहेला अढार दूषण रहीत रिषभादि चोवीश तिर्थंकरने शुद्ध देव तथा तरण तारण जहाज रुप मानवा जे देव संसार थकी तर्या नथी तेवाने देव बुद्धी

ए मानवा नहीं; प्रभुए मुनीनो जे जे मार्ग बताव्यो छे ते मार्गे चालनारने गुरु बुद्धिए गुरु मानवा; साधु अ- नें श्रावकनो धर्म प्रभुए जे प्रमाणे बताव्यो छे ते धर्म- नेज़ खरो मानवो. आ त्रण तत्व उपर श्रद्धा राखवी ते व्यवहार समकीत. (२) निश्चय समकीत. ते प्रथम पोताना आत्मानुं स्वरुप अने पुद्गळनुं स्वरुप जाणवुं. आत्मामां चेतन गुण छे अने पुद्गळमां जड गुण छे. तेथी आत्मामां सर्व पदार्थ जाणवानी शक्ति छे पण कर्मे करीने आत्मा अवरायो छे तेथी हाल संपूर्ण भाव जाणी शकतो नथी. एवो निरधार थवाथी जे जे बाह्य पदार्थो छे तेना उपरथी मोहनो नाश करे छे फक्त आत्म गुणमां आनंद माने छे. संसारी आणंद छे ते सर्वे अस्थीर आणंद छे अने तेने खरो आणंद मानवाथी कर्मबंध थाय छे ने दुर्गतिमां तेना दुःख भोगववां पडे छे. आत्मानुं ज्ञान जेम जेम निर्मळ थतुं जाय छे तेम तेम संसारीक कार्यमां मग्नता घटती जाय छे. कर्मना योगे जे सुख दुःख प्राप्त थाय छे तेने क- र्मना फळ जाणीने राग द्वेष करता नथी. पुद्गळने संयोगे कर्म बांध्या छे ते भोगवाय छे एम विचारे छे आ प्रमाणे चित्तनी सुंदरता थाय छे परंतु विशेष विशुद्धि नथी थइ तेथी संसारने छोडी शकातो नथी. श्रावकना व्रत पण लइ शकतो नथी पण लेवानी भा- वना रात दीवस बनी रहेली छे. अनंतानुं बंधी कषा- यनी चोकडी तथा समकीत मोहनी, मीश्र मोहनी, अने मिथ्यात्व मोहनी ए सात प्रकृति क्षय थइ छे

एवा जीवने जे समकीतनी प्राप्ती थाय ते निश्चय समकित कहीए.

प्रश्न–निश्चे समकित दृष्टिने व्यवहार समकित होय के नहीं?
उत्तर–घणुंकरीने होय.

प्रश्न–व्यवहार समकितवाळाने निश्चय समकित होय के नहीं?
उत्तर–होय पण खरुं अने न पण होय.

प्रश्न–एकला व्यवहार समकितथी शुं लाभ थाय?
उत्तर–व्यवहार समकित निश्चय समकितनुं कारण छे. देव गुरुनी श्रद्धा थइ एटले गुरु महाराजनी शेवा करे. गुरु महाराज धर्म संभळावे एटले पोताना आत्मानुं तथा पुद्‌गळनुं स्वरुप जाणे एम करतां करतां अनुक्रमे निश्चय समकित थाय.

प्रश्न–देवनी भक्ति शी रीते करे?
उत्तर–देव हाल विचरता नथी परंतु तेमनी मुर्ति छे ते आपणने आधारभूत छे तेथी पाषाणनी, धातुनी, रत्ननी, काष्टनी, दांतनी जेवी पोतानी शक्ति होय तेवी भगवंतना आकारवाळी मुर्ति करावे. यथाशक्ति सुंदर चैत्य बंधावे अने आचार्य महाराज पासे ते प्रतिमानी प्रतिष्ठा करावीने तेनी भक्ति करे. अथवा पूर्वे पुरुषोए एवा जिनबिंब पधरावेला होय छे तेमनी अष्ट द्रव्ये करीने पूजा करे तथा तेमनी समिपे भले प्रकारे गुणग्राम करे.

प्रश्न–प्रतिमाने पूजवाथी शुं लाभ थाय? प्रतिमा कांइ भगवान नथी तो तेने केवा भावथी पूजवी?
उत्तर–भगवंत धर्म प्रकाशी गया छे तेने आधारे धर्मनुं स्व-

रुप–आत्मानुं स्वरुप जाण्युं तथा तेओ उपगारी पुरुष छे. ते उपगारी पुरुष तो निर्वाण पाम्या छे त्यारे मतिमाजीमां तेमना नामनो आरोप करीने भक्ति करवी. जेम आपणा वडीलनी अथवा मान्य पुरुषनी छबी होय छे अने तेना कोइ गुणग्राम करे छे तो खुशी थइए छीए अने तेवी कोइ लघुता करे छे तो आपणे दिलगिर थइए छीए. वळी हालमां राज्य कर्त्ता महाराणी विक्टोरीआनी तथा बीजा गवर्नर जनरल, गवर्नर प्रतिष्ठीत अधिकारीओनी छबी तथा बावलाओ स्थानके स्थानके बेसाडेलां दृष्टीए पडे छे अने तेम कुरेलुं जोइने ते अधिकारी तथा तेना उपर प्रीतीभाव धरावनारा लोको राजी थाय छे अने ते अधिकारी पोताने मान मळ्युं समजे छे तेम आपणे पण भगवंतनी मुर्ति बेसाडवाथी तेमने मान आपीए छीए. तेमने मान आपवानुं मन थयुं ते शुभ अध्य वसायनुं लक्षण छे अने तेथी जीव मोटुं पुन्य उपार्जन करे छे. जेओ जैन नाम धरावीने ढुंढीआ कहेवाय छे तेओ प्रतिमाने पूजता नथी ते तेमनी अज्ञानता छे. तेओ जैनशास्त्रने मानवानुं कहे छे अने तेज शास्त्रमां कह्युं छे तेम करता नथी. आ बाबतना दाखला श्री प्रतिमाशतक ग्रंथमां उपाध्याय जीय शविजयजीए घणा आपेला छे तथा समकित सल्योद्धार नामे ग्रंथ छपायेल छे तेमां पण घणा दाखलाओ छे तेथी अहीं विस्तारथी लखतो नथी. भगवंत विचरता हता ते वखतनी प्रतिष्टीत क-

तो आधुनीक नीकळेलो छे त्यारे जो प्रतिमा पूजवानुं अयोग्य होय तो भगवंत छतां केम बने. त्यारपछी पण घणा आचार्यो थया छे जेमना उपदेशथी घणा श्रावकोए प्रतिमाजी कराव्या तथा अनेक प्रकारे पूजा करी. गृहस्थावासमां रहेला श्रावक भाइओने भगवंतना गुणग्राम करवा सारु अनुकुलता भरेली जग्या जोइए ते देरासरजी छे अने तेनी अंदर भगवंतना गुणनुं स्मरण थवा सारु जिनबिंबनी स्थापना करेली छे. तेमनी आकृति एवी सौम्य छे के तेने जोवाथी भगवंतना गुण सांभरे छे. पोताना वडीलनी अथवा माननीय पुरुषनी छबी अथवा तेनी कोइ वस्तु पडी होय छे तो तेने जोइने ते पुरुष अने तेना गुणो स्मरणमां आवे छे तेम भगवंतनी मूर्त्ति जोइने पण थाय छे. प्रतिमाजीनुं मुख जोइने विचारे छे के आ मुख केवुं छे जे मुखे कोइना अवर्णवाद, मृषावाद के हिंसाकारी वचन बोलायेला नथी. तेमां रहेली जीव्हावडे रसेंद्रीना विषयोनुं सेवन करेलुं नथी पण आ मुखवडे धर्मोपदेश देइने अनेक भव्य प्राणीओने संसार समुद्रमांथी तार्या छे माटे आ मुखने धन्य छे. आ नासीका वडे सुरभी गंध दुरभी गंध रुप घ्राणेंद्रीना विषयोनुं सेवन कर्युं नथी. आ चक्षु इंद्री वडे पांचवर्ण रुप विषयोने सेव्या नथी, कोइ स्त्रीनी उपर काम विकारनी नजरे जोयुं नथी तेम कोइनीं सामे द्वेषनी नजरें पण जोयुं नथी मात्र वस्तु स्वभाव अने कर्मनी विचित्रता विचारीने समभावे रहेला छे तेथी एवा नेत्रने धन्य छे-

आकर्ण करीने विचित्र प्रकारना रागरागणी सांभळ-वा रुप तेना विषयनुं सेवन करेलुं नथी परंतु प्रीय अप्रीय जेवा शब्दो काने पडया तेवा समभावे सांभळ्या छे. आ शरीरवडे कोइ जीवनी हिंसा के अदत्त ग्रहण विगेरे कर्युं नथी. मात्र जीव रक्षा करी छे अने कोइ जीव दुःख पामे नहीं तेम वर्त्या छे, ग्रामानुग्राम विहार करी भव्य जीवोने संसारना दुःखमांथी ऊधार्या छे. अने पोते कर्मोनो क्षय करी केवळ ज्ञान केवळ दर्शन प्रगट कर्युं छे माटे आ प्रभुने धन्य छे. एओ परम ऊपगारी छे तेथी तेमनी जेटली भक्ति करी शकुं तेटली करवा योग्य छे. आवी सुंदर भावना भगवंतनी मुद्रा देखवाथी उत्पन्न थाय छे. उत्तम प्राणीओ एवा प्रभुनी जळ, चंदन, केशर, बरास, पुष्प धुप, दीप, फळ नैवेद वडे पूजा करे छे तथा आभूषणो चडावे छे. ए प्रमाणे पुजा करवामां यथा शक्ति द्रव्यनो व्यय करता चिंतवे छे के हुं जे द्रव्य पेदा करुं छुं ते पेदा करतां अनेक प्रकारना पाप लागे छे. वळी ते धन संसारी कार्यमां वापरुं छुं तेथी पण उलटी पापनी वृद्धि करुं छुं मारे ए धनमांथी मारा प्रमाण पहोंचे तेटलुं धन जो हुं प्रभुभक्तिमां वापरुं तो तेनाथी पाप बंधातुं अटके अने पुन्यबंध थाय. वळी ए धन मांतें मारुं नथी. मारी साथे आववानुं नथी. मारो ने एनो स्वभाव भीन्नछे हुं चेतन छुं एं जडछे. माटे मारे एना उपरथी मुर्छा उतारवी ते योग्यछे. वळी विचारे के हुं प्रभुनी भक्ति करीशतो ते जोइने बीजा जीवो तेनी

अनुमोदना करशे. वळी केटला एक भाग्यशाळी जी-
वो भक्ति करवाने तत्पर थशे तो तेनो कारणी कहुं
थइश. एटले प्रभु भक्ति करतां अनेक प्रकारना लाभ
थशे. उत्तम जीवो प्रथम द्रव्य पूजा करीने पछी भाव
पूजा करे छे एटले ते अवसरे भगवंतना गुण विस्तारे
छे अने प्रभुना गुणने विचारीने तेनुं पोताना आत्मा
साथे मीलान करे छे के अहो ! प्रभु अरागी ने हुं
रागी, प्रभु अद्वेषीने हुं द्वेषी, प्रभु अक्रोधी ने हुं क्रोधी,
प्रभु अमानीने हुं मानी, प्रभु अमायी ने हुं मायी, प्रभु
अलोभीने हुं लोभी, प्रभु अकामी ने हुं कामी, प्रभु
निर्विषयी ने हुं विषयी, प्रभु आत्मानंदीने हुं संसारा
नंदी, प्रभु अतींद्रीय सुखना भोगीने हुं पुद्गळनो भो-
गी, प्रभु स्वस्वभावीने हुं विभावी, प्रभु अजर ने हुं
सजर. प्रभु अक्षयने हुं क्षय स्वभाववाळो, प्रभु अश-
रीरीने हुं शरीरवाळो प्रभु अनिंदकने हुं निंदक, प्रभु
अचळने हुं सचळ, प्रभु अमरने हुं मरणे सहीत, प्रभु
निद्रारहीतने हुं निद्रा सहीत, प्रभु निर्मोहीने हुं समोही
प्रभु हास्य रहीतने हुं हास्य युक्त, प्रभु रतीए रहीतने
हुं रतीए सहीत, प्रभु अरती रहीतने हुं अरती सहीत
प्रभु शोक रहीतने हुं शोक सहीत, प्रभु भय रहीतने
हुं भय सहीत, प्रभु दुगंछा रहीतने हुं दुगंछा युक्त,
प्रभु निर्वेदीने हुं सवेदी, प्रभु अक्लेशीने हुं सक्लेशी,
प्रभु हिंसाए रहीतने हुं हिंसानो करवावाळो, प्रभु व-
चने रहीतने हुं मृषावादी, प्रभु इच्छा रहीतने हुं अनेक
प्रकारनी इच्छावाळो, प्रभु अप्रमादीने हुं सप्रमादी

प्रभु आशा रहीतने हुं आशानो भरेलो, प्रभु सर्व जीवने सुखना दाताने हुं अनेक जीवोने दुःखनो देनार प्रभु अवंचकने हुं सर्वचक बीजाओने ठगनारो, प्रभु सर्वना विश्वास पात्रने हुं अविश्वासनुं पात्र, प्रभु आश्रव रहीतने हुं आश्रवनो भरेलो, प्रभु निःपापने हुं सपाप, प्रभु परमात्म पदने पामेलाने हुं बहीरात्मापणे वर्त्ततो, प्रभु कर्म रहीतने हुं कर्म सहीत. आ प्रमाणे भगवंत अनेक प्रकारना गुणे करीने संयुक्त छे अने हुं सर्व प्रकारना दुर्गुणोए भरेलो छुं तेथी आ संसारमां परिभ्रमण करुं छुं. आजे भाग्यना उदयथी आ प्रभुनी मूर्ति में जोइ अने तेना आलंबनवडे मने प्रभुना गुणनुं स्मरण थयुं तथा मारा अवगुण समजवामां आव्या तो हवे हुं मारा अवगुण टाळवानो उद्यम करुं प्रभु जे रस्ते चाल्या ते रस्ते हुं चालुं अने प्रभु जेम वर्त्त्या तेम हुं वर्त्तुं. आ प्रमाणेनी भावना भावतां— भाव पूजा करतां प्राणी पोताना कर्मोनो क्षय करे छे. शुध समकीतने प्राप्त करे छे अने यावत मोक्ष सुखने पण पामे छे माटे जिन प्रतिमानी पूजा करवाथी उपर प्रमाणे लाभ जाणीने सर्व भव्य जीवोए यथाशक्ति जिनेश्वरनी भक्ति करवी.

प्रश्न-सामान्य प्रकारे जिन भक्तिनी रीत तथा लाभ तमे बतावी परंतु अनुक्रमे दररोज केवी रीते भक्ति करवी ते कहो.

उत्तर-दिवसमां त्रण वार जिन मंदीरे जवुं. तेमां प्रातःकाळे वास क्षेपवडे पूजा करवी. मध्यान्हे जळ चंदनादिक अष्ट द्रव्यथी सत्तर प्रकारे अथवा जेटली शक्ति होय

ते प्रमाणे विशेष द्रव्यथी पूजा करवी, अने संध्याये धुप पूजा तथा दीप पूजा करवी. आ प्रमाणे त्रण काळ जिन पूजा करवी. तेमां मध्याननी पूजा प्रभुने अंगे फरसीने करवानी छे तेथी न्हावुं जोइए. न्हाइने शुद्ध थया शिवाय प्रभुनो स्पर्श करवो घटीत नथी. आपणुं शरीर मलीन होय छे ते न्हावाथी शुद्ध थाय छे माटे निर्जीव जग्या जोइने शरीरनी शुद्धि थइ शके तेटला जळवडे नहावुं. वधारे पाणी ढोळवुं नहीं. वधारे पाणी ढोळवाथी असंख्य अपकाय जीवोनी विनाकारणे विराधना थाय छे. न्हावा पछी शुद्ध वस्त्रवडे शरीर साफ करवुं-लोवुं पछी सुंदर, शोभीता संसारीक कार्यमां नहीं वापरेला अने धोयेला वस्त्र धारण करवा. वगर धोयेला वस्त्र पहेरीने पूजा करवाथी नीवीनुं प्रायश्चित कहेलुं छे. पछी पोतानी शक्तिना प्रमाणमां योग्य आभरणो धारण करवा. अने जिनपूजाने माटे जळ चंदन पुष्पादिक शुद्ध शुद्ध द्रव्यो लइने जिनमंदीरे जवुं. जिनमंदीरना प्रथम द्वारमां पेसतां 'निसीही' कहेवी. त्यारथी संसारी व्यापारनो निषेध कर्यानुं समजवुं एटले देरासरनी अंदर व्यापार रोजगार संबंधी वातचीत पण करवी नहीं. फक्त जिनमंदीर संबंधी कार्यमांज चित्त परोववुं. देरासरमां कांइ काम चालतुं होय तो तेनो तपास करवो, कांइ आशातना थयेली होय तो ते टाळवी अने देरासरना नोकर चाकरना कामकाज तरफ नजर करवी. पछी ज्यारे भगवंतनी मूर्त्ति दृष्टीए पडे त्यारे बे

हाथ जोडी नमस्कार करवो अने रंग मंडपमां पेसतां बीजीवार 'निसीही' कहेवी. अहींथी जिनमंदीर संबंधी व्यापारनो पण त्याग कर्यानुं समजवुं अने जिनपूजा संबंधी कार्यमां प्रवर्त्तवुं. प्रथम पोताना हाथ धोइने सुवर्णना, रुपाना, अन्य धातुना अथवा मृतिकाना पोतानी शक्ति अनुसारे जेवा कळश होय तेवा कळशमां निर्मळ जळ भरवुं. प्रभुना शरिर उपरथी आभरणादि ऊतारवा ते अवसरे चिंतववुं के भगवंते आ प्रमाणे आभूषणो ऊतारीने संयम ग्रहण कर्युं हतुं. पछी मोर पींछी वडे प्रभुना शरीरनी प्रमार्जना दृष्टि पूर्वक करवी. कीडी विगेरे जंतुओना प्रचार थयो होय तो ते दूर करीने कळश वडे अभिषेक करवो. पछीं वस्त्रना पोतांवडे केशर ऊतारवुं. तेनाथी न नीकळी शके तेवुं केशरवाळां कुंचीवडे दूर करवुं. पछी पंचामृतनो अभिषेक करीने सुकमाळ, सुंदर अने धोयेला ऊजवळ वस्त्र वडे प्रभनुं शरीर जळ रहीत करवुं. पछी कुसम चंदन केशर बरासादिवडे नव अंगे पूजा करवी अने जिवजंतु रहीत, सड्या विनाना, भूमिने नहीं फरसेला, अशुचिना संसर्ग विनाना, सुगंधीवाळा मोगरा विगेरेना पुष्पो चडाववा पछी मुगट कुंडळादि आभरणो पहेंराववा. त्यारपछी अगर, सेलारस विगेरे सुगंधी वस्तुओथी बनावेलो दशांग धुप करवो. फानसमां दींपक राखीने दीप पूजा करवी. भगवंतना शरीर उपर सोना रुपानो वरग यथाशक्ति चडाववो अने आंगी रचवी अथवा रचाववी. पछी भगवंतना समिप भागे

डाववानी तथा काची कळीओ चडाववानी रीत प्रा
चीन जणाती नथी. पण आधुनीक छे. एवी रीत प
डवाथी केटलीक वखत गुंथेला पुष्प मळतां नथी त्यां
विधि पूर्वक पूजा करनार रसीक पुरुषने पण शीवेल
चडाववा पडे छे ते अपवाद समजीने चडावे छे. का
रण जे जो ते न चडावे तो समुळगो फूलनो हार चडी
शके नहीं. माटे जोग बने त्यां सुधी गुंथेला पुष्प च
डाववा एज श्रेय छे. प्रभु भक्ति विधि पूर्वक करत
कदापि अल्प हिंसा थाय ते उपर आवश्यकमां कूवा
द्रष्टांत आप्युं छे. कूवो खोदतां कष्ट पडे पण पछी सद
पाणीनुं सुख थाय तेम प्रभु पूजामां अल्प हिंसा था
पण प्राये मुक्ति सुखनी प्राप्ति थाय माटे श्रावकने अ
प्रकारी पूजा करवानुं माहा निषिथमां पण कहुं छे

प्रश्न–नैवेद रांधेलुं धरवुं कया शास्त्रमां कहुं छे.

उत्तर–श्राध विधिमां. वळी श्राध विधिमां निषिथ चुण
प्रमुखना दाखला आप्या छे. आचारोपदेश, अष्ट
कारी पूजानो रास तथा सकलचंद उपाध्याय प्रमु
विरचीत पूजाओमां पण कह्युं छे. ते शास्त्रो जोवा
विस्तार सहीत मालम पडशे. सामान्य प्रकारे नैवे
चडाववानुं तो माहा निषिथ, पंचाशकजी, प्रवच
सारोद्धार, योगशास्त्र वगेरे घणा शास्त्रमां कह्युं छे,

प्रश्न–दिपक पूजा कया शास्त्रमां कही छे.

उत्तर–महा निषिथ सूत्रमां अष्ट प्रकारी पूजानो अधिक
चाल्यो त्यां कही छे. प्रभुना जन्म वखत दिग् कुम

छे. आवश्यक सूत्रमां पण कह्युं छे.

प्रश्न–गुरु भक्ति शी रीते करवी.

उत्तर–गुरुने देखतां बे हाथ जोडी नमस्कार करवा. गुरु कंइ काममां न होय तो खमासणा दइ वांदवा. इच्छकार पूछी अब्भुठियां अभ्यंतरथी खमाववा. गुरु उभा होय तो उभा रहेवुं. गुरुना वचननी अवगणना करवी नहीं. वस्त्र, पात्र, औषध, पाट, पाटला, रहेवाने मकान विगेरे जे कांइ जोइए ते हाजर करवुं. आपणी पासे न होय तो जेनी पासे होय तेनी पासे गुरुने तेडी जइ अपाववुं. कोइ प्रकारे तेमनुं वचन लोपवुं नहीं. गुरु माहा उपकारी छे. उपकारीना उपकारनो बदलो कोइ दीवस वळवानो नथी माटे यथाशक्ति गुरु भक्ति करवी. तन, मन अने धन अर्पण करवुं. कदापि गुरु महाराजना काममां सर्व दोलत वपराइ जाय तोपण वापरवामां जराए अंदेसो लाववो नहीं. आवा भाव जेने थइ जाय छे तेने अवश्य–निश्चय समकित होय छे. तेमां जेटली कसर होय तेटली समकित पणामां कसर जाणवी. माटे देवगुरुनी भक्तिमां कोइपण रीते कशर राखवी नहीं. गुरु महाराज एक कोडी पण पोते लेता नथी. कोइक वखत अकस्मात धर्म संबंधी हरकत आवी पडी होय अने ते काममां पैसा खरचवा पडे तेम होय, औषधमां वापरवा होय, पुस्तक लखाववा होय विगेरे धर्मना कार्यमां पैसानी आवश्यकता होय त्यारे गुरु महाराज वापरवानो उपदेश करे छे ते वखते मन जरा

पण पाछुं फेरववुं नहीं. पण प्रसन्न थइ द्रव्यनो सुउ-पयोग करवो.

प्रश्न—गुरु लोभी होय तो केम करवुं.

उत्तर—गुरु महाराज लोभी होय नहीं. जे पोताना शरीरनी, शिष्यनी अथवा श्रावकनी आशा राखता नथी ते धननी आशा केम राखे. माटे-तेओना लोभी होवा-पणानी शंका करवीज नहीं. तेओ फक्त शरीरना रक्षणने माटे प्रमाणो पेत वस्त्रनुं ग्रहण करे छे अने आ शरीरवडे ज्ञानदर्शन चारित्रनुं आराधन करी शकाय छे तेथी तेने शुद्धमान आहार आपे छे. इंद्रीओनी पुष्टीने अर्थे तो आहार पण लेता नथी. तेमां पण जे आहार ग्रहस्थे पोताने अर्थे करेलो होय छे. तेज लेय छे. तेमांथी पण तेने फरीने करवो न पडे तेटलोज ग्रहण करे छे. फरीने करवो पडशे एम लागे तो बील-कुल लेता नथी. आहारना संबंधमां एवा निरीच्छा वान होय छे तो पछी बीजो लोभ तो करेज केम ! तेओने एक कोडी सरखी पण पासे राखवी नथी अने जेओ राखे छे तेओने शास्त्रमां गुरु बुद्धिए मानवा कह्या नथी. जिनाज्ञा विरुद्ध एवा वेश धारी द्रव्य लींगी पासथ्थादिक द्रव्यना राखनारने जे गुरु बुद्धिए माने तेने मिथ्यात्व लागे छे.

प्रश्न—कोइक एम कहे छे केज्ञाने करीनेज धर्म थाय छे. क्रिया एतो कर्म छे तेथी क्रिया करतां धर्म न होय. माटे कदी क्रिया रुची न होय तोपण ज्ञान भणेल होय तो तेने गुरु मानवामां शुं अडचण छे ?

उत्तर–शास्त्रमां समकिते करीने सहित होय तेनेज ज्ञान कह्युं छे. अने जेने समकित होय ते तो भगवंतनी आज्ञाना आराधक होय. जेओ आज्ञाना आराधक होय तेओ क्रियाथी विमुख होय नहीं. कारण के ज्ञाने करीने पोताना आत्मानुं स्वरुप तथा पुद्गळनुं स्वरुप जाण्युं छे तेथी ते जाणे छे के अहो ! आ पुद्गळ तो जड पदार्थ छे. पुद्गळने वशे करीने विपरीत बुद्धि थइ तेथी परवस्तुने धनधान्यादिक तथा स्त्री कुटुंबादिक तेने आ जीवे पोताना करीने मान्या अने तेथी कर्म बंध करीने चारे गतिमां रोळायो, अनेक प्रकारना दुःख भोगव्या आ भवमां भाग्यना उदयथी श्री जिनराजनो मार्ग प्राप्त थयो अने कर्मे वीवर आप्युं तेथी मने संजमनी प्राप्ति थइ छे तो हवे मारे आत्म तत्वमां रमण करवुंज घटे छे. अनादि काळनो जीवने परभावमां रमवानो अभ्यास छे तेथी मारी दशा वारंवार पुद्गळ भावनी थाय छे ते पलटावा माटे अशुभ क्रिया छोडीने शुभ क्रियामां प्रवर्त्तवुं योग्य छे. आ प्रमाणेनी भावनाथी संयमनी क्रिया करे छे अने ते क्रिया, कर्म निर्जरानी हेतु भूत थाय छे. वळी योगादिकनी जे शुभ प्रवृत्ति थाय छे तेथी शुभ कर्म बंधाय छे परंतु ते कर्म मुक्ति प्राप्त करवामां सहायकारी थाय छे. विघ्नकारी थता नथी. एवा शुभ कर्मना योगथी आर्य क्षेत्रमां जन्म, पांच इंद्रीओ संपूर्ण, धर्मिष्ट कुळ, स्वजनादिक धर्म कार्यमां अनुकुळ, निरोगी शरीर, देवगुरुनी जोगवाइ, विगेरे साधनोनी प्राप्ति

जड छतां बुद्धिने केम आवरे छे? वळी केफ उतरे छे त्यारे पाछो बुद्धि ठेकाणे आवेछे तेम कर्म पण एवीज पदार्थ छे तेना संयोगथी आत्मानो ज्ञानगुण अवराइ जायछे अने पडदामां रहेली अथवा मेलनो समुह लागेली वस्तुओनुं पोतानुं स्वरूप जेम देखातुं नथी तेम कर्मरूप मेल लाग्याथी आत्मानी शक्ति अने स्वरूप देखी शकातुं नथी.

२१ प्रश्नः—आत्मा निरंतर कर्मकरीने अवरायेलोज रहेछे के तेमां फेरफार थाय छे अने ते कोइ वखत पण शुद्ध थशे के नहीं?

उत्तरः—आत्माना ज्ञानने कर्मनो केफ लागेलो छे. केफ करनार मनुष्यने जो कोइ जबरी फीकरनी वात करे अथवा खटाइ विगेरे केफना उतारनी चीज खवरावे तो तेनो केफ उतरी जायछे तेम प्राणीने पण गुरु महाराजना योगथी अथवा पूर्वना क्षयोप शमवडे ज्यारे पोताना आत्मानुं खरुं स्वरूप समजाय छे अने पुद्गळना संगथी अनादिकाळ संसारमां परिभ्रमण कर्यानुं समजाय छे त्यारे तेनाथी भय पामेछे एटले कर्मनो केफ ऊतरी जइने ज्ञानदशा जाग्रत थाय छे. ते वखते विचारे छे हुं जे सुख मानुंछु ते तो जड पदार्थवडे मात्र मानी लीधेलुं सुखछे. तेनाथी मारा आत्माने तो सुख नथी पण उलटुं कर्मबंधनरूप दुःख छे. वळी ए सुख जेम फांसी चडनार मनुष्यने सारी सारी वस्तु खावा आपेछे पण पछी तरत फांसीए चडावे छे तेना जेवुं छे संसार सुखनी लीनता पण एवीज

छे कारण के हालना समयमां मोटामां मोटुं आयुष्य मासे सो वर्षनुं होयछे तो एटलो काळ सुख भोगववुं अने पछी तेनाथी थयेला कर्मबंधवडे नर्के जवुं त्यां सागरोपमना आयुष्य होवाथी असंख्य वर्ष पर्यंत दुःख भोगववुं तेना प्रमाणमां मनुष्यना भवनुं सुख कांइ लेखामां नथी, कदी मरण पाम्या पछी नर्कमां न जतां मनुष्य गतिमां जवुं तो त्यां स्त्रीनी योनीमां अत्यंत अशुचीवाळा स्थानकमां बेसुमार दुर्गंधीनो अनुभव करता उपजवुं अने त्यां उंधे मस्तके नव मासपर्यंत रहेवुं एवा गर्भावासना दुःख भोगववां तीर्यंच गतिमां जवुं तो त्यां पण क्षुधातृष्णामन सहन करवी अने बीजा पण अनेक प्रकारना दुःख भोगववा माटे एवा पुद्गळीक सुखने हुं सुख मानीश नहीं. आवी भावना आववाथी सांसारीक सुखने सुख मानवारुप केफ उतरी जायछे. एम करतां कदापि थथो केफ न उतरे तो तेना निवारणने माटे तप संयमरुप औषध वापरीने मोहजन्य केफ उतारेछे. तप संयमादिवडे जेम जेम कर्मो नाश पामता जाय छे तेम तेम आत्मा शुद्ध थतो जाय छे. एटले पछी जे सुख दुःख प्राप्त थाय छे. तेमां समभाव राखे छे. अने विचारेछे के देहनी साथे रहीने जे जे कर्म बांध्याछे ते ते देहने संबंधे उदयमां आववाथी ते भोगवाय छे एमां मारे ज्ञातापणे न्यारा रहेवुं योग्यछे. परंतु मने दुःख थाय छे, मने सुख थायछे. एम चिंतववुं योग्य नथी. आवा विचारणाथी केफ उतरता

जाय छे अने सावधानता वधती जायछे. तेमां पण जेम फरीने केफ करेछे तो पाछी बुद्धि अवराइ जाय छे. तेम गुरु महाराजाना उपदेशथी शुद्ध भाव आव्या छतां पाछा संसारना मोहमां पडी जायछे तो पाछुं ज्ञान अवराइ जायछे. केटलाएक मनुष्य एवा दृढ होयछे के एकवार केफ उतर्या पछी तेनो गेरफायदो समजीने फरीने कदापि पण केफनो प्रसंग करता नथी तेम केटलाएक अल्प संसारी जीवो तो धर्म सांभळ्या पछी दिनपरदिन आत्मानी शुद्धता करता जायछे अने छेवटे सर्वज्ञपणु संपादन करेछे. तेमनुं ज्ञान पछी अवरातुंज नथी. सदाकाळ एक सरखुंज रहे छे. अने तेने फरीने संसारमां आववुं पण पडतुं नथी.

४२ प्रश्नः—कर्मथी रहीत थाय छे तेने पाछां कर्म केम लागतां नथी ?

उत्तरः—राग द्वेषरुप चीकाशना योगथीज कर्म लागे छे अने राग द्वेष छे ते कर्मने योगे थाय छे; ते कर्म नीकळी गया एटले तेनो योग रहेतो नथी अने राग द्वेषमय प्रणिति रहेती नथी एटले कर्म लागतां नथी. जेमके दुध मध्ये घृत रहेलुं छे ते काढवा सारु प्रथम दहीं बनाववुं पछी तेने वलोवीने माखण काढवुं माखणने तपावी काढेला घृतनुं फरीथी दुध थइ शकतुं नथी घृतज कायम रहेछे. तेवीज रीते आत्माना अनुक्रमे प्रगट थयला गुण अवराता नथी.

४३ प्रश्नः—कर्म आवे छे ते देखाता नथी वास्ते आवे छ ते शा अनुमाने सिद्ध थाय ?

उत्तरः—कर्म पुद्गल्कि पदार्थछे. टाढना थंडा पुद्गळ ज्यारे आपणने स्पर्श करेछे त्यारे जाणीए छीए के टाढ वाचा लागी परंतु आपणे थंडा पुद्गळ जोइ शकता नथी छतां निश्चय करीए छीए के थंडा पुद्गळ स्पर्श करवा लाग्या. सुगंधी पुद्गळ देखी शकता नथी पण नाकमां खुशवो जणावाथी जणायछे के अहींयां सुगंधी पदार्थ छे. गरमी लागेछे पण तेना पुद्गळने आवता देखता नथी. पवन आवेछे तेने देखता नथी पण शरीरमां स्पर्श थवाथी जणायछे के पवन आवेछे. तेम कर्म आवेछे ते आपणे देखता नथी परंतु ज्यारे कर्म उदय आवेछे अने तेना फळ जोवामां आवेछे त्यारे सिद्ध थाय छे. पूर्वे कर्म बांधेला होय ते योगे सुख दुःख प्राप्त थायछे. कोइ सुखी, कोइ दुःखी एम सर्वत्र जणाय छे. कोइ माणस वर्त्तमानकाळमां सारा कृत्य करेछे, वळी अकलमां पण खामी नथी, दुःख थाय तेवुं कार्य पण हाल करतो नथी, ते छतां ते दुःखी होयछे ए सर्वे पूर्व कर्मना योगथी समजवुं. वळी केटलाएक माणस लुचाइ, ठगाइ, चोरी विगेरे करेछे; जुठुं बोलेछे; सारा माणस उपर कलंक मुके छे; हिंसा करवामां तत्पर होय छे; एवा अधर्मना करनारा सुखी देखाय छे तेनुं पण कारण एटलुंजछे के आ भवमां सुख भोगवेछे ते पूर्वे भवमां करेला सुकृत्यने लीधेज परंतु आ भवमां करेला क-

कृत्यना फळ आवता भवमां भोगवचा पडशे. क्वचित्
आ भवमां करेला कर्म आ भवमांज उदय आवे छे.
केटलाक राजाओ परस्त्रीना लंपटपणाथी आ भव-
मांज राज्य खोइ केद पकडाय छे. चोरी करनार
पण केदमां जाय छे. आ सर्व कर्मनी विचित्रताज छे.
जुलाबनी एक दवा एवीछे के तेनी असर तत्काळ
थायछे, वळी बीजी दवा एवी होय छे के तेनी असर
बे चार कलाक पछी थायछे, मनुष्य झेर खाय छे
तेमां कोइ झेर एवुं होयछे के खाधुं के सुंघ्युं के तरत
मृत्यु थाय छे, कोइ झेर एवुं होयछे के माणसने
काळांतरे रीबावी रीबावीने मारेछे. तेम कर्म पण वि-
चित्र प्रकारना छे. ते कोइने तत्काळ कोइने भवांतरे
प्राप्त थायछे, कर्मने अनुसारे मनुष्यने जुदी जुदी
योनी प्राप्त थाय छे. कोइ कहेशे जे तेनी खात्रीशुं तो
जाणवुं जे केटलाएक व्यंतर थायछे ते आवीने तेना
कुटुंबना सघळा दाखला पुरेछे अने कुटुंबने खात्री
करी आपेछे ते उपरथी बीजो भव सिद्ध थाय छे.
करणी माफक जीव बीजी गतीमां जायछे. सघळी
चीज कर्मने संबंधेज बनेली. वळी मंत्रवादीओ सर्पना
मंत्र भणेछे ते वखते मंत्रना अधिष्ठायक देवता सर्पना
चीपने शरीरमांथी विष हरण करी लीएछे ते उपरथी
देवनी जाति सिद्ध थायछे. गतिने त्यारे कर्म वीना
बीजी गतिमां कोण लेइ जायछे अनुमानथी पण कर्म
सिद्ध थाय छे.

४ प्रश्नः–कर्मना संयोगथी प्रणाम बगडे छे अने नवा कर्म बंधाय छे. एवी रीते परंपरा चाली जायछे त्यारे कर्मथी मुक्त शी रीते थवाय.

उत्तरः–कर्मना बे प्रकार छे (१) उपकर्मी (२) निरुपकर्मी. निरुपकर्मी जे बांधेलुं छे ते तो भोगव्या विना छूटकोज नथी. उपकर्मी कर्म आत्मानी विशुद्धताथी खरी जायछे अने अधिक विशुद्धता प्राप्त थाय छे. जेमके केटलाएक रोग एवा होयछे के जन्मपर्यंत भोगव्यां विना छुटको थतो नथी, केटलाएक रोगने औषधनो प्रयोग लागेछे के शांती थाय छे तेम गुरुना संयोगथी ज्ञान थायछे. ते ज्ञानवंत जीव पापनो उदय थाय त्यारे विचारे जे में पूर्वे अज्ञानपणे कर्म बांध्या छे ते भोगव्या विना छूटकोज नथी वास्ते मारे विकल्प करवो उचित नथी, खोटा काम कर्या तेनी शीक्षा भोगववीज जोइए. एवी सुंदर भावना लावीने ज्यारे जीव समभावमां रहे छे त्यारे ते उपकर्मी कर्मने उपकर्म लागेछे अने तेथी जल्दी ते कर्म नाश थइ जायछे; अहीं आत्मानी पद्गळ संजोगे रागद्वेष रुप प्रणिति न थइ एज चीकाश ओछी थइ तेथी पूर्वना जे कर्म हता ते खरी गया वळी शुभ कर्मने पण उपकर्म लागे छे ते एवी रीते के–ज्यारे जीवने पुन्यना उदयथी धन, दोलत, पुत्र, घर, हाट विगेरे वधी वस्तु सुंदर मळेछे त्यारे जीव अहंकारमां लीन थइ जाय छे. आवा रीते अहंकार करवाथी शुभ कर्मने उपकर्म लागेछे. कारण के शुभ कर्म बंधाय छे.

ते मंद रागद्वेषथी बंधाय छे अने ज्यारे अहंकारादि
जोर करेछे त्यारे तिव्र रागद्वेष थाय छे ते अशुभ छे
अने अशुभ थइ शुभना पुद्गळ भोगवाय त्यारे शु
ओछुं थवुं एज उपकर्म लागवुं माटे उत्तम पुरुष गमे
तेटली रिद्धी मळे तोपण अहंकार करता नथी पण
उलटा भावेछे के-"पूर्वे धर्म करणी करी तेना प्रभावे
शुभ कर्म उपार्जन थयुंछे तो हवे मोहने वश पडी
अहंकार करी कर्म बांधीश तो वळी दुर्गतीमां जा
पडशे, आ पुद्गलीक सुख तो अस्थिर छे, संसारी
वस्तुनो संयोग ते वियोग संयुक्त छे माटे तेमां म
करवो ते योग्य नथी वळी तेना सुखमां मग्न थ
ते पण योग्य नथी. मारे तो आत्म स्वभावमां स्थि
रहेवुं एज कामछे." आवी भावना भाववा वाळ
उत्तम जीवना शुभ कर्मने उपकर्म लागता नथी प
शुभ कर्म पुष्ट थाय छे.

४५ प्रश्नः-शुभ कर्म पुष्ट थवाथी मुक्तिने अटकावेछे माटे पु
तथा पाप बंने छोडवा योग्य कह्याछे ते केम?

उत्तरः-शुभ कर्म बांधतो वखत राजा, चक्रवर्ति, देवत
शाहुकार इत्यादि पुद्गलीक सुख भोगववानी इच्छा
ओ राखवाथी जे पुन्य बंधाय छे तेवी पुन्यनी इच्छ
राखवानो तो निषेधज छे. एवी इच्छा तो राखवी
नहीं. कारण के एवी इच्छाए करी जे कर्म बंधाय
ते पापानुबंध पुन्य बंधायछे एटले पुन्य भोग
पाछुं पाप बंधायछे, तेथी आत्मा मलीन थाय
दुर्गतिना दुःख भोगववां पडेछे अने आत्मानी उ

थता नथी. परंतु जे पुरुषाने पुद्गलीक सुखनी तो इच्छा नथी अने आत्मीक धर्म प्रगट करवाने उद्यम करेछे तेमां शुभ जोगनी प्रवृत्ति थवाथी जे शुभ कर्म बंधाय तेनाथी आत्म धर्मने विघ्न थतुं नथी कारण जे जेम जेम गुणस्थान चडता जाय तेम तेम पुन्य राशी वधती जायछे पण उपरना गुणस्थानमां तेनी स्थीति वधती नथी कारण के जे जे पुरुषोए श्रेणी मांडीछे तेने मुक्ति नजीक छे, वळी पुन्य राशी वधारे अने स्थिति थोडीछे तेथी थोडा काळमां घणुं सुख भोगवी तेओ मुक्ति जायछे. मुक्तिनी अटकायत थती नथी; जेमके खेतरनी मांहे जुवार वावे छे तेने जुवारनो खपछे, कडबनो खप नथी पण कडब सहेजे उत्पन्न थायछे तेमां वळी प्रथम तो कडब देखवामां आवेछे तेथी ते आ तो कडब छे एम विचारी कडब काढी नाखे तो जुवार देखे नहीं तेम शुभ जोगनी प्रवृत्ति करतां एम विचारे जे आतो पुन्य करणी छे. एथी अत्माने गुण थशे नहीं एम समजी जे शुभ करणी त्याग करेछे तेने आत्मीक धर्म थवानो नथी तेम जोग प्रवृत्ति बंध थवानी नथी तेथी अशुभ जोगनी प्रवृत्तिथी अशुभ कर्म बंधाशे अने अत्मा मलीन थशे. माटे जे संसार सुख अर्थे शुभ अथवा अशुभ क्रिया करेछे ते छांडवा योग्य छे. ए करणी आत्माने गुण करता नथी. वळी गुणस्थाननी हद प्रमाणे शुभ क्रिया पण सरेछे छंडाती जाय छे जेमके श्रावक पोषध करेछे त्यारे द्रव्य पुजा प्रमुख करता नथी अने

मुनि महाराज पण द्रव्यपुजा करता नथी. मुनि महाराज ध्यानरुप थाय छे ते अवसरे आवश्यकादिक क्रियानो पण अभिलाष करता नथी, पोताना स्वभावमांज लीन थइ जाय छे, परभावनो विचार करता नथी, आत्माना गुण पर्यायनी रमणता करे छे, चिदानंद सुखमां सदा मग्न रहेछे पण ते ध्याननो काळ अंतर्मुहुर्त्तनो छे एक ध्यान वधारे वखत रहेतुं नथी माटे जे अवसरे ध्यान करेछे ते अवसरे शुभ क्रियामां चित्त नथी राखता अने ध्यानथी रहीत थाय ते अवसरे जे जे गुणस्थाने जे जे काम करवाना होय ते करेछे एवा मुनि कोइपण प्रकारे स्वप्नामां पण विषयनी वांछा राखता नथी अने जे विषयनी वांछाए मोहने वश पडी संजम प्रवृत्ति, श्रावक प्रवृत्ति छोडेछे अने मानेछे के अमे आत्मज्ञान साधीए छीए ते कांइ जिनमार्गनी रीति नथी. जिनमार्गना जाणनार गणधर महाराज तथा आचार्य पण पोताना गुणस्थान प्रमाणे क्रिया करेछे जेमके स्थिविरमुनीए आत्म स्वरुपनाज प्रश्न कर्याछे अने गौतम स्वामीए तेना उत्तर आत्म स्वरुपनाज सर्व प्रकारे बताव्याछे. त्यारपछी "चार महाव्रतरुप संजम हतो ते पंचमहाव्रत रुप संजम प्रतिक्रमण सहित आदरु" ए अधिकार भगवति सूत्रमां पेल्ला शतकने नवमे उद्देशे छापेली प्रतमां पाने १३१ थी छे. माटे गुणठाणानी वृतनानी क्रिया आत्मधर्ममां अटकाव करती नथी तेम छतां जे प्रभु आज्ञाथी विपरीत विचार स्थापे छे

ते सर्वज्ञना मार्गनी रीति नथी. सर्वज्ञ महाराजे जेम सिद्धांतमां कहुंछे तेम वर्त्तवामांज कल्याण छे.

४६ प्रश्नः—आत्मा नित्य छे के अनित्यछे.

उत्तरः—आत्मा सदाकाळ नित्यछे.

४७ प्रश्नः—जीव मरेछे एम बधुं जगत् कहेछे ते केम?

उत्तरः—जीव मरतो नथी पण कर्मना संयोगे करी मनुष्य, तिर्यंच, नारकी, देवतापणुं पामेछे. तेमां शरीर संबंधी पंचेंद्रि दशप्राण बांधेछे. स्पर्शेंद्रि ते शरीर, रसेंद्रि ते जीभ, घ्राणेंद्रि ते नाक, चक्षु इंद्रि ते आंख, श्रोतेंद्रि ते कान, ए पांच इंद्रि तथा मनबळ ते मननी शक्ति, वचन बळ ते बोलवानी शक्ति, काय बळ ते शरीरनी शक्ति, श्वासोश्वास अने आयु ए दश प्राण पूर्वना कर्मथी प्राप्त थाय अने तेनी स्थिति पुरी थाय एटले तेनो विनाश थायछे. तेने जीव मरेछे एम लोको कहेछे कारण जे जीवनुं स्वरुप अरुपी छे तेने कोइ देखतुं नथी. आ दश प्राणने जोइने जीवेछे एम कहेछे. ज्यारे ए प्राण गया त्यारे देह जीव रहीत थाय छे तेनुं कारण जे आ शरीरमां जीव रहेतो नथी. पछी जे स्थानके जवानुं कर्म बांध्युं छे ते स्थानके पाछा एवा प्राण मळेछे. त्यां उपजे छे. वस्तुपणे पण आत्मानो विनाश थतो नथी. सुवर्णना अनेक घाट बनेछे. सुवर्णनी माळा बनावी ते भागीने कंदोरो बनावो वळी कंदोरो भागी कडा बनावाय पण बधे स्थानके सुवर्ण कायम रहेछे. तेम जीवपंचेंद्रि छे. ते एकेंद्रि, बेरेंद्रि, तेरेंद्रि, चतुरेंद्रिय, नारकी, देवता

विगेरे जेवुं जेवुं कर्म बांधे छे ते गतिमां जायछे. त्यां आत्म प्रदेशनो घाट फेरफार थायछे. जेमके हाथीना शरीरमां आत्म प्रदेश सर्वत्र व्यापी रहेछे अने कुंथु-आना शरीरमां कुंथुआ जेटलामां व्यापी रहेछे. ते प्रमाणे नानी मोटी अवगाहना बनेछे. दीवो करी तेना उपर टोपलो ढांकीए तो तेटलामांज प्रकाश पडे छे तेज टोपलो उपाडी लइ दीवो घरमां मुकीए तो घरमां अजवाळुं करे छे तेमज आत्मानी अवगाहना एटले फेलावो ओछो वधतो थाय छे. तेनुं नाम जिन शासनमां पर्याय कहेवाय छे; तेथी आत्मा द्रव्यथी नित्य छे अने उपर मुजब पर्याय पलटाय छे ते प-क्षथी अनित्य कहेवाय छे. हवे आत्मा नित्य छे ते पण प्रत्यक्षपणे समजाय छे. जीव पोते आभवमां मरण पाम्यो नथी पण गए भव मरण पाम्यो छे तेथी बाळक, युवान अने वृद्ध सर्वने मरणनो भय छे. "रखे मरी जइश" ए पूर्वे मरण पाम्योछे तेनीज संज्ञा चाली आवे छे. जेमके–माणस उंघी जाय छे त्यारे बेभान अवस्था थायछे तोपण दिवसनी संज्ञाए कापडनो धंधो करतो होय ते उंघमां पोतीयुं अथवा हरकोइ वस्त्र हाथमां आवे ते फाडी नांखेछे ते शुंछे? दिवसे काम कर्युं होय तेना उपयोगनीज संज्ञा छे. तेम वळी उंघमां विचारो पण घणा करेछे, जागतापणे जेने नरघा वगाडवानी टेवछे. तेनुं चित्त अन्य कार्यमां होयछे तोपण आंगळीयो हालयाज करेछे. तेम पाछला भवनी संज्ञाए आ भवमां कार्य थायछे. पाछला भ-

बने तो भान नथी पण पाछले भवे टेव पडीछे तेम थयां करेछे. जेमके बाळक जन्मेछे अने तरतज पोतानी माताने धाववा वळगे छे. अने धाववानु कोणे शीखव्युं ले! पूर्वनी संज्ञाएज धावे छे. कदापी कोइ एम कहेजे माता तेने वळगाडेछे तो ते वात खरीछे. पण मुख हलाववुं एतो बाळकनुंज कामछे ते काम माताथी बनी शकतु नथी वास्ते पाछला भवनी वासनाथी बने छे. गाय, भेंस तेमना बचां पण एमज करेछे ते सर्व पाछला भवनी संज्ञाथीज बनेछे. नाना बचाने पैसा बतावीए तो झट लइ लेछे. स्त्रीने जोइ विषय विकार थायछे. स्त्रीभोग कोइए शीखव्या नथी, पण पूर्वना अभ्यासथी वांछना थाय छे. वळी पूर्व भवमां धर्म कर्यो होय तेवा बाळक आगळ धर्मनी वार्त्ता करीए तो खुश थाय छे. अने ते संज्ञानथी होती तो ते राजी थतो नथी एथी पण सिद्ध थाय छे के आत्मा नित्य छे.

२८ प्रश्नः–केटलाक धर्मवाळा चार गति मानता नथी. फक्त एटलुंज मानेछे के जीव ईश्वर अथवा खुदा अथवा देवने त्यांथी आवे छे. अने पाछो त्यांज जाय छे. तेनु केम ?

उत्तरः–आ जगतमां जीव जे धर्ममां उत्पन्न थयो होय ते धर्ममां जे कह्यु होय ते प्रमाणेज मानेछे. कोइक जीव, निच जातिनुंकर्म बांध्युं होय अने सर्वज्ञना धर्मथी विरुद्ध धर्म पाळतो होय परंतु जो निकट भवी होय तो चित्तमां न्याय बुद्धि प्राप्त थाय छे अने सर्व

ज्ञना लक्षण तपासे छे. तेमां जेना लक्षण न्याययुक्त लागे तेने सर्वज्ञ माने छे. जेने आ भवमां आत्मानुं कार्य कर्यानुं नथी ते माणस बीजी वातमां कदापि हुशीयार होय पण सर्वज्ञना लक्षण तपासवानो बुद्धिवाळो होय नहीं. तेथी ते सर्वज्ञने ओळखतो नथी एटले जे धर्ममां उत्पन्न थयो होय ते प्रमाणे वरतेछे. जुओके-पाप पुन्यने ते मानेछे. त्यारे पाप पुन्यना फळ भोगववांज जोइए, पापना योगे नरके जाय, त्यां दुःख भोगवे वळी जेम अहींयांगुनो करनारने केद करेछे; पाछो ते केदमांथी छूटेछे; सारा कृत्य करनारने मोटा ओद्धा मळेछे तेम आ संसारमां पुन्यकर्युं होय तो देवनी गति मळेछे तेथी ओछुं पुन्य बांध्युं होय तो मनुष्यगति मळेछे. पाप बांध्युं होय तो तिर्यंच एकेंद्रि, बेरेंद्रि, तेरेंद्रि, चोरेंद्रि, पंचेंद्रि मुख थायछे. वळी वधारे पाप बांध्युं होय तो नरके जायछे. एवी रीते जे गतिमां जेवा कृत्य कर्या होय तेवा फळ मळे छे ईश्वर कर्मना संजोग विना एकने माणस अने एकने जनावर केम बनावे, बधा सरखा बनाववा जोइए. ते तो देखातुं नथी, वासते आवुं मानवुं अमारा विचार प्रमाणे तो सारु लागतुं नथी. जे सर्वज्ञ चार गतिनुं रुप बतावे छे तेज व्याजबी छे. सर्वज्ञ कांइ फेरफार होय नहीं पण जेने सर्वज्ञपणुं प्राप्त थयु न होय तेने सर्वज्ञ मानवाथी फारफेर आवे छे. तेनो कांइ उपाय नथी. परंतु अर्थी जीवें तो सर्वज्ञनी ओळखाण करवानो उद्यम जरुर करवो जोइए. कारण के बधी वात प्रत्यक्ष नथी

जे जे अरुपी पदार्थ छे तेनुं तथा गये काळे थइ, आवते काळे थवानी ते बाबतनुं अनुमान थोडुं थइ शके. विशेष तो तेमना कहेवा प्रमाणे मानवुं पडे ते सारु सर्वज्ञनी वर्तणुक, तेनो उपदेश, ज्ञान तथा तेना शास्त्र ए चारे वस्तुनी तपास करवी. पछी जे शास्त्रमां उत्तम ज्ञान होय तेने प्रमाण करवुं. उंचा ज्ञानवाळानी प्रवृत्ति पण सारी होयज अने तेप्रमाणे चालवाथी आपणुं पण कार्य सरे.

१९ प्रश्नः—जैनशास्त्रमां शुं शुं विशेष छे.

उत्तरः—जैनधर्मना सर्वज्ञए स्वर्गना स्वरुपनुं वर्णन जेटलुं बताव्युं छे तेटलुं कोइ अन्य शास्त्रमां बताव्युं नथी. नर्कना भेद, त्यांनी वर्तनानुं स्वरुप, तिर्थचनुं स्वरुप तथा मनुष्यनुं स्वरुप जे जे रीते वर्णव्युं छे तेवी सूक्ष्म रीते कोइ शास्त्रमां वर्णव्युं नथी. ए स्वरुप आ ठेकाणे लखतां विस्तार थइ जाय.जीवाभिगम, पन्नवणा,भगवति, समवायांग, सुयगडांग विगेरे सुत्रोमां घण्या विस्तार सहीत तेनुं स्वरुप आप्युं छे. तिर्छा लोक जेमां आपणे रहीए छीए तेमां समुद्रनी हद कोइ देखे तेटली कहे छे. आगळ शुं हशे ते विचारी शकता नथी. कंइपण होवुं तो जोइए ज, पण ते चर्मचक्षुथी देखी शकावानुं नथी. कारणके समुद्रमां विशेष आगळ जइ शकातुं नथी. कोलंबसे अमेरिका शोधी काढ्या अगाऊ ते देश मनुष्यातिमां नहोतो. हजु पण केटलीक नवी जग्याओ अंग्रेज साहसीको शोधी काढे छे तेम वळी आगळ पण जेनाथी महेनत बनी शके ते नवी शोध करे वास्ते नजरे दीठुं तेटलुंज

पण तेम कहेवाय. सर्व जीवोनुं ज्ञान तो जेने अंतरंगथी कर्म दूर थइ गया होय तेनेज होय छे. ज्यारे मंत्र साधन करीए छीए त्यारे ते मंत्रना अधिष्ठायक देवता कांइ आपणा शब्द सांभळता नथी पण तेने आपणा करतां विशेष ज्ञान छे. ते ज्ञानथी ते जाणी शके छे के "मारुं कोइए स्मरण कर्युं छे" तेथी आवीने आपणुं कार्य करे छे. तेम देवताथी पण अधिक ज्ञान सर्वज्ञने छे तेथी तेमणे असंख्याता द्वीप समुद्रनुं स्वरूप बताव्युं छे, गया काळनुं पण स्वरूप बताव्युं छे. वळी कर्मनुं स्वरूप, कर्मनी वर्गणानुं स्वरूप, धर्मास्तिकाय, अधर्मास्तिकाय, आकाशास्तिकायनुं स्वरूप, काळनुं स्वरूप तथा आत्मानुं स्वरूप घणा विस्तार पूर्वक बताव्युं छे. ते बीजा शास्त्रमां जणातुं नथी. ए अधिकार कर्म ग्रंथ, कम्मपडी, पंचसंग्रह, तत्वार्थ, सुमति, विशेषावश्यक विगेरे शास्त्रमां छे ते जोशो तो जणाशे के जैनशास्त्रमां केटलुं सूक्ष्म ज्ञान बताव्युं छे. वरतणुक विषे जाणवुं जे पूर्वे अढार दुषण बताव्या छे ते जोशो तो जणाशे के आवा दुषण रहीतनी केवी प्रवृत्ति होय. वधारे तो सिद्धांतमां चरित्रो छे ते जोशो मालम पडशे के जेने कोइपण प्रकारनी वांछा नथी, मात्र उपकारीज बुद्धि छे, स्त्री धन विगेरेनी इच्छा तेमज संगत नथी, वळी पोताने मोटाइ पण नथी, जे जीव पोताना आत्मानुं ज्ञान मेळवी रागद्वेष त्याग करे ते कर्मथी मुकाय. अहींआ एम नथी कहेवुं जे मनेज मानशो तो ज काम थशे; जे आत्मानी परिणती प्रमाणे

थशे. आत्री रीतनो उपदेश शुद्ध छे माटे तेमनी वतावेली बाबतो वणीज वल्लभ लागे छे. अमारा कहेवाथी कांइ विशेष नथी. न्याय बुद्धि धारण करी निर्पक्षपातपणे जैनशास्त्र तथा बीजा अन्यना शास्त्र जोशो तो जणाशे. अवकाश मेळवी निरंतर ज्ञानाभ्यास करवो. ज्ञानाभ्यासथी जीवने कर्मना आवरण खपता जाय छे अने बुद्धि निर्मळ थती जाय छे.

५० प्रश्नः–जैनशास्त्रमां केटला प्रकारना कर्म कह्या छे अने ते कर्म खपी जवाथी शुं शुं शुद्धता थाय छे.

उत्तरः–जैनशास्त्रमां आठ प्रकारना कर्म कह्या छे. (१) ज्ञानावरणीय कर्म तेनी पांच प्रकृत्ति छे. (२) दर्शनावरणीय कर्म. तेनी नव प्रकृत्ति छे. (३) मोहनीय कर्म. तेनी अठावीश पकृत्ति छे. (४) वेदनी य कर्म.तेनी बे प्रकृति छे. (५) नाम कर्म तेनी एकशो त्रण प्रकृति छे. (६) गोत्रकर्म तेनी बे प्रकृति छे. (७) आयुकर्म. तेनी चार प्रकृति छे. (८) अंतराय कर्म तेनी पांच प्रकृति छे ए रीते आठ कर्म छे तेनी उत्तर प्रकृति एकसो अठावन कही छे. वळी एकेक प्रकृतिपण घणा प्रकारनी छे.

प्रथम ज्ञानावरणीय कर्मनुं स्वरूप समजवुं जे–ज्ञान पांच प्रकारना छे. तेमां प्रथम मतीज्ञान. मतिए करी जाणवुं एटले आत्मानो उपयोग, पांच इंद्रिओ अने मन एना संजोगे ज्ञान थाय ते मतिज्ञान. मतिज्ञानथी पाछला भवनुं पण ज्ञान थायछे.परंतु आवरण लागवाथी बधा जीवने थतुं नथी. मतिज्ञाननी जेटली शक्ति उघाडी छे तेटलुं ज्ञान थइ शकेछे;

केमके केटलाएक माणस घणा लांबा विचार करी शकेछे. केटलाएक अनुमानथी पण विशेष विचार करी शकेछे, केटलाएक ते करी शकता नथी तेनुं कारण एटलुंज छे के जेने कर्म थोडा छे तेने बुद्धि विशेष छे. जेने कर्म वधारे छे तेनी बुद्धि ओछी चालेछे. वळी बीजी रीतना पण आवरण होय छे. जेमके केटलाएक अनेक जातनी लीपोओ भण्या होयछे, तर्क, वितर्क पण घणा करी शकेछे. याददास्त पण घणी होयछे. तेथी जे कांइ वांचेछे ते याद रहेछे भणवुं होय ते थोडा वखतमां भणी जायछे. परंतु ते बुद्धि फक्त संसारना काममां वापरे छे; धर्म मार्गमां वापरवाना आवरण खुल्या नथी तेथी धर्मनो खरो अभ्यास करता नथी अने निरपक्षपात संबंधथी जोइ शकता नथी. केटलाएकने एवा आवरण होय छे के धर्मनुं ज्ञान मेळववामां सारी बुद्धि छे तेथी शास्त्र जोइ शास्त्रनी सुंदर वातनो न्याय बुद्धिथी निश्चय करे छे, पछी सार रुप शास्त्रनी वात ग्रहण करेछे अने तत्व विचारण करे छे. केटलाएकने एवा आवरण होय छे के संसारमां बुद्धि नथी चालती तेम धर्ममां पण नथी चालती. बंने रीते बुद्धिनी खामी होय छे. केटलाएकने सर्व प्रकारे बुद्धि खुल्ले छे. अने बधा काममां न्यायनीज बुद्धि प्राप्त थाय छे. खरी वातनेज खरी जाणे छे. घणा प्रकारे मती ज्ञानना आवरण नाश थया होय त्यारेज एवी बुद्धि प्राप्त थायछे. केटलाएकने बुद्धि थोडी होय पण सत्यवादी पुरुषनो संग करवानी बुद्धि जागी छे तेथी थोडी बुद्धिथी पण तेमना कह्या प्रमाणे चाली पोताना आत्मानुं काम करी शके छे. कइक जीव कर्मना आवरणना जोगे मुंगा, कइक आंधळा, अने कोइक बेहेरा पण थायछे ए-

टले ज्ञान वधारी शकता नथी. वळी कोइ मुगा होय, [illegible]
बोबडा होय पण कानना आवरण खुल्ला छे तेथी धर्म सांभळी
पोताना आत्मानुं काम करे छे पण परने उपकार करी शकता
नथी. बेहेरा होयछे पण आंखोना जोरथी पोतानुं केटलुंक
काम करी शके छे. आंधळा होय छे पण कानना [illegible]
सांभळी तेनो विचार करी पोतानुं काम करी शके छे [illegible]
रीते मतिज्ञाना वरणी कर्म करीने आत्मानुं ज्ञान [illegible]
मतिज्ञाना वरणी कर्म कहीए.

श्रुतज्ञान तो शास्त्र तथा अक्षरनुं नामछे. आ [illegible]
ज्ञाननी साथेज रहे छे. ज्यां मति ज्ञान त्यां श्रुत [illegible]
ज्यां श्रुत ज्ञान त्यां मति ज्ञान समजवुं. बंने ज्ञान [illegible]
छे. बंने कर्मना आवरण पण साथेज रहे छे; [illegible]
साथेज खुल्ले छे. मतिथी अंतरंगमां विचार [illegible]
अक्षर छे ते श्रुत ज्ञान छे. वर्त्तमान काळे [illegible]
तथा श्रुत ज्ञान छे तेमां जे जीवने समकीत [illegible]
श्रुत ज्ञान कहेवाय छे अने जेने समकीत [illegible]
अज्ञान कहेवाय छे. हवे कोइने शंका [illegible]
बुद्धिवाळा होय छे तेने अज्ञानी [illegible]
गवुं जे संसारमां बुद्धि वापरवाथी [illegible]
अने पोतानो आत्म धर्म जेवो छे [illegible]
उद्यम करवो ते उद्यम तो थयो [illegible]
रलीन कर्यो त्यार ए ज्ञान ते [illegible]
र ज्ञानवंत पुरुष नीज्ञान जे [illegible]
वणतां अंतराय करे छे, पुस्तक [illegible]
स्तक मूके छे, थुंक लगाडे [illegible]

करे छे, ज्ञान भणवानी इच्छा नथी तेथी उलटो द्वेष धरे छे विगेरे ज्ञाननी आशातना करे छे ते पुरुष ज्ञाना वरणी कर्म बांधी आत्माने आवरे छे. जे पुरुष ज्ञानवंत पुरुषनी ज्ञान जे शास्त्र तेनी बहुमान पूर्वक घणा प्रकारे भक्ति करे छे, ज्ञान भणवानो रात्रि-दिवस अभ्यास करे छे, बीजाने भणवामां जोडे छे, शक्ति होय तो पोते धननो खरच करी बीजाने भणावे छे, शास्त्रना भंडार कराचे छे, वळी जे जे लीपीओ संसारी विद्यानी छे ते पण भणवाथी ते माणस हुशीआर थया होय तो धर्म समजवो सुलभ थाय वास्ते ते भणवामां पण पैसो खरचवाथी मोटा ओद्धाओ मेळवे अने सुखी थाय तो सुखे धर्म साधन करे वळी शासन दीपावे, वास्ते सर्व प्रकारे ज्ञान भणावामां मोटो लाभ छे. एवी रीते ज्ञान आराधन करवाथी कर्मना आवरण ओछा थाय छे. विशेष प्रकारे तत्व विचारणा करवाथी घणा आवरण खपे छे अने आत्मा शुद्ध थाय छे. ए मति श्रुत ज्ञानना आवरणनुं तथा कर्म खपावानुं स्वरुप जाणवुं.

अवधी ज्ञाना वरणीनी प्रकृति अवधी ज्ञानने आवरे छे. जेने अवधि ज्ञान थयुं होय तेने पोतानी आत्म शक्तिथी रूपी पदार्थनुं ज्ञान थाय छे. तेने चक्षु प्रमुख इंद्रीओनी जरुर पडती नथी. आत्माथी जणाय छे. जेने सो कोषनुं ज्ञान थयुं होय ते सो कोष उपर जे थतुं होय ते पोताना स्थानकथी जाणे छे; गया काळनुं पण जाणी शके छे. जेने लोकावधी ज्ञान थयुं होय तेने आखा लोकमां जे जे पुद्गलीक पदार्थ छे तेनुं ज्ञान थाय छे. गया काळ विशे पण असंख्याता काळनुं ज्ञान थाय छे. अने जेने ए कर्म करी आवरण लाग्या

छे तेथी तेने ज्ञान बिलकुल नथी पण पाछा जेम जेम आ-
त्मानी विशुद्धी थती जाय छे अने रागद्वेष रूप उपाधी ओ-
छी थती जाय छे तेम तेम अवधी ज्ञान प्रगट थाय छे. को-
इने थोडा आवरण खस्या होय तो थोडा क्षेत्रमां जे अदृस्य
पदार्थ छे ते आत्माथी जाणी शके छे पछी ते करतां वधारे
आवरण खसे तो वधारे क्षेत्र तथा काळनुं ज्ञान थाय छे. जेम
आपणे कोइ गामना पदार्थ जोया होय छे पछी बीजे गाम
जइए छीए. त्यारे आंखे करी तो ते गाम देखी शकता नथी
पण अंतरंगमां मे विचार मूकीए छीए तो जाणे नजरे देखतां
होइए तेम थाय छे. तेम अवधी ज्ञानथी पण वगर जोयला
पदार्थ अंतरंगमां देखाय छे. एना छ भेद छे. ते विस्तार नंदी
सूत्र तथा आवश्यक सूत्र विगेरेमां विशेष प्रकारे छे. ते जोइ
लेवो जोइए. आ ज्ञानने आवरे ते अवधीज्ञाना वरणी कर्म
कहीए. वळी देवताओने आज्ञान होय छे तेथी मंत्रनुं स्मरण
करतांज तेने खबर पडे छे अने ते आवे छे. तेमां पण जेवा
जे देवताने आवरण खुल्यां होय ते प्रमाणे ज्ञान प्रगट थाय
छे. ए गतिमां विशुद्ध प्रणामवाळा जाय छे. तेथी थोडुं वधतुं
पण दरेकने ए ज्ञान होय छे. समुळगुं न होय तेम होय नहीं
त्यां पण मिथ्याद्रष्टि देवता छे तेने विभंग ज्ञान होय छे
तेनुं कारण जे तेने आत्म तत्वनुं ज्ञान होतुं नथी. पण परोक्ष
पदार्थने जाणवानी शक्ति होय छे. सम्यक् द्रष्टि छे तेने तो
अवधिज्ञान कहेवाय छे. तेओने तत्व ज्ञान छे. ते पुरुषो तो
वताना सुखने पण त्रण समान गणेछे अने मनमां भावे छे के
पूर्वे एटले पाछले भवे कर्मथी मुकावा सारु तप, संजम सा-
न कीधा ते साधन पूर्ण रीते कर्या नहीं तेथी आ देव ग ती-

मां संसार वृत्तना करवानुं थयुं अने जन्म मरणना दुःख ट ज्यां नहीं आ देवताना अस्थिर सुख छे अने कर्म बंधना कारण छे वास्ते आ देवतानुं आयुष्य पुरुं थयेथी मनुष्य जन्म पामुं तो हवे पूर्ण रीते प्रभुनी आज्ञा प्रमाणे धर्म आराधन करुं के फरीथी भवचक्रमां भ्रमण करवुं पडे नहीं" एवी भावना भावे छे. वळी रत्नमय पुस्तक वांचे छे. शाश्वता चैत्य मध्ये जिनबिंब छे तेने विस्तारे भाव सहीत द्रव्य तथा भाव पूजा करे छे. तिर्थंकर भगवान विचरता होय त्यां जइ तेमनी भक्ति करे छे. धर्म उपदेश सांभळे छे. आत्म स्वभावमां रहेवामां सुखमानी विचरे छे. देवता संबंधी आवा ज्ञानने अवधी ज्ञान कहे छे. परंतु तेमने अवधी ज्ञानना पूर्ण आवरण खप्या नथी. पूर्ण आवरण तो मनुष्य गतीमांज खपे छे. जेमने केवळ ज्ञान थाय छे तेमनेज संपुरण आवरण नाश पामे छे.

मनः पर्यव ज्ञाना वरणीय कर्म ते मन परज्व ज्ञानने आवरे छे. मन पर्यव ज्ञानना आवरण जेने खसे छे ते मनना भाव एटले मनमां चींतवेली वात जाणे छे. ते पण पोतान आत्माथीज जाणे छे. तेने इंद्रिओनी जरुर पडती नथी. ए ज्ञान संसारना त्यागी, संजमी मुनि, छट्टे सातमे गुण ठाणे वरतनारनेज थाय छे. तेमां पण थोडा आवरण खस्या होय तो ते रुजुमति मन पर्यव ज्ञानी कहेवाय छे. ते पुरुष मनमा चिंतवेलो पदार्थ जाणे छे ते करतां विपुलमति मन पर्यव ज्ञानी घणुं विशुद्ध जाणे छे. ते ज्ञानमी विशुद्धि घणी छे कारण के विपुलमति मन पर्यव ज्ञानावाळा तेज भवे केवळ ज्ञान पामे छे. तेथी मनना विचार विशुद्ध पणे जाणे छे

अहींआं कोइ कहेशे जे-अवधी ज्ञानी पण रुपी पदार्थ जाणे छे, तेशां मनना विचार पण रुपी छे तो ते पण जाणी शके वास्ते जूदुं कहेवानुं कारण शुं ? ते विशे जाणवुं के-अवधी ज्ञानवाळो मन पर्यव ज्ञानवाळा जवुं संपुर्ण जाणी शके नहीं. अवधी ज्ञानवाळाने तेज भवे केवळ ज्ञान प्राप्त थाय ते पण निश्चय नथी. वळी मन पर्यव ज्ञानवाळो मनना भान शिवायनो पदार्थ जाणी शकतो नथी. एवा एक बीजामां फेरफार छे तेनुं कारण जे कर्मना आवरण कोइने अवधीज्ञानना खशी जाय छे तेने अवधीज्ञान थाय छे; जेने मन पर्यव ज्ञानना आवरण खस्या होय तेने ते ज्ञान थाय छे. कोइने पहेलुं मन पर्यव ज्ञान थाय छे तो कोइने अवधी ज्ञान थाय छे. ए प्रमाणे कर्मना आवरण जेवी रीते खपे छे ते ज्ञान प्रगट छे. ते प्रमाणे ज्ञाननुं नाम पण जूदुं जूदुं छे. केवळ ज्ञानावरणी पांचमी प्रकृति ते केवळ ज्ञानने आवरे छे. केवळ ज्ञानना आवरण जेने नाश पामेछे तेने इंद्रिओ, मननी जरुर पडती नथी. पोतानी आत्म शक्तिथीज रुपी अरुपी सर्व पदार्थनुं अतीत, अनागत, तथा वर्त्तमानकाळनुं ज्ञान थायछे. ते ज्ञान केवुं छे के-जेम आरीसामां सर्वे पदार्थनो भास पडे छे तेम आत्मामां सर्वे पदार्थ जणाय छे. जाणवामां कोइपण प्रकारे खामी पडती नथी. एक पदार्थे अतीत काळमां अनंता स्वरुप धारण कर्यां तेम अनंता पदार्थ छे ते सर्वेना एक वखत स्वरुप जाणवामां आवेछे. एवी अद्भूत ते ज्ञाननी शक्ति छे. एवुं ज्ञान प्रगट थया पछी संसारमां तेमने फरवुं पडतुं नथी. तेमने मुक्ति मळेछे. एवा ज्ञानवाळा पुरुष धर्म संपूर्ण रीते दर्शावो शके छे. तेमने जन्म मरण करवं

पडतुं नथी.

ए पांच प्रकारना ज्ञानने आवरे तेनुं नाम ज्ञाना वरणी कर्म कहीए.

बीजुं दर्शना वरणीय कर्म एटले आत्मानो दर्शन गुण जे देखवुं ते. ते विशे समजवुं जे–ज्ञान अने दर्शन साथे वरते छे प्रथम सामान्य उपयोग ते दर्शन अने विशेष उपयोग ते ज्ञान. जेमके एक माणसने दीठो ते वखत मनमां आव्युं जे आ कोण माणस छे त्यां सूधी सामान्य उपयोग छे अने ज्यारे एम समजायुं के आतो जिनदास छे, जिन धर्मी छे, शाहुकार छे, सारो माणस छे, एवुं विशेष प्रकारे समजायुं त्यारे विशेष उपयोग थयो. विशेष उपयोग ते ज्ञाननो छे. एवी रीते दरेक पदार्थमां प्रथम सामान्य उपयोग अने पछी विशेष उपयोग थाय छे. हवे सामान्य उपयोग चार प्रकारना छे. (१) चक्षुदर्शन. चक्षुए करी देखवुं तेमां आवरण होय तो अंध होय. वळी थोडा आवरण होय तो रात्रे देखे नहीं, दीवसे देखे, कोइ दिवसे अने रात्रे झाखुं देखे. कोइ नजीकना पदार्थ देखे दूरना न देखे पण आवरणने लीधे संपूर्ण देखी शके नहीं ते चक्षुदर्शना वरणी कर्म कहीए. (२) अचक्षुदर्शन. आंखो शिवायनी इंद्रिओए सामान्य बोध थाय ते अचक्षु दर्शन. शरीरे कांइ स्पर्श थाय अने स्पर्श थयो एम समजाय पण शेनो स्पर्श थयो ते नकी कही शकाय नहीं त्यांसुधी सामान्य उपयोग. नाकने खुशबो आवी पण शानी खुशबो आवी ते कही शकाय नहीं त्यां सुधी सामान्य उपयोग. मोमां मुकेला पदार्थनो निश्चय न थाय त्यांसधी सामान्य उपयोग

कानमां शब्द पडया पण शुं शब्द छे ते नकी न थाय त्यां सुधी सामान्य उपयोग छे. आ उपयोग अचक्षुदर्शनना छे. तेना आवरण जे कोइ माणसने स्पर्श थाय पण आवरणथी जाणी शकतो नथी. केटलाक नाकथी खुशबो जाणी शकता नथी; मोढेथी स्वाद समजता नथी; काने सांभळी शकता नथीए दर्शनावरणी कर्मनो प्रभाव छे. वळी जेटली इंद्रिओ शक्ति छे तेटली चालती नथी ते पण आवरणथीज चालती नथी. अचक्षु-चक्षु दर्शननुं संपूर्ण आवरण केवळ दर्शन पामती वखत नाश थाय छे. (३) अवधि दर्शन. रूपी पदार्थनुं आत्माथी सामान्यपणे जाणवुं ते अवधी दर्शन. तेनुं आवरण ज्यांसुधी छे त्यां सुधी अवधी दर्शन थतुं नथी. (४) केवळ दर्शन. केवळ दर्शननुं आवरण ज्यां सुधी होय त्यां सुधी केवळ दर्शन प्राप्त थतुं नथी. पण एटलो फेर छे के केवळ दर्शनना उपयोग पछी थाय छे अने केवळ ज्ञानना उपयोग पहेलो थाय छे. तेनुं कारण जे केवळज्ञान जेने थायछे तेने एकदम बोध थाय छे; तेने कांइ अनुक्रमे बोध थतो नथी. पहेलुं ज्ञान थाय छे पछी सामान्य थाय छे ते एवी रीते के जेम कोइ माणसना सर्व प्रकारे लक्षण जाण्या पछी तेनी वधी हकीकत पूछवी पडती नथी कारण के ते सामान्य थइ जाय छे. तेम एक वखत बोध थयो पछी सामान्य थाय छे. अधिकार नंदीसूत्रमां विस्तारे छे.

पांच निद्रा छे ते पण दर्शननुं आवरण छे. ज्यांसुधी माणस निद्रावश होय त्यां सुधी कांइ जाणी देखी शकतो नथी. तेमां पण आवरणनो तार तम्यताए फार फेर छे. ते निद्रानुं जुदुं जुदुं स्वरुप जाणवाथी जणाशे. जीवने उंघमां कांइ

सहेज स्पर्श थाय अथवा शब्द संभळाय के तरत जागे अने जागवाथी जरापण दीलगीरी थाय नहीं ते "निद्रा" कोइ माणस उठाडे तो घणी बूमो पाडे, अतिशे शोरबकोर थाय त्यारे जागे पण मनमां दुःख धरे, उठाडनार उपर गुस्सो करे एवी सखत निद्रा ते "निद्रा निद्रा." बेठा बेठा उंघी जाय ते "प्रचला." चालतां चालतां उंघ ते "प्रचला प्रचला." स्थिणद्धी" निद्रा छ मास रहे छे. ए निद्रा एवी सखत आवे छे के माणस उंघमां जइ हाथीना दंतुशळ फाडी नांखे तेटलुं उंघमां बळ होय छे. ए निद्रानु आवरण बहुज सखत छे. तेने उंघमां अर्ध वासुदेव जेटलु बळ होय छे उंघ उडी जाय त्यारपछी बळ होतुं नथी. आ काळमां तो पोताना बळथी बमणुं बल होय एम कर्म ग्रंथना बाळाव बोधमां कहुं छे. एवी निद्रा नर्कगामी जीवने होय छे. आ पांच निद्रामां सामान्य उपयोग अवराइ जाय छे तेथी दर्शना वरणीनी ए पांच प्रकृति तथा चार आगळ कही ते सर्वे मळी नव प्रकारे दर्शना वरणी कर्म कहीए. ए कर्मना क्षय थवाथी सामान्य उपयोगने आवरण होय ते नाश पामे छे तेथी केवळ दर्शन प्राप्त थाय छे अने संपूर्ण आवरण केवळ दर्शन प्राप्त थती वखत नाश पामे छे; ए रीते केवळ ज्ञान अने केवळ दर्शन साथेज प्राप्त थाय छे.

त्रीजुं मोहनी कर्म. आ कर्म आत्माने मुंझावे छे. जेम दारू पीधो होय तेने करवा योग्य नहीं करवा योगनो विचार रहेतो नथी तेम मोहनी कर्मना जोरथी जीवने पोताना आत्माने शुं गुण छे, शुं प्रवृत्ति करवानी छे ते उपयोग नष्ट थइ जाय छे अने संसारी वासना जे शरीर, धन, कुटुंब, पुत्र, प

रिवार, स्त्री, वगेरे पदार्थमां मग्न थइ ए संबंधी अनेक काममां आशक्त थइ जाय छे, पोताना प्राणथी पण ए वस्तुओ वल्लभ माने छे; जे जे अस्थिर पदार्थ छे तेने स्थिर रुप मानी वरते छे; कोइ आत्मतत्वनी वात करे छे तो ते सांभळवानी पण इच्छा करतो नथी; वळी कदापी कोइनी सोबते सांभळवा जाय तो पण सांभळवानुं लक्ष नहीं; ते छतां कानमां शब्द पडे तो तेना पण विचार करे नहीं; कदापी करे तो एवो करे जे शास्त्रमां कह्यं छे ते प्रमाणे कोण चाले छे, शास्त्र सांभळी लोक उंधा चाले छे एवा पारका दूपण काढे तेमा गुणवंत श्रावक होय, सम्यक् द्रष्टि होय अने संसारमां रहेलो होय तेने कहेजे शास्त्रमां संसार असार कह्यो छे अने आवा जाणकार थइ संसारमां केम रह्या छो ? वळी मुनि महाराज कारण करी अपवाद सेवता होय तेनी निंदा करे. एनुं कारण जे शास्त्र सांभळी जो मोहनो कर्म थोडुं पण खस्युं होत तो आत्मा साथे विचार करत अने पोताना दूपण जोत पण मोहनी कर्मनुं जोर घणुं छे तेथी शास्त्र सांभळी पण उलटा विचार करी मोहनी कर्म वधारे बांधे छे अने आत्माने वधारे मलीन करता जाय छे. वळी अन्याय, लुच्चाइ, ठगाइ, चोरी, पारकाने कलंक देवा, पारकानी निंदा करवी, परने संकटमां नाखवा, जीव हिंसा करवी, अहंकार ममकार करवा, मदे करी मदोन्मत, जुठुं बोलवा बोलाववानां सावधान, स्वदारा परदारानो विचार नहीं, वळी केटलाकनो विषयमां एवा लुब्ध थइ जाय छे के पोतानी माता, बेन, पुत्रीनी साथे पण भोग करता शंकातो नथी. ए सर्व जोर मोहनी कर्मनुं छे. अनादि काळनुं जीवने लागेलुं छे. तेना

प्रभावथी आत्माना गुण जे चारित्र तथा समकीत ते ढंका‍य जाय छे. तेथी मोहनी कर्म बे प्रकारनुं छे. (१) चारित्र मोहनी. (२) दर्शन मोहनी. बे प्रकारना मोहनीकर्मनी अठावीश प्रकृति छे तेमां प्रथम चारित्र मोहनीनी पचीस प्रकृति नीचे प्रमाणे छे. अनंतानुं बंधी–क्रोध, मान. माया अने लोभ अप्रत्या खानी क्रोध, मान; माया अने लोभ संजलनो क्रोध, मान, माया अने लोभ, हास्य, रति, अरति, भय, शोक, दुर्गंछा, स्त्रिवेद, पुरुषवेद, नपुसकवेद. ए पचीस कषाय तेनुं विस्तारे ओळखाण नीचे मुजब अनंतानुं बंधी क्रोध, जेने होय तेना मनमां अतिशे द्वेष होय. जे वखते ए क्रोधनुं जोर होय ते वखते शरीर पण लाल लाल थइ जाय. जेनी उपर द्वेष होय तेनुं मरता सुधी पण वेर मुके नहीं. मरती वखत पण कहेजे आ भवमां वेर लेवायुं नथी तो आवता भवमां पण लइश. वळी पोताना पुत्र प्रमुखने पण कहेजे के तेनी साथे वेर राखेलुं छे माटे तमे पण वेर छोडता नहीं. वखत आवे त्यारे तेनुं बगाडवामां भुल खाता नहीं. सामो माणस शांत होय अने खमावा आवे तो तेनी साथे उलटो लडे. वळी तेनुं सेहज काम पोताना हाथमां आव्यु होय तो तेने मोटुं नुकसान करे-नुकसान करवानी तरत शक्ति चाले नहीं तो लाग आवे त्यारे नुकसान करवामां जरा पण कसर राखे नहीं. एवी जे कषायनी परिणती छे तेनुं नाम शास्त्रमां अनंतानुं बंधी क्रोध कह्यो छे. जेम पथ्थरनी अंदर फाट पडी होय ते फाट पाछी मळे नहीं तेम अनंतानुबंधी क्रोधवाळानो क्रोध मरता सुधी समे नहीं. ए क्रोधना प्रभावे जीव नर्के जायछे. अने महा तिव्र दुःख भोगवे छे वळी ए क्रोधना प्रभावथी जीव समकीत

पामतो नथी. ए क्रोध जाय त्यारेज जीव समकीत पामे छे. अनंतानुं बंधीमान पथ्थरना थांभला समान होय छे. जेम पथ्थरनो थांभलो नमावतां नमे नहीं तेम अनंतानुं बंधी मानवाळो पोतानी मोटाइमां एटलो मच्यो रहे छे के माहा गुणवंत मुनिमहाराज होय तेने पण नमस्कार करतो नथी अने करवाना भाव पण थता नथी. वळी पोते धर्म गुरु थइने धन स्त्री विगरे भोगवे; बीजा गुणवंत पुरुषोए धन, स्त्रीनो त्याग कर्यो होय, समता भाव आदरी संसारथी विमुख थया होय तेवा पुरुषोने पोते नमवा योग्य छे तेम छतां पोते नमे नहीं अने उलटा तेमनी पासे नमस्कार करावे, ते न करे तो कराववानी इच्छा धरावे वळी पोते धनवान होय पण धन नाश पामवाथी पोतानी आजीविका पूरी थती नथी तेम छतां कोइनी नोकरी करे नहीं. पोताना मनमां अहंकार लावे जे अमे मोटा थइ कोइनी नोकरी करीए वळी वखते कोइए खोटो शब्द कह्यो होय तो ते अमने कहेनार कोण एममद करी सामाना माण लेतां पण डरे नहीं वळी वखते मान मुकतां पोताना माण बचता होय तो पण मान मुके नहीं. एवा अहंकारीनो आकरो अहंकार ते अनंतानुबंधी मान कहीए. एवुं मानजीवोत पर्यंत रहे छे. अनंतानुबंधी मायावाळो पुरुष आतिशे कपटी होय छे; म्होडेथी अतिशे वहाल पण बतावे छे अने विश्वास करनारना माण लेतां ब्हीतो नथी; पोताने अल्प फायदो होय तोपण आकरुं कपट करे छे. जेम वांसनी गांठ वांकी होय ते कोइपण रीते मटाडी शकाय नहीं तेम अनंतानुबंधी मायावाळानुं कपट मुकावी नहीं. ए कपटी जीवनो जगतमां कोइ विश्वा.

न कारतुं नथी. अनंतानुबंधी लोभ अतिशे तीव्र होय छे. गमे तेटली दौलत मळे, गायद् चक्रवर्त्तिनी रिद्धि मळे तोपण तृष्णा शांत न थाय त्यारा माटे गमे तेटलो पदार्थ मळे तो-पण मन धराय नहीं. त्याराना अति लोभने लीधे नरक अ-भक्ष्यनो पण विचार करे नहीं. पोताना धर्म पण विचारे नहीं. पोताना कुळ मर्यादामां न रावानी चीज होय ते खा-वानी इच्छा थाय. याचना करतां पण बीहे नहीं वांछणात पैसानो लोभ तेथी पैसा खरची शके नहीं अने खावानी इच्छा थया करे तेथी नहीं मागवा जोग स्थानके, पण जाचना करे. चोरी करतां पण डरे नहीं. अन्याय करतां पण डरे नहीं. एवी रीते पांचे इंद्रिओना विषयमां लुब्ध होय छे. द-रेक विषयने माटे नहीं करवा योग्य काम करे छे. लोभी माणसने फक्त एक पैसो मळतो होय अने तेथी सामा माण-सना प्राण जाय तेनी पण तेने चिंता रहेती नथी. हरेक प्र-कारे पोतानी मतलब साधवी. राजाना गुन्हामां आवतां पण डराए नहीं. आवो लोभ मरवानो वखत आवे तोपण छोडे नहीं. केटलाएक अंशी वरसना वृद्ध थाय तोपण कुंचीओ छोकराने आपता नथी. आयुपण मनुष्य होय ते मरवानो व-खत आवे त्यां सुधी अंग उपरथी उतारे नहीं. मरणांत रोग आवे तोपण ओसडना पैसा खरचे नहीं; अने अनेक प्रका-रना दुःख सहन करे. कोइ दश गाळ दे, मार मारे तोपण कांइ लालच होय तो ते सहन करे छे. केटलाक अनाजना वेपारी अतिशे लोभीआ होय छे. चोमासा माटे माल संघरी राख्यो होय तो एवीज भावना भावे के दुकाळ पडे तो सारु. दुकाळ पडवाथी द्रव्यनी वधारे प्राप्ति थाय. दुकाळ

थी दुनीआने केटलुं दुःख थशे तेनी जरा पण फिकर करे नहीं. एम करतां सारी दृष्टि थाय तो अतिशे दुःखी थाय अने दिलगीरीमां रहे. ए अनंतानुबंधी लोभनो स्वभाव कीरमजना रंग जेवो छे. कीरमजनो रंग गमे तेटलो धुओ तोपण जाय नहीं. बाळे तो राख पण कीरमजना रंग जेवीज रहे. तेम अनंतानुबंधी लोभ मरतां सुधी छुटे नहीं ए अनंतानुबंधी क्रोध, मान, माया अने लोभ चारे नरक गतीना आपनार छे ए चारे होय त्यां सुधी समकीतनी प्राप्ति थाय नहीं.

अप्रत्याखानी क्रोध, मान, माया अने लोभ ए चार अनंतानुबंधी क्रोध, मान, माया अने लोभना करतां नरम होय छे. सुका तळावमां फाटो पडी होय ते उत्कृष्टि वरस दीवस सुधी रहे छे. पाछो वरसाद आवे एटले फाटो मळी जाय छे तेम कोइ जीव उपर क्रोध थयो होय, सागा माणसे गमे तेटलुं बगाडयुं होय पण संवत्सरी प्रतिक्रमण करती वखत सर्व जीवने खमावी सर्वने मित्र तुल्य गणे पण तेना उपर गुस्सो राखे नहीं. तेनुं कांइ काम पोताने करवानुं आप्युं होय तो तेना उपर द्वेष बुद्धि न लावतां खुशीथी करी आपे तेनुं नाम अप्रत्याखानी लोभ. अप्रत्याखानी मान दांतना थांभला जेवुं होय छे. पथ्थरनो थांभलो तो नमेज नहीं पण दांतनो थांभलो पाणी प्रमुख उपचार करवाथी नमे छे तेम अप्रत्याखानी मानवाळो पुरुष सद्गुरुना उपदेशथी अथवा डाह्या पुरुषना समजाववाथी पोतानो अहंकार छोडे छे. गमे तेवुं मान राखतो होय पण ते मान एक वरसथी वधारे काळ रहे नहीं. अप्रत्याखानी मायावाळो अनंतानुबंधी माया-

चाळाथी ओछी मायावाळो होय छे. पोतानी सहेज मतलब सारु सामाने मोटुं नुकशान थाय एवुं कपट करे नहीं. अप्रत्याखानी मायाने मेंढाना शींगडा जेवो वांकाश उपचार करवाथी मटी जाय छे तेम आवो पुरुष कपट ओछुं करे छे. केटलाक काम निष्कपटपणे पण करे छे. अप्रत्याखानी लोभ नगरनी खाळना कादवना रंग सरखो होय छे. ए रंग एकदम तो न जाय पण क्षार आदिवडे अतिशे महेनत करतां जाय छे तेम आ लोभ पण अनंतानुबंधी लोभ करतां थोडो होय छे लोभ अर्थे कोइने मोटुं नुकसान करे नहीं. ए अप्रत्याखानी क्रोध मान, माया अने लोभथी जीव तिर्यंचनी गतीमां जाय छे; श्रावकपणुं पामी शकतो नथी. ए चारे कषाय जाय त्यारे जीव श्रावकपणुं पामे छे. एटले पांचमुं गुणस्थान पामे. अप्रत्याखानी क्रोधथी प्रत्याखानी क्रोध नरम होय छे. आ कारणथी कोइ जीव उपर द्वेष थयो होय तोपण चोमासी प्रतिक्रमण करती वखत सर्व जीवने खमावे छे; एटले पछी कोइ जीव उपर द्वेष रहेतो नथी. रेतीमां लीटी करी होय अने थोडा काळमां मळी जाय तेम ए क्रोध थोडा काळमां शांत थाय छे. प्रत्याखानी मान लाकडाना थांभला जेवुं होय छे. लाकडानो स्तंभ दांतना स्तंभ करतां थोडी महेनतमां नमी जाय छे तेम ए मान पण थोडा वखतमां शांत थइ जाय छे. प्रत्याखानी माया गायना मुत्रना वांक जेवी होयछे चालतां चालतां मुतरती गायथी जे वांक पडयो होय ते थोडा वखतमां मटीजाय छे तेम आ मायावाळो पुरुष थोडा वखतमां सरळता पकडे छे. आकरुं कपट तेनाथी थतुं नथी. पोते अप्रत्याखानी करतां सरळ होय छे. प्रत्याखानी

लोभ गाडाना कीलना डाघ सरखो छे. नगरनी खाळना का-
दव करतां आ कीलनो डाघ थोडी महेनते नाश पामे छे कारण
के खाळनो कादव घणा दीवस कोही जवाथी वधारे चीकाश
वाळो होय छे तेथी गाडाना कीलना डाघनी माफक आ
लोभ सहजमां शांत थाय छे प्रत्याख्यानी क्रोध, मान, माया
अने लोभ ज्यां सुधी होय त्यां सुधी साधुपणुं आवतुं
नथी. आ चारे कषायना मणामथी जीव मनुष्य गतिमां
जाय छे. केमके ए कषाय पातळा छे. संजलना क्रोध,
मान, माया अने लोभ ए चारे प्रत्याखानी क्रोध,
मान, माया अने लोभ करतां घणा हलका होय छे.
संजलनो क्रोध पाणीनी लीटी समान कह्यो छे. पाणीमां लीटी
करतांज ते तरत मळी जाय छे तेम कोइक कारणे क्रोध थाय
परंतु तरतज शांत थइ जाय. कांइ आकरुं कारण मळ्युं होय
तोपण पख्खी प्रतिक्रमण कर्या पछी तो जरा पण द्वेष रहेज
नहीं. ए क्रोधनो उत्कृष्ट स्थिति पंदर दीवसनी छे. तेथी व-
धारे काळ क्रोध रहेज नहीं. ए क्रोधवाळाने अंतरंगमां वधारे
क्रुरता होय नहीं. संजल मान नेतरना स्तंभ सरखुं होय छे.
नेतरना स्तंभने नमाततां वार लागे नहीं तेम एनी मानदशा
वधारे वखत रहे नहीं. संजल-माया मण घणीज थोडी होय.
सहजमानी सकपटी थइ जाय; परंतु वांसनी छोल जरा वारमां
सीधी थइ जाय तेम ए कपट पण नहीं जेवुं होय. जरा वारमां
नाश पामे. संजलनो लोभ हलदरना रंग समान होय छे.
हलदरनो रंग उडी जतां वार लागे नहीं तेम ए लोभ मटी
जतां वारे लागे नहीं. संजलना क्रोध, मान, माया अने
लोभ होय त्यां सुधी मुक्ति मळे नहीं. ए संजलना कषाय

जाय त्यारे मुक्तिनी प्राप्ति थाय. पूर्वोक्त चार प्रकारना क्रोध, मान, माया अने लोभ नाश पामे त्यारे मुक्ति मळे छे माटे भव्य जीवे ए टाळवानो उद्यम करवो. ए जेम जेम ओछा थता जाय तेम तेम आत्मा शुद्ध थतो जाय छे. अहींआं कोइ प्रश्न करे जे संजलना कषाय तो पंदर दीवस रहे छे त्यारे बाहुबळजी महाराजने वरस दीवस केम रह्यो? ए विशे योग शास्त्रमां हेमचंद्रार्ये तथा कर्म ग्रंथना बाळबोधमां यश सोम सुरीए खुलासो कर्यो छे जे बाळजीवने आ स्थिति उपरथी पोतानो कषाय केवो छे ते समजवुं सुगम पडे वास्ते ए स्थिति ए रीते कही छे. वस्तुतः तो एम समजवुं जे अति तीव्र कषाय ते अनंतानुबंधी; तेथी मंद ते अप्रत्याख्यानी; तेथी मंद ते प्रत्याख्यानी अने तेथी मंद ते संजलना कषाय प्रश्न चंद्र राजर्षि काउसग्ग ध्यानमां हता ते वखत प्रणाम हेवा बगड्या हता के भगवाने कह्यु के जो ते आ वखत मृत्यु पामे तो नरके जाय. कारण के ते वखत अनंतानुबंधी कषाय हतो. पाछा थोडा वखतमांज केवळ ज्ञान पाम्या एटले अनंतानुबंधी क्रोध अंत मुहुर्तज रह्यो. जो काळ उपर एकांत लक्ष दइए तो ए अनंतानुबंधी कहेवाय नही वळी कोइक पुरुष समकीत वमी जाय छे ते वखत अनंतानुबंधीनो उदय थाय छे. पाछो अंत मुहुर्तमां समकीत पामे छे त्यारे ते उदय टळी जाय छे. एटले अनंतानुबंधी अंतर्मुहुर्तज रह्यो. आ कषायने बीजो कषाय कहेवाय नहीं. तात्पर्य के आकरो कषाय होय अने थोडा वखत रहे तोपण ते अनंतानुबंधीज समजवो. तेथी मंद ते अप्रत्याखानी तेथी मंद प्रत्याखानी अने तेथी मंद संजलनो समजवो. केटलीक

वखत स्थितिथी पण समजाय छे. एकांत नियम नथी वाहु बळगीने वरस दीवस कषाय रह्यो पण ते मंद कषाय हतो तेथी संजलनो जाणवो. आ सोळ कषाय थया.

हवे नव नोकषाय कहे छे. नोकषाय शब्द देश निषेध वाची छे नोकषाय एटले नही कषाय देशथी नहीं. कारण के कषाय नथी पण कषाय उत्पन्न थवाना कारणछे. एसेववाथी कषाय उत्पन्न थाय छे. कोइ माणसनी हांसी करवाथी सामा माणसने द्वेष उत्पन्न थाय अने ते माणस आपणा उपर द्वेष उत्पन्न करे एटले आपणने कषाय उत्पन्न थाय. वास्ते ते कषायनुं कारण कहेवाय छे. वळी हांसी करी खुशी थइए अने राग उत्पन्न थाय तो तेपण कर्मबंधनुंज कारण थाय. जीवने ज्यां सुधी हास्यमोहनि कर्म छे त्यांसुधी आत्मानुं शुद्ध स्वरूप प्रगट थाय नहीं; दुनीआमां पण मश्करी खोर कहेवाय. माटे जेम बने तेम हास्य करवानो त्याग करवो. सर्वथा त्यागतो ज्यारे जीव केवळज्ञान पामवा क्षपकश्रेणी मांडे त्यारेज थाय. रति मोहनी ते पुद्गलीक पदार्थथी जे जे अनुकुळता मळे तेनाथी राजी थवुं. अरति ते प्रतिकूळ पदार्थथी दीलगीर थवुं. भयमोहनी ते भयथी वारंवार बीधा करवुं. माराथी उपवास थशे के नहीं थाय! वळी माराथी श्रावकपणुं, मुनिपणुं केम बने एम बीहे अने धर्मना कार्यमां वीर्य फोरवे नहीं; जे जे चीज नहीं करेली होय ते अभ्यासथी बने छे पण बीहे अने भयथी अभ्यास करे नहीं तो कोइ दीवस बने नहीं. तेमज संसारीकार्यमां पण जेने भय मोहनीनो उदय छे ते दरेक काममां बीना करे. अहींआं कोइ प्रश्न करे के पापथी बीहे तेनुं केम ? ते विषे समजवुं के पापथी अवश्य बीवुं जोइए. धर्मथी बीहवुं नहीं.

हिंमत राखी उद्यम करवो. शरिरादीके रोग प्रमुख इ.य तो विचारीने काम करवुं. छती शक्तिए बीहीने बेठी रहे तेनाथी कोइ काळे धर्म सधाय नहीं. वास्ते भय मोहनीनो जेम बने तेम त्याग करवो. शोक मोहनी कोइ पोताना कुटुंबी अथवा मित्र मांदा थाय अथवा मृत्यु पामे त्यारे शोकातुर थाय, रडे कुटे, अनेक प्रकारना विकल्प करे तेथी घणा कर्म बंधाय छे वळी वेपारमां नुकसान थाय, अथवा कोइ दीवाळुं काढे अने पोतानुं द्रव्य जाय त्यारे शोक करे छे. पोताने अनुकुळ घर, मकान, नोकर, वाहन नहीं मळवाथी अथवा प्रतिकुळ मळवाथी पण शोक थाय छे. आमां जेने मोहनीकर्मनुं जेवुं जोर ते प्रमाणे शोक थाय छे. केटलाक उत्तम पुरुषोने शोक मोहनी ओछी थाय तो विचारे छे जे "आ कुटुंब, देह, घर, प्रमुख जे जे संसारी पदार्थ छे ते सर्वे अस्थिर छे; अस्थिर पदार्थनो विनाश तो थवानो छे तो मारे शा सारु विकल्प करवो जोइए. ज्यां सुधी पुन्योदय हतो त्यां सुधी सर्व पदार्थ स्थिर रह्या, पापनो उदय थयो त्यारे नाश थया माटे शा सारु शोक करीने कर्म बांधवा. आत्म धर्मज मारो छे. बीजी कोइ वस्तु मारी नथी. मात्र संसार माराथी छोडातो नथी तेथी हुं मारुं मारुं करुं छउं अने व्यवहारोचित वर्तना करुं छउं. वस्तु धर्मे वस्तु मात्र जड छे. अने हुं चेतन छउं" आवी रीतना विचार करी पोते शोकथी मुक्त रहे छे. तेने कर्म बंध पण थतां नथी ने संपूर्ण शोकनो नाश तो क्षपक श्रेणीमां थाय छे. दुगंछा ते दुर्गंध वस्तु देखी मुख बीगाडवुं. तथा जे जे वस्तु पोताने न गमे तेथी मुख बीगाडवुं [illegible]

जाण्योछे ते पुरुष तो दुर्गंध जोइने कहे छे ए पुद्गल एवा धर्म ना छे. एमां हुं शा वास्ते मुख बगाडुं. वा जड पदार्थ उपर शा वास्ते द्वेश करुं. इहां कोइ केहेशे जे त्यारे गंदकीमांज बेसी रेहेवुं ? तेनो जुवाप के गंदकीना पुद्गल शरीरमां प्रवेश करवाथी रोगनी उत्पत्ति थायछे वास्ते प्रथम तो पोताना घरमां खालकुवा संडास एवी गंदकीवाली चीजो राखेज नहीं. वळी मोरीओ पण साफ राखे. पाणी वीगरे वापरे. ते पाणी सुकी निर्जीव ज-ग्याए छुटुं छुटुं नाखे के तुरत सुकाइ जाय अने गंदकीमां जी-वनी उत्पत्ति थाय छे ने तेना उपर पाणी विगरे पडवाथी ते जीवनो विनाश थाय छे तो आत्मार्थी पुरुषने तो कोइ जीवने दुःख थाय एवुं काम करवुंज नहि. माटे एवी गंदकी घरमां राखेज नहि. ने ज्यां एवी जग्यो होय त्यां रेहे नहि पण दुनीयामां बधी जग्यो कंइ स्वच्छ होती नथी. त्यारे तेवी दीठामां आवे तो द्वेष करे नहि तेमने तो अनुक्रमे सर्वथा दुर्गंछा मोहनीनो नाश थाय छे ने जीवो एवी अनेक प्रकारे दुगंछा कर्या करेछे तेथीकर्म बांधीने आगल एवाज कर्म भोगव वा पडशे. माटे जेम बने एम त्यागकरवो. स्त्रिवेद ते स्त्रिए पुरु-षनो अभिलाप करवो, पुरुषवेद ते पुरुषे स्त्रिनो अभिलाप करवो, नपुसक वेद ते स्त्रि तथा पुरुष बंनेनो अभिलापकरवो ए त्रण वेद छे तेन संसारनुं बिजछे तेमां सर्वथा आकरा वेद नो उदय नपुंसक वेदवालानेछे ए रात्र दिवस विकारमांज चित्त राखे छे. अने शांत थवानुं कारणज नथी तेथी इच्छाओ थ-याज करे छे. ते करतां स्त्रिने ओछो विकार छे, ते करतां पु-रुषने ओछो विकार छे. हवे कोइने शंका थाय जे पुरुषो प्रार्थना करता जोइए छोए तेटली स्त्रि प्रार्थना करती जोता

नथी ते विषे जाणवुं जे स्त्रि देखीनी प्रार्थना नथी करतो पण आंखोना कटाक्ष विगरे अनेक चाला करे छे ने ते करवाथी पुरुषनुं चित्त न होय तो पण थइ जाय छे पछी पाछी मनमां खुसी होय तो पण पुरुष पासे कालावाला करावे छे पण चित्तमां बहुज मलीनता रेहे छे माटे एनो विकार सर्वज्ञे वधारे कह्योछे. तेमां पण जे सती स्त्रीओछे जेने स्वप्नमां पण परपुरुषनी इच्छा नहीं ते स्त्रीओ तो नमस्कार करवा योग्य छे कारण के जगत् ए विषयमां पडयुं छे ने गुणी पुरुषो पण पडी जाय छे वास्ते उत्तम स्त्रीज आवुं दृढ शील पाले अने एवा गुणवंत पुरुष पोतानो स्त्रीसाथे तथा स्त्री पोताना पति साथे पण नित्य भोगनी क्रीडा कुतरा माफक करता नथी फक्त ऋतुने अवसरेज पोतानी इच्छा टाळवा मात्रज नाखुशीथी काम करेछे. ए काम सेवा करता विचारे छे के स्त्रीनी योनिमां घणा जीवनी उत्पत्ति ज्ञानीए कही छे जेम एक भुंगळीमां रु वाल्युं होय अने तेमां लोढानी शीक उनी करीने घाले तो रु जेम सर्व बळी जाय तेम भोगथी स्त्रीनो योनिमां जे जीव रह्या छे तेनो विनाश थाय छे तो ए मोटी हिंसानुं कारणछे. वळी ए स्थानमां मूत्रादि दुर्गंध छे तेनो एक छांटो लाग्यो होय तो माणस धोइ नांखे छे एवुं खराब दुर्गंधी छे ते स्थानके क्रीडा करवी ए अज्ञानतानुंज जोर छे. वळी भोगथी शरीरनी स्थिति केटली नरम पडे छे ते जाणे छे ते छतां तेमां सुख मानवुं ए पण अज्ञानतानुंज जोर छे. अहीं कोइ कहेशे के ए सर्व कारणो पोतानी स्त्रीमां अने पारकी स्त्रीमां सरखा छे तो पोतानी अने पारकीमां पापनो शुं फेरफार छे, के परस्त्री त्याग करवा बधा धर्मवाळा कहे छे ते विषे जाणवुं

के पारकी स्त्रीनो धणी छे, तेनी परवानगी तेनो धणी आपतो नथी तेम छतां चोरीथी काम करे तो तेनो धणी जाणे अने स्त्रीपर जोर चाले तो स्त्रीनो विनाश करे. पुरुष पकडाय तो पुरुषनो नाश करे एम करतां ए वे उपर जोर न चाले तो पोताना प्राण काढे. वखते नरम स्वभावनो होय तो प्राण न काढे पण तेनो मनमां अत्यंत दुःख धारण करे रात दिवस एज दुःखमां काळ काढे. एवी मोटी हिंसानुं कारण परस्त्री छे. वळी तेवी स्त्रीने पोतानो धणी परसाथे रमवा न देतो ते स्त्री पोताना पतिनो विनाश करे. आवी मोटी हिंसाओ पण थाय छे ते वणी सांभळीए छीए. वळी परस्त्रीने सेवीने हुं सेवुं छुं एवुं पण कहेवाय नहि अने जुठुं बोलवुंज पडे तो तेथी मृषावाद लागे. वळी परस्त्रीपर इच्छा थाय ते अत्यंत विषयनी इच्छा थाय त्यारे तो तेथी पण कर्मबंध वधारे थाय. वळी पोतानी स्त्री तो सदा काल छे वास्ते भोगनुं चिंतन सदा थतुं नथी. अने परस्त्रीने सारू रात दिवस चिंतन थया करे छे काम धंधो पण पोताने सुझतो नथी तेथी ते विकल्पज कर्या करे छे. अने विकल्प छे ते कर्म बंधनो हेतु छे. विकल्पनुं पाप माणस सामान्य समजे छे पण विकल्प जेवुं बीजुं पाप नथी. ए पाप केटलुं बंधाय छे ते ज्ञानी महाराज जाणे छे तेथीज तेमणे ए समान बीजुं पाप कह्युं नथी. एनेज आकरुं पाप कर्युं छे. अने जेटला धर्मवाला छे ते बधा परस्त्रीनुं पाप दर्शावे छे. संसारमां रोलाववानुं बीज स्त्री भोग छे. भोगनी इच्छाने वास्ते स्त्रीओ पुरुषनी दासी थइने जन्म काढे छे. अंग्रेज लोकमां पुरुष स्त्रीना दास थाय छे. वळी अति कामी तथा परस्त्री लंपट पुरुष पण स्त्रीओना दास थाय छे. कामने

वास्ते आभूपण धारण करवा वली ते सारु धन पेदा करवानी उपाधि करवी एवा अनेक रीतनां काम मारु संसारमां जीव विटंबना भोगवे छे वास्ते जेम वने तेम कामना अभिलाप त्याग करवा. संपुर्ण तो क्षपक श्रेणीमां अभिलाप टळशे त्यारे ज पुर्ण तत्त्व पामशे. ए नवनो कपायने सोल कपाय थवा मळी पच्चीस थया ते मात्र मोहिनी कर्म छे एटले ए कपाय होय त्यां सुधी पूर्ण चारित्र केवळ ज्ञाननुं यथा ख्यात तो आवे नहीं वास्ते एने त्याग करवानो अतिशय उद्यम करवो. ए प्रकृति जेटली जेटली ओछी थशे तेटलो तेटलो आत्मा विशुद्ध थशे. तेज धर्म छे. अने जेम जेम ए कपायनी वृद्धि थती जशे तेम तेम कर्म बंध वधतो जशे अने दुर्गतिनां दुःख तथा जन्म मरणनां दुःख भोगववा पडशे. कोइ कहेशे के ते दुःख जोयां नथी. पण मनुष्यनां दुःख तो जुओ छो के घे-टाओने रात्र दिवस नरक उपाडवुं पडे छे ने तेने एठु खावानुं मळे छे वली पेहरवा केटलाएकने वस्त्र पण मळता नथी. ताप-टाढना दुःख भोगववा पडे छे. केटलाएकने कोढड रोग जलंधर विस्फोटक-दम विगेरे केटलाएकनुं शरीर फुली जाय छे फरातुं हरातुं नथी एवी अनेक रोगनी वेदनाओनुं दुःख रात्र दिवस सहन थतुं नथी तेनी बुमो मार्या करे छे रडे छे तो आवा सख्त दुःख पापना योगथी पाम्या छे तेमज वधारे पापथी नरकना दुःख नास्तिक शिवायना सर्व धर्मवाला माने छे माटे ए शंका करवा जेवुं नथी पापना फलतो अवश्य भोगववांज पडशे माटे जेम वने तेम राग द्वेपनी परिणति ओछी करवी के जेथी पाप ओछुं बंधाय अने अनुक्रमे सर्व प्रकारे राग द्वेपथी मुक्त थवाय इहां कोइ प्रश्न करे जे देवनी गती सं:

ज्वलन कषायथी बंधाय तो सम्यक दृष्टिने अप्रत्याख्याना-
दिकनो उदय तथा श्रावकने प्रत्याख्यानादिकनो उदय कह्यो
छे तो शी रीते देवगती बांधे ते विषे समजवुं जे जे वखत
देवगतीनुं आयुष्य बांधे त्यारे संज्वलन कषायनो उदय होय
बीजा कषायोनो गौणपणुं होय. एमज मिथ्या दृष्टिने पण
समजवुं—दर्शन मोहिनी त्रण प्रकारे. सम्यक्त मोहिनी, मिश्र
मोहिनी, मिथ्यात्व मोहिनी, पेहेलां मिथ्यात्व मोहिनीनुं
स्वरुप लखीये छीये. जे जीवे मिथ्यात्व मोहिनी कर्म बांधेलुं
छे तेना प्रभावे अराढ दोषे रहित एवा जे देव वीतराग तेना
उपर द्वेष वर्त्ते छे अने ए अराढ दुषण प्रश्न सातमामां ल-
ख्या छे तेवा दुषणवाला देवने देव माने छे वळी गुरु जे
हिंसामां तत्पर, मृषावाद बोले, चोरीनो पण नियम नथी,
मैथुनमां अत्यासक्त, परिग्रह जे धन, स्त्रि राखे छे. वळी तृ-
ष्णा पण जेनी रात्र दिवस वनी रहो छे सेवकने उपदेश देछे
ते पण धनादिक लाभने अर्थ एवानिर्गुणिने गुरुतरीके स्थापेछे
तेने तरण तारण माने छे ने जे पुरुषोए ए पांचे अव्रतनो त्याग
कर्यो छे अने पंच महाव्रत अंगीकार कर्या छे पांच इंद्रियोनो
तेविस विषय छांड्या छे मात्र वापरवा जेटला वस्त्र राखे छे.
आहार पण पोताने अर्थे कर्त्ता करावता नथी ने सारा आहा-
रनी अनमोदना पण करता नथी फक्त गृहस्थने घेर गृहस्थे
पोताने अर्थे जे वस्तु करी छे तेमांथी थोडी वस्तु ले छे अने
स्वादनी पण वांछा करता नथी स्वात्माने भावता विचरे छे
रात्र दिवस शास्त्राभ्यास करी रह्या छे विकथातो जेने करवी
जं नथी एवा महानुभाव महात्मा पुरुष ते गुरु मानतो नथी
अने आकरा मिथ्यात्वना जोरथी आवा पुरुषमां नहि दुषण

छतां दुषण आरोपे छे रात्र दिवस एवा गुणवंतनी निंदा करे छे वळी एवा पुरुषोए प्ररुपेलो धर्म तेने अधर्म माने छे जेमां हिंसाओ अविनय अज्ञानता विषय तथा पुद्गलनुं पोषण तेने धर्म माने छे ने जे दया मूळ विनय मूळ हिंसानो त्याग अ-सत्यनो त्याग चोरीनो त्याग स्त्रि सेवानो त्याग पैसानो त्याग ए रुप व्यवहार धर्म तथा पोताना आत्म स्वरूपमां रही राग द्वेषनी परिणतीथी मुक्त थइ सर्व प्रकारे मोहनो नाश करवाने उद्यमरुप जे निश्चय धर्म तेने अधर्म मानेछे ए मिथ्यात्व मोहिनी कर्मना जोरथी बने छे वळी ए मोहिनीना जोरथी धन स्त्रिपुत्र परिवार घर हाट वस्त्र पात्र ए पदार्थने जीव माहारा माने छे ने ते संबंधी अहंकार ममकार विचित्र प्रकारना जीव करे छे ने कर्म पाछा नवा उपार्जन करे छे ए मिथ्यात्व मोहिनी जेने जाय छे तेने संसार तो दावानल सरखो लागे छे. जेम कोई माणस वनमां गयो होय ने त्यां चारे पासे आग लागी होय तो तेमांथी नीकळवाना जेम अनेक उद्यम करे तेम आ जीव संसारमां रह्यो विचारे छे जे आ धन कुटुंब सर्व पदार्थ विनाशि छे संयोग मल्या छे ने वियोगे जशे. पूर्व कृत कर्म संयोगे जायछे. पूर्व कृत कर्म संयोगे प्राप्त थाय छे एनी मांहे हूं जे राग धरुं छुं तेथी समय समय नवां कर्म बंधाय छे ने आत्मा माहारो मलीन थतो जाय छे अनादिकालनो संसार मां रोळाउं छुं. ते ए जड पदार्थमां राग धर्यो तेथी पण आ भवमां तो भवितव्यताना योगे ए सर्व परवस्तुए ओळखी ए सर्व पदार्थमां निरिच्छकता करीने ए वस्तुनो संयोग त्याग करवा योग्य छे क्यारे ए वस्तुनो सर्व त्याग करी माहारा

प्रगट करे. एवी दशा मिथ्यात्व मोहिनी जवाथी थाय छे. हवे मिश्र मोहिनी ते कहेछे: शुद्ध देव गुरु धर्म उपरथी द्वेष समेलो अने अशुद्ध देव गुरु धर्म परथी राग घटेलो वळी, पुद्गल भावने विषे संपुर्ण आसक्त हतो तेमांथि मिथ्यात्वना पुद्गल जवाथि आसक्त भाव ओछो थाय. तेथी पोतानो आत्म धर्म प्रगट करवानो कंइक इच्छा थाय. मिथ्यात्वपणे तो कुल धर्म करतो हतो पण ते मिथ्यात्व मोहिनी गइ ने मिश्र मोहिनी थइ तेना प्रभावे पोताना धर्म प्रगट करवा माटे उद्यम करे. वळी ए मिश्र मोहिनीनो काल अंतर मुहूर्तनोछे ते अंतर मुहूर्त पण ये श्वासो श्वासथी तेनव श्वासोश्वास सुधीनुं छे एटले एवा सुंदर भाव आत्म हितकारी थाय पण ते भाव आवेलो पोताने जाणवो दुष्कर पडे छे ए मिश्र मोहिनीना पुद्गल पण मलीन छे तेथी खरुं तत्व ओलखी शकाय नहि तेथी ए पण टालवानो उद्यम करवानो छे एटले त्यारे सम्यक्त मोहिनी थाय. ते सम्यक्त मोहिनीनुं स्वरूप कहीए छीये. शुद्ध देव गुरु धर्म उपर राग प्रगट थाय खोटा देवगुरु धर्म उपर राग रेहे नहीं. आत्मतत्व प्रगट करवानो कामी थाय. गुरु माहाराजनी तथा उत्तम श्रावकोनी संगत सारी पेठे करे तेमनी पासे धर्मोपदेश सांभळे देव गुरुनी सारी पेठे भक्ति करवाने तत्पर थाय. जीवादिजे नवतत्त्व. जीवतत्व अजीवतत्व, पुण्यतत्व, पापतत्व, आश्रवतत्व, संवर तत्व, निर्जरा तत्व, बंध तत्व, मोक्ष तत्व, ए नव तत्व जाणे तेहनो श्रद्धा जेम आगममां कह्युं छे तेम जाणि यथार्थ करे एनुं ज्ञान. मेळववानी रुचि सारी पेठे राखे केवळ धर्म मय चित बनी. जाय संसारमां पडयो छे तोपण संसारी सुख ते दुःख रूप

जाणे इहां कोइ केहेशे जे सम्यक्त मोहिनी तो मोहिनी कर्मने प्रभाव कह्यो छे ने छोडवा योग्य कही ठे ने इहां तो गुणवं पणुं तमे वर्णव्युं ते केम. ते विषे जाणवुं जे ए सम्यक्त मोहिनीना प्रभावे यथार्थ जीवादिक पदार्थनो श्रद्धा थाय पण ए नव तत्वनुं विस्तारे सुक्ष्म ज्ञान तेमां बुद्धि मुझाइ जाय. यथार्थ अनुभव गम्य आत्म तत्व करी शके नहि एकारणथी आत्म स्वरुप मुझवे ठे तेथी ए त्याग करवा योग्य कही ठे. पण मिथ्यात्व मोहिनीने मिश्र मोहिनी करतां एमां धर्मनी रुचि वधे छे तेथी आ गुणनो दर्शाव कर्यो छे. आंखोए झांप वले ठे त्यारे चश्मा पेहेरवाथी पदार्थ ओलखी शकाय ठे तेथी चश्मा सारा कहीए छे पण जेने झांप नथी ने पोतानी आंखे जोइ शके जे तेवुं चश्मावाळो जोइ शके नहि तेथी वस्तुः पणे तो एवी इच्छा रेहे छे जे आंखेथी झांख मटी जाय तेने चश्मानो त्याग थाय तो सारुं तेम ज्यां सुधी मिथ्यात्व मोहिनी छे तेनी अपेक्षाए सम्यक्त मोहिनी सारी छे. पण सम्यक्त मोहिनी ते पण मिथ्यात्व मोहिनीना पुद्गल छे वास्ते ए सम्यक्त मोहिनीना पुद्गल त्याग थाय त्यारे जीवने क्षायक सम्यक्त थाय छे अने त्यारे पूर्ण स्वरुप यथार्थ समजाय छे कंइ पण शंका रेहेती नथी. अने सर्वज्ञ सूक्ष्मज्ञान शास्त्रमां दर्शाव्युं छे ते सर्वे ज्ञानी महाराजना कह्या प्रमाणे सेहेलाइथी समजी जायछे. ने जेने सम्यक्त मोहिनीनुं जोर ठे तेनाथी वधु बराबर समजी शकाय नहि कंइ शंका पडे सम्यक्त मोहिनीवाला करतां मिश्र मोहिनीवाळाने वधारे शंकाओ पडे ते करतां मिथ्यात्व मोहिनीवाळाने त[illegible] शंका पडे. वधी वस्त अवळीज [illegible]

न थाय. कंइक कंइक मिथ्या पुद्गल खसे. तेटलुं तेटलुं सेहेज कंइ खरु भासे. माटे हरेक प्रकारे मिथ्यात्व मोहिनी, मिश्र मोहिनी, सम्यक्त मोहिनी नास करवानो उद्यम करवो ए त्रणे मोहनि सत्ता, बंधने उदयथी संपूर्ण रीते नाश थायछे त्यारे क्षायक समकित थायछे. वळी ए त्रण मोहिनी नाश थाय छे तेनी साथे अनंतानुबंधी क्रोध, मान, माया, लोभ पण नाश थाय छे एटले क्षायक समकित प्रगट थायछे ते माणस तद्भव मुक्ति जाय छे. पण कदापि सम्यक्त पामतां पहेलां जो बीजी गतिनुं–नारकी, देवतानुं आयुष्य बांध्युं होय तो बीजी गतिमां जाय त्यांथी मनुष्यमां आवीने मुक्ति जाय, कदापि युगलीयामां जाय तो युगलीयामांथी देवतामां जइ त्यांथी मनुष्यमां आवी मुक्ति जाय, एथी वधारे भव थाय नही. ए क्षायक सम्यक्तनी खुबी छे. वळी सम्यक्त मोहिनी जेने गइ नथी तेने क्षयोप शमसम्यक्त थाय छे. तेने उदयथी अनंतानुबंधी, क्रोध, मान, माया, लोभ जायछे. सत्तामां मिथ्यात्व रहे छे. उदयमां रहेतुं नथी. ए समकित वालाने पण मुगतिनो निश्चे थाय छे. पण क्षायकवालानि पेठे तद्भव मुगति जवानो निर्धार नहि ज्यारे वधारे विशुद्धता थाय त्यारे क्षायक सम्यक्त पामे त्यारे मुक्ति जाय. पण क्षायक सम्यक्त पाम्या विना मुक्ति पामे नहि क्षयोपसम सम्यक्त रेहेतो छासेठ सागरोपम सुधी रेहे वळी सम्यक्त सहित आयुष्य पण देवलोकनुं बांधे अने देवता नारकी होय तो मनुष्यनुंज बांधे एवो ए सम्यक्तनो प्रभाव छे. दर्शन मोहिनी टालवाना फल जाणीने जेम बने तेम एनो त्याग करवो अने ए त्रण दर्शन मोहिनीने पचीस

चारित्र मोहिनी ए सर्वे मलीने अठाविस प्रकृति मोहिनी कर्म नीजाएवो. एनो सर्वथा त्याग थवाथी केवळ ज्ञान पामे. ज्यां सुधी ए मोहिनी कर्म छे त्यां सुधी पूर्ण गुण प्रगट नही अने ए प्रकृतिओमां वर्त्तवाथीज पाछा आकरा कर्म बंधाइने संसारमां जीव रोलाय छे वास्ते एनो त्याग करवो एने आधारेज जीवने संसार भ्रमण छे. जीवने राग द्वेषनी प्रकृतिथी आ लोकने विषे अपयश थाय छे जे जे वस्तु धर्म पक्षमां निषेध करी छे ते वस्तु आदरवाथी आ भवमां पण दुःख छे ने आवते भव पण तेथी दुःख छे माटे मोहिनी कर्म क्षय करवानो उद्यम समभावे करवाने तत्पर थवुं.

वेदनी कर्ममां सुखनुं वेदवुं ते शातावेदनी कर्म दुःखनुं वेदवुं ते अशाता वेदनी कर्म जे जीव पूर्वे नीति मार्गे चाल्या छे. दया पाली छे. सत्य वचन बोल्या छे. चोरीनो त्याग कर्यो छे. परस्त्रिनो त्याग वा स्वस्त्रिनो पण त्याग कर्यो छे. कोइ जीवने दुःख न थाय. एवी वर्त्तणुक करी छे. धननी तृष्णानो त्याग करी परोपकारमां तथा साचा देव गुरुनी भक्तिमां द्रव्य वापर्युं छे एवी पुन्य करणी करवाथी सातावेदनी कर्म बांध्युं छे तेना प्रभावे पोताने अनुकुल सूखना पदार्थ मले छे एथी विपरीत करणीओ करी छे जेम के जीव हिंसा करवी. जुठुं बोलवुं. पारकी वस्तु ग्रहण करवानो डरज जेने नथी काम भोगमां अति आशक्तिपणुं बन्युं रहुं छे तेना प्रभावे परस्त्रि वा पोतानी स्त्रिनो पण विचार नथी वळी तेथी अति कामांध थाय छे. पोतानी बेहेन छोकरीनो पण विचार करता नथी जे स्त्रिना उपर नजर पडी तेनी साथे भोगना इच्छा करी रह्या छे. वळी वधी स्त्रिओनो योग तो बनतो नथी पण

मनथी इच्छाओं करी कर्म बांधेछे वळी केटली एकनो योग बने छे तेमां पण अतिशय लुब्धपणे काम सेवे छे. नहि सेववा योग्य स्थानके चुंबन प्रमुख करे छे. वळी पारकाने छेतरवा विश्वासघात करवो जेथी परने दुःख थाय एवा कृत्य करवामां तत्पर, शुद्ध देव, गुरु धर्मनी हेलना निंदा खोटा माणसनी प्रशंसा, बुरा काम करवाने तत्पर, अहंकारी कषायवान, अति क्रोधी, महा आरंभ करी रहेला एवा दुराचरण सेववाथी, अशाता वेदनीकर्म बांधे छे. हवे तेमां पण एक बीजानी प्रकृतिमां फेरफार रेहे छे बुरुं काम बे माणस सरखुं करे छे जेम के एक माणसने मारी नाखवो तेमां एक तो फक्त प्राणज ले छे ने एक तेना प्राण लइने पण पाछा तेना शरीरना ककडा करी नाखे छे तेने पाछा तेलमां तळी नाखेछे, एवी रीते वधारे माठी प्रकृतिथी थाय छे तेना कर्म बांधवामां पण फेर पडे छे. माटे जे आकरी प्रकृतिथी माठा कृत्य करे छे तेने आकरुं अशातना वेदनी कर्म बंधाय छे ने तेथी मंद प्रकृतिए जो बुरु काम करे छे तो मंद वेदनी कर्म बंधाय छे तेम भोगवती वखते आकरा वेदनी कर्म कोइ भोगवे छे कोइ मंद भोगवे छे ए कर्मनो नाश भोगव्याथी थाय छे पण भोगवती वखते अज्ञानी जीवो दुःख भोगवतां केटलाएक तो भगवानने केहेछे जे हे भगवान् मे तारुं शुं बगाड्युं हतुं जे आवुं दुःख मने देछे वळी कोइ कहे छे के अरे आ दूःख माराथी वेठातुं नथी क्यारे मटशे. वळी डाकटरोना उपर द्वेष करे छे. वळी घरना माणस उपर गुस्सो थाय छे. रोगना चिंतनना माठा ध्यान थाय छे एवा अनेक प्रकारना जीव गेरव्याजबी विकल्पो करे छे तेथी जीव पाछा एथी वधारे आकरा कर्म बांधे

छे अने जे धार्मिष्ट जीव छे ते तो दुःख आवे छे त्यारे पोताना कर्मनो दोष काहाडेछे के पाछले भव में अज्ञानपणे दुष्ट आचरण कर्यां हशे तेथी ते कर्म माहरे भोगववुंज जोइये जेम सरकारनो गुन्हो कर्यो होय अने तेनी शिक्षा करी होय तो ते सरकारना हुकम प्रमाणे जो ते शिक्षा न भोगवीये तो सरकार वधारे शिक्षा करे तेम जो हुं विकल्प करीश ने समभावे एवुं दुःख नहि भोगवुं तो पाछां नवां कर्म बंधाशे तो आत्मा माहारो वधारे मलीन थशे माटे माहारे तो जे जे दुःख आव्यां छे ते समता भावे भोगववां के जेथी हवे एवां कर्म बंधाय नहि. एवी वर्त्तना करवी. वळी भावे जे हुं तो चेतन छुं, अनंत ज्ञान दर्शन चारित्रवंत माहारो आत्मा छे ते जडनी संगते में नहि करवा योग्य काम कर्या पण ते दिवस मने मारा आत्मानुं ज्ञान हतुं नहि हवे तो जाणुं छुं के मारो जाणवानो धर्म छे ते सुख दुःख जे आवे ते जाणवुं पण मने दुःख थाय छे पीडा थाय छे. एवो विकल्प करवो ए मारो धर्म नथी. एवा विचारो करी समभावमां रेहेछे तेने तो पूर्वना बांधेलां कर्म पण नष्ट थइ जाय छे ने नवां कर्म तेने बंधाता नथी. वळी जे महामुनिराज छे ते तो पोताना ज्ञान ध्यानमां तत्पर रेहेछे तेथी पोतानो स्वभाव छोडी दुःख तरफ तेमनुं ध्यान जतुं नथी एटले सहेजे तेमने विचार करवो पडतोज नथी. जेमके कोइ माणस भवाइ नाटक जोवा जाय छे त्यां उभा उभा पोताना पग दुखे छे पण तमासो जोवामां ध्यान छे त्यां सुधी पोताना पग दुखता उपर लक्ष जतुं नथी तेमज मुनिमाहाराज पण पोताना आत्म तत्वना ध्यानमां लीन थइ गया छे तेथी [illegible]

ध्यान प्रभावथी पोताना बांधेला निकाचित कर्मने शिथिल करी नाखे छे ने पछी जलदी ते कर्मनो नाश करी मुक्ति पामे छे तेमज आत्माथिए तो समभाव जेम वधे तेम वधारवो तेथी कर्म नाश थइने आत्मानी मुक्ति थशे त्यारे अव्याबाध सुखनी प्राप्ति थशे. ए रीते वेदनी कर्मनुं स्वरुप जाणवुं.

हवे नाम कर्म ते नाम कर्मनी एकसो त्रण प्रकृति छे तेना भेद नीचे मुजब–गति नाम कर्म. जे पूर्वे बांध्युं होय ते, मनुष्य तिर्यच नारकी अने देवता ए चार गतिमां जे गतिमां जवानुं कर्म बांध्युं होय ते गतिमां जाय. जाति नाम कर्म एकेंद्रि बेंद्रि तेरेंद्रि चौरेंद्रि पंचेंद्रि आ पांच जातिना इंद्रि नाम कर्म तेमांथी जेटली इंद्रि पामवानो बांधी होय तेटली ते गतिमां बांधे तनु केहेतां शरीर ते पांच प्रकारनाछे. उदारिक शरीर जे आपणुं छे ते तथा तिर्यंच पण उदारिक शरीरवाला छे तथा वैक्रिय शरीर ते देवता नारकीनुं ए शरीर पारा जेवुं छे. जेम पारो विखराइ जाय ने पाछो मळी जाय तेम ए शरीरना नरकमां ककडा ककडा उपजती वखते करे छे ने पाछा सर्वे ककडा एकठा थइ आखुं शरीर थायछे त्यारपछी पण परमाधामी दुःख देती वखत कापे छे. वेहेरे छे. तो पण पाछुं शरीर तैयार थाय छे विनाश पामतुं नथी वळी देवताओ खुशीथी नाहानुं शरीर करे छे मोटुं शरीर करे छे नवां नवां रुप बनावे छे एवो विक्रिय शरीरनो स्वभाव छे. त्रीजुं आहारक शरीर ते अतिशय ज्ञानी जे चउद पूर्वधर तेमने ए शरीर करवानी लब्धि होयछे ते कोइक वखतेकंइ शंका पडे छे तो मुठि वाळेला हाथ जेटलुं शरीर बनावी भगवान पासे प्रश्न पुछवा मोकले छे ते घणाज अल्पकालमां

जइने पाछुं आवे छे ते एवा मुनिमहाराज शिवाय बीजाने थतुं नथी. चोथुं तेजस शरीर ते. ते शरीरना आहारने पचावे छे. कार्मण शरीर ते अति सूक्ष्म शरीरनी मांहे रेहेछे ज्यारे आ गतिमांथी मरण पामी बीजे स्थानके जाय छे त्यारे ए तेजसने कार्मण शरीर साथे जाय छे कर्म पण कार्मण शरीरमांज रेहेछे. उदारिक वैक्रिय शरीरनी साथे ए तेजस, कार्मण शरीर, हम्मेश रेहेछे ए शरीर नाम कर्म जेवी रीते बांध्युं होय तेवुं शरीर जीव पामे छे.

उपांग नाम कर्म ते उदारिक अंगोपांग विक्रिय अंगोपांग, आहारक अंगोपांग ए त्रण शरीरने अंगोपांग छे ते जेवुं बांध्युं होय तेवा अंगोपांग थाय.

पंदर बंधन छे. ते. उदारिक उदारिक बंधन, उदारिक तेजस बंधन,उदारिक कार्मणबंधन,उदारिक तैजसकार्मणबंधन वैक्रिय वैक्रिय बंधन, वैक्रिय तेजस बंधन, वैक्रिय कार्मण बंधन, वैक्रिय तैजस कार्मण बंधन, आहारक आहारकबंधन, आहारक तेजस बंधन, आहारक कार्मण बंधन, आहारक तेजस कार्मण बंधन, तैजस तेजस बंधन, कार्मण कार्मण बंधन, तैजस कार्मण बंधन ए रीते पंदर बंधन छे ते पूर्वना बांधेला कर्म साथे नवा कर्मनुं एकमेकपणुं करी आपे छे. जेम 'माटीनुं वासण' भाग्युं होय तो लाख चोड्याथी संधाय छे तेम पूर्वना कर्म साथे नवा कर्म जोडी आपे छे..

पांच संघातन ते पांचे शरीरने नामे नाम छे. ते प्रकृति कर्मना दलीयाने खेंचीने कर्मनी नजीक करे छे पछी बंधन नाम कर्मनी प्रकृति लखी छे ते एकमेक करी आपे छे.

हवे छ संघयण ते. वज्र ऋषभ नाराच संघयण ते शरीरना

हाडकांना सांधा एना होय के एक बीजा हाथ साथे, बंने कांडा पकड्या होय तेम हाडकाना बंधारणना सांधा आगळ होय तेने मर्कट बंध केहे छे वळी बे सांधा वचमां खीली वच्च मय होय तेना उपर पाटो होय एवा मजबुत सांधा होय तेने वज्र ऋषभ नाराच संघयण कहीये. ए संघयणवाळुं शरीर अतिशय बळवान होय. तद्भव मुक्ति गामी जीवने ए संघयण अवश्य होय केमके ए संघयणविना क्षपक श्रेणी करी शके नहीं ने क्षपक श्रेणी विना केवळ ज्ञान पामे नहि. हां कोइ प्रश्न करशे जे ए संघयणवाळो अवश्य मुक्ति जाय? ते विषे समजवुं के ए संघयणवालो मुक्ति जायज एवो नियम नथी. ए संघयण पामीने सारां काम प्रभु आज्ञा प्रमाणे करे तो मुक्ति जाय ने प्रभु आज्ञा विरुद्ध दुष्ट कृत्य करे तो यावत् सातमी नरके जाय. सातमी नरके पण ए संघयण विना जता नथी केमके संघयण बलवान होय तेज अतिशय बुरां काम करी शके छे तेम सारा काम पण तेज करी शके छे. हवे बीजुं ऋषभ नाराच 'संघयण वज्रमय' खीली न होय -बीजुं उपर मुजब होय. हवे त्रीजु नाराच संघयण तेने पाटो न होय बे पासे मर्कट बंध होय. चोथुं अर्धनाराच संघयण तेमां एक पासे मर्कट बंध होय. पांचमु कीलीका संघयण ते बे सांधानी वचमां खीली होय. छठुं छेवट्टु संघयण ते हाडकांना छेडा एक एकने अडकीने रेहे हालमां एज संघयण छे. ने ज्यारे तीर्थंकर माहाराज विचरता हता ते वखतमां छए संघयणवाला माणसो हता. जेणे जेवुं पुण्य बांध्युं होय तेवुं संघयण पामे छे हालमां पण महाविदेह क्षेत्रमां ए छए संघयणवाळा मनुष्य छे.

हवे छ संस्थान तेमां प्रथम समचोरस संस्थान ते शरीरमां नाभीएथी दोरी वंने खभा सुधी भरवी अने तेज दोरी पद्मासने वेठेला घुंटणनी घुंटी सुधी भरवी ते सरखी थाय तेने समचोरस संस्थान केहेवुं. ए शरीर सारुं शोभितुं होय. बीजुं न्यग्रोध संस्थान ते उपरनो भाग सारो होय ने निचेनो भाग नवळो होय. तेथी उतरतुं त्रीजुं सादि संस्थान होय. तेथी उतरतुं चोथुं वामन संस्थान तेथी उतरतुं पांचमुं कुब्ज संस्थान ते घणुं वेडोळ होय. छठुं हुंडक संस्थान ते सर्वे प्रकार विपरीत लक्षणवाळुं होय. ए शरीर आश्री संस्थान छे. जेवुं पूर्वे कर्म बांध्युं होय तेवां तेवां शरीरना संस्थान थाय छे.

हवे पांचवर्ण ते लीलो, लाल, पीलो, श्याम अने उज्वल ए वरण नाम कर्म जेवुं बांध्युं होय तेवो शरीरनो वरण होय गंध वे ते सुरभिगंध तथा दुरभिगंध जेणे जेवुं कर्म शुभा शुभ बांध्युं होय तेवो शरीरनो गंध होय हवे रस पांच ते तीखो, कडवो, खाटो, कषायलो, एटले तुरो, मधुरो. ए पांच रसमांथी जेने जेवुं रस नाम कर्म बांध्युं होय एवा रसवाळुं शरीर होय. स्पर्श आठ ते हलवो, भारी, लुखो, चोपडयो, टाढो, उनो, सुंवालो, वरछट, ए आठ स्पर्श छे तेमांथी जे जे नाम कर्म बांध्युं होय ते प्रमाणे शरीरना स्पर्शो होय. आणुपूर्वी चार ते मनुष्यानुपूर्वी, देवानुपूर्वी, तिर्यंचानुपूर्वी, नरकानुपूर्वी, जे गतिमां जीवने जवुं छे ते गतिमां ते गतिना आनुपूर्वीना पुद्गल जीवने लइ जाय छे ए आनुपूर्वीनो उदय ज्यारे मरण थाय छे त्यारे थाय छे.

हवे चालवानी गति वे प्रकारनी ते चालवानी रीत हाथी वृषभ जेवी होय तेने शुभ [illegible]

चालवानी रीत उंट गधेडा जेवी होय तेने अशुभ विहायोग गति कहीये. जेणे जेवुं कर्म बांध्युं होय तेवी चालवानी रीत होय छे.

हवे त्रस नाम कर्म बांध्युं छे तेथी हालवा चालवानी शक्ति थाय छे. बादर नाम कर्मथी शरीरने माणसो देखी शके एवुं बादर शरीर पामेछे. पर्याप्त नाम कर्मथी जीव पुरी पर्याप्ति बांधी शके छे. प्रत्येक नाम कर्मथी एक शरीरे एक जीव होय. थीर नाम कर्मथी शरीरना हाडका स्थिर होय. शुभ नाम कर्मथी नाभी उपरनुं अंग जगतमां पुजनीक केहेवाय छे. सौभाग्य नाम कर्मथी सर्व जीवने वाहालो इष्ट लगे. सुस्वर नाम कर्मथी कंठनो स्वर सारो होय. आदि नाम कर्मथी जेने वचन केहे ते माननीक होय, एना वचननुं कोइ अपमान करे नही. जश नाम कर्मथी जगतमां जशवाद पामे, अपजश कोइ बोले नही.

स्थावर नाम कर्मथी जीव-स्थावरपणुं बांधे तेथी स्थावर जे पृथ्वि अप तेउ वाउ वनस्पतिपणुं पामे. सुक्ष्म नामकर्मथी जीव शरीर एवुं बांधे के कोइ देखी शके नही. अपर्याप्त नाम कर्मथी जीव पर्याप्ति पूरी कर्या शिवाय मरण पामे. साधारण नाम कर्मथी एक शरीरमां अनंत जीवोने रेहेवानुं होय. अस्थिर नाम कर्मथी केश कान रुधिर अस्थिर होय. अशुभ नाम कर्मथी नाभी नीचेनुं अंग अपुजनीक होय. दुर्भाग्य नाम कर्मथी सर्व जीवने अनिष्ट लागे. दुस्वर नाम कर्मथी कंठनो स्वर सारो नहोय, गाय ते कोइने पसंद न आवे. अनादेय नाम कर्मना प्रभावथी साची वात कोइने केहे तो पण सामाना मानवामां आवे

नही, कंइ पण दोष न होवाने मान पडे नहि. अपयश नाम कर्मथी जीव कोइ पण काम करी जश पामे नहीं. ज्यां जाय त्यां ने करे तेमां अपजश थाय.

पराघात नाम कर्म बांध्युं होय तेथी परजीव बलवान् होय तोपण आ जीवनुं मुख जोइ ने बीहे.

उश्वास नाम कर्मथी श्वासोश्वास बराबर लइ शके ने तेनो कसर होय तेथी अटकन थाय. आतप नाम कर्म ते सूर्यना विमानमां छे तेनुं तेज गरमी आताप नहि. उद्योत नाम कर्म चंद्रमा तारा प्रमुखना विमानने होय. तेथी शीतलता सया अं प्रकाशनुं होय.

अगुरु लघु नाम कर्मथी शरीर जेवुं जोइये तेवुं होय बहु भारी पण न होय ने बहु हलकु पण न होय जेवुं जोइए तेवुं होय. निर्माण नाम कर्मथी शरीरना अवयव ज्यां जोइए त्यां स्थपाय.

उपघात नाम कर्मथी शरीरमां रसोली पडजीभी, चोर दांत खीली प्रमुख उपद्रव थाय ने शरीरने पीडा थाय.

तीर्थंकर नाम कर्मथी तीर्थंकरनी पदवी पामे. अने स्याना देवता जेनी हाजरीमां रहे. समवसरण प्रमुखनी रचना थाय पछी सुर, जीव आनंद पामे ने धर्म उपदेश प्र- आपे ते ग्रहण करे. बाळ जीवने धर्म पामवानुं मुख्य कारण छे. कारण जे माणसो चमत्कारना रसीया छे ते रत्नमय समवसरणमां प्रभुने बेठा जोइ पहेलां तो जोवानी इच्छा थाय पछी देवता प्रमुख देशना सांभळतां होय ते जोइने भगवाननी विशेष प्रतीति आवे तेथीज भगवाननी अमृतमयी देश-

ए रीतनी नाम कर्मनी १०३ प्रकृति छे ते केटलीएक पुण्य उदयथी ने केटलीएक पाप उदयथी जेवी जेवी बांधी होय ते प्रमाणे जीव पामे छे. एमां पण अशुभ नामकर्मनी प्रकृति उदय थाय छे त्यारे अज्ञानी जीव दिलगीर थाय छे शुभनो उदय थाय छे त्यारे खुशी थाय छे. ए खुशीने दिलगीरी बंने अशुभ कर्म बांधवानुं स्थान छे ने ज्ञानवान् पुरुप अशुभ शुभ गमे ते उदय थाय छे तेमां राजी दिलगीर थता नथी. जाणे छे के जेवां पुर्वे बांध्या छे तेवां उदय आव्यांछे एमां मारे राजी थवानुंके दिलगीरी करवानुं कांइ कारण नथी. एम विचारी पोते शमभावमां रेहेछे तेथी अनुक्रमे विशुद्ध थइने कर्मथी मुक्त थाय छे ने अरुपी गुण प्रगट करे छे एटले सिद्धिने पामे छे.

गोत्र कर्म ते बे प्रकारनुं उच्च गोत्र तथा नीच गोत्र. उच्च गोत्र पण आठ प्रकारे पन्नवना सुत्रमां कह्युं छे ते प्रमाणे लखुं छुं.

१ जाति उंची पामे, २ कुल उंचु पामे, ३रुप सुंदर पामे. ४ बल सारुं पामे, ५ धनवान्पणुं. ६ ठकुराइपणुं ते राज ओधा शेठाइपणुं प्रमुख, ७ विद्वानपणुं ८ तपश्चर्या करी शके आ आठ वस्तु उच्चगोत्रना प्रभावथी मले छे ने एज आठ वस्तु नीचगोत्रथी विपरीतपणे जीव पामे छे. नीच जाति प्रमुख पामे छे. ए कर्म पण समभावे ज्ञानी पुरुप भोगवे छे ने एने खपावी, अगुरु लघु गुण उत्पन्न करी सिद्धमां रेहेछे.

अंतराय कर्म तेनी पांच प्रकृतिछे. तेमां दान अंतराय कर्मथी छती वस्तु छे. लेनार पात्र छे तोपण दान देइ शके नहि. लाभ अंतरायथी लाभ मळी शके नहि. भोग अंतराय

ने भोगववा योग्य वस्तु होय पण भोग अंतराय कर्मना प्रभावथी भोग भोगवी शके नहि. उपभोग अंतराय ते उपभोग वस्तु जे वारंवार भोगववामां आवे ते मल्या छतां पण शोक प्रमुखना कारणे आवी पडे तेथी उपभोग करी शके नहि. वीर्य अंतराय ते बल वीर्य पामे नहि. कदापि पामे तो धर्मना काममां वीर्य फोरवी शके नहि. ए पांचे प्रकृतिनो अंत केवलज्ञान पामती वखत थाय छे ने थोडो थोडो नाशतो आगल पण थाय छे तेथी तेटलुं काम थइ शके छे.

आठमुं आयु कर्म ते चार प्रकारे मुख्यपणे मनुष्य देवता तिर्यचने नारको ए चार प्रकारना आउखामांथी जे गतिनुं आयुष बांध्युं होय ते गतिमां जीव जायछे. ए रीतना आठे कर्म करेछे तेणे करी जीव संसारमां रोलाय छे. ए आठे कर्मनो नाश थाय छे त्यारे शुद्ध भगवान् थाय छे तेने फरी संसारमां आववुं पडतुं नथी. ने जन्म मरण करवा पडता नथी.

प्रश्न ९१–ए आठे कर्म जीव शुं करवाथी बांधे छे.

उत्तर—ए आठे कर्म बांधवाना घणा कारण छे पण मुख्यपणे सत्तावन हेतु छे ते नीचे मुजब. मिथ्यात पांच. ते अभिग्रह मिथ्यात्व तेथी कुगुरु, कुदेव, कुधर्मनो खोटो हठ पकडेलो छे ते मुके नहि. माहारा बाप दादा कर्ता आव्या ते करवुं. बीजी रीते जे पुद्गलीक वस्तुने माहारापणे अति आग्रहथी मानी रह्यो छे ते पण मिथ्यात्व छे अनाभिग्रह मिथ्यात्व ते शुं देवने कुदेव बंनेने सरखापणे माने पण गुणीने गुणीपणे मानवा, अवगुणोने छोडवा ते करी शके नहि. त्रिजुं अभिनिवेशक मिथ्यात्व ते साचा देव गुरु धर्मने ओलखे पण ममत्वे वश आदरे नहि ने तेनो हेलना करे. संशय मिथ्यात्व

ते सर्वज्ञना वचनमां संशय करवो. अनाभोग मिथ्यात्व ते धर्म कर्मनी कंइपण खबर नहि. जड जेवो माणस होय धर्मनी बिलकुल रुचि होय नहि. ए पांच मिथ्यात्व अने बार अव्रत ते पांचे इंद्रिने छठुं मन तेना विषयमां लुब्धपणे वर्त्ते ते छ तथा छकाय जेमां पृथ्विकाय ते माटी मीठुं धातु विगेरे अपकाय ते पाणी तेउकाय ते अग्नि, वाउकाय ते पवन, वनस्पतिकाय ने त्रसकाय ते बेंद्रि तेंद्रि चौरिंद्रि पंचेंद्रि एमां पांच इंद्रिवाळा मनुष्य अने तिर्यंच तेमां पंखी, ढोर ते गाय, भेंस, घोडा, बकरा, शियाल, हरण, विगेरे तथा समुद्रना मोहोटा नाहाना माछला, मगरमच्छ प्रमुख ए आदि घणी जातना सर्प प्रमुख छे ते तथा देवताने नारकी ए चार जातना पंच इंद्रि जीवो छे ए छकायना जीवनी हिंसा करवी ते छ एम बार अव्रतथी जीव कर्म बांधेछे.

पचीश कषाय ते पचासमां प्रश्नना उत्तरमां मोहिनी कर्मना स्वरुपमां पचीस चारित्र मोहिनीनी प्रकृति कही छे ते जाणवी ते सेव्याथी जेवो जेवी कषायनी प्रकृति थाय छे तेवुं तेवुं कर्म बांधे छे. कर्म बांधवानुं बीजज ए छे. तीव्र मंद कषायनेज संबंधे कर्म बंधाय छे.

योग ते मन वचन कायाना योग तेमां मन योग चार प्रकारे सत्य मनयोग ते साचा विचार करवा, असत्य मनयोग ते योग खोटो विचार करवो. सत्या सत्य मनयोग ते साचुं छे पण असत्य छे ते कोइ आंखे काणो छे तेने काणो केवाथी ते माणसने बहु दुःख थाय छे. बीजुं पण जे जे छिद्र होय ते प्रगट करवाथी ते जीवने दुःख थाय छे माटे ए साचुं छे पण तेथी असत्यनुं कर्म बंधाय छे. चोथो असत्य सत्य मनयोग ते कोइ बाइ कंइ कारणसर पुरुषनो पोषाक पेरीने आवी छे ते जोइने ओलखी

पण मनमां विचार आव्यो जे एने वायडी कहीश तो एनुं गोपवेलुं खुल्लुं थशे ने एने नुकशान थशे ए वातना रक्षणार्थे तेने पुरुषनो वेष जोइ पुरुष कही बोलावे छे ते पोताना जाणवामां छतां बोलाववुं ते असत्य छे पण तेनुं मान जाळववा केहेवुं छे. वास्ते असत्य नथी एम हरकोइने नुकशाननो बचाव करवा केहेवुं थाय ते असत्य छे पण मृषा नथी आ प्रमाणे मनमां चींतववुं ते मन जोग ने बोलवुं ते एज प्रमाणे वचनना पण चार योग जाणवा. हवे सात कायना योग ते उदारिक काय योग वैक्रियकाय योग आहारककाय योग उदारिक मिश्रकाय योग वैक्रिय मिश्रकाय योग अहारक मिश्रकाय जोग ए मिश्रकाय योग जे वखत उदारिकादि शरीर तैयार नथी थया तेनी अगाउ होय छे छेल्लो कार्मणकाय योग एक भवमांथी बीजा भवमां जता रस्तामां उदय थाय छे. त्यार बाद जीव आवीने पोताना बापनुं वीर्यने माताना रुधिरनो पेहेलो अहार ग्रहण करेछे. त्यार पछी ज्यां सुधी शरीरनी शक्ति बांधी नथी त्यां सुधी उदारीक मिश्रयोग छे. त्यार बाद उदारिककाय योग थाय छे ए साते योगमांथी जे जे योग प्रवर्त्ते ते प्रमाणे कर्म बंधाय छे. ए कुलं पांच मिथ्यात्त्व, बार अव्रत, पचीश कषाय नेपंदर योग, कुल ५७ कर्म बांधवाना कारण छे तेमां जेटला जेटला प्रवर्ते ते माफक जीव कर्म बांधे छे वास्ते ए सत्तावन हेतुमांथी जेटला टळे तेटला टाळवानी खप करवो ने बधां खपी जशे त्यारे तो शुद्धि पामशे.

प्रश्न ५२–जैन दर्शनमां कर्म बांधतां रोकवानो तथा जुना पूर्वेना बांधेला कर्म नाश करवानो शुं उपाय बताव्यो छे.

उत्तर—चौद गुण स्थान कह्या छे तेमां अनुक्रमे गुण वृद्धि करीनें चौदमुं गुण स्थान पामीने जीव सिद्धिने पामे छे ते गुण स्थान नीचे मुजब.

मिथ्यात्व गुण स्थानमां जीवो रहेला छे तेना प्रभावे विपरीत बुद्धि थइ छे. परवस्तु जे पुद्गलिक पदार्थ ने शरीर, धन, कुटुंबादिकने महारुं मानी तेमां लुब्ध थइ रह्यो छे त्यां सुधी तो संसार छे.

बीजुं सास्वादन गुण स्थानक ते जीव उपशम समकित पामीने पडे छे ने मिथ्यात्वे पहोच्या नथी त्यां सुधी वचमांनो काल छ आवलीका उत्कृष्टो तेटलीवार रहेछे जेम कोइ माणसे खीर खांडनुं भोजन कर्युं होय ने पछी वमन करे छे ते वखत पण मीठास मुखमां लागे छे. तेम समकितथी पडे छे तोपण समकित संबंधिना कंइक सारा अध्यवसाय रहेछे तेनुं नाम सास्वादन गुण स्थान छे. हां कोइने शंका थाय जे पेला बीजे विशुद्ध अध्यवसाये चडे तेनुं स्वरूप जोइ तेने वदले हां पडता भावनुं बीजुं स्थान कहुं ते शुं ते विषे जाणवुं जे ज्ञानी माहाराजे ज्ञानमां चडतां पडतांना अध्यवसायना स्थानक जोया तेमां एक एकथको चढता अध्यवसाय जोया तेमां बीजी पायरीना अध्यवसाय कोइना चढता जोया नहि पडतानाज बीजी पायरीना अध्यवसाय थतां जोया तेथी पडताना अध्यवसायनुं स्वरुप कहुं, चढता तो पेहेला गुण स्थानकना भावथी विशुद्ध भावे त्रीजा गुण स्थानना भाव थता जोया तेथी पेलाथी त्रीजे गुण स्थानके जाय.

त्रीजा गुण स्थाननुं नाम मिश्र गुण स्थानक छे. ए गुण स्थाने मिथ्यात्व भावनो नाश थाय छे पण समकित लोभ

यथानथी वचनोना अध्यवसाय थाय छेते मिश्र भाव कही-ए. ए गुण स्थाने शुद्ध देवगुरु धर्म उपर द्वेष हतो तेनो नाश थइ जाय छे. वधारे स्वरुप मिश्र मोहिनीनो दर्शाव आगळ करी गया छे. तेथी जाणवुं, ए मिश्र मोहिनीनो नाश थाय छे त्यारे जीव समकित पामे छे अने चोथुं गुण स्थान पामे छे. हां कोइने शंका थशे के जेने धर्म विषे राग पण नथी ने द्वेष पण नथी एवी प्रकृतिवालो त्रीजु गुण स्थान पामे छे तेम छतां ए गुण स्थानवालाने तो मुक्तिनी नीमा कही छे. त्यारे जेटला जैनी छे तेना तो वधानी नीमा मुक्ति थइ ए विषे जाणवुं जे मुक्तिनी नीमा तो मिथ्यात्व भाव जे शरीर धन पुत्र ते उपर माहारापणुं वर्ते छे ते भाव ज्यारे टले ने अंतरंगमा भाव थाय छे त्य रे थाय छे वली आगल प्रश्न १८ मामां विशु द मार्गानुसारीना गुण कह्या छे ते गुणो प्रगट थाय छे त्यारे भवनो नीमा थाय छे ते मार्गानुसारीना गुण प्रगट थया नथी ने तेथी अन्याय प्रवृत्तिमांतो कुशल रह्या छे ने नाम जैनी धरावे तेथी भवनी नीमा तो न थाय पण श्रावक नाम धरावी अन्यायनी प्रवृति करे तेथी जैन धर्मनी लघुता थाय तो जे-नाथी लघुता थाय तेने मुक्ति नीमा केम थाय. हां कोइने शंका थशे जे जैन कुलमां उत्पन्न थवुं तो पुण्य प्रभावे कह्यु छे तेम छतां मुक्तिनी नीमा न थइ ते शुं? ते विषे जाणवुं जे जैन कुलमां उत्पन्न थवाथी तो मोहोटो फायदो छे. कारण जे जो उद्यम करे तो यथार्थ आत्म धर्म प्रगट करवानुं साधन छे ने उद्यम करीने मेलवे तो आत्मानी अज्ञानता टळी जाय अने मुक्तिए जाय अथवा मुक्तिनी नीमा थाय पण ते जैन कुल मां जे रीते प्रभुजीए धर्म प्रवर्त्तना करवानी कही छे ते करे

नहि जे अन्यायादिक निषेध करवाना कह्या छे ते छोडे नहि ने नाम मात्र श्रावकपणुं धारण करे तो तेथी केम मुक्तिनी नीमा थाय ए तो पूर्वे पुण्य बांध्युं हतुं ते नकामु गमाव्युं. वास्ते प्रभुनी आज्ञाए वर्त्तवाथी गुण थशे ने जेनामां मार्गानुसारीना गुणो कह्या छे ते आव्या छे ते तो त्रीजुं स्पर्श करी चोथुं गुण स्थानक पामशे ते कहिए छीए. केटलाएक जीव आज्ञा पाळी शकता नथी पण मनमां साचो धर्म छे एम जाण छे जीन धर्म उपर राग वर्त्ते छे. ए पण परंपराए मुक्ति पामवानुं कारण छे.

चोथुं अव्रति समकित गुण स्थान ते क्षायक भावे पामे तो अनंतानुबंधी क्रोध, मान, माया, लोभ, समकित, मोहिनी, मिश्रमोहिनी, मिथ्यात्वमोहिनी ए सात प्रकृति, सत्ता बंध उदय ए त्रणे प्रकारे नाश थइ जायछे तेने क्षायक समकित थाय छे. ने क्षयोपशम समकित जेने थाय तेने तो ए साते प्रकृति सत्ताए तो रेहेछे पण बंधमांथी टळी जाय छे ते विषे जाणवुं जे त्रण मोहिनी छे तेमां बंध तो मिथ्यात्वमोहिनीनो छे. मिश्र समकितमोहिनीनो बंध नथी कारण जे ए त्रणे नाम मिथ्यात्वमोहिनीना विभाग पडवाथी थाय छे जेमके चोखा उपर छोडां छे ते चोखानुं ढांकण छे पण छोडा निकळी जायछे तो पण छोडाना अंश रेहेछे. ते नीकळेछे त्यारे तेनुं नाम कुसकी केहेवायछे वळी कुसकी नीकली गया पछी पण पाणिथी चोखा धुवेछे त्यारे तेनुं नाम चोखानुं धोवन केहेवाय छे एम नामांतर जुदा जुदा थायछे ने तेना स्वभावमां पण फरक रेहेछे तेम मिथ्यात्वना पुद्गल खशे छे त्यार पछी कुसकीरूप पुद्गल रेहेछे तेनुं नाम मिश्र मोहिनी केहेवाय छे वळी ते ... सेहेज अंश रेहेछे तेनुं नाम समकित मोहिनी ... ति । मिथ्यात्वनी छे तथी बंध । मि

खनो छे ते क्षयोपशम समकितवाळाने टळी जाय छे. हवे उदयथी अनंतानुबंधी क्रोध मान माया लोभ तथा मिथ्यात्व मोहिनी मिश्र मोहिनीनो नाश थाय छे ने समकित मोहिनी नो उदय रेहेछे तोपण ए समकितवाळाने मुक्तिनी नीमा छे. एक वखत समकित फरसीने कदापि वमी गयो तो पण फरी पामशे ने अंते मुक्ति जशे. वली उपशम भावनुं उपशम समकित थाय छे ते उपशम भावनुं चोथुं गुण स्थान पामे छे. ते उपशम समकितवाळाने साते प्रकृति सत्तामां रही छे ने उदय तथा बंधमां नथी ए चोथा गुण स्थानवाळाने सडसठ बोल प्राप्त थाय छे तेनो जशविजयजी माहाराजे समकितनी सजाय करी छे तेमां विस्तार छे. त्यांथी जाणवुं पण तेना पांच लक्षण हां लखुं छुं.

पेहेलुं उपशम लक्षण ते अपराधी साथे पण रोषभाव राखे नहि. कोइ माणसे गमे तेवो अपराध कर्यो होय ने तेनुं कंइ काम पोताना हाथमां आव्युं होय तो पण तेनुं काम बिगाडे नहि.

बीजुं संवेग लक्षण ते देवताना मनुष्यना सुखने सुख जाणे नही. संसारने उपाधी जाणे जेटलो आत्मा कषाय प्रकृतिथी मुक्त थाय ने आत्मानो गुण प्रकट थाय तेटलुं सुख माने अने अभिलाषा केवळ मुक्तिनी रेहे ते संवेदन लक्षण.

निर्वेद ते संसारमां रह्यो छे पण संसारमांथी निकलवाने अतिशय चित्त थयुं छे संसार बंधीखाना सरखो लागे छे क्यारे आ संसार उपाधी जडभावनी ते छोडुं ने माहारा सहज स्वभावमां रहुं ए भावना रात्र दिवस बनी रही छे कोइ

केहेशे जे एवा भाव छे ते छतां संसारगां केम पडी रह्यो छे ते विषे जाणवुं जे पूर्वना भोग कर्म तीव्र बांधेला होय ते बंधनने लीधे जीव मुकी शकतो नथी मुके तो पण, निकाचित कर्म पाछा उदय आवे छे कर्मनी गति विचित्र छे. पण ते विचित्र कर्म मटाडवानो उपाय तत्व रमण छे. ते जेम जेम विशुद्धि थाय तेम तेम जडता नाश पामे छे.

चोथुं अनुकंपा लक्षण ते दुःखीया जीवने दुःख टाळवा शक्ति माफक उद्यम करे छती शक्ति दया करवाने गोपवे नहि ए द्रव्य अनुकंपा. अने भाव अनुकंपा ते धर्म रहित जीवने पोतानी ज्ञान शक्तिथी धर्मोपदेश करीने धर्म पमाडवो. हां कोइने शंका थशे जे प्रश्न १३ मां तो गुरु पासे धर्म सांभलवो कह्यो छे त्यारे शुं श्रावक पासे धर्मोपदेश सांभलवो ते. विषे, जाणवुं जे श्रावकने भाव दया लक्षण एज छे जे धर्म पमाडवो वास्ते मुनीमाहाराजनो योग होय त्यां सुधी मुनिमाहाराज पासे सांभलवो ने मुनिमहाराजनो योग न होय तो वडील श्रावक धर्म संभलावे ने श्रावक श्राविका सांभले श्रावकने धर्म संभलावानो अधिकार भगवतिजीमां तथा धर्मरत्न मकर्णमां छे तथा उपदेश मालामां छे तथा आवश्यकनी चूर्णीमां छे, तथा वंदितानी गाथा पडि सिद्धाणं करणे किच्चाणम करणे, पडिक्कमणंय असद्दहणे तहविवरीय परुवणाएय. आ गाथाना अर्थमां अर्थदीपिकाना कर्ताए विस्तारे वर्णन कर्युं छे वली शांतिनाथजी माहाराजना आगला भवोमां पोसह लइ शास्त्र संभलावे छे एम अधिकार छे वली एवी रीते घणे ठेकाणे धर्मोपदेश देवानो अधिकार छे वास्ते शक्ति प्रमाणे धर्मोपदेश करे ने जीवने दरेक प्रकार धर्ममां जोडे ते भाव ८

पांचमुं आस्तिक्यता लक्षण ते जीनराजे मरुपेला आगम उपर पंचागी उपर आस्ता होय पण मांहे शंका न होय कारण जे जीनेश्वर छे ते राग द्वेष रहित छे तेथी तेने वत्तुं ओलुं केहेवानी जरुर नथी एवो निर्धार कर्यो छे वली जे आगम छे ते न्याय युक्त छे आगमना वचनमां कोइ जग्यो उपर शंका थाय एवुं नथी जे जे वातो छे ते न्यायथी सिद्ध थायछे वली जे जे वस्तु आगममां कहीछे ते करतां अधिक दर्शावेली बीजा शास्त्रमां देखाती नथी आत्माने राग द्वेषथी मुक्त करवो ते जीन शासनमां कर्यु छे तेज वेदांत, न्याय, सांख्य, बोध ए सर्वे दर्शनवाला केहे छे पण जैन करतां अधिक मोक्षना साधन बीजा दर्शनोमां देखातां नथी. वली सूक्ष्म आतम स्वरुपनी वातो जेटली जैन दर्शनमां बतावेली छे एटली बीजा कोइ पण दर्शनमां देखाती नथी वली निज स्वरुपमां जोडनारा व्यवहारिक साधन जैनमां बताव्या छे तेथी अधिक बीजा दर्शनोमां साधन देखाता नथी अने जैनना साधनोथी जलदी राग द्वेषनी मकृति शांत थाय छे वली पुण्य पापना माननारा नास्तिक शिवायना यवन लोक प्रमुखछे पण जैनथी अधिक माननारा कोइ नथी जैनमां पुण्य पापना स्वरुप सारी रीते दर्शाव्या छे अने मोक्ष साधनना उपायो जे जे बताव्या छे ते सर्वे दर्शन करतां अधिक देखाड्या छे तेथी चिचमां जैन दर्शन उपर अतिशय आस्ता थइ छे वली नास्तिकनो मत न्यारो पडे छे ते मत कंइ व्याजवी नथी तेहेनुं स्वरुप थोडुं लखुं छउं. रायपसेणी सूत्रमां केशी गणधर महाराजे परदेशी राजाने समजाव्याछे तेमां नीचे मजब सारांशने

परदेशी राजाए प्रश्न कर्यु जे आप कहोछो के जीवने शरीर जुदाछे अने जेवुं कर्यु होय एवुं भोगवे तो माहारो बाप नास्तिक मति हतो घणी हिंसा प्रमुख करतो ते मरण पाम्याते ते नरके गयो जोइए ने तेम थयुं होत तो नरकना दुःख जोइने मने पाछा आवीने केहेत जे में पाप कर्याछे तेथी नरकना दुःख भोगवुं छुं वास्ते पाप न कर ने धर्म कर के दुःख न भोगववा पडे एवी रीते आवीने केहेतो हुं जीवने शरीर जुदा मानुं.

उत्तर केशी महाराज केहे छे जे हे परदेशी तारी श्रीकांता नामे स्त्री छे ते सर्व प्रकारे आभुषण शृंगार पेहेरी बेठी छे एवामां कोइ उत्कंठ पुरुष तेनी साथे खोटी वर्त्तनुक करे ने तुं तेने देखे तो तेने तेने घेर जवा दे. परदेशी केहे छे तेने तो शुलीए चडावुं अनेक विटंबना करुं तेने घेर जवा देउं नहीं त्यारे केशी महाराज केहे छे जेम तुं तेनो विनाश करे ने जवा दे नहि तेम नरकमांथी परमाधामी आववा दे नहि एटले शी रीते आवे त्यां दुःखज भोगव्या करे.

परदेशीराजाए प्रश्न कर्यु जे मारा बापनी माता घणी धर्मिष्ट हती ते नित्य पोषध प्रतिक्रमण करती हती. दानदेती हती ते तमारा केहेवा प्रमाणे देव लोके जवी जोइए तो ते देवतानुं सुख भोगवे छे ते आवीने मने केहेजे तुं धर्म कर जेथी देव लोकमां घणुं सुख हुं भोगवुं छुं ते तुं भोगवे एवुं आवीने केहेतो हुं जीव जुदो मानुं.

केशी गणधर महाराज केहे छे जे तुं नाही धोइ सुंदर धोयला वस्त्र आभुषण पेहेरी सुंदर पुजाना उपकरण लइ देव पुजवा जतो होय एटलामां कोइ माणस केहे जे आविष्ठाना .... विश्राम लो, उभा रहो, बेसो, सुओ, एम

कहेतो तुं त्यां जाय त्यारे परदेशी राजा केहे छे के ते वं-
धन मात्र पण मांभलुं नहीं ने जाउं नहि. एवुं परदेशी रा-
जाए कयुं त्यारे केशी स्वामी केहे जे ए द्रष्टांत देव लोकने
विषे देवता उत्पन्न थाय छे त्यां दिव्य सुख दिव्य भोग
अतिशय सुंदर महासुगंध मय छे तेमां लीन थाय छे तेनी
साथे स्नेह बंधाय छे वळी अहीना सगानो स्नेह टुटे छे ते
छतां आववानो विचार करे जे वे घडी पछी जाइशुं तो
त्यांना मोहोटा आयुष्य तेथी वे हजार वर्ष वही जाय छे
एटले तो त्यांना सगानुं आयुष्य टुंकुं छ ते भव पदलाइ जाय
छे तेथी तथा मनुष्य क्षेत्रमां उदारिक शरीरने लीधे नीहाग-
दिनी दुर्गंध चारसें पांचसें योजन सुधी उछळेछे ते दुर्गंधने लीधे
आवी शकता नथी तेथी तने आवीने तारा बापनी माता
वयांथी केहे. आववुंज दुर्घर छे.

परदेशी राजाए प्रश्न कर्यु जे में एक दिवस एक चोरने
लोहमयी कोठीमां घाल्यो तेना सर्व छिद्र बंध कर्या कंइ पण
तेमांथी निकलवानी जग्या राखी नहीं तेम छतां केटलाएक
दिवस ते कोठी उघाडी तो तेमां जीव हतो नहि ते जो श-
रीरथी जीव जुदो होय तो कये रस्ते ते कोठीमांथी नीकल्यो.
माटे जीव जुदो नथी.

केशी गणधर महाराजे उत्तर कर्यो जे एक मोहोटा म-
कानमां भोंयरुं छे ते भोंयरामां जइ तेमां रह्यो ढोल वगाडे
वळी ते भोंयराना सर्वे बारणा बंध कर्या होय कंइ पण छिद्र
राख्युं न होय ते छतां ते अवाज बाहार आवे के नहि पर-
देशी राजा केहे के आवे वळी केशी माहाराज केहे छे के
जेम छिद्रविना ढोलनो अवाज बाहार निकळे छे तेम जीव

पण बाहार नीकळी गयो.

फरी परदेशी राजाए प्रश्न कर्युं जे एक कोठीमां चोरने घाल्यो हतो तेना छिद्र बंध कर्या हतां ते छतां ते कलेवरमां कीडा उत्पन्न थया हता ते क्यांथी आव्या.

केशी माहाराज उत्तर करे छे के लोढाने अग्निथी तपावीए छीए ते लोढाने कंइ छिद्र नथी तेम छतां तेमां अग्नि जेम प्रवेश करे छे तेम जीव प्रवेश करेछे. जीवतुं रुप देखवामां आवतुं नथी.

परदेशी राजाए प्रश्न कर्युं जे कोइ जुवान पुरुष बुद्धिवान नीरोगी माणस बाण नाखे तेवुंज बाण कोइ रोगी पुरुष बाल अवस्थावाळो नाखी शकशे अर्थात नहि नाखी शके तमारा केहेवा प्रमाणे जीवतो तेमां पण छे पण शरीरना बळनी खामीथी नाखी शकतो नथी वास्ते शरीर छे तेज छे बीजुं कंइ नथी.

केशी महाराजे उत्तर कर्यो जे कोइ जुवान पुरुष छे वळी बलवान् छे पण कावड तेनी पासे जुनी छे ते ते कावडमां भार उठावी शकशे. अर्थात नहि उठावी शके कारण जे कावड भांगी जाय तेम जीवनो साथे शरीरनो संबंध छे ते शरीर निर्बळ छे बालअवस्था छे तेथी बाण मारी शकतो नथी.

परदेशी राजाए प्रश्न कर्यो जे एक चोरने में जीवतां तोल्यो ने तेज माणसने शस्त्र विना मारी नाख्यो ने में फरी तोल्यो तो तेनुं वजन ओछुं वधुं थयुं नहि तेथी जीव जुदो होत तो तोल ओछुं थात ते थयुं नहि तेथी जीव जुदो संभवतो नथी.

केशी माहाराजे उत्तर कर्यो जे चामडानी धमण खाली होय तेने तोलीए ने तेनी मांहि पवन भरीने तोलीए तो तेमां कंइ फेर पडतो नथी तेम जीव छे तेनुं वजन नथी कारण जे अरुपी छे माटे वद वध जणाइ नहि.

प्रश्न परदेशी राजाए कर्युं के में एक पुरुपना शरीरमां वधे जीव जोयो ते न जणायो पछी ककडा करीने जोयो पछी घणाज ककडा नाहाना करीने जोयो पण जीव जणायो नहि वास्ते जीव जुदो नथी.

केशी महाराजे उत्तर कर्यो जे कोइ पुरुप वनमां गया त्यांहां रसोइ करवाने अग्नि जोइए छे ते सारु काष्टना घणा ककडा करीने जोया पण अग्नि दीठो नहि त्यारे विलखा थइने बेठाछे एटलामां तेमांथी एक बुद्धिवंत पुरुप हतो तेबोली उठयो जे तमो नाहि धोइदेवनी पूजा करो एटले अग्नि तैयार करी रसोइ तैयार करुं छुं पछी ते पुरुपे वनमां जइ अरणीनुं काष्ट लीधुं तेना बे ककडा करी एक बीजा साथे घस्या के तुरत अग्नि प्राप्त थइने रसोइ करी जम्या तेम जीवना ककडा करवाथी जीव जणाय नहि जेम बुद्धिथी अग्नि उत्पन्न कर्यो पण ककडा करवाथो अग्नि देखायो नहि तेम जीव ककडा करवाथी देखाय नहि ज्ञानवान्‌पुरुपना ज्ञानथी जीव जणाय.

परदेशी राजाए प्रश्न कर्युं जे आ दृष्टांत बताव्या पण प्रत्यक्ष हाथमां झालीने जीव बतावो तो हुं मानुं.

केशी महाराजे उत्तर आप्यो जे आ झाडना पांतरां शाथी हाले छे कोइ देवता प्रमुख हलावे छे परदेशी राजाए कह्युं जे वायुथी हाले छे त्यारे केशी महाराजे कह्युं जे पवनने तुं देखे छे राजाए कह्युं जे हुं नथी देखतो त्यारे गुरुए कह्युं

जे जेम पवन नथी देखतो पण माने छे तेम जीव देखातो नथी पण लक्षणथी जणाय छे ने केवलज्ञानी महाराज प्रत्यक्ष देखी शके छे बीजा देखी शकता नथी. एवी युक्तिथी केशी महाराजना धर्मोपदेशथी परदेशी राजाए नास्तिक मत छोडी दीधो ने जीव अजीवादि नव तत्त्वनी श्रद्धा करी श्रावकनां व्रत लीधां.

आ मुजवना घणी एक रीते नास्तिक वाद शास्त्रमां निराकरण करेला जोया छे सांभलया छे तेथी प्रभुना मार्ग तथा आगम उपर पूर्ण आस्ता थइ छे स्वप्नमां पण संशय नथी ते आस्तिकता लक्षण जाणवुं.

ए पांचे लक्षण सम्यक दृष्टिने होय ते विचारवा अने न होय ते प्रगट करवानो उद्यम करवो मुख्य उद्यम ए छे के हरेक धर्मनी वात सांभलीने आत्मामां विचार करवो के मारामां आ गुण नथी माटे प्रगट करवानो उद्यम करुं पण सम्यक दृष्टिनी धर्म सांभली पर उपर नजर न जाय के अमुक निर्गुणी, ए तो जे जे पुरुषमां जे जे गुण छे ते ग्रहण करे अन्य दर्शनीनी पण सारी रीत होय ते निंदे नहि तेउपर उपाध्यायजीए कह्युं छे जे 'दर्शन सकलना नयग्रहे' एटले जे जे दर्शनवाळा जे जे नये धर्म कर्त्ता होय ते नय विचारथी ते जाणी लेने पोते पोताना साते नयना विचारमां रहे वळी जैन दर्शनमां पण पंचम कालना प्रभावे क्रिया फेरफार कदापि देखाय तोपण मध्यस्थ दृष्टि राखवी पण एकांत खेंचाताणमां न पडवुं. योग्य जीव होय ने कदापि क्रिया तेना गच्छना आचार प्रमाणे कर्त्ता होय पणबीजा आपआपणा गच्छनी रीत प्रमाणे कर्त्ता होय तेनी निंदा करता न होय तो

आपणे पण तेनी साथे मध्यस्थ रेहेवुं पण खेंचाताण करवी नहि खेंचाताणथी घणा विकल्पमां पडी जवुं थाय छे ने धर्म छे ते निर्विकल्प दशामां छे वास्ते जे जे काम करवुं तेमां निर्विकल्प दशा थाय एवी क्रिया करवी. सोवत करवी तेमां पण स्वगच्छी होय ने तेनी सोवत करवाथी विकल्प थतो होय ने परगच्छी होय ने तेनी सोवतथी निर्विकल्प दशा थती होय तो तेनी सोवत करवी. हरेक प्रकारे राग द्वेषनी प्रकृति ओछी थाय तेम करवुं. वादविवाद करवाथी सामाने गुण थाय एवुं होय वा शासननो जय थाय एवुं होय तो करवो पण फोकट कंठ शोष थाय एवो वाद करवो नहि. हरिभद्रसूरी महाराजे अष्टकजीमां एवो वाद निषेध्यो छे वास्ते जेमां सामा जीवने अथवा आपणा आत्माने गुण थाय एवुं होय ते वाद, चर्चा, धर्म कथा करवी ने आ गुण स्थानवाला एमज करे. आत्म धर्मनो लाभ थाय तेमांज काळ काहाडे. संसारमां रह्यो छे पण संसारी सुखने वेठरुप जाणेछे पण तेमां प्रसन्न थतो नथी जे जे संसारी काम करेछे तेमां भावेछे जे आ कृत्य माहारे करवा योग्य नथी पण पूर्वना कर्म बांध्यां छे तेथी एमां हुं बंधाइ रह्यो छुं ए उपाधीथी निकलें शकातुं नथी पण ज्यारे राग द्वेषनी प्रकृतिथी मुकाइ आ संसार जालथी नीकलीश ने माहारां जाणवा देखवाना स्वभावमां वर्त्तीश तेज माहारुं काम छे हाल पण जे जे शुभ अशुभ कर्मना उदय थाय तेमां माहारे लीन थवुं ए माहारो स्वभाव नथी हुं ज्यां सुधी संसारमां रह्यो छुं त्यां सुधी माहारा माहारा स्वभावमां रही उदय आवेली क्रिया करवी छे. एम केइ माहारे माहारुं मानवानुं नथी आवो विचार पण करवं

पडतो नथी सद्देतें समकितना प्रभावथीज पोते लीन थतो नथी पुद्गलनो तमासो जुवे छे ने पोते पोताना ज्ञान दर्शन चारित्रमांज मग्न थइ रह्या छे ए गुणमांज आनंद माने छे संसारी आनंदतो अस्थिर छे वास्ते ते आनंदनी तो स्वप्नमां पण इच्छा करता नथी एवो समकितना प्रभाव छे ह्यां कोइने संदेह थशे जे श्रेणिक राजाए क्षायिक समकिती छतां केम काइपण व्रत कर्या नथी तेमज संसारथी जावी उदासीनता छतां केम कर्या नहि ते विषे जाणवुं जे श्रेणिक राजाए समकित पामता पेहेलां नरकनुं आयुष्य बांध्युं छे तथी नरके जवाना छे तेथी त्याग भाव थयो नहि पण तेमना हृदयमां तो त्याग भाव बनी रह्यां छे ने विरती तो पांचमे गुण ठाणे थाय छे वास्ते समकितमां कंइ व्रत नहि करवाथी दूषण नथी पण एम बधा जीवने होय नहिं कारण जे मार्गानुसारीपणुं आवे छे त्यांहांथी विरतीना भाव थाय छे योग दृष्टिनुं स्वरुप कह्युं छे त्यांहां पांचमी दृष्टि पामेछे त्यारे समकित पामे छे ने पेहेलाथो ते चोथी दृष्टि सुधी मार्गानुसारीपणुं कह्युं छे तेमां पेहेली दृष्टिमांज व्रत प्राप्त थाय एम केहेवुं छे वास्ते घणा जीवने तो यथाशक्ति विरतीना भाव थायज कोइ जीवनेज अंतरायनो उदय होय तो व्रतने विषे वीर्य फोरवी शके नहि ने जेने वीर्य अंतरायने क्षयोपशम थयो छे ते तो वीर्य फोरवी जे जे परवस्तुनो त्याग बने ते करे ने श्रावकना गुण स्थान रुप व्रततो पांचमे गुण स्थाने करे.

पांचमुं देश वीरती गुण स्थान ज्यारे प्रगट थाय त्यारे अप्रत्याख्यानी क्रोध मान माया लोभनो नाश थाय छे तेनी साथे बीजी पण प्रकृति उदय बंधथी नाश थाय छे ते कर्म

प्रेम जोवाथीं जणाशे ए गुण स्थाने देशथी अव्रतनो नाश छे तेथी समकित गुण स्थान करतां परभावनी इच्छा विशेषे टळे छे संसारथी पण वधारे उदास थया छे. खावा पेहेरवा ओढवा धन धान्यनी इच्छा घटी जाय छे मनमां तो संयमना भाव वर्त्ते छे पण पूर्वना कर्मना जोरथी प्रत्याख्यानी क्रोध मान माया लोभनो उदय रह्यो छे तेथी संयम लइ शकता नथी पण हृदयमांथी संयमनो भावना गइ नथी संसारी काम करे छे ते वेठरुप करे छे तेम विरतीमां पण आनंदादिक श्रावके वहुन शकताइ करीछे ते उपाशक दशांग सूत्र जोशो तो जणाशे हवे श्रावक केवी विरती पाळे ते नीचे मुजब.

पेहेलुं स्थूल प्राणातिपात व्रत ले कारण जे गृहस्थावासमां आरंभादि कार्य कर्या विना निर्वाह थतो नथी तेथी सर्वे प्रकारे दया पालवी ए वनी शकतुं नथी श्रावकने त्यां सवा वसानी दया मुनि अपेक्षाये कही छे. संपूर्ण दया पालवी ते वीस वसानी दया छे ते त्रस जे हालता चालता जीव, स्थावर जे पृथ्विकाय, अपकाय, तेउकाय, वाउकाय, वनस्पतिकाय, ए त्रस, स्थावर वे प्रकारना जीव छे ते वधानी दया पाळे त्यारे वीस वसानी दया पळे पण स्थावर तो खावा पीवादि कामगां आवे छे तेथी दया पळती नथी माटे दश वसा गया त्यारे दश वसा त्रसनी दयना रह्या तेमां पण आरंभादि अग्नि प्रमुखना करतां त्रस जीव हणाय छे तेथी ते न पळे तेथी ते पांच वसा गया पछी पण आरंभना काम शिवाय कोइ राजा प्रमुख छे तेनो अपराध कर्योछे तो अपराधीनी दया पण ससारमां रहा पळे नहि त्यारे अढी वसा ते गया तेमां पण सापेक्ष हिंसानो त्याग थतो नथी

जेमके शरीरमां जीव पड्या छे वा पोताना स्वजनादिकना शरीरमां जीव पड्या छे हवे ते टालवानो उद्यम करतां ते जीवनो विनाश थइ जाय तेथी ते दया पण पलती नथी ते सवा वसो रह्यो एटले अनारंभे अनापराधी निरपेक्ष जीव हणवानो त्याग करेछे तेवी राते पेहेलुं व्रत धारण करे छे.

बीजुं मृषावाद व्रत ते कोइक उत्तम पुरुषथी सर्वथा मृषावादनो त्याग थाय तो तेम करे ने तेम न बने तो पांच मोटका जुठानो त्याग करे कन्यालीक ते कन्याना विवाह जोडवामां जुठुं न बोलवुं कारण जे उंधुं चतुं करी संयोग जोडे ते तेने जन्म पर्यंत दुःख थाय वास्ते ए काममां जुठुं बोलवानो त्याग करे. गवाली ते गाय भेंस, बळदना काममां जुठुं बोले कोइ बळदनी पांच गाउ जवानी शक्ति होय ने दश गाउनी कहीने वेचे तो लेनार माणस दश गाउनी मेहेनत करावेज ते जनावरने मोटुं दुख थाय वास्ते ए संबंधमां जुठुं बोले नहि. भोमाली ते जमीनना काममां जुठुं बोलवानो त्याग तेनुं कारण जे बे तरफ जमीननो लडाइ थाय तो तेमां हजारो रुपीया लोक खर्च करी नाखे छे ने ते संबंधी नित्य मोटोंडो विग्रह थाय छे वास्ते मृषा बोलवुं नहि. थापण मुसो ते कोइनो थापण ओळववी नहि. कारण जे थापण मुकनार माणस विश्वासे मुकी जाय ने तेनुं नहि आपवाथी ते माणसने ते वखत तेज द्रव्यथी आजीविका करवानी होय तेथी तेने दुःख घणुं थाय. वास्ते थापण ओळववी नहि. कुडी शाख ते राजा दंडे लोक भंडे एवी खोटी साक्षी पुरवी नहि. एथी आ लोकमां घर्मिष्टनी घणी लघुता थाय. बे ने आवते भव गोहोटां दुःख भोगववां पडे ए रीते बीजुं

व्रत छे. हवे त्रीजुं अदत्तादान ते पारकी वस्तु कंइ पण लेवी नहि ते पण सर्वथा पाळवुं जोइए पण ते न पळे तो रस्तामां माणसने लुटी लेवा, कोइने त्यां खातर पाडवुं. वा बीजो कुं ची लगाडी माल लइ लेवो वा कोइना गुंजामांथी काढी लेवुं एवी चोरी तथा सरकारनो दाण चोरी एनो त्याग करे चोथुं मैथुन व्रत ते बने तो सर्वथा स्वस्त्री परस्त्रीनो त्याग करे ने ते न बने तो पोतानी स्त्रीथी संतोष राखी बाकी बीजी स्त्री साथे मैथुन सेववानो त्याग करवो. पांचमुं परिग्रह व्रत ते जेटलुं धन धान्य घर हाट आभूषण स्त्री प्रमुख होय तेटलेथी संतोष राखे ने एथी अधिक मेळववानो त्याग करे अथवा पोताने इच्छा होय एटली छुट राखी ते उपरांत परिग्रह राखवो नहि एवो नियम करे. ए करवाथी तृष्णा शांत थाय छे तृष्णा शांत थाय तो खोटा काम करवाना संकेल्डो टळी जाय वळी धर्म साधन करवानो पण वधारे वखत मळे तेथी आनंदजी प्रमुख श्रावके पोतानी पासे जेटलुं द्रव्य हतुं तेटलेथी संतोष कर्यो हतो. छठुं दिशि व्रत ते चारे दिशाए तथा उर्ध्व अधो ते नीचे उपर जवानी मर्यादा करे के अमुक योजन जवुं. ए पण वधारे थाय छे के अतिशय धन मेळववानी नाना पदार्थ जोवानी भोगववानी तृष्णा ओछी थाय छे त्यारे बने छे वळी जेटला योजननो नियम कर्यो छे तेनी बाहार जइ हिंसा करवी जुठुं बोलवुं चोरी करवी मैथुन सेववुं वेपार करवो ए सर्व काम करवा सर्वथा बंध थइ जाय छे तेथी ए व्रत मोहोटा लाभकारी छे. सातमुं भोगोपभोग व्रत ते एकवार भोगवीए ते भोग कहीए खावानी वस्तु, ने वारंवार भोगवीए ते उपभोग आभूषण स्त्री प्रमुख ए वस्तुओ

जमतमां छे एटला बधानी जरुर नथी कारण जे निर्वाह जे-टली वस्तुथी करे एटलाथी थाय ते कारण जे एनुं चित्त तो स्वात्मभावी थयुं छे. मात्र संसारमां कारणथी रह्यो छे पण तेमां लीनता नथी माटे पोतानी खावानी पीवानी पेहेरवानी ओढवानी वस्तुओ जेटली जरुरी होय तेटली राखी बीजी वस्तुनो त्याग करे छे ते चउद नियममां आवे छे तेनी मर्यादा करे वळी वेपार करवामां पण बहु सावद्य वेपार जे पंदर कर्मादान एटले घणुं पाप करवुं पडे तेथी कर्मनुं आववुं थाय ते कर्मादान कहीए. तेनो सर्वथा बने तो त्याग करे ने तेम पोतानो निर्वाह न थाय एवुं होय तो निर्वाह करवा जेवा रोजगार शिवायना रोजगारनो त्याग करे. ते पंदर कर्मादान कहीये छीये.

इंगाली कर्म ते अग्निना आरंभथी जे वेपार थाय ते. कुंभारना नीमा, चुनानी भठीयो, कंदोइनो लुवारनो रंगारानो, वा, सांचाओ अग्निथी चाले छे ते तथा कोयला करीने वेचवा प्रमुख एवा वेपारनो त्याग करे.

वन कर्म, झाड कपाववानो धंधो एमां खेतीनो बगीचानो पण वेपार आवी जाय.

शाडी कर्म ते गाडां वेहेल बनावीने वेचवानो वेपार.

भाडी कर्म ते गाडां उंट घर प्रमुख राखीने भाडे फेरववा एमां पण जीव हिंसा विशेष थाय छे.

फोडी कर्म ते जमीन फोडाववी तेमां त्रस जीवनो विनाश थाय छे.

दांतनो वेपार करे नहि कारण के दांत हाथ्थीनां काढवाथी [illegible] ए दांतने

व्रेहरवा सारु पाणीमां नाखवा पडे छे तेमां पण जीवनी घणी हिंसा थाय छे तेथी त्याग करे छे.

लाखनो वेपार, तेमां पण घणा जीवनी उतत्पत्ति थाय छे तेथी त्याग करे छे.

रस, ते, घी, तेल, गोळ, खांड, शाकर, मीठा विगरे सर्व पदार्थना वेपारमां पण जीव हिंसा थाय छे.

केश ते रुननो तथा माणस वेचवा लेवानो वेपार करे नहि.

विष ते अफीण, वछनाग, सोमल विगरे झेरी चीजनो तथा शस्त्र ते तरवार, भाला विगरे जेथी सामा माणसना प्राण जाय ते वेपार करे नहि.

जंत्र ते घंटी प्रमुख यंत्रो राखी ते वडे काम करी आपवा.

पीलन कर्म, घाणी तेल दिवेलनी, शेरडीनुं कोहोलुं तथा रु पीलवाना गांसडी बांधवाना सकंजा विगरे जेथी सांचामां घणा जीवनी हिंसा थाय छे तेथी त्याग करे छे.

निलंछन कर्म ते छोकराना नाक कान विंधवानो तथा बलदना वृषण छेदवां तथा दामवा जनावरने ते वेपार पण ते जीवने बहु पीडा थाय छे तेथी त्याग करे छे.

अग्निवडे दव देवा ते खेतरो जंगलो बाळी मुकवां तेमां पण घणा जीवनी हिंसा थाय छे.

शर केहतां सरोवर, तळाव, कुवा, टांकाना पाणी खाली करवानो धंधो करे नहि कारण जे पाणीना जीवोने बहु पीडा थाय छे.

ए पंदर कर्मादाननो त्याग करेछे.

ए मतवाळो बावीस अभखनो त्याग करे छे ते बावीस

अभक्ष नीचे लखीए छीए.

१ पीपलीना टेटा, २ पीपलाना टेटा, ३ उंबरडाना टेटा, ४ वडना टेटा, ५ कठुंबराना, ६ मांस, ७ मदिरा, ८ माखण, ९ मध. १० रात्री भोजन, ११ विदलते काचु दहिं तथा दुध साथे कठोल ते, मग मगुख जेनी बे फाड करीए ते द्विदल कठोल केहवाय छे तेनी साथे छास, दुध, दहिं खावुं उनुं करुं तो उभरा आवे एवुं करवुं तेनी साथे खावायी अभक्ष थतुं नथी. वगर उना करेला दहिं प्रमुख साथे कठोलनो संयोग थाय छे तेथी त्रस जीवनी उत्पत्ति थाय छे तेथी तेनो त्याग करवो. सर्वे जातनो माटी. १२ मीठुं सचित्त होय ते, १३ होम ते हिमालय प्रमुखमां पाणि थमी जाय छे ते. १४ करा ते वरसादमां पडे छे. १५ विष ते ते अफीण, सोमल प्रमुख, १६ वेंगण जेमां घणा बीज छे एनो टोपीमां घना त्रस जीव रेहेछे तेनो विनाश थाय छे. १७ बहु बीज जे फलमां बहु बीज होय एटले एक एक बीज वचे आंतरो होय, दाडेम प्रमुखमां ते बहु बीज नथी जेमां आंतरो नथी खसखस प्रमुखमां ते बहु बीज छे. १८ तुच्छ फल ते बोर प्रमुख जेमां अल्प खावुं ने बहु काढवुं ते. १९ बोल अथाणुं वगर सुकवेलुं ते केरी प्रमुखनुं. २० चलित रस ते वासी रांधेली वस्तु रोटला रोटली दाल शाक शिरो, दूधपाक नामुरो विगेरे वासी वस्तु अभक्ष थाय. २१ अज्ञाणा फल ते जे फलनुं नाम तथा स्वाद विगेरे न जाणीए ते वापरवुं नहि २२ अनंतकाय जे वस्तु भांगीए ने बे भाग सरखा थाय वा. कंद मूल प्रमुख ए बावीस अभक्षनो श्रावक त्याग करे. आ मुजब भोगोपभोग व्रतनी मर्यादा करे का-

रण जे पुद्गल भावनी कर पण वांछा नथी आत्म भावनीज वांछा छे तेथी जे नभी शके त शिवायनो वस्तु त्याग करे छे निर्वाह करवानी वस्तु मात्र मोकळी राखे.

आठमुं अनर्थ दंड व्रत ते जे पोताने अर्थे अथवा स्वजन कुटुंबने अर्थे जे करवुं ते अर्थ ते शिवाय वगर कारणे जे सेववुं ते अनर्थ दंड.

अपध्यान ते आर्त, रौद्रध्यान करवुं आर्तने ते इष्ट वस्तुना संयोगनुं चिंतन करवुं. तथा अनीष्ट वस्तुना वियोगनुं चिंतववुं. अग्रसोचने आवता कालनुं चिंतन करवुं. रोगना वियोगनुं चिंतववुं, आवा रोगनां आरोत एवी रीते चिंतववुं भाववुं ते आर्तध्यान बीजुं रौद्र ध्यान ते चार प्रकारे हिंसानुबंधी ते हिंसा करवानुं चिंतववुं. मृषानुबंधी ते मृषा वाद बोलवानुं चिंतववुं. चोरानुबंधी ते चोरी करवानुं चिंतववुं. परिग्रह रक्षानुबंधी ते परिग्रहना रक्षणनुं चिंतववुं. ए चार प्रकारनुं ध्यान करवुं ते रौद्रध्यान कहिए ए बंने ध्यान वर्जे.

हिंसा प्रदान ते हिंसाना उपकरण तैयार करी राखवाने मागे तेने आपवा.

पापोपदेश ते पापना उपदेश वगर कारण देवा जेमके कोइने केहेवुं जे घर केम बांधता नथी.घरने रंगावता नथी. चुलो केम सळगावता नथी. लुगडां केम धोवरावता नथी. आवी रीते पोताना स्वजन कुटुंबना माणस शिवायनाने केहेवुं वे जे केहेवाथी जीव हिंसा जुठ चोरी विगरे काम करे तेवुं केहेवानुं वर्जवुं.

प्रमादाचरीत दाडाडे मुर रेहेवुं दश थेर पाणीए नवाय

एवुं होय ने वधारे पाणी ढोलवुं वगेरे नवराश ज्ञान अभ्यासमां आलस करवुं. राज कथा ते राजानो कथा करवी, देश कथा देशावरोनी वातो करवी. भक्त कथा ते भोजनना पदार्थनी वातो करवी स्त्री कथा ते स्त्रीओनी वातो करवी आ स्त्री सारी आ स्त्री नबळी, आदि आ कथाओ करवाथी कोइ वखत मोहोटुं नुकशान थाय छे. राजा प्रमुखनी वात करता होय ने ते वात राजाने काने जाय तो राजा दंड प्रमुख करे वास्ते श्रावक एवी विकथा करे नहि कारण जे पोते आत्मभावी छे. पोताना आत्मभावमां रहेवुंछे. मात्र नाचारे संसारमां रह्या छे तेथी फुरसद मळे तो पोतानुं आत्म ध्यान करे छे या शास्त्राभ्यास करे छे एटले विकथादिक कंइ करताज नथी.

नवमुं सामायक व्रत, ते सामायक बे घडीनुं करे तेमां शमता मनमां रहे. शास्त्राभ्यास करे. वा, पडिकमणुं बे टंक करे तेमां जे जे पाप व्रतमां लाग्युं छे ते आलोवे.

दशमुं दिशा वगासिक व्रत ते चारे दिशानी मर्यादा छठा व्रतमां करी छे तेमांथी संकोच करे वारे व्रतनो पण संकोच करे. चउद नियमनो संकोच करे ए संकोच करवाथी दिशा वगासिक व्रत शुद्ध करे छे ते बे घडोथी मांडी चार घडी, पहर, दिवस, मास सुधीनुं करे वाह्यना आरंभादिकनो त्याग थइ जाय छे.

अगियारमां पौषध उपवास व्रत ते हम्मेश तो बनी न शके तो पर्वने दिवस पौषध करवो जेथी आखो दिवस रात्र संयम जेवी प्रवृति थाय. आत्म समभावमां रहे, रात्रे भोंय संथारे ... थाय तो अंतम लेवानो अवसर पाप ...

त्यारे ए टाळ सुगम पडे. वळी परीक्षा पण पोतानी थाय के माहारायो पळी शकशे के नहि. वास्ते मासमां बे अटमी बे चउदश तथा पुनेम अमावास्या अथवा पांच परव के बे बे आठम चउदश तथा पांचेम ए तिथीओमां अवश्य चार पोहरनों अथवा आठ पोहरनो पोषो करे ते. आहारनों पोषो ते सर्वथा करे तो असन ते रांधेली वस्तु पाणं ते पाणि, खायमं ते मिठाइ मेवा, सायमं ते तंबोल, तथा ओषड गोळी चूर्णादिक ए चार आहारनो त्याग करे अथवा देशथी पोषो करे तो पाणि फासु तिवाय त्रण आहारनो त्याग करे अथवा आंबिल करे अथवा निवी अथवा एकासन करे ए रीते देशथी आहार पोषो करे खरतरवाळा आहारनो पोषो सर्वथाज करवो गाइए कोइ छे पण तत्त्वार्थनी टीकामां तथा श्रावक पन्नती सूत्रमां सामायक संयुक्त देशथी आहार पोषो करवो कह्यो छे तथा पंचासकजीमां पाना १९-२० आहार पोषो देशथी कह्यो छे बीजो शरीर सत्कार पोषो तो सर्वथाज करवो. एटले आभुषण घरेणां मनुष्यनी शोभा कंइ पण शरीरे करवो नहि. मुनि सदृश थवुं. श्रावक पन्नतीमां तथा तत्त्वार्थ विगेरे घणा शास्त्रमां आभुषण उतारी पोषध करवो कह्यो छे. हां शंका थशे जे स्त्रिओ चुडो पण उतारे के केम, ते विषे जाणवुं जे स्त्रिओना जे सौभाग्यनो चीज छे ते तो विधवा थाय त्यां सुधी उतरतो नथी वास्ते ते चीज कंइ उतारवानी जरुर संभवती नथी तेथी अधिक पेहेरी पोषो लेवाय एम पण संभवतुं नथी ने पुरुषने तो कंइ पण आभुषण सामायक पोषामां पेहेरवुं निषेध छे केटलाएक रुद्धिवान् गृहस्थ सामायक लेवाने गुरु पासे जाय त्यारे बहु आडंबरथी

जाय पण गुरु पासें जाय ने सामाकक ले ते वखत आभूषण उतारी पोताना खीजमतदारने आपे पाछां सामायक करी रह्या पछी धारण करे एवी रीते शरीर सत्कार पौषध करे ब्रह्मचर्य पोषो ते पण सर्वथा मैथुननो त्याग यावत् स्त्री ते मनुष्य देवता तिर्यंच कोइ पण जातनी स्त्रीनो स्पर्श मात्र पण करवो नहि. एवी रीते त्रीजो पौषध करे. चोथो अव्य वहार पोषो ते सर्वथा प्रकारे सावद्य प्रवृत्तिनो त्याग करे ते हिंसा जुठ चोरी, मैथुन, परिग्रह ए पांचे संबंधीनो प्रवृत्ति सर्वथा प्रकारे त्याग करे हास्यादिकनो पण त्याग करे कांइ पण पाप लागे एवी रीते चारे प्रकारनो त्याग करी पौषध करे ते करीने बे वखत पडिलेहन वस्त्रनो करे तथा त्रिकाल देववंदन, आठ थुइ करे, बाकीनो काळ सजाय ध्यानमां घो, काउसग, वा, धर्मध्यानादिकमां काढाडे जरा पण प्रमा दविकथामां काल जवा दे नहि हरेक प्रकारे राग द्वेषनी प्रकृति घटे एवी भावना भावे. संसारी भावनानो त्याग करे कोइ केहेशे जे शुं भावना केवी रीते भाववी ते जाणवुं नीचे प्रमाणे.

श्रावक चार भावना ए वासित सदाकाल रहे तेना नाम मैत्रिभावना, प्रमोदभावना मध्यस्थभावना ने करुणाभावना, मैत्रिभावना ते एकेंद्रिथी ते पंचेंद्रि सुधीना सर्वे जीव उपर मित्र भावना राखे कारण जे सर्वे जीव सत्ताए सरखा छे पण कर्मना योगथी जुदी जुदी जातिना थया छे माटे कोइ जीव उपर द्वेष भाव नथी सर्वे जीव सुखना अभिलाषी छे तेथी सर्वने सुखी करवानी भावना रात्र दिवस घनी रही छे पोतानी शक्ति प्रमाणे सुख आपे कोइ पण साथे वेर त्रि

रोष राखे नहि एक पक्षीन्द्रियी पण जीवने मना मन सुखी
दुःख भोगववा पडे छे माटे कोइनी साथे वेर राखे नहि वि-
चार्या एवीज भावना भाव्या करे प्रमोद भावना ते मुनिमहा-
राज तथा श्रावक साधर्मी आदिकने देखी के हर्षित थि-
पइ जाय एवा पुरुषोनो सदा संयोगनी इच्छा करे कोइ पण
वखत वियोग न थाय. एवी भावना भाव्या करे. करुणा
भावना ते सर्व जीव उपर दयाभाव राखे. कोइ पण दुःखी
जुवे के तेने सुखी करवानी भावना राखे ने सुखी करे. पण
छति शक्तिए निर्दय स्वभाव न राखे. दया करवी तेमां पो-
ताना धर्मवाळानो ने पर धर्मवाळानो विचार राखे नहि.
कोइ पण दुःखी होय तेने सुखी करवानी बुद्धि राखे. चोथी
मध्यस्थभावना ते पापिष्ट जीव उपर पण रागद्वेष करे नहि.
राग करवाथी आगता भवे पापिष्टनो संयोग मळे ने धर्ममां
विघ्न करे. द्वेष करे तो वेर भावथी संयोग मळे ने दुःख थाय
वास्ते पापिष्ट जीवने समजाववा शकाय एवी शक्ति होय तो
समजावे ने न समजे तो पण तेना उपर द्वेषभाव लाववो नहि
रागद्वेष कंइ पण करवो नहि एवी भावना ते मध्यस्थभावना.

वळी बार भावना भावे तेमां पेहेली अनित्य भावना ते
शरीर धन कुटुंब ए सर्व पदार्थ अनित्य छे ज्यांसुधी ए
वस्तुनो संयोग रेहेवानो बांधेलो छे त्यांसुधी रेहे ए वस्तु
स्थिर रेहेवानी नथी तो एवा अस्थिर पदार्थ उपर राग कर-
वो ते कर्मबंधनुं कारण छे पूर्वकाले ए अनित्य पदार्थ उपर
राग थयो तेथी अनेक जन्म मरण कर्या वास्ते हे चेतन तुं
सदा नित्य छे तारा स्वभाविक गुण पण नित्य छे आत्मानुं
सुख पण नित्य छे ते नित्य सुख छोडीने आ अनित्य पुद्ग-

गलिकथीज तेमां शुं मग्न थाय छे जेटला संसारी सुख छे तेमां तेनी साथेज दुःख रह्यां छे वली कालांतरे नरकादिक दुःख रह्यां छे वास्ते पुद्गलीक जड पदार्थना संयोग वियोग मां तुं तारो स्वभाव छांडी रागद्वेष करे छे ते योग्य नथी ज्यांहां सुधी अनित्य पदार्थने विषे रागद्वेष गया नथी त्यांहां सुधी नित्य सुख प्राप्त थवानुं नथी वास्ते हे चेतन नित्य सुख प्राप्त थाय तेनो उद्यम कर. एवी रीते अनित्य भावना भावे बीजी अशरण भावना भावे ते संसारमां कोइ शरण भूत नथी जे जे कुटुंबने सारु पाप करु छुं ते माहारे एकलाने भोगववुं पडशे. दुःख भोगवती वखत कोइ पण दुःखथी छोडवनार नथी. आ भवमां रोगादिक उत्पन्न थाय छे ने हुं एकलोज भोगवुं छउं ते वखत कोइ दुःख लेवा समर्थ नथी तेमज परभवने विषे पण दुःख पडशे ते वखत कोइ शरण भूत नथी माटे हे चेतन तुं अज्ञानपणे कुटुंबने सारु अनेक पापारंभ करे छे ते योग्य नथी तुं तारा आत्मभावनो विचार कर. जेम बने तेम जडभावनो त्याग कर मोहोटा राजा सरखाने पण दुःखथी कोइ छोडावनार नथी नरकने विषे विचित्र दुःख भोगववुं पडशे एम विचारीने सर्व पदार्थ छे पण कोइ शरण भूत नथी एम धारी मोहमां मुझावुं नहि.

त्रीजी संसार भावना ते संसारमां सगावाहालां जे मल्यां छे ते स्वार्थी मल्यां छे जेने जेने माहारां केहे छे ते तेनो स्वार्थ पुरो थशे त्यांहां सुधी राग धरशे ने तेनो स्वार्थ नहि सरे त्यारे कोइ पण तारुं थवानुं नथी तुं माहारा माहारा करी फोकट कर्मबंध करे छे पण ते दुःख ताहारेज भोगववा पडशे संसारी सुख छे ते अनादिला सुख छे वास्ते ...

सुख नथी, सुख तो सम भावमांज छे वास्ते हे आत्मा मोह करवो ते युक्त नथी.

एकत्व भावना ते आत्मा एकलो आव्यो छे, वळी जशे त्यांहां पण एकलोज जशे. पण कुटुंबादिक कंइ साथे आववाना नथी. जड पदार्थ उपर मोह करे छे ते सर्वे दुःखना साधन छे जे जे दुःख पडे छे ते ए पर पदार्थने विषे माहारापणुं मान्युं तेना फल छे माटे हे चेतन एक आत्म स्वरूपना समभावमां रेहेवुं तेज माहारुं काम छे एवी भावना भावी पर वस्तु उपरथी माहारापणानो राग टाल.

अन्यत्व भावना ते छए द्रव्य जे धर्मास्तिकाय अधर्मास्तिकाय, आकास्तिकाय, पुद्गलास्तिकाय, काल, जीवास्तिकाय ए छए द्रव्यमां जीव द्रव्य जे माहारो आत्मा तेनो स्वभाव चेतन लक्षण छे ते लक्षण आ बीजा पांचे द्रव्यमां नथी माटे माहाराथी ए न्यारा छे ए आकास्तिकाय द्रव्य छे ते सर्व द्रव्यनुं भाजन छे तेमां हुं वसु छउं पण एनो स्वभाव अवकाश आपवानो छे ते आपे छे पण हुं एनाथी न्यारो छुं. वळी धर्मास्तिकाय छे ते जीव पुद्गल पदार्थ चाले तेने साह्य करवानो धर्म छे ते करे छे जेम माछलांने तरवानी शक्ति छे पण पाणि विना तरि शके नहि तेम जीव पुद्गलने चालवानी शक्ति छे पण एनी साह्य विना चाली शके नहि. माटे एनो साह्य करवानो धर्मछे ते करेछे पण हूं ए धर्मास्तिकायथी न्यारो छुं. अधर्मास्तिकायनो स्थिर रेहेनारने साह्य करवानो धर्म छे ते करेछे तेमां पण माहारो स्वभाव नथी. कालनो नवी वस्तु जुनी करवानो स्वभाव छे तेमां पण माहारो स्वभाव नथी पुद्गळनो जड स्वभाव छे, शडन, पडन,

विध्वंस स्वभाव छे माटे ए पण माहाराथी न्यारो छे. माटे हुं ए पांच द्रव्यथी न्यारो स्वभाव छतां अनादिकाल में अज्ञानपणे मारापणुं मान्युं तेणे करी अनेक जन्म मरणना दुःख लह्या. ने माहारो स्वभाव भुली गयो. आ भवमां भाग्य उदये जिन धर्म मल्यो तेथी वस्तु धर्म में जाण्यो माटे हे चेतन हवे तारे ए द्रव्य अन्यत्व जाणी तेमां लीन थवुं नहि. ए रीते भावे.

अशुचिभावना ते आ शरीर मळमूत्र भरेलुं छे जो उपरथी चामडुं मढेलुं न होत तो महाबीहामणुं लागत वळी शरीरमांथी मलमूत्र नीकले छे ते तो तुं नजरे हम्मेश जुवे छे. वळी आ शरीरना नव द्वार खुल्लां छे तेमांथी दुर्गंध नीकल्या करे छे वळी स्त्रीना शरीरना बार द्वार खुल्लां छे तेमांथी पण रात्र दिवस अशुचि नीकली रही छे एवा अशुचिमय शरीरमां राग करवो ते केवल कर्मबंधनुं कारण छे ने ते कर्मबंधथी एवा अशुचिमय स्थानमां उपजवुं थाय छे एवी अशुचि जे बापनुं वीर्य ने मातानुं रुधिर तेनुंज प्रथम शरीर थवानुं बीज छे पछी पण माताना शरीरमां दुर्गंधमय पुद्गल रह्या छे तेमांथी ग्रहण करी शरीर वृद्धि थाय माटे हे चेतन एवा अशुचि शरीरने सारु शुं मोह करेछे तुं ताहारा आत्मिक सुखमां आनंद कर जेथी एवुं अशुचि शरीर पामवुं पडे नहि. एवी रीते अशुचि भावना भावे.

आश्रव भावना भावे जे माहारो आत्मा चिदानंदमय छे पण मिथ्यात्व अव्रत कषाय योगे करी प्रवृत्ते छे तेथी करी समय समय नवां कर्म आवे छे तेथी माहारो आत्मा मलिन थतो जाय छे जेटला जेटला संसारी संबंध छे ते आश्रव

थवाना कारण छे समय समय पुद्गलिक पदार्थ उपर राग करेछे तेथी कर्म बांध्या करेछे कर्म बांधवानां बीजभूत राग द्वेषनी प्रकृति छे ते प्रकृति थवाना कारणभूत शरीर पुत्र स्त्री धन मकान अहंकार ममकार ए पदार्थ छे माटे हे चेतन ए ताहारे करवा योग्य नथी. फरी फरीने आ मनुष्य जन्म मलवानो नथी भाग्योदये आ मनुष्य जन्म मल्यो छे माटे जेम बने तेम आश्रवनी प्रवृति बंध कर. जेथी कर्म बंध थाय नहि ए मिथ्यात्वादिकनो विचार प्रश्न ५१ मांना जुवाबमां छे त्यांथी जोइने भाववुं.

संवर भावना भावे जे जीव समय समय कर्म आवे छे ते समभावे रोकाय माटे हे चेतन तुं समभावमां रहे समभावनां आववाना कारण सत्तावन छे ते सत्तावन सेव्याथी संवर भाव थशे, पांच सुमति त्रण गुप्ति बावीश परीसह, दशविध यति धर्म, बार भावना पांच चारित्र ए सत्तावन सेव्याथी आवता कर्म रोकाय छे माटे हे चेतन तुं संवरना कारण अंगीकार कर जेथी आवता कर्म रोकाय, ज्यांहा सुधी संवरभावना नहि करे त्यां सुधी आत्मानुं कार्य थवानुं नथी ने भव फेरो मटवानो नथी. माटे हरेक प्रकारे संवरभाव कर एवी रीते संवरभावना भावे.

निर्जरा भावना ते पूर्वना कर्मोनी निर्जरा करवा भावे, अकाम निर्जरा तो समय समय जे जे कर्म भोगवाय छे ते बने छे पण तेमां आत्मा निरावरण थतो नथी. कारण जे निरावरण आत्मा करवानो इच्छा नथी. स्वपर उपयोग नथी परभावमां आसक्तता छे तेथी पाछा नवा कर्म बंधाय छे माटे हवे चेतन तुं कर्मक्षय करवा उजमाल थइ जे

जे कर्म उदय थाय ते समभावे भोगवे तो सकाम निर्जरा थाय वली उदय नथी थया तेने क्षय करवाने सारु बारे प्रकारे इच्छारोध क्षयशम भावे तप करके तेथी कर्मक्षय थाय. अनशन ते नवकारशी पोरसी साडपोरसी पुरीमड अवड एकाशनुं बेशनुं, नीवी, आंबिल उपवास छठ अठमादि तपश्चर्या करे के तेथी माहारा कर्म निर्जरे ने आत्मा निर्मल थाय. उनोदरी तप ते खावाने खोराक जोइए ते करतां कंइक ओछुं खावुं. वस्त्र आभूषण ओछा वापरवा ते वृत्ति संक्षेप ते मुनि अभिग्रह धारण करे छे तेवा श्रावक चउद नियम धारे छे ते करवुं रसत्याग ते छए विगयनो त्याग करवो कायक्लेश ते शरीरने कष्ट आपवुं. मुनि लोचादिक करे सूर्यनी आतापना प्रमुख लेवानुं भावे. संलीनता ते अंगोपांग संकोचीने छुवे इंद्रियो कषायने वश राखवुं ए छ प्रकारे बाह्य तप कहे छे ने छ प्रकारे अभ्यंतर तप ते प्रायश्चित्त ते जे जे दूषण लाग्यां छे तेनुं गुरु पासे प्रायश्चित लेवुं. विनय ते देव गुरु ज्ञाननो विनय करवो. वली एमनी व्यावच करवी. सजाय ते वाचना पूछना परावर्त्तना अनुप्रेक्षा, धर्म कथा ए पांच प्रकारे सज्झाय ध्यान करवानुं भावे, काउसग, ते कायाने एक ठेकाणे राखी हाथ पग फेरववादिकनुं बंध करी स्थिर उपयोग करी जिन गुण ग्राम अंतरंगमां करवा ते, ने ध्यान ते, धर्म ध्यान शुकल ध्यान ध्यावानुं भाववुं. ए छ प्रकारनो अभ्यंतर तप ते ए तप करताने जोइ कोइना देखवामां तपस्वी छे एम आवे नहि. तेथी एनुं नाम आभ्यंतर तप कह्यो छे ए बारे प्रकारे तप शमभावे करीश तो माहारा पूर्वे करेला कर्म निर्जरे, एवी रीते भावना भावे. ए नवमी निर्जरा भावना. दशमी

लोक स्वरुप भावना ते चउद राज लोक छे तेमां उर्ध्व ते उंचु अधो ते नीचुं तिर्छो ते आपणे रहीए छीए ते ए त्रण लोक रह्या छे. तेमां नीचे सात राज छे तेमां नारकी जीव रहेवाना स्थान छे तथा केटलीएक जग्याए भुवनपति व्यंतर ना देव रह्याछे तिर्छा लोकमां मनुष्य छे तथा तिर्यंच तथा व्यंतरना स्थानक छे उपरना सात राजमां ज्योतिषी तथा विमानीक देवता रेहेछे तेना उपर अलोक छे ए चउद राज जेम कोइ माणस जामो पेहेरीने बे हाथ पासे कम्मरे राखी ऊभो होय तेवी रीतनो पोहोलाइ लंबाइथी लोक रह्यो छे ते तेमां माहारो जीव अज्ञानपणे भ्रमण कर्या करे छे. ते अज्ञानताना फल छे माटे चेतन हवे कंइ ज्ञान दशा प्रगट करी परवस्तु उपरथी मोह छोड के ताहारो स्वाभाविक गुण प्रगट थाय. ने सिद्धिमां वास थाय. ए आदि घणुं स्वरुप शास्त्रमां छे ते भावे.

अगीयारमी बोध बीज समकीत भावना ते जीव समकित नहि पाम्यो तेथी अनेक जन्म मरण कर्या वस्तुने अवस्तुपणे मानी हवे हालमां मनुष्य जन्म पाम्यो छे. वीतराग भाषित शास्त्रनो योग पण मल्यो छे माटे तेनो गुरु माहाराज पासे श्रवण करी यथार्थ वस्तु धर्म समजी तत्त्वातत्त्व विचार करी जेम जे पदार्थ छे तेनी श्रद्धा करे छे सेहेजे जड पदार्थ उपर तारो राग बंधाइ रह्यो छे ते उतरी जाय ने सेहेजे ताहारा आत्म स्वभावमां प्रीती थाय आत्माने आत्मा रीते जाण्या विना एकली व्यवहार क्रिया जीवे घणी करी तेथी पुद्गलीक सुख मल्या पण आत्मिक सुख मल्युं नहि. वास्ते चेतन हवे अवसर मल्यो छे माटे बोध बीज समकित प्राप्त करके

सर्व करणी लेखे थाय अने भवचक्रनुं भ्रमण मटी जाय एवी रीते बोध बीज भावना भावे.

बारमी धर्म भावना ते वीतराग कथित धर्म मलवो दुर्लभ छे. रागी द्वेषीना कहेला धर्मथी आत्मकार्य थयुं नथी, ने थवानुं नथी ने तीर्थंकर देव छे ते रागद्वेष रहित छे. तेमनो भाखेलो धर्म ते पण वीतरागता आपण थाय छे माटे एवा वीतरागना धर्मनी जोगवइ मलवी मुशकेल छे. ते भाग्योदयथी मळी छे तो हवे प्रमाद छोडी जेम जेम रागद्वेषनी प्रकृति घटे ने आत्मानुं शुद्ध स्वरुप प्रगट थाय एवुं यत्न कर, प्रथम जेम बने तेम उपाधि छोड, धननी विषयनी वांछना छोडीने निर्वाह जेटली प्रवृत्ति धरके तने अवकाशनो वखत मले. अवकाश मले ते वखत एकांते बेसीने सर्व उपाधीमांथी चित्त खशेडी तारा आत्मानो विचार कर. के हे चेतन तारो शुं स्वभाव छे. ने रात्रदिवस शुं प्रवृत्ति करी रह्यो छे तुं जड प्रवृत्ति करे छे वास्ते समय समय नवां कर्म आवे छे ने जे जे जड प्रवृत्ति ते माहारी नहि. माहारो तो जाण्यानो स्वभाव छे तो जे जे क्रिया पुद्गल संगे थाय छे तेमां मने दुःख थयुं. सुख थयुं. एवा विचारो शुं करवा करेछे तारुं सुख तो सेहज स्वभाविक छे कृत्रिम सुख छे ते जतुं रेहेछे ने स्वभाविक सुख प्रगट थयुं ते तो जवानुं नथी. ए इत्यादि आत्माना तथा जडना स्वरुपना विचार करीश ने तेमां स्थिर थइश तो अपूर्व ज्ञान आत्मामां प्रगट थशे ने ते ज्ञानना प्रभावे आत्माना सुखनो अनुभव थशे. तो पछी जड प्रवृत्ति उपर चेतन तारो राग छे ते रेहेवानो नथी वास्ते हरेक प्रकारे निरुपाधि थवुं. एवो उद्यम कर फरीथी आ जोगवाइ मलवानी नथी. एवी

रीते धर्म भावना जीव भावे.

आ बार भावनानुं स्वरुप नाम मात्र माहारी बालबुद्धि प्रमाणे लख्युं छे विस्तारे, पुर्वाचार्योए बहु प्रकारे लख्युं छे तथा वर्त्तमानमां पण आत्मारामजी माहाराज जे विजयानंद सुरी माहाराज तेमणे घणा ग्रंथो तथा भावनाओ रची छे ते शास्त्रमां जोइ अथवा सांभळीने भावनानुं मन थाय ते सारु में लखी छे.

एवी पौषधमां श्रावक भावना भावे एवी भावना भावता धर्म ध्यान पण आवी जाय. माटे पौषध करीने बने तो धर्म ध्यान करे ते शक्ति श्रावकने आववी मुश्केल छे कारण जे हरिभद्रसुरि माहाराजे श्रावकने धर्म ध्याननी भजना कही छे तेनो परमार्थ एम जणाय छे के बार भावना विगेरे भावतां ध्यान तेमां अवसरे आवी जाय पण घणो काळ तो भावनामांज जाय वास्ते पौषधमां भावना भाववी ते न बने तो सजाय ध्यान करवुं ते पोते नवुं भणे वा पूर्वेनुं भणेलुं संभारे वा, ज्ञाननो बोध वधारवा प्रश्नोत्तर करे. वा, वडिल श्रावक शास्त्र वांचे ने बीजा सांभळे एवी रीते पौषधमां काळ काहाडे पण पौषध लइने सजायध्यानादीकमां तो कंइ पण उद्यम करे नहि त्यारे निद्रा करे. वा, विकथा करे तो पौषधमां मोटुं दुषण लागे माटे गुण स्थाननी प्रवृत्तिवाला जीव तो प्रमाद विकथा त्याग करी पोताना आत्म तत्त्व प्रगट करवाना प्रयत्न करे एवी रीते पौषध व्रत ते आत्माने आत्म स्वभावनी पुष्टि करवी माटे आत्मानी पुष्टि थाय तेम पौषध व्रतमां वर्त्ते.

बारमुं अतिथी संविभाग व्रत ते पौषधने पारणे एका-

शनुं करे पछी पोताने त्यांहां जे रसवंती निपजी होय ते मु-
निने प्रतिलाभवाने सारु मुनि माहाराजनी खोजना करे
भाग्योदयथी मुनिनी जोगवाइ मले तो मुनि माहाराजने तेडि
लावी जे.जे वस्तुनो मुनिने खप होय ते ते श्रावक मुनिने
आपे पछी जे वस्तु मुनि लेइ जाय तेमांथी जे शेप रह्युं
होय ते पोते एक आसने वेसी वापरे अथवा एवो अभिग्रह
होय के जे कंइ वस्तु मुनि ले तेज वस्तुनो माहारे आहार क
रवो तो मुनि लइ जाय ते वस्तु पोतानो निर्वाह करवा वा-
परे. एवी रीते पोपधने पारणे अतिथी संविभाग करे अथवा
अतिथि जे मुनिमाहाराज तेमने नित्य प्रतिलाभवानी सदा
भावना राखे ने ज्यारे योग बने ते वखत जे जे वस्तु मुनि-
माहाराज मागे ने ते वस्तु घरमां होय तो अति भावे करी
आपे मुनिमाहाराजने प्रति लाभवाथी घणा जीवोए संसारनो
छेडो लावेलो छे. सुबाहु कुमार प्रमुखनो अधिकार विपाक
सूत्रमां ते सांभलशो तो मुनिने प्रतिलाभवानो लाभ जाण-
वामां आवशे. एवी रीते अतिथी संविभाग व्रत पालवुं.

आ मुजब बारे व्रत श्रावकना व्यवहारथी निश्चयथी छे अने
पोताना स्वभावमां रेहेवानी भावना वर्त्ते छे पण पूर्व कर्मना
जोरथी संयम लइ शकातु नथी तेथी संसारमां रह्या छे पण
सर्व जीवने मित्र समान जाणे छे. पोतानो निर्वाह करवा
कंइक हिंसा थाय छे ते संबंधी पण बहुज दिलगिरी रात्र
दिवस बनी रही छे पण एम नथी विचारता के आपणे कंइ
साधु नथी आपणे श्रावक छिए ते वधा दरवाजा मोकला छे
वास्ते आपणे तो हिंसा थायेज आवो विचार करवाथी नि-
द्धंधस प्रणाम थाय छे ते करे नहि. जे जे कामकरे ते सावा-

रीश्री करे. जेममाणस ने कंइ रोग थयो होय तो ते ओषड खाय छे ते सारु लागतुं नथी पण रोग छे त्यांहां सुधी ओषड खुशीथी खाय छे पण भावना शु छे के क्यारे माहारो रोग जाय ने औषध खावुं पडे नहि. तेम आ भावे छे के क्यारे हुं संसार छोडुं. के आ संसारी भोगादिक छुटी जाय एवी भावनाए श्रावक वर्त्ते छे ए बारे व्रतमां कोइ अतिचार एटले दुषण लाग्युं होय ते पाप निंदवा. नित्य बे टंक एटले सवारे तथा संध्याये प्रतिक्रमण करे तेनो अधिकार सर्वे आवश्यकना अर्थथी अतिचार तथा विधि जाणी ते मुजब करवुं.

छठुं सर्व विरति. वा, प्रमाद गुण स्थानक ए गुणस्थाने मुनिमाहाराज वर्त्ते छे तेमने प्रत्याखानी क्रोध मान माया लोभ आ चारे प्रकृति उदयथी नाश पामे छे तेथी एमना राग द्वेषनी परणती ओछी थाय छे ने आत्मा शुद्ध थाय छे ते संसार उपरथी राग छुटी जाय छे शरीरनी पण ममता छुटे छे तेथी व्यवहारथी पांच महाव्रत आदरे छे, ते नीचे मुजब.

प्राणातिपात व्रत एटले त्रस तथा स्थावर जीवनी हिंसानो त्याग करे छे सर्व जीवने मित्र जेवा जाणी कोइ पण जीवने दुःख थाय तेम करता नथी.

मृषावाद व्रत ते सर्वथा जुठुं बोलवानो त्याग करे छे ते पोते जुठुं बोलता नथी बीजानी पासे बोलवता नथी तेम जुठुं बोलनारनी अनुमोदना पण करता नथी.

अदत्तादान व्रत ते कोइनी कंइ पण चीज आप्या विना लेता नथी. रस्तामां पडेली धूल पण लेता नथी ए अदत्तादान चार प्रकारे छे.

जीव अदत्त जे कोइ जीवे कहुं नथी जे मने मारो तेथी कोइ पण जीवने मारता नथी ने जे मारेछे तेने जीव अदत्त नुं पाप लागे छे.

हवे स्वामि अदत्त ते जे वस्तुनो जे मालीक छे ते मार्ल के आप्या शिवायनी वस्तु कंइ पण लेता नथी ले ते स्वामि अदत्त कहिये.

गुरु अदत्त ते गुरु माहाराजे जे जे वस्तुनी आहार वि गरे करवानी आज्ञा आपी नथी ते वस्तु खाय वा, वापरे वा, वर्त्तना करे ते गुरुअदत्त कहीये. तेथी गुरु माहाराजनी आज्ञा शिवायनी कंइ पण वर्त्तना करता नथी.

देव अदत्त ते प्रभुजीए जे जे आज्ञा आपी छ ते आज्ञा विरुद्ध आचरणा करवी ते. देव अदत्त छे. माटे धर्मनी साह कारी आहार वस्त्र पात्र रेहेवानुं मकान जे जे वस्तु निर्दो एटले पोते करी करावी तथा गृहस्थे पण मुनिने सारु बनावी नथी पोतानेज सारु बनावी छे ने ते वस्तु वर्त्तमानमां अभ नथी तेथी प्रभुए लेवानी आज्ञा करी छे ते वस्तु ले.

आ मुजब चारे रीते अदत्ता दान व्रत मुनी पाले.

चोथु मैथुन व्रत ते मनुष्यनी स्त्री तिर्यचनी स्त्री कोइ प साथे मैथुन सेववानो त्याग तथा स्त्रीने अडकवानो प त्याग करे.

पांचमुं परिग्रह व्रत ते धन धान्य जमीन घरवाखरो रूपुं सोनुं कुधातु माणस जनावर ए नवे प्रकारनो परिग्रहन जेणे त्याग कर्यो छे कोडी मात्र पण जेने राखवी नथी. एवं रीते सर्व प्रकारे परिग्रहनो त्याग करे. मात्र शरीर ढांकवा वस्त्र पात्र शिवाय कंइ पण आहार आवती काले खावा पण

राखी मुकवो नथी एवी रीते कोइ पण वस्तुनी इच्छा नथी तेथी परिग्रहनो त्याग करे छे पापनुं बीजज परिग्रह जाणेछे.

ए मुजब पांचे अव्रत मन वचन कायाए करी सेवे नहि सेवावे नहि सेवताने अनुमोदे नहि. एवी रीते पांच अव्रतनो त्याग करी. पांच महाव्रत आदरे छे ने सदाकाल ज्ञाननो अभ्यास करी रह्या छे जरा पण विकथा आलस निंद्रामां काल काढता नथी ज्ञाननो अभ्यास करेछे ते पण मान महत्त्वताने सारु नहि पण केवल पोतानुं आत्म स्वरुप प्रकट करवा सारु ज उद्यम करे छे सदा भावना तो समभावनीज बनी रही छे कोइ पण पुद्गलीक भावमां मग्नता नथी सदा आत्म भावना भावी रह्या छे पण पांच प्रमाद गया नथी तेथी प्रमाद गुणठाणुं कहेवाय छे.

सातमुं अप्रमाद गुणठाणुं. ए गुणठाणे पांच प्रमादनो नाश थयो छे. ते प्रमादना नाम मद ते मदिरा, तथा आठ मद जे जाती मद, कुलमद, बलमद, रुपमद, ऋद्धिमद, ठकुराइमद, तपमद, ज्ञानमद ए आठे मद. विषय.ते पांच इंद्रिओना तेवीश विषय स्पर्शेंद्रि जे शरीर तेना आठ तेविषय हलको ते हलवुं वस्त्र प्रमुख मले ने ते पसंद होय तो खुशी थवुं वाहलुं ना पसंद होय तो दिलगिर थवुं ते, २ भारे ते भारे वस्तु मलवाथी राजी दिलगिर थवुं ते, ३ लुखी वस्तु मलवा थी पसंद होय तो राजी थवुं ना पसंद होय तो दिलगिर थवुं, ४ चोपडो पदार्थमां पण एमज राजी दिलगिर थवुं, ५ सुहालुने, ६ बरछट, ७ टाढो, ८ हुनो ए पदार्थ अनुकूल मलेथी राजी थवुं ने प्रतिकूल मलेथी दिलगिर थवुं. रस इंद्रिना पांच ते तीखो कडवो, कषायलो, खाटो, मधुरो ए

पांचे रस छे ने खारो रस ते सर्व वस्तुमां भले छे तेथी जुदो गण्यो नथी ए पांचे रसमां जे जे रस मल्यो तेमां मुनिराज दिलगिर थता नथी जे वखत जे रस मल्यो ते समभावे खाय छे ने ए पांच रसना स्वादमां अनुकूलमां रागने प्रतिकूलमां द्वेष ते विषय कह्या छे. एम घ्राणइंद्रि जे नाक तेने सुरभिगंध सारोगंध दुरभिगंध ते माठो गंध ते मलवाथी राग द्वेष करवो ते विषय. चक्षुइंद्रिना पांच विषय ते पांचे वरण रातो धोलो पीलो लीलो, कालो ए पांचे रंगमां अनुकूल मल्याथी राग करवो प्रतिकूल मल्याथी द्वेष करवो ते विषय. श्रोत्र इंद्रिना त्रण विषय ते सचित शब्द स्त्री पुरुषनो अचित शब्द ते सारंगी विगेरेनो मिश्र शब्द ते नरघां विगेरेनो ए त्रणे जातना शब्दमां राग द्वेष करवो ते ए त्रेवीश जातना विषयना पदार्थ छे तेमांथी अनुकूल मल्युं वा प्रतिकूल मल्युं तेमां मुनि ते वस्तुनो वस्तु धर्म जाणे छे ने जे वखते जे मल्युं तेथी पोताना शरीरने आधार आपे छे पण तेमां आ सारुं आ नवलुं एम मानी राजी खुशी थता नथी मुनिमाहाराज तो पोते कर्म खपाववा उजमाल थया छे पोतानी पासे पैसा तो राखता नथी तेथी खरीद करवुं नथी तेम पोताने हाथे आहारादिक बनाववा पण नथी गृहस्थने त्यांथी जे वखत जे चीज मली तेथी संतोष करी राजी दिलगिर थता नथी एवी रीते त्रेविश विषय त्याग थया छे. कषाय ते बार तो गयाछे अने चार जे संज्वलना रह्याछे ते पातला थयाछे. विकथा ते राजकथा राजा संबंधी वातकरवी देशकथा ते देशोनी वातो करवी भक्त कथा ते भोजननी कथा करवी. स्त्रीकथा ते स्त्री संबंधी वातो करवी. ए चार विकथानो त्याग थइ जाय छे. निद्रा जेनुं

सरुप मोहिनी कर्ममां कह्युं छे ते. निद्रा त्रण निद्रा निद्रा, प्र- चला प्रचलाधीनधी ए त्रणे जाय छे. ए रीते पांचे प्रमादनो नाश थवाथी अप्रमाद गुणठाणुं केहेवाय छे ए गुण स्थानमां आत्मविशुद्धि वधारे थाय छे. पण छठा तथा सातमा गुण स्थाननो काल अंतरमुहूर्त्तनो छे ते वळी पडीने छठे जाय छे वळी सातमे आवे छे अध्यवसायनो फेरफार थया करेछे, तेम गुण स्थान फरे छे. तेमां पण सातमा गुण स्थाननुं अंत- र्मुहूर्त्त लघुछे ने छठा गुण स्थाननुं अंतर्मुहूर्त्त मोटुं, तेमां एटलो अंतर पडे छे के आखा आउखा सुधीमां सातमे रह्यानो काल एकठो करीए तो त्रण वे घडी करतां वधे नहि. ने छठा गुण स्थाननो बाकी सर्व काळ थाय. ए अधिकार भ- गवती सूत्रनी टीकामां छापेली मतमां पाने २७२ मांहे अप्र- माद गुण स्थाननो विशेष अधिकार कर्म ग्रंथथी जाणवो. ए विशुद्ध भावनुं स्थानक छे. ए गुण स्थानमां धर्म ध्यानमां वधारे काल जाय छे ते धर्म ध्यान चार प्रकारे छे.

पेहेलो पायो आज्ञाविचय ते परमात्मानी आज्ञानुं ध्यान करे परमात्मानी आज्ञा केहेवी छे. अविछिन्न छे वळी परमात्माना वचन छे ते निराबाध छे कोइ प्रकारनो दोष नथी. आत्मानी सत्ता अनंत ज्ञानमयी, अनंत दर्शनमयी, अनंत चारित्रमयी, अनंत तपमयी, अनंत उपयोगीमयी छे. ए आत्मानी सत्ता छे ते स्वरुपमां रेहेवुं. ए आज्ञा छे एवी रीते पेहेला पायामां ध्यान करे.

बीजो पायो अपायविचय तेमां ध्यान करे जे अनंत ज्ञानमय आत्मा ते मिथ्यात्व कषाय, अव्रत, योग ए चार कारणे करी आवरइ गयो छे. ने आ जडमां जड जेवी

प्रवृत्ति करी रह्यो छे पण चेतन तारो स्वभाव नथी. धन स्त्री पुत्र परिवारने जोइने माहारा माहारा करे छे एना संयोगे राजी थाय छे वियोगे दिलगिर थाय छे आ बुद्धि, अनादिनो पुद्गलनो संयोग बन्यो छे तेना प्रभावे थया करेछे. पण चेतन ए तारे करवा योग्य नथी आज सुधी तो अज्ञानता हती तेथी माहारु शुंछे ने पारकुं शुंछे ते ज्ञान न हतुं हवे चेतन भाग्योदये जैन शासन मल्युं जेमां आत्मानुं स्वरुप अनंत ज्ञान अनंत दर्शन, अनंत चारित्र, अनंत वीर्य, अजर अमर अलक्ष्य, अविनाशी अशरीर, अगम अक्रोधी, अमानी, अलोभी अमायी अवेदी अभेदी अछेदी अइंद्री अनाहारी, अकामी, अविपयी अगंधी अवर्णी अरसी अस्पर्शी अगोचर, अनूपम नसंज्ञी नअसंज्ञी नअपर्याप्तो नपर्याप्तो नरागी नद्वेपी नबाल नयुवान नवृद्ध नस्त्री नपुरुप ननपुंसक सच्चिदानंदमय, सहज सुखमय, एवुं आत्मानुं स्वरुप छे पण परसंगे कुबुद्धि प्राप्त थवाथी जड वस्तुनो रागी थइ हे चेतन अनेक दुःख सह्या. वर्त्तमान काळमां पण चेतन जे जे सुख माने छे ते मात्र केहेवा रुप छे जे जे वस्तुना चेतन तुं संसारी सुखने सुख माने छे, पण ते काम तपाशी जोशे तो दुःख शुं शुं छे ते जाणवामां आवशे. वळी भवांतरे नरकादिकना दुःख भोगववा पण दुःख आ शरीरनी संगते घणा वेठया माटे हवे चेतन तुं तारुं स्वरुप विचारी तारा आत्मिक सुखमां मग्न रेहे वळी ए परसंगे कर्म बंधाय छे ते विचार.

त्रीजो विपाक विचय धर्म ध्यान तेमां विचार करे जे जीव परसंगे आठ कर्म बांध्या तेनी १५८ प्रकृति छे. तेनुं स्वरुप आठ कर्मना स्वरुप लख्या छे त्यांथी जोइ लेवुं तेनो

बंध जे समय जेवा जेवा अध्यवसाय थाय तेवा कर्मनुं बांधवुं. तेनो उदय थयो नथी त्यां सुधी रेहेवुं ते सत्ता पछी उदय थाय त्यारे सुख दुःख भोगवाय ते उदय कहीए ए बंध चार प्रकारनो छे प्रकृति बंध ते कर्मनो शुभाशुभ स्वभाव, स्थिति बंध ते कर्म केटला काल सुधी भोगववुं पडशे तेनुं नाम ते स्थिति बंध, रसबंध ते कर्म तीव्र मंद जेवुं भोगववानुं होय एवो रस होय ते रस बंध, प्रदेश बंध ते कर्मना दलीयानुं मलवुं. ए ज्यारे जीव कर्म बांधे छे ते जे वखत जे अध्यवसाय वर्त्ते छे तेवुं कर्म बांधे छे तेनो उदय काल प्राप्त थाय छे त्यारे दुःख भोगववा पडे छे. आत्मानी ज्ञान शक्ति अनंती छे पण ए कर्म योगे अवरइ गइ छे माटे हे चेतन जे जे सुख दुःख आवे छे तेमां तुं राग द्वेष मा कर, राग द्वेष कर्या छे तेथी आ कर्म बांध्या छे ने आ दुःख जन्म मरण रोगादिकना विचित्र भोगववा पडे छे माटे चेतन जे जे कर्म विपाक उदय आव्या छे.ते ते कर्मनो स्वभाव छे तेवुं थने छे तारो स्वभाव तो जाणवा देखवानो छे ते जाणी ले पण अज्ञानताथी अनादिकालनो अभ्यास पड्यो छे तेथी मने दुःख छे पीडा थाय छे एमकरेछे ते हवे न कर हवे तो तुं तारा स्वरुपनो विचार करने समभावे रेहे एज तारो धर्मछे तुं समभावे रेहेशे एटले रागद्वेप मयी प्रकृति चलशे नहि. एटले सेहेजे ए कर्म क्षय थशे. आज सुधी तुं तारा स्वभावने जाणतो नही हतो. हवे तारो स्वभाव तें जाण्यो ते छतां आ जड प्रकृतिमां शा सारु लेवाय छे एवी रीते त्रीजा पायामां ध्यान करे.

चोथो संस्थान विचय धर्म ध्यान तेमां चउद राज लोकनुं स्वरुप विचारे चउद राज लोकमां जे जे पदार्थ जेवी

रीते रह्या छे ते विचारे छए द्रव्य रह्या छे ते विचारे. छए द्रव्यनुं स्वरुप विचारे पछी तेमां आत्माना द्रव्य साथे बीजा द्रव्यनुं स्वरुप विचारे के जे जे गुण आत्मामां छे ने बीजा द्रव्यमां नथी. ते हे चेतन शा कारणसर ए द्रव्यमां माहारा पणुं माने छे एम विचारी पोताना स्वरुपमां लीन थाय छे मन वचन काया पण तेज स्वरुपमां स्थिर थइ जाय छे अनुभव ज्ञान स्वभाविक प्रगट थाय छे ए ज्ञान प्रगट थाय ते अनुभव ज्ञाननुं सुख जाणे ए सुख कोइनुं कह्युं जतुं नथी पोताना आत्म तत्त्वमां एकाग्रता थवाथी आणंद थाय छे ते आणंदनुं सुख ध्यानथी चलायमान थाय छे तोपण केटलो एक वखत रेहेछे. माटे हे चेतन तुं तारा स्वभाविक सुखमां मग्न रेहेतो तारु रेहेवानुं स्थान लोकाग्रे सिद्ध स्थान छे त्यां थशे ए आदि चोथा पायामां ध्यान करे.

ए चारे पायामां स्वरुप विचार लख्यो छे ते चिंतन रुप छे ने ध्यान तो मन वचननी एकाग्रताए अपूर्वज्ञान स्वाभाविक थाय ते केवाय एम केहे तेनुं समजवुं जे ध्यानमां श्रुत ज्ञान वळे प्रथम तो चिंतन करे पछी स्वभाविक थाय. वास्ते चिंतन करताज ध्यान थाय ए रीते सातमां गुणस्थान मां ध्यानादिकमां वर्त्ते.

आठमुं अपूर्व गुणस्थान ए गुणस्थानमां पूर्वे नहि आवेला भाव प्राप्त थाय छे ए गुणस्थान, उपशम भावथी थाय छे. तेनी प्रकृति उपशम पामे छे ने क्षायकभावे ए गुणस्थान थाय छे. ते सतावंध उदयथी क्षय करता जाय छे. क्षायक भाववाळा तो चढीने केवळ ज्ञानज पामे छे. ने उपशमवाळा तो अगारमां गणस्थान सुधी चढीने पाछा पडे.

जाय छे. पछी पाछा क्षायक भाव प्रगटे ने चडे ते पडे नहि
ए आठमे गुणस्थाने समकित मोहिनीनो उदय न होय.कारण
जे सातमा गुणस्थानने अंतसुधोमां एनो नाश थायछे त्यारेए गुण
स्थान प्रगटेछे ए गुणस्थानमां शुकल ध्यान प्रगट थायछे. प्रथमतो
श्रुतज्ञानवळे विचार करे छे पण पछी स्वभाविक ज्ञान प्रगट
थाय छे तेणे करी ध्यान करे. भेद ज्ञान प्रगट करे छे. ए गु-
णस्थानमां अनुभव ज्ञान थाय छे ते जेवुं सूर्य उदय थता
अगाडी जेम अरुणोदय थाय छे ने उद्योत थाय छे तेम के-
वल ज्ञानरुप उद्योत थवानो छे तेनो पहेलो प्रकाश थाय छे.
आ गुणस्थानमां केवळ सहज ध्यान छे कृत्रिम हठादिक
ध्यान नथी. ए गुणस्थाननुं सुख तथा ज्ञान जेने थाय ते जाणे
महा अद्भुत विशुद्धि छे. ज्ञानावर्णी, दर्शनावर्णी, मोहिनी
अंतराय ए कर्म उदये रह्या छे पण तेना रस नाश थता जाय
छे. मोहिनी कर्मने तो १३ प्रकृति रही छे पण ते बहुज रस
रहित थइ गइ छे. अति विशुध्द अध्यवसाय थया छे. जड
चेतनने केवळ विभाग करता जाय छे शुकल ध्याननो पेहे-
लो पायो पृथक्तवितर्कसप्रविचार नाम ध्यानमां ध्याय छे.

नवमुं अनिवृतिबादर गुणस्थान ए गुणस्थानमां अति-
शय विशुद्ध अध्यवसाय थाय छे. आठमानां अंतमां हास
रति, अरति भय, शोक, दुगंछा ए छ प्रकृतिनो अंत थायछे
आ गुणस्थानमां ए छए प्रकृतिनो उदय नथी. ह्यां शंका
थशे के आठमुं गुणस्थान पाम्या त्यां एनी प्रवृत्ति हती ते
विषे समजवुं के लोकनी रीतना तो छठा गुणस्थानथी नी-
कली गया छे पण आत्माना गुण स्वभाविक प्रगट थाय छे
ते जोइने हरख थाय छे ते रुपहास तथा रती छे तथा

रती परभाव उपर छे. भय पण पोताना भाव चलायमान थाय तेनो छे. शोक पण कर्मथी आत्मा मलीन थयो तेनो . दुगंछा पण स्वभाविक परपरणतीनी छे आ छए स्वभा- वेक छे एनुं विस्तारे स्वरुप विचारसारनी टीकामां करेलुं . ए नवमां गुणस्थानना अंतमां संज्वलना, क्रोध, मान, ाया, तथा स्त्रीवेद, पुरुषवेद, नपुंसकवेद, एनो अंत थाय छे त्यारे दशमुं गुणस्थान पामे छे.

दशमुं सुक्ष्म संपराय गुणस्थान ए गुण स्थानमां सुक्ष्म लोभनो उदय रह्यो छे ते अति विशुद्ध भावे दशमाना अंतमां र लोभनो क्षय थाय छे. हवे जे उपशम भावे श्रेणि मांडी होय ते अग्यारमे गुणस्थाने जाय. कारण जे गुणस्थान उप- शम भावनुं छे. क्षायक भावनुं गुणस्थान नथी. तेथी क्षायक भाववाला बारमे गुणस्थाने जाय छे.

अग्यारमुं उपशांत मोह गुणस्थान ए गुणस्थानमां मोहिनी कर्मनो उदय तो नथी होतो पण सत्ताए रहे छे तेना जोरथी परिणाम पाछा पडि जाय छे. तेथी ए गुणस्थानकथी चडता नथी पण पडे छे. कदापि आयुष्य आवी रह्युं होय ने मरण करेछे तो सवार्थ सिद्धि विमानमां जाय छे त्यांथी मनुष्यमां आवी मुक्ति जाय छे.

बारमुं क्षीण मोह गुणस्थान, ए गुणस्थानमां वीतराग पद थाय छे ए गुणस्थानमां अभेद ज्ञान छे. एकत्त्व वितर्क अप्रविचारनामां ध्यान अभेद ज्ञान छे तेनो बीजो पायो वर्त्ते छे तेथी अति विशुद्ध भाव थाय छे. तेथी ए गुणस्थानना अंतमां ज्ञानावर्णी कर्मनी पांचे प्रकृति दर्शनावर्णी कर्मनी छ प्रकृति रहि हती ते तथा अंतरायकर्मनी पांचे प्रकृतिनो उदय बंध

सत्ता सर्वे प्रकारे नाश थइ जाय ने तेरमुं गुणस्थान पामे छे.

तेरमुं सयोगी गुणस्थान ए गुणस्थानमां, केवलज्ञान केवलदर्शन प्रगट थायछे. लोकालोकना जाण थाय छे. गयो अनंतकाल ने आवतो अनंतकालछे तेमां जे जे पदार्थ थइ गया तथा थवाना छे ते सर्वेनुं ज्ञान छे कंइ पण वस्तु जाणवाने अजाण नथी. एवुं संपूर्ण ज्ञान प्रगट थाय छे त्यारे तीर्थंकर महाराजने वैमानिक जयोतिषी भुवनपति व्यंतर ए चारे जातना देवताना इंद्रो भक्ति करवा आवे छे. ने समोवसरणनी रचना करेछे. तेमां पेहेलो कोट, चांदीनो. बीजो कोट सोनानो. त्रीजो कोट रत्ननो, रत्नना कोटनी मांहे प्रभुने बेसवाने रत्नमय सिंघासन उपर प्रभु बेसे छ. ते प्रभुनो प्रभाव एवो छे के चारे दिशाए लोक प्रभुने जुवे छे तेनुं कारण के प्रभुनुं प्रतिबिंब त्रणे दिशाए होय. प्रभुना मस्तक उपर त्रण छत्र अधर रहे वली देवता चामर वीजे. प्रभुनी पूठे तेजनो पुंज रुप भामंडळ शोभे. जेनुं तेज सूर्य करतां बार गणुं होय. वली उपर अशोक वृक्षनुं झाड होय तेनी एवी शीतलता होय के सर्व जीवना शोक संताप नाश पामे वली आकाशे दुंदुभी वागे. तेमां एवो शब्द थाय जे ए देवने भजो. ए देवने भजो. वली देवता फूलनी वृष्टि करे ते चारे पासे ढीचण प्रमाण फूल होय. एवी रीते देवता रचना करे त्यां प्रभु बेसीने धर्मदेशना आपे तेथी घणा जीव प्रतिबोध पामे छे. कारण के केवळ ज्ञाने करी सर्व वस्तु जाणे छे तेथी कोइना मनमां शंका थाय तोपण पोते जाणे तेथी तेने पुछवानी पण जरूर न पडे. भगवान जाणीने उत्तर सर्वे आपे. तेथी कोइने शंका रहे नही. एवी रीते ज्यां सुधी आयुष्य पोहोंचे त्यां सुधी

पृथ्वि उपर फरी भव्य जीवने प्रतिबोध करे. ए रीते तेरमे गुणस्थाने वर्त्ते. ए गुणस्थानमां अघाति कर्म चार रह्या छे. अघाति केहेवानी मतलब ए छे जे आत्माना गुणने ए कर्म घात करता नथी तेम गुण प्रगट करवामां अटकावता नथी तेथी अघाति कर्म कहिए.

चउदमुं अयोगी गुणस्थान ए गुणस्थान आयुष्यनो अ इ-उ-ऋ-लृ ए पांच अक्षर बोलीए एटलो काल बाकी होय त्यारे पामे छे. ए गुणस्थानमां योग जे मन वचन काया तेनो रोध थाय छे ने चारे कर्म नाश थइ जाय छे ने सर्व कर्मथी रहित थाय छे. आ शरीरनो त्याग थाय छे. एक समये सिद्धमां बीराजमान थाय छे त्यां सदाकाल अवस्थित रेहे छे फरी संसारमां आववुं नथी. कारण जे संसारमां रोलावाना कारण कर्म छे. ते नाश पामे छे. एटले साथी संसारमां रोलाय. सपूर्ण आत्मिक सुख प्रगट थयुंछे. एवा पूर्ण सुखने पामेछे. कोइ केहेशे जे लोकने अंते जाय छे ते अलोकमां केम जता नथी तेनुं कारण जे धर्मास्तिकाय अलोकमां नथी. लोकना अंत सुधी धर्मास्तिकायछे. जीव अने पुद्गल धर्मास्तिकायनी साह्य विना चाली शकता नथी, तेथी आगल जता नथी. आत्माने छांथी त्यां सुधी जवानुं शुं कारण तेनुं जाणवुं जे उंचो ज-वानोज स्वभाव छे तेथी जाय छे,

आ मुजबना चउद गुणस्थान रुप धर्म छे तेमांथी जेट-लो जेटलो जीव धर्म करे ते प्रमाणे शुद्ध थाय.

प्रश्न ५३—आ मुजबनो धर्म जैनवालाज करी शके के बीजा कोइ करी शके.

उत्तर—विशेष करीने जैनवालाज करी शके कारण जे

वस्तु धर्मनुं ज्ञान जेने नथी त्यांहा सुधी वस्तुने वस्तुपणे मानवुं बने नहि. तेथी स्वभाव विभाव जाणे नहि. ने विपरीत जाणवाथी शी रीते मुक्ति थाय. ने कोइ जीवने स्वभाविक सेहेज वस्तु धर्मनुं ज्ञान थाय तेथी पोताना स्वभावमां रही परभावनो त्याग करे तो गुणस्थानमय धर्म पामे जेम कोइ माणसने रस्तामां जतां पग जमीनमां गरकी जाय छे ने द्रव्य मलेले ने धनाढ्य थाय छे तेम स्वभाविक बोध थइ जाय. पण ए थोडा जीवने एम बने घणा माणसने एम बनवुं मुश्केल पडे छे ने बराबर उद्यमथी तो घणा माणस धन पेदा करे छे तेम जैन मार्गथी निकट मुक्ति छे अन्यने पण भावथी जैन धर्मनी मर्यादाए आत्मिक धर्म आवे तोज मुक्ति पामे.

प्रश्न ९४—आवुं जाणी जैनधर्म उपर राग राखे ने अन्यधर्म उपर द्वेष राखे ते युक्त छे के केम.

उत्तर—जैनधर्म जे पाम्यो होय तेणे कोइ धर्म उपर अथवा कोइ माणस उपर द्वेष राखवो नहि. कारण के जैनना आचार्ये तो कही गया छे जे दर्शन सकलना नय ग्रहे आप रहे निज भावेरे—एनो परमार्थ ए छे जे जे जे धर्म वालाये मार्ग दर्शाव्यो छे तेमां सारभूत शुं छे ते सारभूत जे पक्षथी होय ते पक्ष जाणी ले, ने सारा पक्षनी व्याख्या करे. विरुद्ध पक्ष उपर लक्ष न दे. आप रेहे निज भावे, केहेतां जैनशासनमां साते नये मार्गनो निर्णय छे ते भावे रहे. पण कोइ जीव उपर द्वेष करे नहि. तथा निंदा करे नहि निंदा करवी ए संसारमांज उचीत नथी. वली वादविवादमां पण सामा जीवने अथवा पोताने लाभ थाय एवुं होय तो वाद करे पण पोताना अहंकार ममकार सारु न करे. अष्टकजीमां पाने

५२, बारमा अष्टकमां हरिभद्र सूरि महाराजे धर्मवाद करवो कह्यो छे. पण शुष्कवाद एटले गलु शोषाये कंइ फायदो थाय नहि, ते वाद निषेध्यो छे. वली जेने आत्म धर्म प्रगट करवो छे ते जेम बने तेम पुद्गल भावनी प्रवृत्तिथी छूटवानो उद्यम करी रह्या छे. ते माणस पारकी पंचातमां केम पडे. जेने व्यवहार करणी करवी छे ते एवी करे के जेमां आत्म विशुद्धि थाय. रागद्वेषनी परणती ओछी थाय ए ऊद्यम करे ते धणी कोइ उपर द्वेष राखे नहि. तेतो सदा भावदया करी रह्या छे. माटे पोताने फुरसद पडे धर्मोपदेश दे. तेमां पण कोइनुं छिद्र खुले एवुं न करतां सांभलनारने जेम शमता वधे एम करे.

प्रश्न ५५—अधर्मी जीव उपर द्वेष करे के नहि.

उत्तर—अधर्मी जीव उपर मध्यस्थ रेहे. एटले राग पण न करे ने द्वेष पण न करे. राग करवाथी अधर्मनी प्रशंसा थाय तो तेथी पोताने कर्मबंध थाय. ने पोतानी प्रशंसा जोइ बीजा जीव अधर्म सेवे तो तेनो कारणिक थाय. ने द्वेषथी ते जीव साथे वेर बंधाय तो ते कर्म भोगववुं पडे. माटेज सम भावे रेहे. अधर्मनी प्रशंसा करवाथी श्रावकने भवभ्रमण भमवुं पडयुं छे ते कथा अर्थ दीपिकामां छापेली चोपडीमां पाने ७७ छे माटे अधर्मीना बहुमान पण न करवा.

प्रश्न ५६—अन्यधर्मवाला धर्म करणी करे छे ते फोगट जाय छे के केम?

उत्तर—अन्यदर्शनीमां पण केटलाएक जीवो केवल पोताना आत्माने कर्मथी मुक्त करवा सारु जीवदया पाले छे. जुठुं बोलता नथी. चोरी करता नथी. मैथुन सेवता नथी

वर्त्तवुं. के आत्मानी परणती बीगडे नहि. ठाणंग सुत्रमां चोथा थाणंगमां छापेली परतमां पाना २८२ ना बीजी पुठीमां नीचे मुजब छे.

चार प्रकारना पुरुष कह्या छे.

१ एक साधु धर्म ते जीन आज्ञा ते मते छांडे छे ने गण-गछनी स्थिती ते गछनी मर्यादानथी मुकतो कोइ आचार्ये एवी मर्यादा कीधी छे जे बीजा गछना यतिने सिद्धांत न देवुं. हवे ते बीजा गछना यतिने श्रुत न आपे ने भणावे ते धर्म जीन आज्ञा छांडे छे पण गछनी स्थिति नथी मुकता. जीन आज्ञा हेवी छे के योग्य होय ते सर्वने श्रुत देवुं ते माटे.

२ बीजो पुरुष आज्ञा गछनी मुकी जे अन्यगछना यतिने योग्यने श्रुत आपे छे ते जीन आज्ञारुप धर्म नथी मुकतो गछनी स्थिति मुके छे.

३ जे अयोग्य अन्यगछनाने श्रुत आपे छे ते धर्मने गछ ए बेने मुके छे.

४ जे श्रुत राखवाने कांइक योग्य परना शिष्यने पोतानुं करी श्रुत आपे छे ते धर्म अने स्थिति बे नथी मुकतो.

आ मुजब थाणांगसूत्रमां अधिकार छे ते उपर लक्ष दइ कदाग्रहमां न पडतां. सामाने तथा आपणा आत्माने लाभ थाय ते प्रवृत्ति करवी. ए चोभंगीमां एवी शंका थशे जे आचार्ये गछनी स्थिती केम बांधी ते सारु एज टीकामां कह्युं छे जे प्रभुना उपदेश रहित आज्ञा बांधी कारण जे प्रभुनो उपदेश सर्व योग्यने ज्ञान आपवुं एवी छे. आ मुजब टीकामां छे. वली चोथा भांगावालाने सारु गाथा मुकीछे जे ए पुजनीक छे तेथी जणाय छे जे ए गछनी खोटी रीत उपरथी

चित्त ऊतरेलुं जणाय छे. तत्वकेवलगम्य.

प्रश्न ५८—आ कालमां देवता आवे के नहि. नहि आववाना कारण. परदेशी राजाना विवादमां आगळ कह्यां छे वास्ते नहिज आवे के केम.

ऊत्तर—चार कारणे देवता आवे ए अधिकार ठाणंग सूत्रमां चोथे ठाणे छापेली प्रतमां पाना २८६ मे पेहेली पुठीथी संबंध चाल्यो छे. चार थानके हवणानो उपन्यो देवता देवलोकमां रह्यो वांछे ते मनुष्य लोकमां आववाने समर्थ थाय ते कहे छे.

तुरतनो उपन्यो देवता देवलोकमां दिव्य काम भोगवाने विषे मूर्छित न थयो अनित्य जाणी यावत् अत्यंत आसक्त मन नथी तेहेने एवो मनमां आवे जे माहारे मनुष्यभव संबंधी आचार्य प्रतिबोधक अथवा उपाध्याय सूत्र दाता प्रवर्त्तक जे साधु जनने आचारमां प्रवर्त्तावे. अथवा स्थविर अथवा गणी गछनो स्वामी गणधर गछनो धरनार अथवा गणवछेदक गछनी सार करे. ते जेना प्रभावथी आ प्रत्यक्ष देव संपति देवतानुं शरीर तथा कांति पामी जन्मांतरमां उपार्जि ते भोग सन्मुख आवी तेमाटे हुं जांउ ते भगवानने वांदु यावत् तेनी सेवा करुं ए प्रथम कारण.

२ हमणा तुरत उपन्यो देवलोकने विषे देवता. यावत् मूर्छित विषयमां अत्यंत आसक्त नथी तेने एवुं मनमां आवे जे मनुष्यना भवमां ज्ञानी श्रुत ज्ञानादि सहित छे अथवा मोटा तपस्वी छे-अथवा अत्ति दुष्कर करणीनो करनार छे परिसहादि सेहनार छे ते माटे हुं जांउ ते. भगवंत ज्ञानी अथ-

तपस्वी अथवा दुष्कर करणीनो करणहार छे तेने वांदु यावत् तेहेनी सेवा भक्ति करुं ए आववानुं बीजुं कारण.

३ हमणां तुरत देवलोकमां उपन्यो देवता विषय सुखने विषे अत्यंत आसक्त नथी ते देवताने एवो मनमां आवे जे मारे मनुष्यभव संबंधी माता पिता यावत् भार्या भाइ बेहेन पुत्र पुत्रीछे ते माटे हुं जाऊं तेनी पास जइने प्रगट थाऊं ते सर्व देखे मारी दिव्य देवतानी विमानादिकनी संपत्ति रत्न प्रमुखनो दिव्य देवतानी कांति शरीरनी जे पांमी छे भोगावस्थाये सन्मुख थइ छे ए आववानुं त्रीजुं कारण.

४ वली नवो उपन्यो देवता तेना मनमां एवुं आवे जे माहारे मनुष्यभव संबंधि मित्र स्नेही अथवा सहचारी अथवा संगतिक घणो जेथी परिचय छे ते संघाते मनुष्यना भवमां हतां ते वारे मांहोमांहे एवो संकेत कीधो हतो या देवतामां संकेत कीधो हतो जे देवता मांहेथी प्रथम च्यवी मनुष्यमां जाय त्यारे तेने प्रति बोधवो ए कारणथी आवे.

आ मुजब थाणंगजीमां अधिकार छे वास्ते देवता न आवे एम ए एकांत समजवुं नहि. वली वीर स्वामी ना निर्वाण थया पछी घणा आचार्य माहाराजनी सेवामां देवता आव्या छे देवतानी साहयथी श्रीमंधर स्वामी पासे पुछावी मगाव्युं छे पण अत्यंत गुणवाननो सेवामां आवे छेल्ला हीरविजय सूरि महाराज सुधीना आचार्योए देवनी साहाताथी घणी शासननी प्रभावना करीछे वली आनंद विमल सूरीना वखतमां श्रावके आराधन कर्युंछे ते देवताए पूछ्युंछे जे हाल जुग प्रधान कोण छ त्यारे युगप्रधान ओलखवांना लक्षण कह्याछे तेथी श्रावक तजवीज करी आनंद विमल सूरी जुगप-

धान निर्धार कर्या छे ए अधिकार हीर विजय सूरीना रास-मां छे. माटे न आवे ते कंइ निर्धार नहि मने पण कंइक अनुभव मुनिसुव्रत स्वामीना प्रभावथी थयो छे. वली व्यवहार सूत्रनी भाष्यमां कह्युं छे जे कोइक मुनीने गुरु महाराजनो योग न होय तो प्रायश्चित्त लेवुं होय तो भरुचमां मुनिसुव्रत स्वामीनुं आहम करी आराधन करवुं तेथी मुनि सुव्रत स्वामीना अधिष्टायक आवीने प्रायश्चित्त आपशे कारण जे मुनि सुव्रत स्वामिए तथा गणधरे बहु प्रायश्चित्त आप्या छे ते तेणे सांभलया छे ने तेथी ते आपशे. कदापि ते देवता च्यवी गया हशे तो बीजा अधिष्टायक मंधरस्वामीने पुछीने केहेशे एथी पण समजाय छे के देवता आवे छे अधिकार व्यवहार सूत्रनी भाष्यनी टीकानी प्रत मारी पासे छे. तेमां पाने २०६ मे छे बीजी पुठीमां पेहेला उदेशानी समाप्तीना भागमां छे.

प्रश्न ६९—पांच, अंग जे सूत्र निर्युक्ति भाष्य चूर्णी टीका ए सर्वे तुल्य मानवामां आवे छे ने केटलाएक नथी मानता. माटे व्याजवी शुं ?

उत्तर—आ पांचे अंग तुल्य मानवा कारण जे सूत्रमां दशपूर्व धरना वचन तो सूत्र तुल्य कह्या छे हवे भद्रबाहु स्वामी चउद पूर्व धर थया तेमणे निर्युक्ति रची छे तो एमां फेरफार भाववो ते अज्ञानता छे वली समवा यांग सूत्रमां एवो पाठ छे जे पा. २२८ छपेली प्रतमां छे ९. कप्पस्स समो शरणेणेयं एनो अर्थ एवो करेलो छे जे कल्पनी भाष्यथी समो शरणनो अधिकार जाणवो तथा छापेली भगवतीजीमां पाना ९१८ मां कह्युं छे सिद्धगंडीआथी जाणवुं. हां हवे शंका थशे जे समवायंगजी तो गणधर महाराजे

गुंथ्युं ने भाष्य तो पछी रच्युं तथा सिद्धगंटीया पछी रचाइ तो एमां अधिकार क्यांथी आव्यो ते विषे समजवुं जे जे वखत देवार्धिगणी क्षमा श्रमणजीए शास्र लख्या ते वखते वधारे लखाण न वधी जाय ते सारु एक बीजा शास्रनी भलामण करी जेमके भगवतीजीमां पनवणाजीनी तथा जीवाभिगमजी विगेरेनी भलामण छे. हवे पनवनाजी सामाचार्य महाराजे रच्युं छे तो ए भलामण भगवतीजीमां क्यांथी आवे पण लखती वखत एक वात बहु ठेकाणे लखवी न पडे तेथी उपांगवयसा भाष्यनी ए भलामणो करी संकोच कर्यो. ए उपरथी विचारवानुंछे जे देवार्धि गणी क्षमा श्रमणजी महाराजने जे ज्ञान हतुं तेमां सूत्र निर्युक्ति भाष्य विगेरे यादीमां हतुं ते लख्यं त्यारे जो सूत्रमां ने निर्युक्ति भाष्यमां शंका होत तो केम लखत. तेमणे तो आपणा उपर परम उपकार बुद्धि लावी सूत्र विगेरे लखाव्या. माटे एमां कंइ पण फेरफार मानवो योग्य नथी. वली आर्य रक्षित सूरीमहाराजे सूत्रनो संक्षेप कर्यो ते अधिकार हरिभद्र सूरिमहाराजनी रचेली आवश्यकनी टीकामां छे ते पण माणसने शंका थशे. के फेरफार कर्युं. पण आर्य रक्षित सूरीना भाइ आर्य फल्गु सूरी भया. तेमना वखत गोष्ट माहिल थयो. ते वखते देवता पासे पुछाव्युं जे आर्य फल्गुमहाराज केहेछे ते खरुं के गोष्ट माहिल केहे छे ते खरुं. मंधरस्वामी माहाराजे देवताने कह्युं जे आर्य फल्गुरुपी केहे छे ते खरुं छे ने गोष्ट माली निन्हव छे ए अधिकार उत्तरा ध्ययननी टीकामां छे. एथी सिद्ध थाय छे के आर्य रक्षित सुरीनी पाटे आर्य फल्गु आचार्य थया छे तो एवो आर्य रक्षित सूरी महाराजना वचन मानता हता ते वचननी

साक्षी श्री मंधर स्वामी महाराज आपी. तो ए वात पण सिद्ध थइ. त्यार बाद जीनभद्र गणी क्षमा श्रमणजी महाराज थया. तेमणे भाष्य रच्युं. तथा चूरणी आद्याचार्ये रची. तेमांथी केटलीएक टीका हरिभद्र सुरि महाराजे रची. तथा बीजा आचार्यनो रचेली पण पोते प्रमाण करता हता ते हरिभद्र सुरी महाराजने शासन देवताए १४४४ ग्रंथ करवाने कह्या. हवे विचारो जे पांच अंगमां विरुद्ध होत तो हरिभद्र सुरि महाराजनी श्रद्धा पण विरुद्ध ठरे. तो शासन देवता केम कहे. पण शासन देवे शुद्ध पुरुष जाणी. हरिभद्र सुरी महाराजनुं मान्य करेलुं साचुं जाण्युं तो १४४४ ग्रंथ करवाने कह्युं. तो ए पांचे अंग शासन देवता ए योग्य जाण्या. माटे इमां कंइ पण विषमवाद गणवो नहि. ने गणे ते भगवाननी आज्ञानो लोपनार ठरे. वली अभयदेव सुरी महाराजे टीकाओ करी तो तेमने पण शासन देवताए आवीने टीका करवानुं कह्युं छे. एवी रीते घणा प्रकारनी ए पांचे अंगने छापछे. वली बीजी रीते विचारो के सूत्र तो सुच कमात्र छे ने सर्वे खुलासो तो पांचे अंगथी थाय छे. जे लोक नथी मानता ते पण खानगी तो टीकाओ विगरे जुवे छे त्यारेज अर्थ मले छे माटे पांच अंग प्रमाण करवाथी यथार्थ बोध थाय छे.

प्रश्न ६०—ओगणसाठमा प्रश्नमां कह्यु जे दश पूर्वधरना वचन प्रमाण करवा शास्त्रमां कह्युं छे. ने देवर्धिगणी क्षमा श्रमण महाराजने तो दश पूर्व नथी त्यारे ते शी रीते प्रमाण करवुं.

उत्तर—देवर्धिगणी क्षमा श्रमणजीए कंइ नवी रचना करी नथी पोताने गणधर महाराजनी पाट परंपरामां जे पु-

रुप चालथा आव्या तेमना पासे पोते धारणा करी हती ते मुजब लख्या एटले एमां कंइ पूर्व ओछानी शंका करवानुं कंइ कारण नथी.

प्रश्न ६१—बाह्य अथवा अभ्यंतर तपश्चर्या करवाथी निर्जरा थाय के पुण्य बंधाय

उत्तर—जे पुरुष स्वसत्ता परसत्तानुं ज्ञान पाम्या छे ते पुरुष शरीरने जड करी जाणे छे. वली जाणे छे जे, जे जे कर्म उदीरणा करी पण उदय थाय छे ने समभावथी भोगवतां नवां कर्म बंधाता नथी. पूर्वना बांधेलां छे ते पण एक कर्मनी साथे बीजा शिथील कर्म रह्या छे त्यारे समभाव आववाथी शिथील कर्म तो प्रदेशथी भोगवइ जाय छे त्यारे जे पुरुष कर्म क्षपावा उदीरणा करे तेने तो अवश्य समभावज होय. माटे ते प्रदेश उदयना कर्मनो निर्जरा थाय छे. बीजा कर्म जे निका चित्त होय तो ते पण शिथील थाय. मात्र एक उत्कृष्ट स्थान वर्त्ति निकाचित्त कर्म छे ते भोगव्या विना छुटता नथी ने मध्यम स्थान वर्त्ति तो ज्ञान सहित तपथी नाश थाय छे. ए अधिकार विशेषा वश्यकमां छे. तप करता असाता पण थाय ते तेनी पण निर्जरा थाय छे. वली शुभ योग रह्या छे. तेथी पुण्य पण बंधाय. पण पुद्गलीक सुखनी इच्छा नथी तेथी ते पुण्य पण मुक्तिने साक्षकारी थाय. पण मुक्तिने रोकनार नथी. माटे तपश्चर्या करवाथी मुख्यपणे निर्जरा थाय छे. तेथी निर्जराना बार भेद तपश्चर्याज कही छे. वलो तीर्थंकर महाराजे तथा बीजा मुनिमहाराजो ए पण घणी तपश्चर्या करी कर्म क्षपावी तद्भव मुक्ति गया छे. वास्ते जो तपश्चर्याथी पुण्य बंध थइ रोकत तो ए

पुरुषोने पण रोकत ते रोकया नथी तेथी पण समजाय छे के निर्जरात मुख्यपणे थाय छे.

प्रश्न ६२—आत्म तत्त्वनुं ज्ञान न होय तेने तपश्चर्या करतां शुं लाभ थाय. तथा चारित्रथी शुं लाभ.

उत्तर—आत्म ज्ञान नथी होतुं पण आत्मज्ञानी पुरुषनी निश्राए रही वर्त्ते छे. ते पुरुष पण कर्म खपावी शके छे जेम के मासतुश मुनीने एक पद पण मोढांडे चडतुं न हतुं पण गुरुनी आज्ञामां रही एक पदनो अभ्यास जारी राख्यो तो केवल ज्ञान पाम्या कारण जे गुरुमहाराज निश्चय व्यवहार उत्सर्ग अपवाद द्रव्य भाव ए सर्वेना जाण छे माटे शिष्यने थोडो बोध होय तो पण मुख्य मुख्य बावत गुरु समजावी दे. एटले तेनुं आत्मानुं काम सेहेज थइ जाय छे. बीजा माणस साथे वादविवाद करी न शके. पण पोताना आत्मानुं काम करी शके छे. माटे एवा पुरुषनो तप संयम सफल छे. गीतार्थ अने गीतार्थनी निश्राए बे प्रकारनो मार्गज कह्यो छे.

प्रश्न ६३—गीतार्थनी नीश्रा नथी ने स्वछंदपणे करे तेने कंइ लाभ थाय के नहि.

उत्तर—भगवतीजीनी छापेली प्रतमां पाना ६९८ मे चोभंगी छे. तेमां कह्युं छे जे जे श्रुते करी रहीत अज्ञानी बाल तपस्वी गीतार्थअनीश्रीत देश आराधक कह्यो छे. वली ज्ञाताजीमां छापेली प्रतमां पाना ३२६ मेघ कुमारनो अधिकार छे. मेघ कुमारने पाछले हाथीना भवमां ससलानी दया करी तेथी ते ठेकाणे कह्युं छे जे संसारनो छेडो आणो विपाक सूत्रमां सुख विपाकमां पाना २६२ थी बाहु तथा सुबाहु कुमारनो पाछला भवनो अधिकारछे. तेमणे मुनीने प्रतिलाभ्या ते बाबत

कंइ समकित हतुं नहि. तेम छतां त्यां केहेवुं छे के संसार परीत करो एटले छेडो आण्यो. माटे गीतार्थनी अनीश्राये मोक्षनी कामना ए धर्म करणी करे छे ते पण सफल थाय छे परंपराए लाभ मळे छे. पण पोताना अहंकारने लीधे गीतार्थनी निश्रा छोडे छे ने मननां उन्माद करे छे. जे गुरु थुं करवाना छे. गुरु जे करवा केहेशे ते तो करुं छुं. एवा अभिप्रायथी करनारने तो लाभ थाय, एम संभवतुं नथी. गुरुनी जोगवइ नथी मळती तोपण चित्तनी भावना वर्त्ते छे. के क्यारे मने गुरुनो योग मळशे. वळी मलेथी तेमनी आज्ञा प्रमाणे वर्त्तीश. एवा जीवने लाभ थाय छे ते शिवायना अहंकारी प्रमुखने लाभ तो न थाय पण नूकशान थाय.

प्रश्न ६४—आ लोक पर लोकनी वांछा रही छे ने तप प्रमुख करे तेने लाभ शी रीते थाय.

उपदेशमालामां ग. ३२९ मीमां कह्युं छे जे अज्ञानी तप करे ते निष्फल थाय. वास्ते केम?

उत्तर—मुख्य दृत्तिए तो आ लोक परलोकनी वांछाए तपश्चर्या विगरे करवाथी संसार वधारे पण प्रथम तो आ लोकनी वांछाए करे पण संगत उत्तम पुरुषनी होय तो तेथी कोइने लाभ थाए थाय छे. जेमके संप्रती राजाना जीव पाछले भव आ जीविकाने सारु संयम लीधुं हतुं तोपण काल करी राजा थयो त्यांहां पण आर्य सुहस्ति सूरी महाराजने जोइने जाति स्मरण ज्ञान थयुं ने समकित पाम्या, ए आदि घणा गुण थया. ए अधिकार परिशिष्ट पर्वनीमां पाना २७७ छापेली चोपडीमां छे. माटे एकांत ए पण नियम नथी पण पोताने तो जेम बने तेम. आ लोकनी वांछा परलोकनी वांछा

जाय एटले धर्म करवो दुर्लभ पडे. वास्ते जेम बने तेम वांछा तो घटाडवी. पण त्याग भावथी विमुख करवा नहि. निकट साधन तो प्रभु आज्ञाए वर्त्तवुं ते ज्ञान सहित करवुं. कदापि नथी बनतुं तो ज्ञान सहित आज्ञा सहित करवानो अभिलाष राखवो. एज उत्तम पुरुषनुं काम छे. जैननी जे जे क्रिया छे तेनो अभियास करवाथी शूद्ध थाय छे ते सारु पंचाशकमां पाना ८ सामायक विषे तेना अतिचारमां पण एमज कह्युं छे जे मन अस्थिर छे ते अभ्यास करवाथी स्थिर थाय छे माटे रुडो अभ्यास करवो. ने आज्ञा आराधवा लक्ष राखवो. जे जे प्रभु आज्ञाथी बाहार थाय छे ते सारु भावना राखवी जे प्रभुनी आज्ञा प्रमाणे क्यारे करीश. एवा भाववाळाने सुधारो थवो निकट छे.

प्रश्न ६९—यात्रा करवा तीर्थोए जवुं. तेमां शुं लाभ छे प्रभुतो रेहेता होय त्यां पण होय. अने ज्यांहां जइए त्यांहां तो शुं विशेष.

उत्तर—यात्रा जवानो लाभ समकित नीर्मळ थाय छे एम अचारस्यक नीरजुगतीमां भद्रबाहुस्वामी चउद पूर्वधरे कह्युं छे ते प्रत हाजर नथी तेथी पानुं लख्युं नथी. वळी उपदेशमाळामां धर्मदास गणी महाराजे गाथा २३६ मां कह्युं छे भगवानना पांचे कल्याणके यात्रा करवा श्रावक जाय हवे जवाथी फायदो थाय ते समजो के घर आगळ वेपारनी संसारनी कुटुंबनी अनेक पीडा उपाधि होय तेना विकल्पथी धर्म साधन बराबर थाय नहि. ने ते विकल्पो घरमांथी बाहार निकल्या के टली जाय छे सोबतमां धर्मिष्ट भाइओ होय तो तेनी सोबते पण पोतानी बुद्धि शुद्ध थाय

नथी तेथी थोडा सिद्धिने पामे छे. तापसो प्रमुख अज्ञान पणे पण वैराग्य आव्याथी संसार छोडयो छे पण यथार्थ बोध थयो नथी तेथी अन्यदर्शनमां पडी रह्या छे पण भवि व्यताने यले सद्द जे खोटा दर्शनना मार्ग जोवाथी ते खोटो माल पड्यो. ने जे वस्तु सर्वज्ञे जेम बतावी छे तेनो मनमां साच लागी तेथी खोटी वस्तु उपरथी चित्त खसी गयुं. साचा प दार्थ जे नव तत्व ते जेम छे तेम उपयोगमां आव्या दे नुं स्वरूप उपयोगमां आव्युं ते प्रमाणे ध्यानादिकम कुशळ थया. द्रव्यथी संसार खोटो जाणी छोड्यो हतो हवे भावथी खोटो समानायो. पोताना आत्मिक सह भावमां रहेवुं तेज प्रिय थयुं. एवी रीते ध्यान करवुं मुख्य प हयुं तेथी गृहस्थ करतां अन्यलिंगे सिद्ध वधारे थाय. ताप सोए अज्ञानपणे जो संसार छोडयो न होय तो गृहस्थनी पे तेने पण मुश्केल पडत. ए उपरथी विचारवानुं छे. जे अन् लिंगे पण त्यागथी गुण थाय छे. तो जैननी तपश्चर्यान अभ्यास छे ते अनुक्रमे केम गुणने न जोडे माटे धर्मनो अ भिलाप छे ते गुणदायक छे पण केटलाएक एवी क्रिया करं अहंकार करे जे आपणे तो बरावरज करीए छीए बहु भणीन शुं काम छे. आपणे थोडा ज्ञानथी बस छे. वली कोई समजा छे. ज्ञानाभ्यासनो उद्यम करवा केहे छे छतां पण ज्ञानाभ्या करता नथी. प्रभुनी आज्ञा आराधवानी बुद्धि नथी जे जेव स्तुनो बोध नथी ते मेळववानी इच्छा नथी केवल लोक रंज नने अर्थेज करे छे तेने तो उपदेश मालामां कह्युं छे., तेमं तप निष्फळ थाय. आ लोकनी वांछावाला प्रायः देवलोक दिक मळ्याथी देवताना सुखना अभिलाप छे तेमां लब्ध थ

जाय एटले धर्म करवो दुर्लभ पडे. वास्ते जेम बने तेम वांछा तो घटाडवी. पण त्याग भावथी विमुख करवा नहि. निकट साधन तो प्रभु आज्ञाए वर्त्तवुं ते ज्ञान सहित करवुं. कदापि नथी बनतुं तो ज्ञान सहित आज्ञा सहित करवानो अभिलाष राखवो. एज उत्तम पुरुषनुं काम छे. जैननी जे जे क्रिया छे तेनो अभियास करवाथी शुद्ध थाय छे ते सारु पंचाशकमां पाना ८ सामायक विषे तेना अतिचारमां पण एमज कह्युं छे जे मन अस्थिर छे ते अभ्यास करवाथी स्थिर थाय छे माटे रुडो अभ्यास करवो. ने आज्ञा आराधवा लक्ष राखवो. जे जे प्रभु आज्ञाथी बाहार थाय छे ते सारु भावना राखवी जे प्रभुनी आज्ञा प्रमाणे क्यारे करीश. एवा भाववाळाने सुधारो थवो निकट छे.

प्रश्न ९५—यात्रा करवा तीर्थोए जवुं. तेमां शुं लाभ छे प्रभुतो रेहेता होय त्यां पण होय. अने ज्यांहां जइए त्यांहां तो शुं विशेष.

उत्तर—यात्रा जवानो लाभ समकित नीर्मल थाय छे एम अवास्यक नीरजुगतीमां भद्रबाहुस्वामी चउद पूर्वधरे कह्युं छे ते प्रत हाजर नथी तेथी पानुं लख्युं नथी. वळी उपदेशमाळामां धर्मदास गणी महाराजे गाथा २३६ मां कह्युं छे भगवानना पांचे कल्याणके यात्रा करवा श्रावक जाय हवे जवाथी फायदो थाय ते समजो के घर आगळ वेपारनी संसारनी कुटुंबनी अनेक पीडा उपाधि होय तेना विकल्पथी धर्म साधन बरावर थाय नहि. ने ते विकल्पो घरमांथी बाहार निकल्या केटली जाय छे सोबतमां धर्मिष्ट भाइओ होय तो तेनी सोबते पण पोतानी बुद्धि शुद्ध थाय

तथा शास्त्रनुं ज्ञान थाय. वळी रस्तामां गामो आवे त्यां पण केटलाएक उत्तम मुनिमहाराज तथा श्रावकनो योग मळे तेमनी पासेथी नवुं ज्ञान मळे. वळी तीर्थे जइए त्यांहां पण एवा उत्तम पुरुषनो योग बने. तेमनी पासे रेहेवाथी ज्ञाननो बोध थाय तथा वैराग्य थाय. ए लाभ थाय. हां कोइ केहेशे जे एवा पुरुष पासे जइए ते वीशे जाणवुं जे तीहां तो एकज गुणी पुरुष मळे ने तीर्थे तो घणा गुणी पुरुषो मळे. वास्ते वधारे लाभ थाय. तथा तीर्थे तीर्थंकर महाराजो तथा गणधर महाराजो तथा मुनिमहाराजो ज्यांहां ज्यांहां निर्वाण पद पाम्या छे ते जग्यो जोइए के ते पुरुषो याद आवे ने तेमना गुणनुं वर्णन थाय तेथी बुद्धि शुद्ध थाय. वळी ते पुरुषो जेवी रीते गुण पाम्या ते रस्तो पकडवानी बुद्धि थाय. ने संसारथी उदासीनता थाय. ने आत्म तत्व खोळवानी बुद्धि थाय. परभाव रमण दूर थाय. पोताना आत्मानो गुण प्रगट करवानो उद्यम थाय जेवी जेवी विशुद्धि थाय तेवो तेवो उद्यम करे अतिशय विशुद्धिवाळा डुंगरमां गुफाओ छे त्यां एकांत बेशी पोताना आत्मानी जडनी वेहेचण करे भेदज्ञान करे धर्मध्यान शुक्ल ध्यानादिक ध्याय. ने मोहोटो लाभ उपार्जे बीजुं पण बुद्धि शुद्ध थवानुं कारण छे जे उत्तम पुरुषना शरीरमां जे पुद्गल मळ्या छे ते घणा उत्तम मळ्याछे. जेमके क्षपकश्रेणी मांडवी होय तो वज्र रुषभनाराच संघेण जोइए. ए संघेण विना उत्तम ध्यान करि शके नहि. त्यारे पुद्गलनी पण साह्य जोइअे छे. तथा उत्तम पुरुष जेनी मुक्ति थवानी छे अेवा पुरुषना शरीरमां जे ज्ञान ध्यानमां वृद्धि थाय. अेवा पद्गल मळ्या छे ते पुरुष तीर्थस्थानमां

निर्वाण पाम्या छे तेथी त्यां ते पुद्गल विखर्या छे. तेथी तीहां सारा पुद्गलनो भाग घणो छे. त्यार पछी वली घणो काळ थइ गयो छे तोपण वधां पुद्गल कंइ जता रेहेता नथी तेथी तीर्थ स्थान उपर भाग्यशाली जीवने सार पुद्गलमांथी स्पर्श थाय छे तो तेनी बुद्धी शुद्ध थाय छे तेमां जे पुरुषने वधारे सारा पद्गलनी स्पर्शता थाय छे तो वधारे बुद्धि शुद्ध थाय छे. कोइक भाग्यहीनने सारानी स्पर्शनाज नथी थती ने नवला स्पश छे. तो तेना कर्मनी गति छे पण मुख्य पणं सारा पुद्गलनुंछे तेथी अनुक्रमे वधारे लाभ थवानुं कारणज यात्रा छे. पोताना गाममां जीर्नविंव होय पण आ कारणो वधां नहि मले माटे शास्त्रकारे यात्रा जवानो लाभ दर्शाव्यो छे माटे यात्रा जइ हावा साधनो करवा तेथी मोहोटो लाभ थाय.

प्रश्न ६६—सामायक. पौंपध. पडिकमणामां आभूषण राखे के नहि.

उत्तर—पंचाशकजीमां सामायक व्रतनो अधिकार पाना. १८ मे छे. त्यां आभूषण उतारवा कह्या तेम पौंपधनो अधिकार पाना १९–२० छे त्यांहां पण आभूषण उतारवा कह्या छे. वली भगवतीजीमां पाना छापेल मतमां ९७७ शंखजीनो अधिकार छे त्यां पण आभूषण उतारी पौंपा लीधाछे. वली वीजी रीते पण समजवानुं छे के सामायक संयुक्त जे पौंपध करेछे तेमां आहारनो पोपो देशथी तथा सर्वथी छे. ने शरीर सत्कारादिक पोपो सर्वथा करवानो कह्यो छे. एटले आभूषण केम करीने राखे. वली तत्वार्थमां पण पाने २४१ आभुषण पेहेरी सामायक पोपो करवो योग्य न-

थी स्त्रीओ जे स्वामीनो श्रृंगार पेहेरेछे जे कोइ पण वखत उ-तारती नथी. ते शिवायना राखे नहि. एम संभव थायछे.

प्रश्न. ६७—कोइक मुनी संयमथी चुक्या छे ते महाव्रि करी शकता नथी. पण शुद्ध प्ररुपणा करे छे. तो तेमनी पासे धर्म सांभळवो के नहि.

उत्तर—शुद्ध प्ररुपक गुण उपदेशमालामां बहु वखा-ण्यो छे. एवा पुरुषने संवेग पक्षी शास्त्रमां कह्या छे. शुद्ध प्र-रुपक पणुं आववुं दुर्लभ छे. ने ते गुण जेने होय तो तेमनी पासे सांभलवुं. तेनो विनय पण करवो. केटला एक कहे छे जे जेवा तेवा पासे जइये पण तेने वंदना करीये नहि. ए कहेवुं योग्य नथी कारण जे जेनी पासे सांभलवुं छे ने ज्ञान लेवुं छे तो अवश्य तेने वंदना करवुं जोइए. ने वंदन करवा योग्य नहि तो सांभलवुं पण योग्य नथी. पण संवेगपक्षीनो मुख्य परीक्षा एटलीज छे जे बीजा त्यागी पुरुष छे संयम रुडी रीते पाले छे ते पुरुषनी निंदा नहि करे ने उलटा तेमने बहु मान कर-शे. तेमनी सेवा भक्ति करशे. तेमनो सेवा भक्तिनी प्रेरणा क-रशे. कारण जे पोताथी संयम पलतु नथी पण पोतानामां स-म्यकित गुण रह्यो छे. तेथी ते पोताना दूषणनी निंदा करशे. ने पोताथी अधिक संयम पाले छे तेना अवश्य बहु मान क-रशे. एवा गुणवंतनो स्वभाविक धर्म छे. ने एवा पुरुष छे ते श्रावकने सेववा योग्य छे. हाल कालमां बकुश कुशिल संय-म पण छे माटे अल्प दूषण जोइ मुनिपणुं निषेधवाथी मोटुं दुषण प्राप्ति थाय. माटे शुद्ध प्ररुपक उपर बहु लक्ष राखवो गुणीनी निंदा थाय तो फरी गुणिनो योग मलवो दुर्लभ थाय निर्गुणीनी साथे राग थाय तो गुणी उपर द्वेष थाय तो फरी

धर्म मळवो दुर्लभ थाय. वास्ते पोताना आत्मानी संभाळ राखी शुद्ध मरुपकज छे तो जरूर सेववा योग्य छे.

प्रश्न ६८—साधुजी महाराज पासे दीक्षा लेवा आवे तो तेना माता पितानी आज्ञा लइ दीक्षा आपे के केम.

उत्तर—माता पितानी आज्ञाथी दीक्षा लेवानी मर्यादा छे. पण ते मर्यादा अष्टकजीमां हरिभद्रसुरि माहाराजे दर्शावी छे. तेनो सार नीचे मुजब छे–दीक्षा लेनार पोताना माता पिताने समजावीने आज्ञा मागे ने आज्ञा माता पिता आपे तो ते उत्तम छे. पण मातादिक आज्ञा न आपे तो पोते साधुनो वेष पेहेरी घरमां रहे ने आज्ञा मागे एम केटलाएक दिवस घरमां रहे. तो पण आज्ञा न आपे त्यारपछी घरमांथी चाली नीकळे. गुरु पासे जइ संयम ले. ए विषे त्यां एवो पण तर्क कर्यो छे. जे एवी रीते चाल्यो जाय त्यारे पाछळ माता पिता दुःखी थाय तेनो दोप दीक्षा लेनारने लागे. ए तर्कनो जुवाप एवो आप्यो छे जे कोइना माता पिता रोगी छे ने साथे पुत्र पण छे ने कंइ गाम जता होय एवामां घणी मंदगी थइ जवाथी पुत्र ओषध लेवा जाय ने कदापि माता पितादिकमांथी मरण थाय तो तेनो दोप पुत्रने लागतो नथी. तेम माता पिताने समजाव्या छतां आज्ञा आपता नथी तो ते दीक्षा लेनारने दोप नथी. पुत्र जेम ओषध लेवा गयो ने पीता मरण पाम्या तो दोप नथी. तेम ए पुत्र जाणे छे के दीक्षा लइ ज्ञान भणीने आवीने माता पिताने समजावीश एवी भावनाथी जाय छे. तेने दोप नथी. एवी रीतनो अधिकार अष्टकजीमां पाना ९२ पचीसमां अष्टकजीमां छे तथा पंच वस्तुमां ८ अधिकार घणो चाल्यो छे त्यांहां घणा तर्क

पण एमज केहेवुं छे. एक प्रश्न एवुं छे माता पिता वृद्ध छे ने पुत्र दीक्षा लेतो एना दयाना प्रणाम शी रीते रह्या ते विषे त्यां जुवाप आप्यो छे के दीक्षा लेनारने जगतमां जेटला जीवछे ते सर्व साथे अनंतो काल गयो तेथी माता पितानो संबंध थन्यो छे. त्यारे एक माता पितानी दया पाले के भवोभवना माता पितानी दया पाले एना चित्तमां तो चउद राजलोकना जीवनी दया छे तेमां माता पितानी पण दया करवा तैयार छे पण एना कह्या प्रमाणे माता पिता करता नथी एटले दया शी रीते पाळे. बाकी एना भाव तो दयानाज छे ए रीते केटला एक प्रश्नो चाल्या छे ते पेहेला भागमांज पंच वस्तुमां छे हाल हाजर नथी तेथी पानुं लख्युं नथी. आ अधिकार जोतां गुरुने माता पिता विगरे दीक्षा लेनारने रजा आपे त्यारेज दीक्षा आपे एम संभवतुं नथी. पण दीक्षा लेनारनी परीक्षा तो करे. ते सारु पंचाशकजीमां पाने ३३ दीक्षा लेनार समोशरणनी रचना करे. त्यांहां पेहेली जग्यो शुद्ध करवा काजो ले. पछी गंधोदकथी छंटकाव करे. पछी समोशरणमां प्रभु पधारवे; तथा पर्षद्नी पण समोशरणमां रचना करे पछी दीक्षा लेनारनी आंखे पाटो वांधी हाथमां फूल आपे ते त्रण वखते समोशरणमां नाखे, तेमांथी एक फेरो पण पडे तो दीक्षा आपे. ने त्रण्ये वखत बाहार पडे तो दीक्षा नहि आपे. ए अधिकार पंचाशकजीमां पाने ३४ मे छे तथा पाने १३७ बीजो अधिकार छे तेमां दीक्षा लेनार श्रावकनी पडिमां वहन करे कारण के पडिमां वहन करी होय तेने दीक्षा पाळ्वी कंइ मुश्केल पडे नहि. वळी तेमां काळ विलंब थाय ते सारु गुरुनी नजरमां आवे तो छ महिना साथे फेरवे. पछी

योग्य लागे तो दीक्षा आपे. वळी विशेष जीव योग्य होय तो तरत शिष्यने दीक्षा आपे एवी पण रीत छे वास्ते दीक्षा आपवानुं काम गुरुनी आधीनतामां छे गुरु महाराज जेम योग्य लागे एम करी ले. पण श्रावक वगर विचारथी दीक्षा आपनारनी निंदा करे तो तेथी महा दूषण उपाजन कर. गुरुनी निंदानुं महा दुषण छे. गुरुनी भक्ति कर्त्ता छतां सहज गुरुना शरीरनी मलीनता लागवाथी अंग रहित जीव थया छ ए अधिकार वासपुज्य स्वामीना चरित्रमां छे माटे जेम बने तेम गुरु महाराजनो अवर्णवाद बोलवो नहि. गुरु लाभालाभ जोइ काम करी ले ते आपणा समजवामां आवे नहि.

प्रश्न ६९—प्रतिक्रमण श्रावक करे छे ते दरेक वस्तुना हेतु शुं छे.

उत्तर—प्रतिक्रमण हेतु गार्भित ग्रंथ जयचंद्र सुरिजी कृत छे तेना आधारे तथा क्षमा कल्याण मुनिए हेतु दर्शाव्या छे तेने आधारे लखुं छुं.

गुरुमहाराज होय तो गुरु समीप प्रतिक्रमण करवुं. ते न होय तो स्थापनाचार्य पासे करवुं. ते स्थापना दश प्रकारे कही छे तेमांथी जेनो योग बने ते स्थापवी ते स्थापवाने प्रथम नवकार मंत्र भणवो. कारण जे नवकार छे. मंगलिक छे. सर्व मंगलमां मुख्य मंगल कह्युं छे वास्ते नवकार मंत्र भणवो पछी पंचेंद्रि भणावी. तेनुं कारण जे पंचेंद्रि आचार्य महाराजना गुणनुं वर्णन छे तेवा आचार्यने स्थापुं छे ए हेतुए भणवी. पछी इरियावहि पडिकमवा तेनुं कारण दरेक धर्म करणी शुद्ध थइने करवी. ते इरीयावहीमां पाप आलोववुं थाय तेथी शुद्ध थाय. वळी जे पाप आलोवतां

शुद्ध थाय ते काउसगे शुद्ध थाय ते सारु काउसग करवो के-पण ते काउसगना आगार राखवा जोइए ते सारु तसउत्तरी अन्नथ्य उससीएणं भणावुं. पछी एक लोगस्सनो काउसग्ग करवो. तेनुं कारण जे एक लोगसमां चंदेसुनिम्मलयरा. सुधी पच्चीस श्वासोश्वास थाय छे ते गणी शकाय नहि. तेथी लोगस्स गणवाथी प्रभुनुं ध्यान थाय ने काल पण पुरो थाय. काउसग्गपारी पूरो लोगस्स केहेवो. तेनुं कारण जे सामायक लेवुं तेमां पेहेली देवनी वंदना करवी जोइए. ते लोगस्समां थइ जाय. पछी मुहपति पडिलेहेवानो आदेश गुरु पासे मागे पछी मुहपति पडिलेहवे तेनुं कारण जे गुरुने वंदन करतां पांचे अंग एकठा थाय तेमां कोइ जीव होय तेनी विराधना थाय माटे मुहपति पडिलेहेवाथी ते जीव होय तो दुर थाय ते सारु मुहपति पडिलेहेवे पछी सामायक संदेशाउ एटले सामायकनो आदेश आपो. पछी गुरु आदेश आपे. पछी बीजी वखत गुरुमहाराजने केहेजे. सामायक ठाव गुरु आदेश आपे पछी नवकार मंगल अर्थे भणीने इच्छकारी भगवान पसाय करी. सामायक दंड उचरावोजी पछी उचरावे. गुरु पासे व्रतनो उच्चार करवो तेथी गुरुनो विनय थायछे. पछी गुरु न होय तो श्रावकमां वडेरा होय ते करेमीभंतेनो पाठ उचरावे हवे सामायक लेवानी तथा प्रतिक्रमण करवानी रीत उभा उभा छे. बेठा बेठा प्रतिक्रमण करवानुं प्रायश्चित एक आंबीलनुं श्राद्धजीत कल्पमां कह्युं छे. वास्ते छती शक्तिवाळाने बेठा बेठा करवुं ए योग्य नथी. सवारनुं पण प्रतिक्रमण करवानी रीत उभा उभा छे. पडीकमणा हेतु गर्भित जोवाथी तो जणाशे. सामायक लीधा पछी खमासमण देइ बेसने संदे-

ञावुं. एटले बेसुं त्यारे गुरु आदेश आपे छे पाछो फरी ख-
माश्रमण दइ. बेशने ठाउ केहेछे एटले बेसुं हुं एथी पण ज-
णाय छे के बेठा बेठा सामायक लेवानी आज्ञा होय त्यारे
आ आदेश लेवानी जरुर नथी पण उभो छे तेथी बेसवानी
आज्ञा मागे छे. हवे बेशीने सजाय ध्यान करवुं. ते सारु स-
जाय संदेशाहु एटले सजाय करुं. गुरु केहेछे जे कर त्यारे
पाछो विषेश विनय जणावा केहेछे जे करुं छुं. त्यारे गुरु केहे
जे कर त्यार बाद त्रण नवकार गणवा तेनुं कारण एटलुंज
छे जे दरेक काममां मंगलिक करीने करवुं, ते मंगळ करवाने
त्रण नवकार गणे पछी सजाय ध्यान करे. हवे जेने पडिक-
मणुं करवुं होय तो ते पडिकमणामां छठो पचखाणनो आव-
श्यक लेछो आवे ते वखते पचखाणनो काल होय नहि ते
सारु मुहपतिनो आदेश मागी मुहपति पडिलेहवे एटले शरी-
रनी शुद्धि थाय. ए मुहपति पळेवती वखत खमाश्रमणुं दइ-
आदेश मागी मुहपति पळेववी, एवी रीते शेन प्रश्नमां कहुंछे
पछी द्वादश वंदन करे. केमके पचखाण गुरु पासे करवुं छे.
त्यारे तेमनो विनय करवो जोइए. ते विनय करी गुरु पासे
पचखाण करे पछे चारे थुइए देव वंदन करे, कारण जे हर-
कोइमां प्रथम देव वंदन करवुं जोइए देव वंदनमां पेहेली थुइ
अरिहंतनी भक्तिनी केहे, बीजी थुइमां सर्व अरिहंतनी भक्ति
थाय छे त्रीजी थुइमां ज्ञाननी स्तुति थाय, चोथी थुइ समकित
दृष्टि देव शासननुं रखोपुं करे छे तेमने संभारवा सारु केहेवी
छे. एवी रीते हेतु छे. नमोथुणं कही चार खमाश्रमण दइ
चार पुरुषने वंदन करेछे. पेहेलो भगवान हंए भगवंत तथा
कइ ठेकाणे धर्माचारज जेनाथी धर्म पाम्या छे तेने पण भग-

वान वदनमां वंदन करवुं. माटे भगवानजी वांदती वखते भगवान तथा धर्माचार्यने उपयोगमां लेवा आचार्य तथा उपाध्याय साधु ए चारेने वंदन करवुं. पछी इच्छकरी भगवान पसाय करी समस्त श्रावकने वांदु श्रावकने वांदवा सारु पडिकमण हेतु गर्भितमां तथा धर्म संग्रहमां तथा ज्ञान विमलसूरिनी करेली पडिकमणानी विधीनी सजायमां पण छे ते सजाय सजायमाळानी चोपडीमां पाना २०४ मेछे वळी प्रवृत्ति पण केटलीएक ठेकाणे छे ए रीते वंदन करी रह्या पछी देवसी पडिकमणे ठाऊ एटले हवे देवसी प्रतिक्रमण शरु करुं छुं. दिवसना पापनुं सामान्यपणे मिछामि दुकडं देवा देवसिअ दुचिंतिअ कह्या पछी करेमिभंते कही एटले पेहेलो आवश्यक शीरु थयो ते पेहेलो सामायक आवश्यक छे ते वारंवार केहेवानी मतलब एटली छे जे पडिकमणुं करवुं छे ते शमता परिणामे रहीने करवुं छे. वारंवार करेमिभंते केहेवाथी शमतानी वृध्धि थाय. पछी देवसीइ आरको कही तस्स उत्तरी कही काउसग्ग आठ गाथानो करवो तेनुं कारण जे आगळ पाप आलोववुं छे ते काऊसगमां रही संभारी काडवुं. ते सारु काऊसग्ग करवो छे. पछी लोगस्स केहेवो. ए बीजो आवश्यक छे. चोवीशठा नामे एटले चोवीश प्रभुना गुण ग्राम करवाछे पछी मुहपति पलेववी पछी गुरु आगळ पाप आलोववुं छे ते गुरुने वंदन करवुं जोइए. ते सारु द्वादश वृत्त वंदन करवुं ए त्रीजो आवश्यक पछी देवसी आलोववुं कहि. सामान्य रीते आलोववा रुप देवसी इआरको केहेवुं. ते पछी गमनागमनी अराढ पापस्थान आलोवे पछी वांदतु केहेवामां पेहेला मंगल अर्थे नवकार भणवो. शमभाव वधारवाने

करेमिभंते केहेवी. सामान्य आलोववा रुप देवसीइ आ रको केहेवो. पछी विस्तारे पाप आलोववा. वंदितु केहे ते चोथुं आवश्यक. शमता प्रणांमथी स्थिरताए केहेवुं जे जे अतिचार आवे तेमां दुषण लाग्युं होय तो तेनी निंदा करवी महा वैराग्य भाव लावीने पापनुं आलोववुं. ते वंदितु कही रह्या पछी जेम राजाने अरज करी जाय त्यारे सलाम करी जाय. तेम गुरु आगल पाप आलोवुं. हवे वंदन करवुं जोइए तेथी वंदन करो अभुठीओ अभ्यंतर खमाववो. तेमां गुरुने खमाव्या पछी जे पाप आलोववाथी शुद्ध न थाय ते काउसग्गथी शुद्ध थाय. ते काउसग्ग करवो. ते गुरुने वांदीने करवो जोइए. ते सारु गुरुने वंदन करवु. पछी सर्वने खमाववा. आयरियउवज्जाय कही समभावनी वृद्धि करवा. करेमिभंते कहि. जो मे देवसीइ यारको केहेवो. पापे निंद्या पछी काउसग्गना आगारादिक सारु तस्सउत्तरी कहिने चारित्रा चारनी विशुद्धि सारु बे लोगस्सनो काउसग्ग करवो. ए पांचमुं आवश्यक ते काउसग्ग पारी प्रभुस्तवना करवा सारु एक लोगस्स प्रगट केहेवो. सव्वलोए कही समकितनी शुद्धि अर्थे एक लोगस्सनो काउसग्ग करवो. तथा पुख्खरवरधि कहि. एक लोगस्सनो काउसग्ग ज्ञाननी विशुद्धि सारु करवो. ह्यां शंका थशे. जे चारित्रना शुद्धिनो बेलोगस्सना केम ते सारु त्यांहां केहेवु छे जे चारित्रा चारमां वधारे दूषण लागे तेथी बे लोगस्सनो काउसग्ग ज्ञानीए कह्योछे. पछी सिद्धाणं बुद्धाणं कहि. सुत देवता आराधवा एक नवकारनो काउसग्ग करवो. तेनुं कारण जे सूतज्ञानथी सर्व ध-

थे जणाय छे. तथा वर्त्ताय छे. तो श्रुतदेवतानी साह्यताथी श्रुत धर्म वृद्धि थाय. मलवादिजीने कोइ गुरुनो योग नहि हतो पण श्रुत देवतानुं आराधन कर्युं तेथी श्रुत देवता प्रसन्न थया तो बोधना साथे जय मेलवी. बोध लोकाने देशवार काढ्या वास्ते श्रुत देवतानो काउसग्ग करी थोय केहेवी. प-छी पाछो क्षेत्र देवता आराधवा काऊसग्ग एक नवकारनो क-रवो. तेनुं कारण जे जेना क्षेत्रमां रेहेवुं ते क्षेत्र देवता प्रतिकूल होय तो धर्म आराधनमां विघ्न थाय वास्ते निर्विघ्न पणे धर्म आराधन करवा सारु एक काउसग्ग तथा थोइ केहेवी. ए अधिकार आवश्यक सुत्रमां काउसग्ग निर्युक्तिमां कह्योछे. वली आ उरनुंपच्चखाण पयनामां कयुंछे जे मुनि संथारो क-रे ते वखते आखो संग क्षेत्र देवतानो काऊसग्ग करे कारण जे अनशन करनार मुनिने कोइ देवता उपसर्ग करे नहि. ते-मज हां पण ज्ञान दर्शन चारित्रे करी मोक्ष मार्गना साधक पुरुषना दुरित हरवाने केहेवुं छे. ते हावा मुनीनि भक्तिछे. वास्ते करवा योग्य छे. पछी नवकार मंगलार्थे भणी मुहपति पलेववी. ने छठा आवश्यकमां पच्चखाए करवुं छे ते सारु वंदन गुरुने करवुं. हवे पच्चखाण पेहेलुं कर्युं छे. अवसर थइ जवा सारु एटले फरी करवुं नथी. ए छ आवश्य थइ रह्या तेनी प्रसन्नता थइ तेथी देवनी स्तुति रुप. नमोस्तु वर्धमाना-य. नमुथ्थुणं स्तवन केहेवुं. पछी १७० जीनने वांदवा रुप वरकनक केहेवा स्त्रीयोने पूर्वनुं भणवानी मना छे. तेथी सं-सार दावा स्त्रिओ केहे. पछी भगवानजी प्रमुखवा दे. पछी अढीयद्वीपना सर्व मुनिने नमस्कार करवा. अढाइज्जेसु केहेवा पछी केइ दिवस संबंधी पाप रह्या होय ते सारु देवसी प्राय-

श्चित्तनो चार लोगस्सनो काउसग्ग करवो. काउसग्ग करी लोगस्स कहि सजायना आदेश लइ सजाय ध्यान करवुं. हां सुधीना हेतुं त्यांहां दर्शाव्या छे ते लख्या छे. राइपडिक्कमणामां पेहेलो कुशूमण. दुशूमण. राअपाअछितविशोहि नथ्थंनो चार लोगस्सनो काउसग्ग करवो थाय छे तेनो हेतु हेवो छे जे स्वप्नना दोष निवारण करवाने वळी जो निद्रामां, स्वप्नमां चोथा व्रतादिकमां दूषण लाग्युं होय तो १०८ श्वासो श्वासनो काउसग्ग करवो कह्यो छे. माटे सागरवरगंभीरा सुधी लोगस्स गणवो. पछी भरहेसरनी सजाय केहेवामां आवे छे ते उत्तम पुरुषना नाम स्मरण करवा तथा काउसग्ग एक लोगस्सनो चारित्र विशुद्धि अर्थे, रात्रिए दुषण थोडा लाग्या होय तेथी पछी दर्शननी विशुद्धि सारु एक लोगस्सनो काउसग्ग तथा पछी ज्ञाननी विशुद्धि सारु आठ गाथानो काउसग्ग तेमां जे व्रतमां दूषण लाग्या होय. ते संभारी काढवा. आ काउसग्गो वंदितुं केहेता पेहेलां करवाना आवे छे तेनुं कारण एटलुंज छे जे पेहेली ए क्रिया थाय तो निद्रा मुक्त वधारे थाय तो पाप बराबर आलोववामां आवे. माटे आंइ पडिकमणा पेहेला आवे छे. वंदिता पछी काउसग्ग करवो छे तेमां तपनी भावना भाववी छे. ते भावे जे हे चेतन तुं तपश्चर्या कर. भगवंते छ मासी तप करी घणा कर्म नाश कर्या छे. तेम तुं पण चेतन छमासी तप कर ते न बनी शके तो एक उपवास ओछो कर, तेम नहि बने तो बे उपवास ओछा कर. तेम न बने तो त्रण उपवास ओछा कर. एम ओगणतीश उपवास ओछा करता सुधी अनुक्रमे भाववुं. पछी पांच मास कर. ते न बने तो पाछ एक [illegible]

ओछा करता जवा ओगणतीस उपवास सुधी पछी चार मास कर, ते न बने तो एक उपवासथी ओगणतीस उपवास सुधी ओछा करवा पछी त्रण मास कर केवुं, पाछु एकथी ओगण-तीस सुधी ओछा करवा पछी बे मास पछी पाछा एकथी ओगणतीस उपवास सुधी ओछा करवा पछी एक मासना उपवास कर पछी ते न बने तो एक उपवास ओछो कर. ते न बने तो बे उपवास ओछा कर. एम तेर उपवास ओछा करवाना भाववा पछी हे चेतन चोत्रीश भक्तनो त्याग कर. ते न बने तो बत्रीश भक्तनो त्याग कर. ते न बने तो त्रीस भक्तनो त्याग कर. ते न बने तो अठावीश भक्तनो त्याग कर. ते न बने तो छवीस भक्तनो त्याग कर. ते न बने तो चोवीस भक्तनो त्याग कर. एम बे बे भक्त ओछा करतां जवा छेवट चोथा भक्तनो त्याग सुधी आववुं. पछी ते न बने तो आंबिल कर. ते न बने तो नीवी कर. ते न बने तो एकासनु कर. ते न बने तो बेआशनु कर. ते न बने तो पुरीमढ कर. ते न बने तो साढपोरशी कर. ते न बने तो पोरशी कर. ते न बने तो नवकारशी कर. एवी रीते चिंतववुं जे तप करवो होय त्यां अटकवुं. एवी रीते काउसग्ग कर्या प छीपारी लोगस्स कही. मुहपती पडिलेवी. वंदन करो. तीर्थ वंदन करी. पचखाण करी. विशाल लोचन प्रमोद अर्थे कहेव पछी चार थुइए देव वंदन करवुं पछी भगवानजी प्रमुखवा दीने अढाइच्चेसु खामीजो पोपो पेहेलो लीधो होय ते वा वेल प्रमुखना आदेश ले आ मुगवना हेतु माहारा समजवामां आव्या ते लख्या छे. खामती वखत हाथ

एम भाववुं. स्थापना करती वखते हाथ स्थापना तरफ राखीए छे तेनो हेतु जे आ स्थापनाचारज स्थापुं छुं. वंदन करती वखते मुहपतिए वे हाथना दस आंगला अरकाडी मस्तके अरकाडवा तेनो हेतु जे गुरुना पगनी रज माथे चढावुं छुं ए सर्व विनय छे. ने वीतरागनो धर्म विनयमय छ वास्ते जेम वने तेम मोहोटानो विनय करवो. विनयथी ज्ञान दर्शन चारित्रनी वृद्धि थाय छे.

प्रश्न ७०—प्रतिक्रमण कही वखते करवुं.

उत्तर—वे संध्याये प्रतिक्रमण करवुं. सांजनुं प्रतिक्रमण करतां अडधो सूर्य वाहार होय ते वखते वांदितु केहेवुं. ए रीत छे ने ते करतां मोडुं वेहेलुं करवानुं प्रायश्चित्त ज्ञानविमलसूरिनी करेली सजायमां कह्युं छे. वली कोइ कारणसर अपवादे तो. देवसी पडिक्कमणुं वेहेलुं करे तो वपोरना वार वाग्या पछी ने मोडुं करे तो रात्रना वार वाग्या सुधी राइ पडिक्कमणुं वेहेलुं करे तो रात्रना वार वाग्या पछी ने मोडुं करे तो वपोरना वार वाग्या सुधी ए रीते पडिक्कमणा हेतु गर्भितमां कह्युं छे. तेनुं कारण एटलुं छे जे कंइ काममां गुचवायो तो ए वदले पडिक्कमणुं रेहे नहि. ने जीवनो स्वभाव एवो छे जे एक दीवस टुटक पडयुं तो पछी घणा दिवसनुं पडिक्कमणुं जाय ने प्रमाद वधी जाय. माटे अपवादे आ काल वताव्यो पण वनता सुधी कालेज करवुं. ए मर्यादा छे. हरिभद्र सूरिमहाराजे पंचाशकमां कह्युं छे जे काले खेती करे तो सफल थाय पण अकाले खेती करे ते सफल थाय नहि. तेम अकाले क्रिया करवी ते तेटली [illegible]

जे जे धर्म करणी प्रभुए कही छे ते ते अवसरे करवी.

प्रश्न ७१—पडिक्रमणामां छ आवश्यकमां कया कय आचारनी शुद्धि थाय छे.

उत्तर—सामायक आवश्यके तथा प्रतिक्रमण आवश्यके तथा काउसग्ग आवश्यके चारित्राचारनी विशुद्धि थाय केमके सामायक लेवाथी सावद्य जे पाप तेनो त्याग थाय छे तेथी चारित्र विशुद्धि थाय छे. पडिक्रमणामां पापनी निंदा गर्हा करवाथी अतिचारनी विशुद्धि थाय छे तेथी चारित्रनी विशुद्धि थाय छे काउसग्ग करवाथी कायानुं ओसराववुं थाय छे. एक आत्माने विषे उपयोग स्थपाय छे. तेथी समभाव वृद्धि पामे छे. प्रभुना गुणमां एकाग्रता थाय छे. तेज चारित्र छे. वास्ते चारित्राचारनी शुद्धि थाय छे चोवीशठो एटले लोगस्सथी दर्शनाचारनी विशुद्धि थाय छे. पच्चखाण आवश्यकथी तपाचारनी विशुद्धि थाय छे. ने वंदन आवश्यकथी ज्ञानाचारनी विशुद्धि थाय छे. कारण जे गुरुनो विनय करवो ए ज्ञाननो आचार छे. ने छए आवश्यकमां वीर्य फोरववुं छे वास्ते वीर्याचारनी शुद्धि थाय छे. सदा काल संसारमां वीर्य फोरवो रह्यो छे. ते बाल वीर्य छे. धर्ममां वीर्य श्रावकने फोरववुं. ते श्रावकने बाल पंडित वीर्य कह्युं छे ने मुनि आराधकपणे वर्त्ते छे. ते पंडित वीर्य छे. ए रीते छए आवश्यके पांचे आचारनी विशुद्धि थायछे.

प्रश्न ७२—ज्ञान भणवाथी वा, सांभलवाथी वा, वांचवाथी शुं लाभ थाय.

तेमां जे बाह्य ज्ञान ते संसारना वेपार रोजगार धन पेदा करवुं. कलाकुशलपणुं विषय सेववा. ए वावतनुं जे ज्ञान ते आत्माने हित करता नथी. संसार वधारवानुं कारण छे. ते स्वर्गनुं स्वरुप नरकनुं स्वरुप जाणवुं ते वस्तुबोध थाय छे. तथा उत्तम पुरुषना चरित्रो सांभलवा तथा श्रावकना मुनिना पालना व्रतना अधिकार जाणवा ते पण बाह्यज्ञान छे पण अंतरमां गुण थवानुं कारण छे केमके उत्तम पुरुषो जे जे मार्गे अंतरं ज्ञान मेळवी आत्मा निर्मल कर्यो तेम करवाने अवलंबन छे. वळी अंतरं विशुद्धिना कारण छे. बाह्यथी त्याग थएली वस्तुनो अभ्यास पडवाथी तेना उपर इच्छा थती नथी ए डाह्या माणसना अनुभव गम्यछे. एम थवाथी ते चीजो संबंधी विकल्प टली जाय छे. तो आत्मानी निर्विकल्प दशा जागे छे वळी व्रतोथी संसार संबंध छुटी जायछे तो ते संबंधी कारणो नाश पामे छे तेथी तेना विकल्पो पण नाश पामे छे. वली हिंसा असत्य भाषण प्रमुखनो त्याग थाय छे. त्यारे कोइ जीव साथे क्लेश विकल्प पण थाय नहि वास्ते, ए बाह्य ज्ञानथी व्रतादिक रुडी रीते पाळे तो आवा अंतरं गुणनुं कारण थाय हवे बीजुं अंतर ज्ञान ते आत्मा शुं पदार्थ छे. आ शरीर देखाय छे ते शुं पदार्थ छे. ए शरीरादिकनी साथी प्राप्ति थाय छे. आ वर्त्तना थाय छे ते स्वभाविक छे के विभाविक छे. आत्मा नित्य छे के अनित्य छे. के ए द्रव्यना शुं धर्म रह्या छे. छए द्रव्यना शुं शुं गुण पर्याय छे निश्चय स्वरुप शुं छे. व्यवहार स्वरुप शुं छे आत्माने करवा योग्य तथा न करवा योग्य शुं छे चेतन धर्म जड धर्म ते शुं सहज स्वरुप ते शुं कर्तित स्वरुप ते

आनंद ते शुं विभाविक आनंद ते शुं आ आदि स्वपर स्वरुपनो बोध ए बोध थवाथी थाय पछी एकांते बेसी पोताना आत्माना स्वरुपमां स्थिर चित्त करी बाह्य प्रवृत्ति उद्योग खसेडी एक आत्मा ज्ञानमां लीनता करे प्रथम श्रुत ज्ञानना बळे पोताना आत्माना द्रव्य, क्षेत्र, काल, भाव, विचारे जे द्रव्यथी आत्मा द्रव्य एक पदार्थ छे. द्रव्य कोने कहिये जेनो त्रण कालमां विनाश नथी जे विनाशी द्रव्य छे ते उपचारित द्रव्य छे वळी द्रव्यकोने कहिए. गुण पर्याए युक्त ते द्रव्य कहिए ते आत्मा द्रव्य जाणे ते क्षेत्रथी असंख्यात प्रदेशमय छे. कुंथवामां कुंथवा जेटला क्षेत्रमां रहे छे ते जुगलीआना त्रण गाउना शरीर छे तेमां ते प्रमाणे विस्तारे रेहेछे. वळी केवलज्ञानी महाराज केवल समुद्घात करे छे त्यारे आखा चउद राज लोकमां आत्म प्रदेश विस्तारे छे. त्यारे आखा लोक प्रमाणे क्षेत्र छे कालथी अनादिकालनो छे ने कोइ दिवस अंत थवानो नथी. तेथी अनंत कहिए. भावथी अनंत ज्ञान अनंत दर्शन, अनंत चारित्र, अनंत वीर्य, अव्याबाध सूखमय, अगम, अगोचोर, अलक्ष्य, ए आदि अनंत गुण ते आत्मानो भाव छे. आवो भाव जाणीने आत्मा परभावमांथी चित्त खसेडवा भावे जे धन कुटुंबादिक जे पदार्थ छे ते माहारा नथी. आ शरीर छे माहारुं नथी. कारण जे मारी वस्तु छे ते विनाश पामती नथी. माहाराथी जुदी थाय नहि. ने आ शरीर तो विनाश पामेछे. माहारो ने एनो स्वभाव जुदो छे. ए शरीर ते पुद्गल पदार्थ छे. पुद्गलना द्रव्य क्षेत्र, काल, भाव न्यारा छे. पुद्गल द्रव्य ते परमाणुं छे ने तेवा अनंता परमाणुं मळीने जे पदार्थ थयो छे तेने स्कंध के-

हेवाय छे. तेनुं आ शरीर बन्युं छे. एवाज स्कंध छे ते विख-रीने पाछा परमाणु थइ जाय छे. वली एमां जडता स्वभाव छे तेथी माहारा द्रव्यने शरीरना द्रव्य न्यारा छे. वळी क्षेत्र जेटलुं मोहोटुं शरीर छे वास्कंध छे तेटलुं क्षेत्र अवकाशी रेहे छे. परमाणुं छे ते एक आकाश प्रदेश अवगाहीने रेहेछे माटे आत्मानु ने पुद्गलनुं क्षेत्र न्यारु छे. कालथी परमाणु अणा दि अनंत छे सरिरादि स्वंधसादि संत छे एटले आदि पण छे ने अंत पण छे. भावथी अचेतन एटले जड भाव वर्ण गंध स्पर्श मय छे तो भावथी पण आत्माना गुणथी शरीर जे पुद्गल द्रव्य तेनो भाव न्यारो छे एवी रीते पुद्गल द्रव्यनुं स्वरुप जाणे छे पोते जडभावथी न्यारो थाय छे. एमज चारे निक्षेपाए विचारे नामथी जीववा आ-त्मा एवुं नाम छे जीवनेस्थापना निक्षेपो ते जीव एवा अ-क्षर लखवा वा, मुरती बनाववी ते द्रव्य निक्षेपो ते असं-ख्यात प्रदेशमय ए त्रण निक्षेपातो व्यवहार छे. भावनि क्षेपे आत्मानुं अरुपि स्वरुप अव्याबाध स्वरुप अक्षय स्वरुप सर्व वस्तु जाणवा देखवानो स्वभाव एवो आत्मानो स्वभाव जाणे छे. जे जे पुद्गल दशानी प्रवृत्ति मननुं चिंतन बनी रहु छे ते माहारा स्वभावनुं नथी. एवुं निर्द्धार थवाथी जे जे जड प्रवृ-त्ति तेना उपर उदासीन वृत्ति थाय. ह्यां शंका थशे. के ऊदासीन वृत्तिने वैराग्य ते जुदो छे ते विषे समजवुं के शास्त्रमां वैराग्य कोने केहे छे जे परवस्तु ऊपर भाव जाय छे. तेने पाछा वाळी पोतानुं मन खशेडे छे तेनेऊदासिनवृत्ति थाय तो कंइ चिंतन करवुं पडतुं नथी. केमकेजे जेवस्तुथी उदास वृत्ति थइ छे तेना उपर मन जतं नथी माटे न्यारु छे आवा विचार

करी आत्म स्वरुप अनुभव गम्य छे एटले सेहेजे तेनी बाह्य दशा उपर चित्त प्रवृत्ति जती नथी. मात्र पोताना स्वरुपमां मग्न थाय छे सुख दुख समान मानेछे एनी ए वस्तु मानतोज नथी सुख दुःख भोगववानी तो चित्त वृत्ति होयेज केम पोताना स्वभावमांज मग्न थइ रह्या छे विषयनी तो स्वप्नामां पण इच्छा नथी ए कर्म संयोगे आ शरीरमां रह्यो छे तेने आधार जोइये ते निरवद्य वस्तु अवसरे मली तो पण आनंद छे ते नहि मली तोपण आनंद छे जेम के ऋषभ देव स्वामीने वर्ष दीवस सुधी शुद्ध मानहार न मल्यो तोपण पोताने विकल्प नथी ने समभावमां वर्ता तेथी ते तप गणायुं तेमज उदासीन वृत्तिवाला थाय छे ते तो पोताना स्वरुपने पोतानी वस्तु माने छे तेमां जेटली कसर छे तेटली तेटली पुद्‌गल भावनी प्रवृत्ति करे छे. पण तेमां कोइ पण परभावनी इच्छा नथी ने जो इच्छानु थाय छ त्यांथी वैराग्य करी पाछुं मन वाले छे एम करतां वधारे विशुद्ध थाय छे त्यारे ते वस्तु उपरथी उदासिनता भाव थाय छे वली केटलो पोतानी हद प्राप्ति थइ छे ते जोवा सारु प्रभुजीए साते नये स्वरुप बताव्युं छे ने सात नयना ज्ञानथी बाह्य प्रवृत्तिनुं अंतरं प्रवृत्तिनुं ज्ञान थाय छे तेथी पोतानुं स्वरुप विचारे छे तेमां पण पोतानुं स्वरुप भासन थायछे ते अनुजोग द्वार सूत्रनी छापेली परतमां पाना ६२८-६२८ -४२-छे त्यांथी जोइ लेवुं ह्यां सेहेज तेना नाम लखुं छुं. सात नय ते नैगमनय. संग्रह नय व्यवहारनय, रजुसुत्रनय, सद्रनय, संभिरुढ नय, एवंभुतनय ए सातनय छे. तेमां एक एकनयनो विषय विशुधछे नैगमथी संग्रह संग्रहथी व्यवहार. व्यवहारथी रजु सूत्र रजु

सूत्रथीसद्द सद्दथी संभीरुढ, तेथी एवंभुतनय छे ते पूर्ण वस्तुने मानानारा छे. तेम आत्मानी प्रवृत्ति संपूर्ण गुण प्रगट थाय त्यारे एवंभुतनय धर्म माने त्यां सुधी जे जे पोतानी कसर छे तेथी मुक्त थइ आत्मनुं शुद्ध स्वरुप प्राप्त करवानुं भावे. जेम जेम अंतरंगमां स्थिरता करवा अभ्यास करे तेम तेमे क्षेयोपशम भाव वृधि पामे तेम ज्ञान विशुद्ध थाय. नवतत्वनुं स्वरुप विचारे तेमां छांडवा, आदरवा योग्य पदार्थनुं स्वरुप विचारे आठ कर्मनो विचार करे. तेना सतावंध उदय उदिरनानु स्वरुप विचारे नव अनुजोगथी आत्मानुं स्वरुप विचारे संतपय ते आत्मपद छे ते छतु छे. एकृतिम वस्तु नथी. द्रव्य प्रमाणमां विचारे जे जीव अनंता छे ते सचाए तुल्य छे. पोतपोताना स्वभावे न्यारा छे. क्षेत्र विचारमां ज्यां सुधी शरीरमां रह्यो छे त्यांहां सुधी शरीर प्रमाणे छे. ज्यारे शरीरथी न्यारो थाय छे त्यारे जे अवगाहन होय ते प्रमाणे तेनो त्रीजो भाग संकोचो सिद्धमां रहे छे. ते प्रमाणे स्पर्शना आकाश प्रदेशनी कंइक अधिक छे कालथी अनादिकालनो छे ने जे जे सिद्ध पामे छे त्यारे संसारनो अंत थाय छे ने सदा सिद्धमां रहे छे. अभविजीव अनादि अनंत संसारमांज रहे छे. अंतरं विचारतां जिवनो अजिव थवानो नथी ने पुद्‌गल संगमां रह्यो छे त्यां सुधि पुद्‌गलनरुप अनेक बने छे पण वस्तुपणे रुप पलटातु नथी भाग विचारता सर्वे जीव अनंता छे तेने अनंतमे भागे हुंछु भाव विचारतां पांच भाव छे तेमां उदयिक भाव तेना एव वीशभेद छे ते कर्म संयोगे छे तेना नाम अज्ञानपणुं जेथी

मगत्व भाव बनी गयाछे ए पेहेलो भेद बीजो भेद असिधता ते आत्मा सताए सिद्ध स्वभावछे ते अवर इजवाथी असिद्धता थइ छे. त्रीजो भेदने असंयमपणु आत्मस्वभावमां समभाव मइ रहेवु ते छोडी. विषयादिक मारागद्वेषनी परणती बनी तेथी धन शरीरमां कुटुंबादिकमां मूर्छितपणुं बन्युं छे. ते स्येलेसना छ भेद तेमां पेहेली कृष्णलेषा ते कर्म संयोगे माठा परणांमनुं थयुं जेमके छए लेसावाला जांबु खावा गयांछे. तेमां कृष्ण शावालाए कयुं जे आ झाड कापी नांखो जे पछी जांबु खाइए एवा दुष्ट प्रणांम ते कृष्णलेशा, नीललेशावालो के जे ए वृक्ष नी डालो कापो. एवा प्रणांम ते नीललेशा कापुतलेशावालो केहेजे जे डाले जांबु छे ते कापो ए कापुतले शाने ते जुलेश वालो केहेछे जे झालो कापवानुं शुं कामछे. फक्त जांबुवाली डांखलीओ कापो. एवा मणाम तेजुलेशाना पद्मलेशावालो केहेजे फक्त जांबुतोडो एवा मणाम तेपद्मलेशा. शुकललेशा. वालो कहेजे नीचे पडेला जांबुखाव. झाडने शुं करवा अम्कवुं पडे. एवा मणाम ते शुकलेशा. एवी रीते छ जातना प्रणाम कर्म संयोगे थायछे ते छए भेद. कषायते–क्रोध–मान–माया–लोभ चारगती ते मनुष्य, देवता, तिर्यच, नारकी त्रण वेद ते स्री वेद, पुरुष वेद. नपुंसक वेद. ए त्रणवेद. अने मिथ्यात्व ते विपरीत. बुद्धि स्वरुपने भूली विपरीतपर सुखमां लीनता. आ एकवीस भेद कर्म उदयथी बने एम मानी जे जे वस्तु पोतानी मानी तेथी चित्त पलटावे छे ने ए स्वरुपने परस्वरुप जाणे एवी रीते ए भाव विचारे बीजो प्रणामिक भाव तेना त्रण भेद. भव्यपणुं अभव्यपणु जीवतव्यपणु छे. त्रण भेदमां जीवितव्यपणु छे. तथा भव्यपणुं अं-

भव्यपणाना मणाम विचारे जे लभे ते भावे. त्रीजो उपशम भावना बे भेद छे. उपशम चारित्र ते उपशम श्रेनमां माप्त थाय तथा उपशम भावनुं समकित ते सेनमां पण होय ते विना पण होय ते छे के नहि ते विचारे क्षायक भाव तेना नव भेद ते क्षायक समकित यथाख्यात चारित्र केवल ज्ञान,केवल दर्शन, अनंतदान, अनंतभोग अनंत उपभोग, अनंतवीर्य ए नव भेद क्षायक भावना छे ते माप्त करवानुं भावे, क्षयोपशम भावना अराढ भेद छे. ते चार ज्ञान, त्रण अज्ञान, त्रण दर्शन दान, लाभ, भोग ऊपभोग, वीर्य, क्षयोपशम समकित देशविरती सर्ववीरती, आ अराढ भेदमांथी जे जे भाव क्षयोपशम भावे माप्त थया छे ते क्षायक भावे करवानुं भावे ए भाव विचारी अल्पा बहुत विचारे जे आत्मा पंदर भेदे सिद्धि वरे छे तेमां कया भेदे घणा जीव सिद्धि वरे छे ते आगमथी जाणे जे मुनिपणे एक समे १०८ सिद्धि वरेछे बीजा सर्वे लिंगे ओछा सिद्धि वरे छे माटे मुनिपणामां वर्त्तवानुं भावे मुनिभावमां जे जे कसर छे ते माप्त करवाने भावे समभावनी वृद्धि करे वळी छ स्थान विचारे जे पेहेलुं स्थानक चेतन लक्षण ते विचारे जे आत्मानुं ज्ञान दर्शन चारित्र वीर्य, तप, उपयोग ए छए लक्षणमय छे. बीजुं आत्मा नित्य छे. अविनाशी छे जन्म मरण पुद्गल संयोगे बने छे ते माहारो स्वभाव नथी. त्रीजुं स्थानक विचारे जे आत्मा पोताना स्वभावनो कर्त्ता छे. ने कर्म संयोगे पुद्गलिक भावनो कर्त्ता बनी गयो छे. त्यांथी उपयोग पलटावे. चोथुं भोक्तापणुं विचारे जे निश्चयनये पोताना स्वभावनो भोगी छे परभावनुं भोगीपणुं परसंयोगे छे.

... ते पण पहनो विचार करे छे ...

सिद्धनुं परमपद तुल्य छे कर्म संयोगे भेद पड्यो छे. ते भेदथी रहित पोतानुं परमपद छे ते प्रमाणे रेहेवानुं भावे. छठुं स्थानक ते ए परमपद पामवाना कारण संयम अने ज्ञान ए बे छे माटे बंधे वस्तुमां वर्त्तना करे. एवी रीते भावनाओ भाववानुं ज्ञान ते ज्ञान सांभल्याथी थाय ने एम भावता स्वभाविक अनुभव ज्ञान प्रगट थया पछी जेम जेम स्वभावमां स्थिर थाय तेम तेम आत्मानी निर्मलता थाय ने अनुभव ज्ञाननी वृद्धि थाय ने तेम तेम नीजतत्व प्रगट थाय. माटे हम्मेश सुंदर भावनानो उद्यम करवो. वली हे माचार्यजी महाराजे ध्याननी घणी रीतो योगशास्त्रमां बतावी छे त्यांथी जोइने ए उद्यमविषेस रिते करवो छेल्लो उद्यम ए छे माटे आत्मार्थी पुरुषो जे जेनिवृत्तिनो वखत मले ते अवसरे ध्याननो अभ्यास करे एज श्रेष्ठ.

प्रश्न ७३—कोइ गछवाला केहे छे जे छए पर्वतथा कल्याणक दिवस शिवाय पोषध करवो नहि ते केम.

उत्तर—आवात न्यायथी तथा शास्त्रथी विरुद्ध जणाय छे. कारण प्रभुजीनो तो एज उपदेश छे जे समय मात्रप्रमाद करवो नहि. ते उपदेश आत्मार्थीना मनमां वस्यो छे. सदा भावना तो अप्रमाद भावनी वृत्ति छे पण पुर्व कर्मना जोरथी ते प्रकारनी विशुद्धि थती नथी तेथी संजम लेतां नथी तो पण पर्वने दिवसे पौषध अवश्य करे छे. ने पर्वना दिवस शिवायना दिवसे वखत मले तो ते काल प्रमादमां केम काढे ते दिवस पण पौषध अवश्य ले. ने शास्त्रमां तो ज्यां ज्यां अधिकार होय त्यांहां पर्वनाज दिवसनो होय. कारण जे गृह-

लेत पण रोकाणथी संयम लेतो नथी. त्यारे पर्वने दिवसे अवश्य पौषध करे वास्ते तिथिनो दर्शाव कर्यो छे. आवो आशय तत्त्वार्थमां पाना २४३ मे छे. ते नीचे मुजब सपौषधो पवासको ऽय पक्षयो रष्टम्यादि तिथि मलिगृह्य निश्चित्य चु-घ्याऽन्यतमां चेति प्रति पदादि तिथि मने नवा न्यासु तिथिपु अनियमं दर्शयति "नावश्य तयान्या सुकर्त्तव्यः" आ मुजब तत्त्वार्थनी टीका छे. एमां केवुं छे जे अष्टमी प्रमुखने दिवसे अवश्य करवो ते सारु अष्टमी दर्शावी छे. बीजी प्रतिपदादि तिथिने दिवस अवश्य कर्त्तव्य नथी तो कंइ निषेध कर्यो कहेवाय नहि. ते छतां जे निषेध करे तेनो इलाज नथी. बुद्धि विचित्र प्रकारनी छे आत्मार्थीने तो जे अवसर मल्यो ते वखत धर्म प्रवृत्ति करवी तेज श्रेय छे. वळी पडिकमनामां पण तप चिंतननो काउसग्ग आवे छे तेमां छमासि तपथी उतरतुं तपनुं चिंतन थायछे. ते पण तिथि विनाना दिवसे चिंतन करवुं नहि. जोइए कारण जे उपवास आहार पौषध छे ने पर्व तीथि विनाना दिवसे करवो नथी त्यारे चिंतन शुं करवा करवुं. पण ज्ञानिनो मार्ग तो सदा काल धर्म करणीनो छे. ज्ञानीए शास्त्रमां तप चिंतन करवा कह्युं छे तप चिंतन करवानो अधिकार पण योग शास्त्रमां प्रवचन सारोद्धारनी छपेली चोपडीमां पाना ३७ छे ए विना घणा शास्त्रमां छे माटे अवसर मले ते वखत पौषध करवो एज उचित छे वळी एज प्रवचन सारोद्धारमां पाना ४० अनागत तप पच्चखाणनुं स्वरुप कह्युं छे तेमां केहेवुं छे जे आवता पजुसणादिक पर्वने दिवसे कंइ कारणसर तप थाय तेम नथी ते तेथी पछी तप करी ले अथवा अतीत तप पेहेलो पूरा कार

णसर करी ले आ अधिकारथी समजाय छे के पर्वनी अगाउ पण करे ने पछी पण करे ने तप छे ते आहार पौषध छे माटे पर्वना दिवस शिवाय पण पौषध करवाने हरकत नथी पण लाभ छे. वली ए पक्षवाळा एम पण कहे छे जे रोज उपवासनुं पचखाण करवुं पण वधारे शामटुं पचखाण करवुं नहि ए पण वात शास्त्र साथे मलती नथी कारण जे एज तप चिंतनमां जेटला भक्तनो शामटुं हाल पचखाण थाय छे तेटला भक्तनुं चिंतन छे बीजुं चिंतन बीजी रीते छे वली पचखाण भाष्यमां पण छे वली प्रवचन सारोद्धार विगेरे घणी जग्याए पचखाणना अधिकार छे त्यां चोथ भक्तादि पचखाण करवा कह्या छे. ए आदि शब्दथी उपवासथी अधिक पचखाण सिद्ध थाय छे माटे अधिक पचखाण चोत्रीश भक्त सुधी करवाने हरकत नथी ने जो अडचण होय तो ए चिंतन खोटुं पडे. कारण जे जे बनी शके त्यां अटकवा कह्युं छे ने त्यां सुधी चिंतन करवुं कह्युं छे. पछी काउसग्ग पारी पचखाण करवानुं छे माटे बनी शके तेटलुं पचखाण करवुं ते रीत सारी छे.

प्रश्न ७४—पजुषणमां कल्प सूत्रज वांचवुं हेवी परंपरा चाली छे तेनुं शुं कारण ?

उत्तर—कल्प सूत्रमां मुख्यत्त्वे साधुनो आचार छे ते वर्ष वर्ष दिवसे सांभले तो सर्वे मुनि महाराजने उपयोग जागृत रहे. वली ज्यारथी सभामां वंचाय छे तेथी श्रावको प्रमुखने प्रभुना अद्भुत चरित्र जे आकरो तपश्चर्या आकरो आचार आकरा दुःखमां पण पोताना उपशांतपणामां रह्या आकरा दुःख देनारा उपर पण शमता भाव जरा पण द्वेष नहि अतिशय ज्ञान शक्ति एवी दशा सांभळ्याथी प्रभुना उ-

पर आस्तिकता वृद्धि पामे. केमके जे पुरुषनेदेव मानीये तेना आश्चर्यकारी चरित्र सांभल्याथी जरुर रागनी वृद्धि थाय ने भगवान् गणधर मुनिमहाराजादि उपर राग वधे अने आज्ञा आराधे तेज सम्यक्त निर्मल थवानुं कारण छे. आवा कारणसर उपकारी पुरुषोए हम्मेश वांचवानो वहिवट राखेलो समजाय छे.

प्रश्न ७९—अंजन शलाका कोण करे ?

उत्तर—अंजनशलाका प्रभुने आचार्य महाराज करे. एवी रीत षोडशजीमां हरिभद्रसूरि महाराजे कह्युं छे. तथा बीजा पण प्रतिष्ठा कल्पोमां मुख्यपणे आचार्य महाराज करे. वली कुल प्रभुसूरि महाराजना शिष्ये नरेश्वर सूरिए सामाचारी रची छे तेमां आचार्य करे ते सूरि मंत्रथी करे ने आचार्यना अभावे उपध्यादिक वर्धमान विद्याथी करे. एवी रीते छे एक प्रतिष्ठा कल्पनी जुनी प्रत दीठी हती तेमां श्रावक करे एम पण कह्युं छे ते मंत्र पण जुदो बताव्यो छे. आचार्य सूरी मंत्रथी उपाध्याय वर्धमान विद्याथीने श्रावकनो जुदो मंत्र छे हवे हां शंका थशे जे हीरविजय सूरि महाराजे हीर प्रश्नमां श्रावक प्रतिष्ठित प्रतिमाजी अपुजनीक कहीछे ते केम ते विषे जाणवुं जे त्यांज कह्युं छे जे एवी प्रतिष्ठेली मुनिना वास क्षेपे पुजनीक थाय तेथी जाणीए छीए जे कल्पमां श्रावकनो मंत्र बताव्यो छे तेनुं कारण एवुं जणाय छे के आचार्य उपाध्यायनो योग न बने ने प्रभु भक्ति करवी छे त्यारे पोते प्रतिष्ठा करी ले ने ज्यारे आचार्यादिकनो योग बने त्यारे तेमनी पासे वास क्षेप करावी ले आवी रीते बे वात युक्त थाय छे. वळी कोइक कहेछे जे आचार्य वासक्षेप करेज

नहि. श्रावक करे ते पण अयोग्य छे कारण जे त्रेसठ शिलाका पुरुपना चारित्रमां कपील केवलीये प्रतिष्ठा करी छे- त्यार पछी पण घणा आचार्ये करी छे ते वात प्रसिद्ध छे. वास्ते मुख्य वृत्ति तो छत्रीस गुणे विराजमान आचार्य महाराज योग्य छे.

प्रश्न ७६—आ कालमां धर्म साधन करनारमां केटला एक दुःखी देखाय छे ने अधर्मी सुखी देखाय छे तेनुं शुं कारण ?

उत्तर—अधर्मी जीव छे तेने पाछला भवनी प्रायः अधर्मनी संज्ञा चाली आवे छे. तेथी अधर्मनी बुध्धि थाय छे तो पाछले भव अधर्म सेव्यो छे. ते कंइ मनुष्यमांथी चर्णु करीने मनुष्य थाय नहि. अधर्मी तो प्रायः नरक तिर्यचमां जाय त्यारे ते भवना पाप नरक तिर्यंचमां भोगवी मनुष्य थाय त्यारे तेने केटलाएक दुःख ओछा होय पण ते सुख पामवाथी पाछा पापना काम करे तेथी दुर्गति नरक तिर्यंचनी पामे. त्यां दुःख भोगवे. एवा जीवने मनुष्यमां सुख छे. ते पण आवते काले दुःखनो हेतु छे. माटे अधर्मी सुखी जोइ मनमां सुख विचारवानी जरुर नथी. ने धर्मिष्ट जीव तो मनुष्य अथवा देवतामांथी आवे त्यां धर्म तो करेलो पण केटलीएक हिंसादिक पाप कर्या होय ते ह्यां भोगवे तेथी दुःखी देखाय पण ते जीवने धर्मना प्रणामो छे तेथी ते समभावे भोगवे छे तेथी ते निर्जरा करी घणा विशुद्ध थइ मुक्ति वा, सद्गतीने पामे छे. माटे देखीतुं गुणीने दुःख छे ते सुखनो हेतु छे ने निर्गुणीने सुख छे ते तेने दुःखनो हेतु छे. आवुं जाणी धर्ममां प्रवर्त्तवुं तथा दुःख आवे समभाव राखवो

एज आत्माने हितकारी छे.

प्रश्न ७७—श्रावक आराधक थाय तो केटले भवे सिद्धि वरे?

उत्तर—आयुर पच्चखान पयन्नामां कह्युं छे जे संथारो करी सर्व वस्तु ओसरावी सर्व जीव साथे खमतखामणा करी. आराधना करी काल करे तो उत्कृष्ट सात भव थाय. एथी अधिक भव थाय नाहिं वास्ते जरुर आराधक थवानी भावना हमेश करवी ने आराधना करवानो छेल्ली वखत उद्यम करवो.

प्रश्न ७८—भगवंत वीचरे तारे रस्तामां साथे शुं शुं वस्तु होय?

उत्तर—उववाइजीनी छापेली प्रतमां पाना ५९ नीचे लखेली वस्तु आकाशमां साथे चाले छे.

धर्मचक्र आगळ चाले.
त्रण छत्र साथे चाले मस्तक उपर
बेहु पासे चामर धरी रह्या छे.
सिंगाशण पाद पीठ सहीत साथे चाले.
धर्मध्वज आगळ चाले.

आ वस्तु साथे चाले तथा चोत्रीस अतीशय तथा पांत्रीश वाणी गुणे बीराजमान होए वळी देवता पण गणा होय एवी रीते वीचरे छे.

प्रश्न ७९—गर्भमां जीव उपजे छे ते शी रीते उपजे ने वधे छे ते अनुक्रमे शी रीते वधे छे?

उत्तर—आ वातनो अधिकार तांदुल वीआलीपयन्नामां छ. ते प्रथमथीज चाला छ. अत्रीनी

डीओ छे तेनो आकार नाडी सहीत कमलना फुल जेवो छे तेनी नीचे अस्रोनी जोनी छे. जीव उपजवानुं स्थानक ते अधो मुख कमलने आकारे छे. तेनी हेठे आंत्रानी मांजर जेवुं मांसनी मांजर छे ते रुतुकाळे फुटे छे त्यारे रक्त स्रवे छे. तेनुं नाम रुतु कहेवाय छे ते रुतु आ आवाय छे. पुरुषना जोगथी वीर्य-स्रवे छे. ते वीर्य तथा मातानुं रुधीर ए बेनो अधोमुख कमळमां संजोग मळे छे. त्यारे तेमां जीव उतपंन थाय छे ते प्रथम समये वीर्य तथा रुधीरनो आहार करे छे. पछी काळे काळे वृद्धि पामे छे ते सात दिवस सुधी चोखाना पाणी जेवो थाय छे त्यार पछी सात दिवस पाणीना परपोटा जेवो थाय छे. पछी सात दिवसमां मांसनी पेशी जेवो थाय छे. पछी ते पेशी आंबानी गोटली जेवी एक मासे थाय छे. बीजे मासे विशेश वृद्धि पामी मजबुत पेशी थाय छे तीजे मासे तेथी वृद्धि पामे छे. ने माताने दोहला ते मनोरथ उपजावे छे. पुन्यवंत गर्भ होय तो सारा धर्मना काम करवानी सारु खावानी इच्छा थाय छे. पापीष्ट गर्भ होय तो अधर्मनी इच्छा तथा माठी वस्तु खावानी इच्छा करावे छे चोथे मासे गर्भ वधवाथी माताना अंगोपांग पण वृधिने पामे छे पांचमे मासे गरभना पींडमांथी पांच अंकुरा नीकळे छे. बे हाथ, बे पग ने एक मस्तक ए पांच वस्त थाय छे

नाडीयो, पांचशो मांसना स्थान नव मोटी नाडीओ ए रीते सर्वे तइयार थाय छे आठमे मासे सरवे अंगोपांगनी पुरणता करे छे ए अधिकार भगवंत कही रह्या पछी गउतम स्वामीए पुछयुं जे भगवंत गरभमां रह्यो. निहार करे. ते ना कही तार वाद कवळ हारनुं प्रश्न करु ते पण ना कही रोमहार वीगेरे करे ते मातानी रसहरनी नाडी एटले रस लेवानी नाडी नाभी आगळ रेहेछे. ने पुत्रनी रसहरनी नाडी पुत्रनी नाभी आगळ रेहेछे ते पुत्रनी नाडीनो संबध मातानी रसहरनी नाडी साथे रेहेछे. तेथी मातानी रसहरनीथी पुत्र हार ले ने सघला शरीर मां प्रणमे ए रीते आहार ले. माताना रुधीरनो भाग उतपती अवसरे वधारे होय तो पुत्री थाय पीताना वीर्यनो भाग वधारे होय तो पुत्र थाय. बे सरखा होय तो नपुशक थाय. ए पण दरसाव्युं छे. वळी मांस, लोही, मेजु माथा माहेनुं ए माताना रक्तथी थाय छे तेथी माताना अंग कह्याछे वळी हाडकां हाडकां मांहेली मिज तथा रोमः ए पीताना वीर्यथी थाय छे. माटे ए पीताना अंग कह्या छे. आ रीते ठणंगरुप एमां दरशावुं छे तथा जोग शास्त्रमां हेमाचारजी माहाराज तथा भव भावना ग्रंथ मलधारी हेमचंद्र आचारजनो करेलो छे तेमां पण दरसावे छे. तीहांथी वीसतारे जोइ लेवुं.

प्रश्न ८०—वासुदेव नरके जाय तेनुं शुं कारण ?

उत्तर—वासुदेव पुदगलीक सुखनुं नीयानुं करे छे तेथी संजम धर्म आराधन थाय नही. कृश्नवासुदेवे भगवंत नेमनाथ माहाराजने पुछुने मने केम दीक्षा लेवानुं मन थतुं नथी. तीहां भगवंते कहुं जे पाछले भवे ते नीयाणु करु छे. तेथी आ भवमां संजम उदे आवशे नही पण तुं नरकमांथी नीकळी.

तीर्थंकर थइ मुगती जइश एवी रीते अंनगड दशांगनी लखेली परतमां पाना २३ मे अधिकार छे. वळी वासुदेव हुंडमां पांच भव कह्या छे तत्व केवली गम्य छे.

प्रश्न ८१—पींडस्थ ध्यान शी रीते करवुं.

उत्तर—जोग शास्त्रमे हेमाचार्यजी महाराजे घणा प्रकारे बताव्युं छे तेमांथी बे रीतो लखुं छुं. अरीहंतनो अ, नाभीने विषे थापवो, शीध माहाराजनो शी, मस्तकने विषे थापवो. आचार्य माहाराजनो आ. मुख उपर स्थापवो. उपाध्यायजीनो, उ, ह्रदये थापवुं. अने साधुजी माहाराजनो सा, कंठे स्थापवो. ए रीते पांचे अक्षर स्थापी तेनुं एकाग्र–पणे ध्यान करवुं. ए एकसोने आठ वार ध्यान करवाथी एक चोथ भक्तनुं फळ कह्यु छे. बीजी रीते पाने १८८ चिंतववुं ते पंडिस्थ ध्यान कहुं छे. ते पींडस्थ ध्याननी पांच प्रकारे धारणा कही छे. पृथ्वी, अग्नि, वारुणी, वायु, तत्वभु, ए पांच धारणा करवी. ते केहे छे. प्रथम जेवडो तीर्छो लोक छे तेवो क्षीरसमुन्द्र्यावो. एटले चारे बाजुए जलछे. एवुं ध्यावुं. ने ते जलमधे जंबुद्वीप छे. तेवडुं सुवर्णनुं शहस्र दल मइकमळ चिंतववुं ते कमळनी वचमां सुवर्णमइ मेरुपर्वत कीरणकारुप चिंतवाए ते कीरनीका उपर स्वेत, सीहासन उपर अस्ट कर्म छेडन करवा उद्यमवंत एवो हुं तीहां बेठो छुं, एम चिंतववुं. आवी रीते एकाग्रताए चिंतववुं. ते पृथ्वी धारणा कहीए. पछी आपणी नाभी कमळमां सोल पांखडीनुं कमल चिंतवीए ए सोल पांखडीना कमलनी मध्ये कीरणीका मध्य भागे माहा-मंत्र, सिद्ध चक्र बीज अँर्ह, एवो मंत्र समरीए. पछी कमलनी सोले पांखडीए. अ, आ, इ, ई, उ, ऊ, ऋ, ॠ, ऌ.

लृ, ए, ऐ, ओ, औ, अं, अः एक एक आ स्वर थापीए तेने समरवा पछी अँर्ह, इशो माहामंत्र बींदुकला सहित रेफ इशो अक्षर छे. ते रेफ अक्षरमांथी थोडो थोडो नीसरतो धुम्र शीखा धुमाडो चिंतववो ने स्मरवो, पछी धुमाडा नीसरता अगनिना तणखाना समुह नीसरता ध्यावा पछी अग्निनी जवाला दीसीं विदीसी. आकाश व्यापीत माहा जवाला स्मरीए ने ज्वालाना समुह अष्टकर्म रुप अधोमुख कमल आठ पांखडीनुं दरेक पांखडीए एक एक कर्म थापीए. तेने रेहेवानुं स्थान जे रुदे कमल तेने वालीए एटले आ मंत्रना ध्यान करवाथी ध्यान रुप सबल अगनी प्राप्त थइ छे. ते अग्नि दहे छे. बालेछे. तेथी ते कर्म बले छे एम ध्यावुं. तीवारे पछी देहथी बाहार अजुग जल हलतुं. अग्नि त्रीकोण ध्याइए, ते त्रीकोणना त्रणे खुणे एक एक साथीओ समरीए ते त्रीकोणे अग्नि, रेफ समरीए अंत शरीरमांही माहा मंत्र थकी उपनो जे अग्नि ते अग्निनी ज्वाला जल हरती छे तेथी देह अने अष्टदल कर्म थापेला कर्मने बालीने भस्म करीए. तेथी आत्मा शांत थाय. एम ध्याइए. ते अग्नि धारणा । कहाए हवे वायु समरीए ते वायु केवो छे के त्रण भुवन जे स्वर्ग मुर्त्यु पाताल तेने पुरी रह्यो छे. वली परवतनेपण वायु उनमुलन करे छे. वळी समुद्रने पण वायु खोभ पमाडे छे. मरीआदा मुकावि छे. एवो अति प्रचंड वायुए करी अंगनी धारणाए देह तथा अष्टकर्म रुप कमलने बालीने भस्म करेलुं छे. ते भस्मने ध्यानरुप वायुए उराडीए पछी वायु समरवुं शांत करीए. ए वायु धारणा पछी जळ धारणाने अमृतरुपणी अति बहूल वेगवती वृष्टी करता मेघ माळा परीपूर्ण आकाश-

मां स्मरवुं ते कळा बिंदु सहित वरुणाकीत मंडळ वारुण बीज वइशूं समरवुं. तेवार पछी वरुण बीजे उपनो अमृत रुपीए जलना प्रवाहे आकास भरवुं. अने अंगनी धारणाथी अंगनी पुरथी देह तथा कर्म वळां छे. तेनी राख छे ते ध्यानरुप जळनी दृष्टीथी पखाळवुं ते वारुणीथी स्मरवुं. ए वारुणी धारणा कही जे हवे पांचमी तत्व भुधारणा ते सप्त धातुए रहित नीकलंक, नीर्मळ, चंद्रबींब सरखो उज्वल हवे सर्वज्ञ सर्व वस्तुना जाण ते सरखुं आपणा आत्मापणुं भ्नाववुं. वहु तेजमइ अज्ञान रुप तीमरे रहित मणीमइ सीहासणे बेठो देव दाणव, गंधर्व सिध चारणादीके सेवीत अनेक अतिशय करी शोभीत सघला कर्म करी रहीत सहज सरुपी परस्वरुपथी रहित स्वभाव महीमानी धान एवो आत्मा आपणा शरीर मधे पुरुपाकारे समरीए ने तत्व भुधारणा कहीए. ए पिंडस्थन जोगीसर ध्याय छे. तेमां पोताना स्वरुपमां लीन थवाथी मुगतीना सुख अनुभवे छे. वली ए ध्यान प्रभावे जोगीश्वरने दृष्टवीद्या उचातए मारण स्थंभन वीगेरेथी पीडा थाय नही. शाकीनी डाकीनी लाकीनी काकानी क्षुद्र, योगीनी भुतप्रेत, पीशाचादीक, जोगीस्वर, तुतेज अणशहेतात तक्षण नासीजाय वली मदोनमत गजेंद्र व्याघ्र सींह शरभ, अष्टापद जीव वीशेश दृष्टीवीख, शरप अती वीहामणा ते जोगिश्वरने उपद्रव करवा आवता जोगीश्वरने देखताज स्थंभी जाय वा दूर जाए जोगीश्वरनुं तेज सहन करी शके नही एवो महिमा पिंदस्थ ध्याननो छे ने छेवट नीज सुखनी प्राप्ती थाय.

प्रश्न ८१—पदस्थ ध्यान शी रीते करवुं.

उत्तर—जोगशास्त्रना आठमा प्रकाशमां पाने १९२ छे

ते नीचे प्रमाणे ध्यान करवुं. नाभीकंदे सोल पांखडीनुं कमळ छे. ते सोल पांखडी उपर एक एक पांखडीए अ, आ, आदेए एक एकेश्वर स्थापीए. एम सोले पांखडीए सोल स्वर अक्षर स्थापवा. ने ए सोले स्वरनुं चिंतववाने चितनी एकाग्रता करवी. पछी रुदे कमलमां एक कमले चोवीस पांखडीनुं चिंतवीए तेमां कीरणीका चिंतवीए पछी चोवीसे पांखडी एकथी भमसुधीनां चोवीस व्यंजन थापीए. ने कीरनीकामां थापीए. पछी तेनुं ध्यान करीए पछे मुखे आठ पांखडीनुं कमल चिंतवीए तेएक एकपांखडीए य, र, ल, व, श, प, स, ह, आठ व्यंजन थापी चिंतवीए एवी रीते त्रणेकमलना ध्यानमां एकाग्रता करवी ए ध्यान मइ रेहेवाथी सर्व शास्त्रना पारगामी थाय त्रीकाल ज्ञानी थाय. ए आदि घणां फल दरसाव्यां छे बीजी रीते नवकार मंत्रनुं ध्यान करवुं ते पण पदस्थ ध्यान कह्युं छे एना ध्यानथी पण खांशादी १६ मोटा रोग नाश पामे वचन सुधी प्रमुख होय वली हलुकरमीनी गतीने पामे पर्म आणंदी सुख प्राप्त थाय वली प्रकार अंतरे कहुं जे आठ पांखडीनुं उजवल कमल चिंतवीए तेनी करणीका मध्ये प्रदेशे माहा पवीत्र मुक्ति सुखना देणहार आधपद शल्याक्षर मंत्र नमो अरिहंताण चिंतववुं पुर्व दीशाए नमो सिद्धाणं चिंतववुं दक्षणे नमो आअरीआणं चिंतववुं पश्चिमे नमो उवज्झायाणं चिंतववुं उतरे नमो लोएसव्व शाहुणं चिंतववुं एशो पंच नमुकारो अगणी कोणमां सवापावपणशणो नैरुतकोणे मंगलाणंचसबेसीं वाव्यखुणे पढमं हवइ मंगल इशाणकोणमां एवी रीते नवे पदनुं ध्यान करवुं मन वचन कायानी एकाग्रताए करवी तेथी माहा फलनी प्राप्ती करे वली प्रकारांतरे

आठ पांखडीनुं उजवल कमल मुखमांहे थापवुं ते एक एक पांखडीए अ, क, च, ट, त, प, य, श, ए एक एक अक्षर थापवा. ने समरवा पछी ॐ नमो अरीहंताणं ए आठ अक्षर अनुकरमे समरवा पछी ए कमलनी केशरामां सोले स्वर अ, आ वगिरे समरवा पछी मुखे करी संचरतु कांती मंडलमांहे रहे नीकलंक उजवल चंद्रबींब सरखुं माया बीज ॐकार ए समरीए तांवार पछी ते पांखडीओने वींपे ममतुं आकाशमंडलमां संचरतुं. मनोमल विनाशतु अमृतरश स्रवतुं तालु मार्ग जातु भमनाही उलाशतुं जल इलाट करतुं त्रीलोक्य विभु त्वे रहे अचिंत्य महीमानो देणहार अदभुत आश्चर्यकारीओ चंद्रमूरी अनिति जनेजीपतु जोतीमय शाक्षात तेजरुप अति पवित्र नीःपाप ए मंत्र एक चिते मन वचन कायानी एकाग्रता ए ध्याता जे कीधां छे. पाप कर्म तेनो विनाश हूवे अने सुतज्ञान सकल वचनमय शद्ध ब्रह्म प्रकट हूवे एवी रीते निश्चय मन करी छ महीना अभ्यास करवाथी मुखमांथी धुम्र सिखानी शरती देखे एक वरस अभ्यास करवाथी मुखमांथी अग्नज्वाला नीसरती देखे पछी विशेष अभ्यासथी सर्वज्ञनुं मुख कमल देखे पछी विशेष विशेष अभ्यास करवाथी अष्टकर्म रहित कल्याण माहात्म्य आणंदरुप समग्र अतिशयशजुक्त प्रभामंडलनमां रहे साक्षात प्रगट सर्वज्ञ वितराग देखे पछी निश्चय मन [illegible] हुवे मननो [illegible]

स्वरुपने विषे एकाग्र [illegible] मन करी [illegible]

परी हरी पछी. सिधी [illegible] मंदीर मुक्त [illegible]

चली मकारांतर जोगी [illegible] [illegible]र मंत्र [illegible]

हेठल रेफ संजुक्त कला [illegible] या। [illegible]

अर्हं. सुवर्णनुं कम [illegible]

बींब सरखो निरमल अति उज्वळ चपळ आकाशे फरतुं, दश दिशाए व्यापतो. मुख कमळ मवेश करतो ने मांहो मांहे भमतो, नेत्र मते स्फुरतो. ललाट मधे रेहेतो. तालु मार्गे निसरतो अति बहुल शरीरने आणंद पर्म नीरभर सुख उपजावतो. अमृत रश स्रवतो. अती उज्वलपणे, चंद्र मंडळ साथे स्पर्धा करतो, ज्योती शरीरमां स्फुरती आकाश मंडळमां संचरतो शीघ्र श्री मोक्ष लक्ष मीपु एक भावना श्रीने सर्व अवयव संपुर्ण कुंभक करी एटले स्वासोस्वास स्थीर करी एकाग्रताए ए रीते ध्यावु तेथी साक्षात तत्वने पामे. बीजा पण बहु प्रकारे ध्यान आटमा प्रकाशमांछे ते जोइने ध्यावा.

प्रश्न ८३—रुपस्थ ध्यान शी रीते करवुं.

उत्तर—जोग शास्त्रमां नवमा प्रकासमां छे. तेमांथी अल्प लखुं छुं, प्रथम भगवंत समोसरणमां वीराजमान छे. ते ध्यावो ते केवा छे मोक्ष लक्ष्मी ने सनमुख छे. आठेकर्मना विनासनो करता अन्य जीवने अभयदानना दातारछे. नीःकलंक अति उज्वल चंद्रबिंब सरखा त्रण छत्र मस्तक उपर धर्या छे उलशतुं जळहळतुं छे. भामंडळ तेणे करी सूर्यनुं तेज वीडंबु छे. देव दुंदभी भेरी मृदंग आदे अनेक वाजीत्रना शब्दे करी कीनर गंधर्वादीकना गीत देवांगना अपछरादीकना नृत्य, देवेंद्रादीकनी सेवा इतीयादीक रीधीए युक्त अशोक वृक्षे शोभीत छे. सींहासन ते सिहासने प्रभु बेठा छे चमर वीजइ रह्या छे. देव दानव दैत्य गंधर्वादीक नमी रह्या छे. मदार परीजातक हरीचंदन कल्प वृक्षादीक दीव्य वृक्ष तेनां पुष्पोए करी सुगंधीत छे. समोसरण ते समोसरणना कोठमां मृग, वाघ, सिंह, सरप, हस्ती, अस्व, आदे तीर्यंच

शांतपणे रह्या छे. एक बीजाने वेरजात प्रभु पशाए शांत थया छे. एम अनेक अतिशय शंजुक्त वितराग भगवानने केवळ ज्ञानी माहाराज पण पांदी रह्या छे. सर्वने पुजनीक पर्मेष्टी भगवंत अरीहंत श्री वीतरागनुं स्वरुप जोइने मनमां आणीने ध्यान कीजे. ते प्रभुना गुणमां एकाग्रता करीए ते रुपस्थ ध्यान कहीए वळी बीजी रीते नीचे प्रमाणे रागद्वेष, मद, मछर, क्रोध, मान, माया, लोभ, अहंकारादीक महा मोहने वीकारे अकलंकीत छे. शांतछे कांत तेजे करी जळ हळतुं छे. मनोहर माहा शोभाग्ये करी शजुक्तछे. सरव लक्षण १०८ तेणे शंजुक्त छे, अनेरे दरशने अणजाणीतो जोग मुद्रा माहातम छे. आंखने अमंद घणुं आश्चर्यकारी आणंद पर्म आणंदनो हेतु छे. इंद्रीयो जीती मन वश करी निरमळ चित हुंतो अनीमेष द्रष्टीने मेषोन्मेष निवारीने एणी रीते श्रीःवितरागनी महीमा रुप ध्याये तेने रुपस्थ ध्यान कहीए.

एम अतिशे अभीआसथी जोगीस्वर तनमयपणुं वितराग प्रतिमापणुं पामे. आपणानुं सर्वज्ञपणुं देखे निश्चे जे भगवंत सर्वज्ञ वितराग ते हूंज एम एक मनां तनमयतां वितरागपणुं पाम्यो तुं सर्व वेदी सर्वज्ञ मानीए. वितरागनुं ध्यान करता. वितराग थइने मुगती जाए अने रागी देवनुं ध्यान करतो. क्षोभण उचाटनादीक कर्मनो करनार थाय अज्ञानपणे एटले वस्तु धर्म जथार्थ भण्या विना जे ध्यान करे. ते अशत ध्यान ते फोकट प्रयास थाय माटे जथार्थ वस्तुना केहेनार वितराग तेनी आज्ञाए ध्यान करवुं आ विगरे घणास्वरुप जोग सास्त्र मां छे ते जोवुं.

प्रश्न ८४—रुपातीत ध्यान शी रीते कहूं छे.

उत्तर—जोग सास्त्रमां पाने २०४ ते अमुरती चिदानंद स्वरुप नीत्य अव्यय निरंजन निराकार शुध पर्मात्मानुं ध्यान ते रुपातित ध्यान कहीए. ए रीते जोगीश्वर निराकार स्वरुप अवलंब तो निराकार ध्यान करतो. ग्राह्य ग्राहक वरजीत निराकारपणुं पामे जे कंइक पुदगलीक इछाए जप ध्याने करीए ते ग्राह्य ग्राहक कहिए मन वस करी जप ध्याने कांइक देवत आराधे ते ग्राहक कहीए तेथी रहित जे जोगीश्वर पर स्वरुपथी रहित अने निराकार परमात्म स्वरुप चिंतवतो एक्य निराकारपणुं पामे मनने परत्माने जे शमरस भावने एकी करण कहीए तेज आत्मा परमात्माने विषे एक करीने लअ पमाडे ए एवी रीते जोगश्वर इंद्रीओ जीती मन वश करी तत्व अव्यय स्वरुप निरजंन निराकार चिंतवतो निरंजनपणुं पामे आ ध्यान अनुभव ज्ञानने बले थाय छे. जेम जेम आत्मा स्वस्वरुपमां लीन थतो जाय तेम तेम विषेश विशुद्धीथी अपुर्व ज्ञान प्राप्त थाय तेम तेम विशेश अनुभव थाय. आ ध्यान कृती मनथी तेथी एनो विस्तार अल्प दरसावो छे.

प्रश्न ८५—जैनमां समाधी चडावानो मारग छेके नहि.

उत्तर—जोग रसस्त्रमां वहु विस्तारे छे तथा कपुरचंदजी माहाराजे स्वरोदय नामनो ग्रंथ रच्यो छे तेमां घणी रचनाछे. बीजी पण घणे ठेकाणे छे. आज पण तेना अभ्यासी छे.

केहे छे जे भगवतीजीमां अशंजमीने दान आपवाथी केवल पाप कहु छे. पाने ६१३ माटे दांन देवु नही ते वाजवी छे के केम.

उत्तर—जै० मारगनी सिलीस्यावादछे. ते सिलीनुं ज्ञान वीना जीव एकांत मारग ग्रहण करे. तेने हाथमां शुत्रनो पर्मार्थ आवतो नथी. जेटला शुत्रना वचन छे ते अपेक्षीत छे ते अपेक्षा गुरुपासे ज्ञान लेवाथी थाय छे ते गुरु वीना पोतानो स्वछंदपणे अर्थ करे तेना हाथमां पर्मार्थ केम आवे शुत्रना अर्थ नीरजुगतीकारे भाशकारे टीकाकारे कहा छे ते उपरथी तथा ते अर्थ गुरुमाहाराज पासे धारे तारे प्रभुना अभीप्रायनुं ज्ञान थाय पण पुर्वधर पुरुष अर्थ करीं गया छे तेथी वीपरीत बीजो अर्थ करी. अल्पबुद्धीवालो पंथ चलावे ने ते पंथने प्रमाण करे तारे तेनि अज्ञानता आगळ उपाय नथी प्रभुजीए वरसि दांन दीधा छे ते दांनना लेनार अशंजमी छे तो जो नीषेध दान मार्ग होय तो प्रभु केम दांन दे. प्रभु सम्यक द्रष्टीत्रण ज्ञानना जाण तेमने गुण जाणीने कर्यु. ते शर्व ग्रहस्थने करवुं जोग्य छे ज्ञाता सुत्र छापेलु छे पाने ८५४ मल्लीनाथ महाराजे दांन दीधु ते अधीकार छे तेम कुंभ राजा एमना पीताए पण चारे प्रकारना आहारनु दान दीधु छे ते पण पाने ८५५ छे जो केवळ हाणीज होत तो मल्लीनाथ महाराज नीखेद करते तेम नीखेध कर्यु नथी. वळी कृश्न वासुदेवे थावचा कुमारे दीक्षा लेवा तैयार थया त्यारे पोते आखी दुवारीकां नगरीमां ऊदगोपण करावी के जे कोइ दीक्षा लेशे. तेना पाछळना कुटुंबनी प्रतीपाळना हुं करीश. हावा आशेनो अधीकार ज्ञाता सुत्रमां पा. ५४६ मे छे तेथी वीचारी करो जे

पाळवना कंइ शंजमी नथी तो अशंजमीज छे तेनु रक्षणकर- वामां लाभ जाणी आ काम कर्यु तो तमे बीजाने पण हीन- कारी छे वली तीर्थंकर महाराज जीहां पारणुं करे छे तीहां शोनइआनी वृष्टी थाय छे जेमके पुरण शेठने तां वीरस्वामी- ए पारणुं कर्यु ते शमेक द्रष्टी पण नथी ने तीहां शोनइआनी वृष्टी थइ छे. ए लेनार अशंजमीज छे अने एम मुनीयोनो पण महीमा करवा शमेक द्रष्टी देवता एवी भगती करे छे तो जे जे कृत शमेक द्रष्टीए करेला मथुए नीखेदानथी तो ते आच- रवा जोग्य ग्रहस्थनेछे वली राअपशेनी सुत्रमां प्रदेसि राजानो अधीकार छे तीहां पण प्रदेसि राजाने केशिगणधर महाराजे धर्म पाम्या पछी कह्युं जे हे प्रदेसि तु रमणीक थइने पछी अ- रमणीक न थतो. ते वखते प्रदेसि राजाए कह्युं छे जे हुं मारा रीधीना चार भाग करीश तेमांथी एक भाग दांनशाळामां आपीश. आ अधीकार राअपशेनी सुत्रमां पाना २८० छा- पेली मतमां छे मुलपाठमां आथी वीचारो दांन नीखेध छे. ते मात्र कुपात्र ने सुपात्र बुधीए आपवुं ते छे पण अनुकंपाए दुखी जाणी आपवुं तथा शाशन प्रभावनाए आपवुं तेमां कों- इ ठेकाणे नीशेधनथी आगेमनी परुपना गुरुमुखे धारीने करे तोज बराबर समजाय वली आत्मानो दान गुण तो स्वभा- वीक छे. पण ज्यांहां सूधी दान अंतराय होय तीहां सुधी वस्तु बराबर समजाय नही. दान देवुं नही एवुंज मनमें आवे. वळी ज्यांहां ज्यांहां तीर्थंकर माहाराज वा, आचारज मा- हाराज समोसर्या छे. ते वधामणी लावनारने भीती दान बहु प्रकारे आप्यां छे तेमांथी एक अधिकार लखुं छुं. चित्र सा- रथीए केसी माहाराज समोसर्या त्यारे खबर लावनार बन-

पालकने दान आप्युं छे. ते अधिकार रायपसेनीजीमां गणे
ली पाना २३२ मे छे त्यांहांथी जोइ लेवुं.

ए दानमां लाभ न होत तो सम्यक द्रष्टी केम दे ते पण
इहां प्रभुनी भगतिजडनो उछा छे ते मोटो लाभ छे तेथी दान
दीधां छे. ए दानमां धर्म नथी. एम कहे तेने विचारवुं जो
इए जे भगवंतने वांदवा जवाना रथनुं नाम, धर्मरथ मुलपा
ठमां बहू ठेकाणे कह्यो छे. तेमांथी ज्ञाता सूत्र छापेलाम
पाना १४९ मे छे. माटे हरेक वस्तु बधां सास्त्रनो विचा
करीने ग्रहण करवी. दान विषे एवुं कहे छे दान असंजमी
दान दइए तेथी ते पुष्ट थाय ने आरंभ करे तेनी हिंसा लागे
वास्ते देवु नइ तेने समजवुं जोइए के तेरा पंथी पोताना गुरु
दान आपे छे. ने चाली जशे तेमां नीचे केटलाएक तरह
जीव तथा पेटमां हारना जोगथी करमीआ सरमीया नीपजः
तेनी हार करशे तारे हणाइ जशे. तथा वडी नीत करशे
विष्टामां जीव उपजशे. ते हणाशे, ते ए सर्वे हिंसा लागशे
माटे तमारा गुरुने पण आहार आपवो जोइए नहीं पण ए
विचारो जे शुद्ध संजमी मुनीमाहाराज पोतानुं आत्म साधः
करे छे. तेनो वीचार करवानो छे. बीजो विचार आपणे
लेवानो नथी मात्र आहार पाणीना आधारथी सुखे धर्म साधन
थशे. तेम दुखी जीवने आपवाथी आहार संबंधीना संकल्प
विकल्प रुप दुख तेनुं टळशे. ने संतोष तेने वळशे तेज लाभ
विचारी दान आपवुं छे. आपणे कंइ दुष्ट काम करवा आ
हार आपता नथी, तेथी आपणने ते दुषण लागतुं नथी.
वली तेरापंथी लोकने धर्म उपदेश करे छे. ते उपदेश सांभ
ली अज्ञानपणे तपसा करे छे ते तपसीयाथी देव लोकमां

त्वा, मनुष्यमां पुदगलिक सुख भोगवशे ते पाप पण धर्म उ-
पदेस देनारने लागवुं जोइए. ते एम केहेजे ए मने तो धर्म
उपदेश देवो छे तेथी ते पाप लागतुं नथी तेम दान देनारने
तेनी भुखनुं दूख भागवुं छे बीजो भाव नथी. जीव छोडवनार
ने जीवने मरतो बचाववो छे ते अभयदान करवुं ते भाव छे.
बीजो भाव नथी. वास्ते करुणा भावनो लाभ छे. ते पछी
शुं करशे ते दोष अभयदान देनारने लागतो नथी हरेक वस्तुमां
भाव बलवान छे. गुरुवंदन करीए छे वांदवा जइए छे तेमां
रस्तामां जतां तथा उठ बेस करवामां हिंसा थाय छे. पण
वंदनना लाभ अर्थे करीए छे तेम दान देवानो भाव पण ब-
लवान छे वली भगवंते सर्व दानमां अभयदान बळवंत कहूं
ए अधिकार सुगडांग सुत्रमां पाना ३१८ मुलपाठमां छे
तथा तेनो अर्थ टीकाकारे पाने ३२० मां विस्तारे कर्यो छे.
तेमां कथा पण वंसनपुरना राजानी छे तेमां सार ए छे जे
राजानी राणीए चोरने गरदन मारता मुकावो छे ने ते चोर
बच्यो छे. तेने अभयदान कहुंछे. ए उपरथी विचार करो जे
जीव बचे ने पछी हिंसा करे तेनुं पाप जो आवतुं होय तो
अभयदानने भगवंत वखाणत नहीं. माटे जीवने कोइ मारतुं
होय तो बचाववो. तेमज भुखे मरताने खवडावीने बचाववो
ए अभयदानजछे. माटे विचार करवो जोइए कारण जे स्याद्
वाद मारग समजवा. सुगडांगजीमां बीजा खंडमां पांचमां
अध्यानमां छापेली परतमां पाना ८७२ आलावामां
कहुं छे जे कोइक खुद गएवुं केहेजे एकेंद्रीथी ते पंचद्री सूधीना
जीवना विनासनुं सरखु पाप वा, एकांत सरखुं पाप नहीं.
एम केहेतो अनाचार ए बेधे बोल एकांते बोलवामां अनाचा

र कहो हवे ऐनो शब्दनो अर्थ कंइ बीजो नीकळवानो नथी पण प्रभुए गणधर माहाराजने पर्मार्थ दरसावो ते पाठ परंपराए चाल्यो आव्यो ते आधारे पुर्वे पुरुषोए अर्थ भर्या होय तेथी अर्थ पामीए एनो खुलासो टीकाकारे कर्यो छे. तांहां जोशो तो जणाशे वली पाने ८७३ आलावो छे तेमां कह्युं छे

आधाकर्मी आहार करवाथी कर्म करी लेपाय एम एकांतन केवुं तेमज आधाकर्मी आहार करवाथी न लेपाय एम पण केवुं नइए ए वात एकांतबोलवाथी अनाचार ए उपरथी विचार करवो जे भगवतीजीना पाठने आधारे दान नीखेद छे पण पाठनो अर्थ टीकाकारे कर्यो छे. तांहां चोखुं दर्शावुं छे ने बीजा स्थाननी गाथा मुकी छे जे अनुकंपा दान जीने स्वरे नीखेधु नथी एम अर्थ छे ते प्रमाणे पुर्व पुरुषना अभिप्रायथी तो दाननो निखेध कोइ ठेकाणे नथी. शुगडांगजीना उपला पानानो अर्थ पण टीकाकारना खुलासाथी आवशे. तेम आपणे लेवो जोइए ने शुगडांगजीना पाठनो अर्थ मुखेथी केहे ते खरो मानवानो आधार शुं ने जीवने मीथ्यात खस्युं नहीं होय ते कल्पीत अर्थ माने पण थोडो थोडो क्षय उपशम थयो हशे, तेतो माहापुरुषना अर्थ प्रमाण करशे. माटे आत्मार्थि ने रीतसर केवुं ते न समजे तो कंठ सोस करवो नही एज श्रेष्ठ छे वली ए लोको आचारंगजीमां हिंसाना निखेधना पाठ बतावे छे, पण ते पाट सर्वे मुनीमाहाराज सर्वथा हिंसाना त्यागीनो छे. आचारंगजीमां पण पाना २२५ छापेली प्रतमां जे आस्रवना कारण ते संवर थाय छे. ने संवरना कारण ते आश्रव थाय छे. एमां प्रणाम विपेशनी मुख्यता दर्शावी छे. तेम हरकोइमां प्रणाम विपेश विचारवा

वळी ठांणंग सूत्रमां पाना ५६३ छापेलामां दसमा स्थानग-मां दस प्रकारना दान दर्शाव्यां छे तेमां अनुकंपादान अभय-दान कह्युं छे. ने अधर्मदान जुदु कह्युं छे.

अने केवळ अधर्ममां तमारा विचार प्रमाणे अनुकंपादान होत तो अधर्मदानमांज समास थात जुदो दर्शाव शुं करवा करत पण ए अनुकंपादान तथा अभयदान अधर्ममां नइ. तेथी जुदो दर्शाव कर्यो छे माटे जेम प्रभु पोतेज दान देछे तेम श्रावकना अभंग दुवार कह्या छे. जे सावक शक्तीमाफक दान दे, सम्यक द्रष्टीना सडशेठ बोल कह्या, तेमा समकितना पांच लक्षण कह्या छे. तेमां चोथुं अनुकंपा लक्षण कह्युं छे. द्रव्यथी दुखीने दान दइ सुखी करे भाव अधर्म पमाडी धर्म करी सूखी करे. आ लक्षण छतां केम दान आपे नही. अवश्य समेकद्रष्टी दान देज सूपात्रने कुपात्र बुधीए आपवुं ते माहा दोष तेमज कुपत्रने सूपात्र बुधीए आपवुं ते माहा दोष छे. जे कारणे आपवुं ते ते भावे विचारी आपवामां दोष नथी उपाशक दशांगमां सगदाल पुत्रे गोशाळाने आयपुछे तीहां कह्युं जे तारा तप संजमथी नथी आपतो. माहावीर स्वामीना गुण ग्राम करे छे तेथी आपुछुं. हवे ए गोसाळो छे तो मीथ्या द्रष्टी तो पण प्रभुना गुण ग्रामनो पक्ष धारीने आपवुं तो लाभज छे. वळी वंदीता सूत्रनी गाथा २३) मींमां छेल्लु पद छे जे अशइ पोपंचवज्जीना पापीएने पोस्याना अतिचार छे. पण एनो अर्थ कर्यो छे जे वेपार अर्थे एवा जीवने पोपीने वेचवाने पइसा पेदा करवा ते बाबत अतिचारछे. अनुकंपाए पोसवानो अतिचार नथी हेमाचार्य माहाराजे पण ए प्रमाणे अर्थ कर्यो छे आ सर्वे वातनो सार एटलोछे जे

शास्त्रमां आ वात छे माटे आवा माणसनी वात थोडि शक्तीवाळाने सांभळवी नहि. माहा पुरुषो आचारजो थइ गया. ते पुरुषना वचनपर लक्ष देवो जेथी आत्माने हित थशे. ने शक्ति प्रमाणे दान आपवुं एज मार्ग छे.

प्रश्न ८७—आवा जइनमां बहु मत छे. ते लोकने शुं आत्मानी बीक नही होय.

उत्तर—केटलाएक जीव विकवाला होय पण पूर्वेना कर्मना पेरणाथी अवळो अर्थज खरो लागे एटले बापडा शुं करे, वळी केटलाएकनी बुद्धि मंद होय तेथी जे मतमां पड्या तेज प्रमाणे वारता करे. ए सर्व कर्मनी गति छे आपणे जैनधर्म नाम धरावी मार्गमां शुं छे. तेनुं पुरतु ज्ञान मेळवता नथी, वली संसार असार जाणीए छीए तेम छतां छोडता नथी. ते आपणा कर्मनी गती छे तेमज सर्व जीव कर्मने आधीनछे. माटे कोइ जीव उपर द्वेस न धरता केवळ आपणा आत्मानी प्रणती सुधरे तेवो उद्यम करवो जेम बने तेम संसारनी उपाधी ओछी करवी, पोतानी आजीवीका थोडा विकल्पे चालती होय ते छतां वधारे धन मेळवी खरचवानी लालचे उपाधी करवी ते योग्य नथी उपाधी जेम घने तेम छोडी. रात दिवस ज्ञान अभियास करवो ने ते ज्ञानथी आत्मानुं स्वरुप जोवुं बे घडी एकांत बेसी आत्मानो विचार करवो, ए प्रेकारीछे, आत्मानी परणती बीगडे एवा वाद विवादमां काळ गुमाववो नही. एज एवी सीखामण छे.

प्रश्न ८८—आत्म प्रदेश हालि रहानो अधिकार आचारंगजीनी छापेली टीकामां पाना १०३ मेछे तेनुं शुं हेतु.

उत्तर—आचारंगजीमां उसन उदक वतउद वरतनां करी रह्या छे ए वात सत्य प्रत्यक्ष समजाय छे के शरीरना सर्वे भागोमां नसो हाली रही छे ते पाछी जीव रहित शरीर थाय छे त्यारे कंइ पण हालतुं नथी तेथी समजाय छे के आत्म प्रदेसना चलाय मानपणाथीज हाले छे. ए प्रमाणे लोक प्रकाशमां पण अधिकार छे.

प्रश्न ८९—मुनी कंखा मोहनी कर्म बांधे ए अधिकार कह्या छे.

उत्तर—श्री भगवतजीनी छापेली टीकामां तथा वाळा बोधमां पाने ७० मे छे तेर प्रकारना अंतर कह्या छे. ते कारणे मुनी शंका करे तो कंखा मोहनी बांधे वास्ते जीन वचन मां शंका करवी नही कंखा शद्बे मिथ्यात मोहनी कही छे. माटे जेम बने तेम पर्मात्माना वचन उपर द्रढ रेहेवुं.

प्रश्न ९०—भोवनपती प्रमुख नीचेना देवता उपरना देवलोकमां जाय के नही.

उत्तर—भगवतीजीनी छापेली परतमां पाना २९६ चमर इंद्र गयानो अधिकार छे पण तेमां एटलुं विपेश छे के अरीहंतनुं अरिहंतना चइतनुं एटले प्रतिमाजी वा, साधुनुं सरणु करी जाय तो जवाय ते सिवाय जवाय नहि.

प्रश्न ९१—तामली तापसे साठ हजार वरस सुधी तपसीया करी फोगट गइ के छे ते केम ?

उत्तर—भगवतीजीमां पाना २३२ मे तामलीतापसनो अधिकार छे त्यांहां अल्प फळ कह्युं छे. पण कंइ पाम्या नहि एम तो नथी. वली इसान इंद्र थया ने अल्प फळ ते मु...

अपिक्षाए कह्युं छे. कारण जे एवी तपस्या समकीत सहित करी होत तो घणी निरजरा थात पणते न थइ ते अपिक्षाए अल्प छे. रीधी तो गणी पाम्या छे. वली ठांणक पण एवुं पाम्या के समकीत पाम्या.

प्रश्न ९२—तुंगीआ नगरीना श्रावकनो अधिकार समां छे.

उत्तर—भगवतीजीमां पाना १९१ मे अधिकार स्रवण प्रमुखना फळनो अधिकार छे. त्यांहां तुंगीआ नगरीना श्रावकनुं स्वरुप छे.

प्रश्न ९३—अभवी क्यां सुधी भणे.

उत्तर—नंदीसुत्रनी छापेली परतमां पाना ३९९ मे साडानव पुर्व सुधी भणे कह्युं छे. पण सरधा नहि तेथी आत्मानुं काम थाय नहि.

प्रश्न ९४—श्रावकना व्रत लीधा सिवाये बीजा परचुरण नीम करवानी मरजाद छे के नहि.

उत्तर—भगवतीजीमां पाना ४६१ अधिकार छे. तीहां कह्युं छे जे मुल गुण पचखाणी करतां उत्तर गुण पचखाणी असंख्याता छे पण तीर्यंच पण सावकना व्रत ले छे. तेथी असंख्यात गुण कह्या छे. टीकाकारे विषेशपणे कह्युं छे जे मध, माखण, मंश मदीराना नीम करे ते पण उत्तर गुण पचखाणी कहीए एवी रीते तीहां अधिकार छे.

प्रश्न ९५—छठा आरामां जे जीवो थशे तेनुं केटलुं आवखुं तथा समकीती के मीथ्याती.

उत्तर—छठा आराना जीवनुं आउखु १६ थी२० वरस

सुधीनुं कह्युं छे समकीत रहित क्यां वसशे ए वीगेरे सर्वे अधिकार भगवतीजी छापेलीमां पाना ४७९ छे त्यांथी जोइ लेवुं.

प्रश्न ९६—पांच इंद्रीमां कामी इंद्री कहीने भोगी कही.

उत्तर—श्रोत इंद्री, चक्षु इंद्री कामी तथा फरस इंद्री, रस इंद्री, ग्रहन इंद्री ए भोगी कारण जे ए इंद्रीए भोगववाथी सुख छे एनो वीगतारे अधिकार भगवतीजीमां पाना ४८७मे छे.

प्रश्न ९७—श्रावक संथारो करे त्यारे सर्वथा पांचे व्रत आदरे.

उत्तर—वरुन नागनतु आए सर्वथा प्राणातीपात परमुखनो त्याग कर्यो छे. ए अधिकार भगवतीजीमां पाना ५६०मे छे वास्ते करी शके एम समजाय छे.

प्रश्न ९८—श्रावक रातपोशो करे तो दीवो राखे के नही.

उत्तर—श्रावक पौषधमां दीवो राखे नही, कारण जे सावक पडीकमनुं करे छे त्यारे बे घडीनुं सामायक छे. तेमां काऊसग करे छे. त्यारे पण आगार राखे छे जे दीवा विजलीनी उजेइ आवे तो वस्त्र ओढवुं तो काउसग भागे नही. ए सारु आगार राखे छे. हवे विचारो जे ओचितो कोइ लावे तो वस्त्र ओढवुं तो रखाय तो केम इहां शंका थशे जे उजेइ ते अजवाळु तेमां शा वास्ते वस्त्र ढांढवुं तेनुं समजवुं जे उजेइ छे ते अग्निकाअना जीव छे. तेने आपणो फरश थवाथी ते जीव विनाश पामे छे ए अधिकार समेसुंदरना प्रश्नमां छे. वली माहानोसिथ सूत्रमां चोथा अधियनमां सुमतीनागीलनो अधिकार चाल्यो छे पाना ९ मां तेमां पण एक मुनीराजे वीजळीनो चमकारो थयो त्यारे वस्त्र ओढयुं नही.

तेथी तीहां कयुं छे जे अगनीकाअना जीवनी विराधना थइ एथी पण अगनीकाअ सिद्ध थाय छे वळी भगवतीजे छापेलीमां ५१८ पाने अग्नी सळगावनार माहा आरंभी ने होलवनार माहारंभी नीहां अग्नी सळगावनार माहा आरंभ कह्या छे. बीगरे अधिकार चालयो छे त्यार पछी प्रश्न पु छे जे. जेम सचेतन अग्नीकाय प्रकाश करे छे. तेम अचित पु दगलनो एवी प्रभा होय के नही त्यारे भगवने कहुं छे ज्यारे मुनी तेजुलेमा मुके छे त्यारे ते अचित पुद्गलने प्रकाम थाय छे. एथी पण समजाय छे के अग्निनी प्रभा स चित कही वळी मुनीपखी अतिचारीमां तथा सावक पर अतिचारमां पण उजेइ आलोवे छे. वळी साधजीत कल्पमा उजेइनुं प्रायश्चीत कह्युं छे. तथा बृहत कल्पमां पण ज्यां दी वानो उद्योत होय तीहां कारणे एक वे दिवस रहे ने वधा रहे तो पायश्चित कहयुं. वळी टीकामां विस्तारे अधिकार छे के अणशण कयुं होय तो दीवो राखे. आवा कारणे रात वानी तो मरजादा छे. पण ते शिवाय तो नीषेध छे र पछी पौषधमां सावक भणवा सारु राखे ए तो संभवतुं नथ कारण जे समणोइव शावओ एवो पाठ छे माटे जेम सा रात्रे दीवो राखता नथी. तेम सावक पण राखे नहीं. ए हमारु समजवुं छे. उजेइ सारु वस्त्र ओढवानो अधिकार बृंद वृतीमां पा. २८ मां छे वळी सेन प्रश्नमां प्रश्न १८ पाने ६ मे दीवानी उजेइनो प्रश्न छे तेमां पण काउसगनी रजुगतीन शाख आपी छे. ए सरवे अधिकारो जोतां दीवो राखव जोग्य लागतो नथो.

प्रश्न ९९.—सावक देरासरनुं द्रव्य व्याजे राखे तो के

तथा पुजाना काममां वापरे तो केम ?

उत्तर—हालना वखतमां सावकोने देराना कारभारी जबरइथी व्याजे आपे छे. पण श्राध वीधीमां सावकने घरेणुं राखी पण धीरवानी मनाइ करी छे. पाने १०१ कारण जे सावक ओछे व्याजे ले ने वधारे व्याज उपजावे ते फायदो देव द्रव्यमांथी काहाड्यो. हवे श्राध वीधीमां सागर शेठनी कथाछे. ते कथामां फक्त देरासरना माणसने पइसा बदले अनाज आप्युं हतुं. तेमां मात्र रु. १) नी ८० कांकणो थाय तेमांथी मात्र १०००) कांकनीनो लाभ थयो हतो तेथी केटलो संसार रोळाया ते कथा जोवा चाशो तो रुदे भेदइ जाय एटला कष्ट भोगववा पडे छे. माटे श्रावकने शंटकमां पाडनार आपनारज छे. वली जे वखत सावक पइसा ले छे. ते वखतनो सारी हालतज होय. पण माणसनी सदा काल स्थीति सरखी रेहेती नथी. ज्यारे ज्यारे नवळी स्थीति आवे ते वखत जो शेठीआनुं लेहेणुं तेना उपर होय तो पेहेलुं लेहनुं पोतानुं वसुल करे तो शेठीया पण दुशनमां आवे. कदापी पोतानुं लेहेणुं न होय पण पोते एक धर्मी छे. तेथी सरम राखी ताकीद थाय नही. तेथी ते धणो बीजा देरावाळाने आपे ने देरावाळाने आपे नहीं. तो देरानुं द्रव्य जाय ने लेनारने तो घणाज भव भमवुं पडे. देव द्रव्य भक्षणना फळ घणां शास्त्रमां लख्यां छे. उपदेश पदमां हरिभद्रसुरी माहाराजे देव द्रव्य कोइ खातो होय तेनी संभाल न राखे तो ते सावकने केटला कडवा फल बताव्या छे. ने खानारने तो भवनो पार नथी. वली सावकने धीरवानो धारो होय तो शेठीआ पोते पण उपाडी ले अने हालमां तो ठोर ठोर

बनाव बन्या छे. ने ए रीवाजथी घणाज देव द्रव्यनो विनाश थयो छे. सर्वे भाइओना जाणवामां छे वली पछी शतकनी टीकामां एटला सुधी कह्युं छे जे देव द्रव्य वधारवा सारु घणुं मुल आपीने देरानी वस्तु ले छे. ने पोते वापरे छे तो नरक गामी जीव कह्या छे. माटे देव द्रव्यथी तो जेम बने तेम अळगा रेहेवुं.

वळी जीन पुजा करवामां पण सर्वे उपगरण शक्तीवाळाने तो पोताना घरनांज राखवां. ओरसिया प्रमुख पदार्थ छे ते पण सावको पोताना पइसाथीज बनावे जं वधारे धनवान छे ते एवी वस्तु बनावी राखे सामान्य धनवाळाथी एवी चिजो नही बने पण केशर चंदन फुल वीगरे तो पोतानुंज वापरे पण देरासरनुं वापरवाथी लाभ थाय नहो. आत्म प्रबोधमां कथा छे. तेने पाछला भवमां देव द्रव्यथी नुकसान थयुं छे तेथी आ भवमां एवो नीम कर्यो जे देरासरनां जले हाथ पण धोउ नही वली श्राद्ध विधिमां कथा छे. तेमांज एक लक्ष्मीबाइए देव द्रव्य वधारवाने सारुं घणा ओछव कराव्या छे. तेमां देराना उपगरण वापर्या छे तेनो नकरो पण आप्यो छे पण नकरो ओछो पडवाथी भोग अंतराय बांध्यो जेथी बीजा भवमां जनमी त्यारथी पीयरमां शोग पडवा लाग्या ने पाणी ग्रहण कर्या पछी सासरे शोग पडवा लाग्या. पछी मुनी मल्या त्यारे पुछ्युं जे माहाराज माहरे जनमथी शोग पडे छे तेनुं शुं कारण पछी गुरुए कह्युं जे देराना उपगरण वापर्या तेनो नकरो ओछो आप्यो तेना फळ थया आ उपरथी विचार करो जे नकरो आप्यो पण ओछो पडवाथी नुकसान थयुं तो मफत देरानी चिज वापरीए तो वधारे

नुकसानज थाय देरानी चिज पोताना घरना काम सारु वापरीए तेनुं तो केवुंज शुं माटे देरासरनी तथा साधारणनो तथा ज्ञान द्रव्यनी चिजोथी घणाज अळगा रेहेवुं कोइ पण अंश आपणा घरना काममां न आवे एम करवुं. ए द्रव्यनी न्यायथी वृधि करवामां ततपर रेहवुं. ने पुजा सेवामां जो पोताना द्रव्य विना चित मफुलीतज नही थाय वास्ते शुद्ध सुंदर द्रव्य पोताना वापरवा.

शाकेतपुर नगरे सागर शेठ नामे पर्म सावक वसे छे. बे धर्मी जाणी बीजा सावकोए देरासरनुं द्रव्य सोप्युं ने कयुं जे आ द्रव्यमाथी देरासरना काम करनार सुत्रधार, सलाट, मजुरने तेनी मेनतना पइसा तमे आपजो. आ द्रव्य सागर शेठना हाथमां आपवाथी सागरशेठ लोभमां पड्यो तेथी छुथार ममुखने रोकडुं द्रव्य आपे नही. तेने बदले अनाज गोल वस्त्र ममुख आपे तेमांथी रु१) नी कांकणी ८०) थाय छे. एवी एक हजार कांकणी पेदा करी ने पंदास पोताना घरमां राखी. तेथी माहा पाप उपारजंन करुं ते आलोत्रा विना मरण पाम्या ते समुद्रमां जल माणस थयो. ते जळ माणसने इंद गोळी थाय छे. ते इंद गोळी जे माणस पासे राखी समुद्रमां रत्न काढवा जाय तो डुबे नहि. तेथी समुद्रना उपकंठवासी वाणीयाए सागरशेठना जीव जळ माणसने पकडीने घंटी नीचे घाल्या ते छमास सुधी घंटी नीचे पीलाइ मरण पामीने त्यांथी त्रीजी नरके गया त्यहां नरकना दुःख भोगवी आउखुं पुरु करी मरण करीने पांचसे धनुषना शरीरनो मछ थयो. त्यांहां मलेछोए पकडी अंगोपांग काप्या तेथी मरण पामी. चोथी नरके गयो त्यांथी नीकली एक एक

आंतरे पांचमी छठी सातमी नरके वचे चार जइ आव्यो एम नरकना परमाधामीनी वेदना खेत्र वेदना सहन करी; पाछो तीर्यंचना भव करी एक हजार भव कुतराना कर्या तथा बीजा पण एक एक हजार भव नीचे मुजबना कर्या.

सुवरना, बोकडाना, गाडरना, ससलाना, हरणना, सांबरना, सीयाळना, बीलाडाना, उंदरना, कोलना, गीरोलीना, पाटलागोहना, सापना, वींछीना, चोष्टानाकीडाना, शंखपणे छीपपणे, जलोपणे, कोडीपणे, कीडामां, पतंगीयामां, भमरमां, काछवामां, गधामां, भेंशमां, बलदमां, उंटमां, खचरमां घोडामां, हाथीमां.

ए सर्वे जातीमां हजार हजार भव कर्या तथा पृथ्वीकायमां, अपकायमां, तेउकायमां वायुकायमां, वनस्पतीकायमां ए सर्वे जातीमां लाखो भव भमीने ए सर्वे भवमां माए. हथीयार प्रमुख शस्त्रना घाए करीने मोटी पीडा भोगवी मरण पामी. देव द्रव्य भक्षणनुं पाप गणु क्षण थवाथी वसंतपुर नगरे कोटी द्रव्यनो सामी वसुदत्त शेठनी वसुमती राणीनी कुख पुत्रपणे उपनो ए सागरशेठनो जीव गरभमां आव्यो त्यारथीज वसुदत्तशेठनुं द्रव्य नाश पामवा लाग्युं. जे दीवसे जनम थयो ते दीवस पिता मरण पाम्यो. पांचमे वरसे माता मरण पामी लोके नीपुनीओ नाम दीधुं. दळद्री रांकनीपरे वध्यो ते एकदा मामाए दोठो. ते पोताने घरे तेडी गयो. तेज राते मामानुं घर चोराए लुटयुं. तीहांथी वीजे ठेकाणे गयो. ते ज्यां जाए तेने तीहां चोर लुटे अथवा अग्नी लागे, ने आपदा पामे हरकोइ विपति तेने आवी पडे. आवी स्थिती जोइ कोइ उभो राखे नहि. ने लोक नींदे के आतो बळती उपाधी छे.

एवी अनेक प्रकारे लोक निंदा करे. ते सांभळी मन उदवेगता पाम्युं. तेथी परदेश गयो ते तामलीप्त नगरमां रह्यो तीहां वीनयधर शेठ वसे छे. तेने त्यां सेवक पणे रह्यो तेज दिवसे वीनयधरशेठने त्यां आग लागी. तेथी घरमांथी हडकीआ कुतरानीपेरे काढ्यो. तीवारे पश्चाताप करवा लाग्यो. पुर्वलुं करेलुं कर्म निंदतो हवो. के जे कर्म स्वस्तपणे करे छे. ते कर्म उदे आवे त्यारे परवसपणे भोगववा पडे छे. एवी निंदा करतो त्यांथी बीजे ठेकाणे जाय छे. एम करता समुद्रने कांठे गयो ते दिवसे धनवाह नामे शेठ वाहाणे चडे छे, तेनो सेवक थइने वाहाणे चड्यो ते वाहाण कुशले करी परधीपे पोहोच्युं त्यारे नीपुणीओ विचारवा लाग्यो के आ अचरीज जेवुं लागे छे. जे हुं चडयो छतां वाहाण भाग्युं नहि, एवो विचार करे छे. एटलामां दुष्टदेवे दंड करीने वाहाणने भाग्युं नीपुणीओ समुद्रमां डुबो. तीहां पाटीयुं जडु तेने आधारे समुद्रने कांठे आव्यो तोहां गाम छे. ते गामना ठाकोर पासे चाकरपणे रह्यो. तीहां धाड पडी, ते धाडीए ठाकोरनो छोकरो जाणी मारी पींटी धाडमां पकडी लेइ गया. ने पोतानी पल्लीमां राख्यो तीहां बीजो पल्लीपती आवी. पल्लीनो विनाश पमाड्यो तेथी पल्लीपतीए काहाडी मुक्यो. ते बीलाना वरक्ष नीचे जइने बेठो. तो उपरथी बीलु पडयुं ते माथुं फुटयुं तीहांथी बीजे ठेकाणे गयो. एम एक हजार ठेकाणे भम्यो ज्यां ज्यां जाय तीहां चोरनो, पाणीनो, अग्निनो, परसेननो मरणनो एवा उपद्रव्य थाय तेथी ज्यां जाय तीहांथी काढी मुके एम दुख भोगवतो अटवीने वीशे गयो. तीहां सेल्लकनाम जक्ष छे. ते माहा प्रभावक छे ते जक्षनुं मोटे एक चित्ते

करी आराधन करतो हवो. पोतानुं सरव दुख कहीने एकवीस उपवास कर्या तेथी जक्ष मसन थइ केवा लाग्यो के हे भोळा सांजे सांजे माहारी आगळ सोनाना चांदळा सहर्षे शोभतो मोटो मोर नाटीक करशे ते मोरना पिछां निरंतर पडशे ते तुं लेजे ते सांभळी नीपुणीयो हरख पाम्यो. ने नित्य शोवरणनां पिछां खरे छे ते लेछे एम हमेश लेतां नवसो पिछां एकठां थयां.

एकसो लेवानां बाकी रह्यां त्यारे नीपुणीयाने दुष्ट कर्म पेर्या तेथी विचार छे के आ उजड भोमीमां क्यां सुधी बेसी रहीश एम विचारीने मोरना पीछां मुठी वते लेवा गयो एटले ते भुइ उपरथी उडी गयो. ने पीछां भेगां करेलां जतां रह्या. देवनी आज्ञा ओळंगी कार्य करे ते केम सफल थाय नीपुणीयो पोताना आत्माने धिकारतो में क्यां मुरखता शुं उतावळ कीधी जेथी पामेली वस्तु गइ. एम दुखी थतो अटवीमां भमतां एक मुनी माहाराजने दीठा, ते मुनी माहाराजने नमस्कार करी पोताना पाछला कर्मनुं स्वरुप पुछतो हवो मुनीमाहाराजे देव द्रव्य भक्षण एक हजार कांकणीनो कीधो तेथी आ भवमां तथा पाछला भवोमां जे जे दुख भोगव्यां हतां ते सरुप कीधुं. पछे मुनी माहाराज देव द्रव्य भक्षणना पापथी मुक्त थवाना उपाय कहे छे हजार कोकणी खाधी छे तेथी अधिक द्रव्य आपवो तथा देवद्रव्यनुं रक्षण करवुं तथा देव द्रव्यनी वृद्धि करवी. तेथी दुष्ट कर्म दूर थशे. सर्व जीवोने भोग लक्ष्मी सुखनो लाभ थाय एवी रीते गुरु मुखे सांभळवाथी एवो नियम कर्यो के एथी हजारगणुं द्रव्य देव द्रव्यमां आपवुं माहारे पेरवानां वस्त्र तथा आहरादीकमां वाप-

र्ता जे द्रव्य वधे ते देव द्रव्यमां आपवुं. थोडो पण द्रव्यनो संग्रह करुं नही. एम मुनी पासे नीयम लीधो. तथा विशुद्ध श्रावकनो धर्म आदरो त्यार बाद जे जे वेपार करे तेमां द्रव्य पेदा करवा लाग्यो तेथी पाछले भव हजार कांकणी खाधी हती. तेने बदले दश लाख कांकणी देव द्रव्यमां आपी तेवारे देवद्रव्यना अरणवालो थयो. तेथी अनुक्रमे घणुं धन उपारजन कर्युं पछे पोतानुं व्याज उपजावे एम करीने घणुज देव द्रव्य नी वृद्धि करी ते वृद्धि करवाना पुन्ये करी तीर्थंकर नाम उपारजन कर्युः ॥ अवसरे दीक्षा आदरी गीतारथ थया. धर्म देशनादीके करी देव भक्तिना अतिशय करी जीन भक्तिनुं पेहेलुं स्थानक आराधी तिर्थंकर नाम कर्म निकाचित करी काल करी सरवार्थ सीधे पोहोता तीहांथी चवी माहा वीदेह क्षेत्रमां तीर्थंकर पदवी भोगवीने सीधिने वरसे आ मुजबनी कथा श्राध विधिमां पाने १०१ थी ते पाने १०३ सुधी छे.

अथ साधारण द्रव्य तथा ज्ञान द्रव्य उपर कथा.

भोगपुर नामा नगरने विषे धनवा नामा शेठ वस्यो छे ते चोवीस कोडी सोनइआनो धणी छे तेने धनवती नामे अस्त्री छे ते स्त्रीने जोडले बे पुत्र हुवा एक पुत्रनुं नाम करमसार ने एक पुत्रनुं नाम पुन्यसार छे एकदा. पिताए नीमीतीआने पुछ्ुं जे ए पुत्रो कोशा होशे नोमीतीओ केहे छे के, करमसार जड प्रकृतिनो घणो निरबुद्धि थशे. अने विमीत बुद्धिए करी घरनो सरव धन गुमावशे नवो धन उपारजन करशे नहि, घणो काळ घणा दारिद्रपणे चाकरीए करी दुखवंत थशे. पुण्यसार पण पाछलो सारो धन ता. नवो उपारजो धन वारंवार हानी करशे, तेम तेम दुखी होशे. पण वे-

छे ते नगरने कांठे नदी नीची छे ने नगर उचुं छे. ते टेकरा हमेश चढवा पडे छे रात्र दिवस भार वेहेवडावे छे. निर्दय थको नाडीना मार मारे छे भूख तरस सहन करे छे. एम अ- हरनीश दुःख भोगवेछे अवर दीने नवो देरासरनो कोट बने छे तेने सारु पाणी वहन करे छे. ते देरासरनी श्रावको पूजा करे छे ते जोइने भेंसाने जातीस्मरण ज्ञान थयुं. ते वार पा- छला भवनुं स्वरुप जाणवामां आव्युं देरानुंद्रव्य आपवुं रही गयुं हतुं तेथी हुं पाडो थयो एम जाणवामां आव्युं तेथी देरा आगळथी खसतो नथी. एवा अवसरमां ज्ञानी गुरु पधार्या तेमणे भेंसानुं पाछला भवनुं स्वरुप प्रकास्युं तेथी शेठना पुत्रे एक हजारगणुं द्रव्य देव द्रव्यनां देवामां आप्युं. भेंसना ध- णीने पैसा आपीने भेंसने छोडाव्यो पछी ते भेंसाए अनशन कीधुं ते अनसन आराधीने देवलोके गयो. अनुक्रमे मोक्षे जाशे. आ कथा सांभळीने देरानुं साधारणनुं ज्ञाननुं जे जे आपवुं कह्युं होय ते तत्काल आपवुं. देराना उपगर्णो उज- मणा ओछवादीक कारणमां वापरी तेनुं भाडुं बराबर नहि आपवाथी लक्ष्मीवतीने जे हाणी थइ ते कथा.

लक्ष्मीवती नामे एक बाइ महा रीद्धीवंत हती ने धर्म वंत हती ते बाइ देव द्रव्य वधारवाने उजमणादीक पुण्यकार्य घणा आडंबरे निरंतर करे पण देराना उपगरणनो भाडो थोडो मुक्यो श्रावक धर्म उछाहवंतपणे आराधि मरीने देव लोके थइ पण हिन बुद्धिए करी भाडुं ओछुं आप्युं तेथी हिन जातीनी देवांगनापणे उपजी अनुक्रमे त्यांथी चवी ध- नवंत अपुत्रीआ शेठने त्यां पुत्रीपणे उपनी तेनो गर्भ रह्यो ते माताना श्रीमंत ओछवमां परचक्रनो भय उत्पन्न थयो. तेथी

ओछव बराबर थयो नहि वळी जन्म ओछवादीकने विषे राजाने घेर शोक उत्पत्ती थइ पिताए घणा घणा आडंबरे काम आरंभ्यां ते निष्फळ गयां. वळी मणीरत्न सुवर्णना घरेणां कराव्यां पण पहेरवाने समर्थ थइ नहि. कारण के चोरादिकना भय उत्पन्न थया वळी भोजन वस्त्रादिक पण भोगववा वखत आव्यो नहि कारण जे पूर्वला कर्मना भोगे शोक आवीने पडया एवी रीते कोइ पण काममां उछाह पुरो थयो नहि. त्यारे पिताए पुत्रीना विवाह मोछवमां मोटा आडंबरे लग्न करवा आरंभ कर्यो तो लग्नना निकट दिवसे माता मुइ तेथी लग्न पण उछाह रहित थयां पछी सासरे गइ. त्यां पण गइ त्यारथी पूर्वली परे नवा नवा भय, शोक उत्पन्न थया. तेथी सासरे पण मनोवांच्छीत भोग सुख भोगवाया नहि तेथी बाइ घणी उदास थइने संवेग पामी केवळ ज्ञानी महाराजने पुछयुं केवळ ज्ञानी महाराजे कह्युं जे पुरवले भवे उजमणादिकने विषे देराना उपगरणनुं भाडु ओछुं आप्युं ने घणो आडंबर देखाड्यो तेथी ए दुष्ट कर्म भोग अंतराय उपार्जयुं एवो केवळ ज्ञानी भगवाननो उपदेश सांभळी दिक्षा लीधी अनुक्रमे मुक्तीए पोती आ मुजबनी कथा श्राद्ध वीधिमां पाने ११० मे छे माटे हरेक उपगरण पोताना घरना राखवां ने कदापि देराना वापरवा तो तेनो नकरो पुरो आपवो.

देरे दीवो करी ते दीवो घेर लावी घरनां काममां वापरवो नहि. तथा देराने दीवे कागळ वांचवो नहि तथा
तथा देरे धुप करे ते अंगारा घेर लावी
पर श्राद्ध विधीमां कथा कही छे.
नामे वेपारीछे तेने त्यां

ऐ उंटवाळो चाकर छे. तेना घरनी उंटणी एक हमेश देवसेनने त्यां आवे छे ते उंटणी मारी कुटीने धनसेन घेर लइ गयो तो पण पाछी देवसेनने घेर जाय छे. पछी देवसेने धनसेनने मुल आपी उंटणी राखी ते उंटनी उपर देवसेननो स्नेह वर्त्ते छे. ने देवसेन उपर उंटनीनो स्नेह वर्त्ते छे. एवामां ज्ञानी मुनि समोसर्या ते ज्ञानीने देवसेने स्नेहनुं कारण पुछयुं ज्ञानी कहे छे जे आ उंटनी पूर्व भवे तारी माता हती तेणे प्रभु आगळ दीवो करी ते दीवो घर कार्यमां वापर्यो ने प्रभु आगळ धुप कर्यो ते धुपना अंगारावेड घरनो चुलो सलगाव्यो ते कर्मे करी उंटणी थइ ते पुर्वना स्नेहथी तने स्नेह उपज्यो ए मुजब दृष्टांत कही कह्युं जे देराना चंदने करी तीलक करीए नहि. तथा देराने जळे हाथ पण पखालीए नहि देव संबंधी शेष पण लइए नहि. देव संबंधी झालर प्रमुख गुरु आगळ पण वगाडीए नहि आ मुजब श्राद्ध विधिमां पाना १०८ मेथी छे तथा पाना ८० मे काची कली छेदवी नहि. वली माली पण काची कली तोडता न... दावबी ते केम जोग्य होय माटे काची ... उचित नथी.

सरमां पोताना द्रव्यथी भक्ति करवी ए अधिकार श्राद्ध वि-
धिमां पाने ११२ मे छे ते त्यांहां विस्तारे व्याख्या करी छे

प्रश्न १०१—सचित, अचित, मीश्र शुं शुं समजवुं.

उत्तर—श्राद्ध विधिमां नीचे मुजब छे पा० ५२ सचित
ते सर्व जातीना धान, जीरु,अजमो, वरीयाली, सुवा, राइ,
खसखस सर्व जातीनां फल पांनडा लुणखारी खारो रातो
सिंधव, खाणमांथी नीकलेलो संचल बनावेलो सचित नहि,
खारी माटी, हीरमजी, दातण लीलुं॥ हवे मिश्र कह्या छे ते
नीचे प्रमाणे पाणीए पलालेला चणा, घउं प्रमुख धान तथा
चणा तथा तुवेर वीगरेनी दाल पलालेली होय तेमां पण
कोइ नहियुं रही जाय तेथी मिश्र कहीए सेकेलुं धान ते रे-
तीमां सेकेलुं तो अचित थाए तथा खार दइ शेकेलुं अचित
थाय पण रेती विना शेकेला चणा प्रमुख मिश्र कहींए लो-
ळेल (शेकेला) तल, ओला, पहोंख, शेकेली फली, पापडीनुं
चढीयुं, ए मिश्र तथा चीभडा प्रमुख काचाने हींग प्रमुखनो
वघार मात्रे रांधेलाते मिश्र केरी काचीमां मीठुं दीधेलुं पण
नरमास थइ नथी तीहां सुधी मिश्र बीज सहित पाकेला
फल मिश्र ने बीज गोटला जुदा पड्या पछी बे घडी पछी
अचित थाय. तीलवटी ते दिवसे मीश्र, मालवा देशे दक्षण
देशे गोळ बहु नाखे छे तेथी तेज दिवसे अचित थाय छे.
सांठेथी तत्काल उखेडेलो गुंदर तथा नालीएरनुं पाणी
आंबानो रस, शेलडी प्रमुख वनस्पतीनो रस तथा तत्काल
घाणीथी काढेलुं तेल, तथा अळशीनुं तथा एरंडीनुं तेलतथा
बीज काढी नाख्या पवा नाळीएर, शींगोडां, सोपारी, फल
प्रमुख तथा गणु मरदन करेला कणीआ काढेला

एवा जीरु अजमा प्रमुख एक मुहुर्त सुधी मीश्र जाणवा मुहुर्त पछी अचित थाय. पाणी तेमज काचा फळ, काचा धा आकरुं लुण प्रमुख ते अग्नि पाणीना आकरा शस्त्र लाग्य विना अचित थाय नही, कारण जे भगवतीमां कह्युं छे के वज्र मय पाषाणना खरलमां वज्रना दस्तावडे मीठा प्रमुख एकवीस वार वाटे तो पण केटलाएक जीवने शस्त्रपण फरशुं न थी वास्ते अग्नि पाणीना फरश विना अचित थाय नही इत्ये चित नीचे मुजब.

शो जोजन जलवटे वाहाणमां आवेली वस्तु अचित थाय कीरीआनु, हरडे, खारेक, नानी द्राक्ष, मोटी द्राक्ष, खजुर मरी, पीपेर, जायफळ, बदाम, अखोड, नीमजां, जरगो पस्तां, कबाबचीनी ए अचित छे ने फटकस रीखोडजलो शीं धव, शाजी, भठीमां पाकेलो लुण प्रमुख, करेलो खार, शोधे लीं माटी प्रमुख एलची, लवेंग, जावंत्री, शुकी मोथ, कुव ण प्रमुखनां पाकेलां केळां, उकालेला शीगोडा, शोपारी प्रमुख ए अचित होय वळी आदि शब्दथी हरताल, मनशी ल, पीपेर, खजुर, द्राक्ष, हरडे, एपण शो शो जोजन आववार्थी अचित थाय पेण आचरवा जोग्य नथी. आ मुजब श्राद्ध विधिमां छे वळी बीजा काल पाना ५९) मे छे ते नीचे मुजब आंटो वगर चालेलो मिश्र.

श्रावण मासे तथा भादरवा मासे चार दिवस मीश्र.

कारतग, मागशर, पोसमां त्रण दिवस मिश्र.

माहा तथा फागण मासे चार पोहोर मीश्र.

चइतर, वइशाख, जेठ त्रण पोहोर मीश्र.

८ उपनीत वचन ते प्रशंसाकारी वचन.

९ अपनीत वचनी ते परन निंदानुं वचन.

१० उपनित अपनित वचन तेपेहेला प्रशंसी नीछीनिंदीए.

११ अपनित उपनित तेपेहेलां निंदि पछी प्रशंसा करवी.

१२ अतित वचन ते गया कालनुं वचन जेम गये काले अनंता तीर्थंकर थया.

१३ वर्त्तमान वचन ते वर्त्तता कालनी व्याख्या.

१४ अनागत वचन ते आवता कालनुं वचन जेम आवते काले तीर्थंकर थशे.

१५ प्रत्यक्ष वचन ते एणे मने कह्युं छे.

१६ परोक्ष वचन ते भगवान् कही गया छे.

ए रुपना सोळे वचन जाणे ते उपदेश शुद्ध दइ शके ए ज्ञान विना शुद्ध प्ररुपणा बने नहि.

प्रश्न १०६—सिद्ध भगवान् कये अनंते छे.

उत्तर—समकित विचार गर्भित महावीर स्वामिना स्तवन छापेला भाग बीजामां पाना ७४९. बीजा शास्त्रनी गाथा मुकी छे तेमां अभवी चोथे अनंते तथा पडवाइ पांचमे अनंते तथा सिद्धादिक आठमे अनंते कह्याछे तथा मतांतरे सिद्ध पांचमे अनंते कह्या छे. पण विजयानंद सूरि महाराजना केहेवामां एमज्जे आठमे अनंते समजवुं सुगम पडेछे. दिगंबरना शास्त्रमां पण आठमे अनंते सिद्ध कह्या छे.

प्रश्न १०७—पौषध वगेरे लेवो तेनो काळ शी रीते.

उत्तर—श्राद्ध विधिमां एकला दिवसना चार प्रहरनो काळ कह्यो तथा अहो रात्रना पौषधनो आठ प्रहरनो काळ

कह्यो छे. पौषध लेवानी विधि बतावी छे पाने, २४५ ते प्र-
थम पौषध लइ पछी राइ पडीकमणुं पडिलेहण करे ए रीते छे ने
ए रीते करे तोज पौषधनो चार प्रहरनो काल पूरो थाय. ने
मोडो ले ने मोडो पारे ते वात पाठमां नथी वास्ते सूर्य उ-
दय अगाउ पौषध लेवो तेज योग्य छे ने पंनाशकमां पौषध
पारी पूजा करी पाछो पौषध लेवानी मर्याद बतावी छे पण
ते पडिमा धर श्रावकना संबंधमां छे कारण जे पडिमा धरने
पाछली पडिमा सहित छे वास्ते ते पडिमा साचववी तेथी ते
म विधी दर्शावी छे पडिमा धर शिवायना श्रावकने सारु तो
श्राद्ध विधिमां कह्युं छे एज रीते छे.

प्रश्न १०७—पौषधमां चोमासामां श्रावक भूमि उपर
संथारो करे के पाट उपर.

उत्तर—चोमासामां तो पाट उपरज संथारो करवो
कह्यो छे. विचार रत्नाकर ग्रंथ कीर्त्ति विजयजी महाराजनो
करेलो छे तेमां आवश्यकनी चूर्णिनो पाठ लख्यो छे तेमां
काष्ट आसनना आदेश लेवाना कह्या छे. तेम श्राद्ध विधि-
मां पण कह्युं छे. वली श्रावकने सारु पाट पाटला करावीने
उपासरे श्रावके मुकवा एम पण अधिकार श्राद्ध विधिमां छे
वली हुंडी पत्र करीने प्रश्न रुप ग्रंथ छे तेमां चोमासामां पाट
पाटला न वापरे तेने पासथ्थो कह्यो छे.

प्रश्न १०८—साधुजी पुस्तक राखे के नहि.

उत्तर—आ कालमां साधुजी पुस्तक राखे ए अधिकार
तत्त्वार्थमां पाने २८५ मे छे तेमां जणाव्युं छे जे दुषम
काले धारणानी खामी तेथी आज्ञा करी छे वास्ते पुस्तक रा
खवाने हरकत नथी पण पोताना शिष्य सारा न होय ते उत

ते पुस्तक शिष्यने आपी जवुं ने ते वेची खाय ए योग्य नथी ए पुस्तक संघना रुपियाथी लीधुं छे तेथी पुस्तक उपर मालकी संघनी राखवी के जेथी बीगाड थाय नहि. शिष्यने भणवा जोइए तो श्रावक आपे पण वेची खाय एवा शिष्य होय तो श्रावक तेने पण पुस्तक आपे नहि. आवी रीती सा धुजीए राखवि जोइए.

प्रश्न १०९—देवताने काम भोग देवी साथे केवी रीते होय,

उत्तर—भवनपति व्यंतर ज्योतसि तथा सुधर्म देवलोक तथा इशान देवलोक सुधीना देवताने तो मनुष्यनी पेंठे भोग छे ने सनत्कुमार माहेंद्र देवलोकवालाने मात्र स्पर्श करवानो छे. तथा ब्रह्म देवलोक तथा लांतक देवलोकवालाने रुप जुवे एटलोज कामछे. शुक्र तथा सहस्रार देवलोकना देवताने शब्द सांभलवानो विषयछे. आनत, प्राणत, आरण, अच्युत ए चार देवलोकवालाने एक बीजानुं मन मलवानो विषय छे बीजा देवलोक उपर स्त्रि नथी तेथी त्यांथी पोतानुं मन करे तेम स्त्री पण मन करे एटले संतोष थाय छे कारण जे. जेम जेम बीजा देवलोकथी उपर चडता जाय तेम तेम विषय कामना ओछी थाय छे. ने बारमा देवलोक पछी नव ग्रैवेयक तथा पांच अनुत्तर विमानना देवताने तो समूलगी कामनी इच्छाज नथी, आ अधिकार पन्नवणा सुत्रनी छापेली प्रतमां पाना ७७८ मे छे.

प्रश्न ११०—देवता मनुष्य साथे भोग करे तथा मूल शरीरे आवे?

उत्तर—पन्नवनाजीमां छापेली प्रतमां पा ६२५ तेजस
रीरनी अवगाहना अंगुलना असंख्यातमा भागनी कहीछे तेनुं
ारण ए जाणवुं जे पुर्वभव संबंधी मनुष्यनी स्त्री उपर गाढ अ
राग होय तो देवता देवलोकथी आवीने ते स्त्री साथे भोग
रे ने भोग करतां काल करीने तेज स्त्रीने पेटे तरत उत्पन
ाय. आ रीतनो अधिकार छे तेथी समजाय छे के मूल श
ीरे आवे तो तेजस शरीरनी अवगाहना अंगुलना असंख्या
तमा भागनी होय ने भोगनी वात पण एमांज छे.

प्रश्न. १११—चद्रमा पुनम पछी थोडो ढंकातो जाय
छे, ने शुद्ध १ थी उघाडो थतो जणाय छे तेनुं शुं कारण.

उत्तर—जीवाभिगममां छापेली प्रतमां पाना ७८९ ए
अधिकार छे त्यां एवुं कह्युं छे जे नित्य राहु ने पर्व राहु
बे प्रकारना राहुना विमान छे तेमां नित्य राहु छे ते चंद्रमाना
विमानथी नीचो छे ने एनी चालवानी गति एवी छे. जे
वद्य १ थी चंद्रमाना विमाननी नीचे थोडो थोडो आवतो जाय
तेम चंद्रमा ढंकातो जाय. अमासने दिवसे सर्व प्रकारे नीचे
आवे छे तेथी बीलकुल चंद्र देखातो नथी. शुद १ थी नित
दूर खसतो जाय छे ते शुद १५ मे सर्वथा चंद्र नीचेथी खसे
जाय छे तेथी सर्वथा चंद्रमा देखाय छे. ने पर्व राहु छे
कोई वखत नीचे आवी जाय छे त्यारे ग्रहण थयुं कहवाय
ए ग्रहण थयुं होय ते वखत जमवुं नहि. एवी रीते श्राद्ध वि
धिमां कह्युं छे ए निमित्त सारुं नथी ए कारणे मना करी छे

प्रश्न. ११२—आचार्य पंच महाव्रत ... तो
आचार्य गणाय

उत्तर—पंच महाव्रत रहि

महाव्रत रहितने आचार्य पदवी आपवानी आज्ञा कोइ ठेकाणे नथी. व्यवहार सूत्रमां मूलमां पाना २७ एवुं कहेलुं छे जे ये श्रुत होय ने माया मृषा बोले उत्सूत्र बोले पाप कर्म करे आजीविका करे एवाने आचार्य पदवी. उपाध्याय पदवी प्रवर्त्तकपणो स्थिविरपणो गणीपणो कोइ पण पदवी आपवी नहि ते जावजीव सुधी आपवी नहि. आ रीतनी मर्यादा छे वली पंच महाव्रत रहितने साधु गणाय नहि तो आचार्य तो केमज गणाय.

प्रश्न. ११३—एवा गुणवंत आचार्य न होय तो केम क
उत्तर—घणा गुणी पुरुषो क्रिया उद्धार करी शु रीते पोते प्रवर्त्ते छे जेमके सर्व देवसूरि महाराज चैतवा हता. ते पोते क्रिया उध्दार करी शुद्ध मार्ग प्रवर्त्ताव्यो. व आनंदविमलसूरि महाराजना वखतमां पण शिथिल म थयो हतो ते पोते क्रिया उद्धार करी शुद्ध मार्ग प्रवर्त्तीव वली व्यवहार सूत्रमां एम पण केहेलुंछे जे आचार्य पदवीने यो पुरुष न होय तो जे गछमां साधु होय तेमांथी बीजा यो आचार्य नहि मले त्यां सुधी तेमने आचार्य स्थापीने चलावे. पछी योग्य मले ते वखते योग्य पुरुषने आ स्थापे ने ते वखत पेला न उठे तो तेने गछ बहार करे ए धिकार पण व्यवहार सूत्रमां पाना ३१ मे छे वास्ते गुण नने आचार्य पदवी आपवी. हालमां पण स. १९४२ तग वद ५ मे मुनि महाराज आत्मारामजी महाराजने श्री द्धाचलजी उपर घणा देशना श्रावको तथा साधुजी मली, णवान् जाणी आचार्य पदवी आपी छे ते वखत हुं पण हा जर हतो पचीस हजार माणस सिद्धाचलजी उपर हता तेमां

मुख्य मुख्य शेहेरना विद्वान् श्रावको पण हता. कोइ पण मुख्य शेहेरना माणस नहि हतां एम नहि हतुं, ते वखत विजयानंद सूरि महाराज ए नाम संघे आपी स्थाप्याछे. एम योग्य पुरुषने आचार्य स्थाप्या विना साधु विहार करी शके नहि. ए अधिकार पण व्यवहार सूत्रमांछे वास्ते सर्वे साधुना समुदायमांथी जे पुरुष उत्तम होय. त्यागी, वैरागी ज्ञानवान होय तेमने आचार्य स्थापी तेमनी आज्ञाए मार्ग चा आ पंचमकालमां शुद्ध परंपरा चालवी तो दुष्करछे. महानिशीथ जीमां युग प्रधान स्वामी थवानो अधिकार चाल्योछे त्यां पण श्रम कहेलुंछे जे युगप्रधान स्वामि शुद्ध मार्ग चलावशे ने मारी आज्ञानुं हायमानपणुं टालशे. वली युग प्रधान स्वामि निर्वाण पाम्या पछी मारी आज्ञानुं हायमानपणुं थशे. एवी रीते केहेलुं छे माटे जे वखत जे उत्तम पुरुष होय तेने आचार्य स्थापी मार्ग चाले कारण जे शासन एकविश हजार वर्ष सुधी जयवंतु रहेशे एवी रीते अमारुं समजवुं छे.

प्रश्न. ११४—एक परमाणुमां केटला वर्ण होय ?

उत्तर—एक परमाणुमां एक वर्ण, एक गंध, एक रस, बे स्पर्श होय ए अधिकार अणुयोगद्वार सूत्रमां छापेली प्रतमां पाना. २७०मेछे. पर्यायनो पलटणपणे पांच वरणनो थाय कारण जे सत्ताने विषे पांच वर्ण, बे गंध, पांच रस, ने आठ स्पर्श रह्या छे ए द्वादश सार नयचक्रमां कह्युं छे माटे सत्तामां होय तेथी पुनरावृत्तिमां पांचे वर्णमांथी एक वर्ण, एक गंध, एक रस, बे स्पर्श होय ते पर्यायना पलटणपणे होय.

प्रश्न. ११५—गौतम पडवो, तप करे छे तथा चंदनबालाना ने गोरजीने आपे छे ते केम.

उत्तर—गच्छाचार पयन्नाना बालावबोधमां कुगछना लक्षणमां कह्युं छे जे विम तारवाने लोक पासे एवी रीतना वप करावी पैसा ले छे. ते कुगच्छ छे.

प्रश्न. ११६—एक स्थिति स्थानकमां अध्यवसाय स्थानक केटला होय.

उत्तर—कम्मपयडीमां गाथानी टीकामां अध्यवसाय असंख्याता कह्या छे. तीव्र, तीव्रतर, मंद, मंदतर, आदि होय.

प्रश्न.११७—आयुष्य जे गतिनुं बांध्युं होय ते कायम रहे के फेरफार थाय.

उत्तर—भगवतीजीनी टीकामां संक्रमणनो अधिकार चाल्यो छे तेमां केहेलुंछे जे नरकनुं आयुष्य सातमीनुं बांध्युंछे पण अध्यवसायना फेरफारथी नरक ओछी वधारे थायछे जेम कृष्ण वासुदेवे सातमी नरकनुं आयुष्य बांध्युं हतुं ते अराढ हजार मुनीने वंदन करवाथी त्रीजीनुं कर्युं तेम फेरफार चारे गतिमां थाय. एटलो विशेष जे देवलोकनुं फरीने मनुष्यनुं न थाय तथा नरक फीटीने बीजी त्रण गतिनुं न थाय जे गति होय तेनो फेरफार थाय.

प्रश्न. ११८—वर्त्तमानकाले आयुष्य केटलुं होय.

उत्तर—जंबुद्वीप पन्नत्तिमां तो मुख्य वृत्तिये उत्कृष्ट एक सो विश वर्षनुं कह्युं छे. तेम घणा जीवने तो तेमज आयुष्य होय ने ते प्रमाणे जणाय छे. ने कोइक जीवनुं वधारे पण सांभळवामां हालमां आवे छे. तेवीश उदयना यंत्रमां पेहेला उदयमां छेल्ला युग प्रधान स्वामीनुं आयुष्य एकसो अठावीश वर्षनुं कह्युं छे तेथी एम जणाय छे के कोइक पुरुषनुं एकसो वीस वर्ष करतां अधिक वर्षनुं पण होय ते वात शतावधा-

नी शा. रायचंद रवजीभाइए भद्रबाहु संहिता जोइ हती. तेमां तेमना केवामां एवुंछे जे धनलग्नमां जन्म होय ते कुंडलीमां चोथे मीननो गुरु होय ने अग्यारमे तोलानो शनी तथा शुक्र होय ने एवी रीतना ग्रह होय ते अंशे करी बलवान् होय वली आठमे कोइ ग्रह आवे नहि ने शनीनी के शुक्रनी दशामां जन्म थाय एवी रीतनो योग आवे तो बसेंने दश वर्षनुं तेनुं आयुष्य थाय. माटे कोइक जीवनुं विशेष थाय. ते पण शास्त्रमां अधिकार छे. वली आवश्यकनी बावीश हजारी टीकामां कालकाचार्य महाराजे इंद्रनो हाथ जोयो तेमां बसे त्रणशे वर्ष सुधी जोइ पछी कह्युं जे आतो इंद्र छे माटे विशेष पण थइ जाय तो कंइ विरुद्ध नथी. परमात्माना वचन केटलाएक बहु जीव आश्रित छे. केटलाकएक जीव अपेक्षित छे ते गुरु परंपरा गत ज्ञानवाला पुरुष जाणे ते वर्त्तमानकालमां परंपरानुं यथार्थपणुं रह्युं नथी. आत्मार्थी पुरुषने परंपरा गत ज्ञान जाणनार गुरुनो योग मलतो नथी. पछी शास्त्रमां जे टीकाकारोए दर्शाव कर्यो होय ते जाणी शके छे बीजो इलाज नथी. ए पंचम कालनो प्रभाव छे. वास्ते वे शास्त्रमां जुदो जुदो अधिकार जोइ श्रद्धा भ्रष्ट थवुं नहि ते बंनेना आशय खोलवानी मेहेनत करवी तेम करवाथी कोइ शास्त्रमांथी अथवा कोइक पंडितथी खुलासो मली जशे.

प्रश्न. ११९—शुद्ध अशुद्ध क्षायक समकितना भेद कोइ ठेकाणे छे.

उत्तर—तत्वार्थनी टीकामां पाना २८ तथा नवपद प्रकरणनी टीकामां केवल ज्ञानी महाराजनुं शुद्ध खायक समकित कह्युं छे ने छद्मस्थ श्रेणीकादिकनुं अशुद्ध कह्युं छे.

प्रश्न. १२०—चार अनुयोग छे तेमां निश्चय कह्या ने व्यवहार कह्या.

उत्तर—आगमसार तथा नयचक्रमां तथा द्रव्य गुण पर्यायना रासमां चरण करण अनुयोग गणितानुयोग धर्मकथा अनुयोग ए त्रण व्यवहारमां कह्या छे. ने एक द्रव्यानुयोग ते निश्चय कह्योछे. अने आचारांगजीनी शिलांगाचार्यकृत टीकामां तो चरणकरणअनुयोगने निश्चयमां कह्यो छे ने बीजा त्रण अनुयोग व्यवहारमां गण्या छे. हवे ए बंनेनी मतलब अपेक्षित समजाय छे आचारांगजीनुं केहेवुं छे जे द्रव्य अनुयोगथी स्वपरनुं ज्ञान थयुं. पण परनुं छांडवुं ते चरण करण अनुयोगथी छे ते पर प्रवृत्ति छांडि तेज आत्म प्रवृत्ति थाय. ने तेज आत्म धर्म छे वास्ते ए निश्चय छे.वली आगमसार प्रमुखनुं केहेवुं छे जे द्रव्यानुयोगनुं जाणपणुं कर्युं नथी ने द्रव्य चरित्र पाले छे. तो ते स्वपरनुं ज्ञान नथी ते थी आत्मा निर्मल शी रीते थशे. माटे द्रव्यानुयोगनुं ज्ञान थयाथी स्वधर्म परधर्म जाणे छे. तेथी ते निश्चय छे. एम अपेक्षाये छे. बाकी वस्तु पणे तो आंधलो तथा पांगलो बे जुदा जुदा काम करवानी इच्छा करे ते सफल थाय नहिं. जेमके पांगलो आंखे जुवे छे ने आग लागे छे पण पग नथी तेथी ते चाली शकतो नथी, तेथी ते पण आगमां बली मरे. वली आंधलो छे ते आग जोइ शकतो नथी तेथी तेने पग छे पण चाली शकवानुं तेना मनमां आवे नहिं तेथी ते पण बली मरे तेम एकला ज्ञानवालो पांगला जेवो छे जेम पांगलो आंधलाने कहे जे आग लागे छे माटे तुं मने उपाडी ले तो रस्तो बतावुं ने आपणे बंने बचीये. तेम करे तो बंने बचे

एवी रीते द्रव्यानुयोग तथा चरण करण अनुयोग ए बंनेनो योग मलवाथी शीघ्र मुक्ति फल मले.

प्रश्न. १२१—नवकारशीनो काल सूर्य उदयथी बे घडी के हथेलिनी रेखा सूजवाथी बे घडी.

उत्तर—धर्म संग्रह ग्रंथ मानविजयजी महाराजनो करेलो छे. ने ते उपाध्यायजी श्री यशविजयजी महाराजे शोध्यो छे तेमां कह्युं छे जे चोविहार वालो सांजनो बे घडी दिवस होय त्यारथी चोविहार करे ने सवारे नवकारसी सूर्योदयथी बे घडी पछी करे ने कदापि तेम न बने तो नवकारशी करे पण सूर्यनो तडको दीठा विना दातण करे तो रात्रि भोजनना नियमना भंगनो दोष लागे. ए उपरथी समजवानुं छे जे सूर्यनो तडको देखाय त्यां सुधीमां तो नोकारशीनो काल थतोज नथी त्यार सूर्य उदयथीज बे घडी रहो वली शेन प्रश्नमां पाना ९६ प्रश्न ९१ मुं छे त्यां पण सूर्योदयथी बे घडी कही छे ते उपर शेन प्रश्नमां योग शास्त्रनी साक्षि आपी छे. वली तेज प्रमाणे प्रवचन सारोद्धारनी टीकामां तथा पंचाशकनी टीकामां तथा श्राद्ध विधिमां पण सूर्योदयथी बे घडीए नवकारसी थाय एम अर्थ जणाय छे माटे नवकारशी करीने वहेलुं दातण करवुं ते योग्य नथी.

प्रश्न. १२२—प्रभुने वस्त्र पेहेरावावानो अधिकार शास्त्रमां आवे छे ने पेहेरावता नथी तेनुं शुं कारण.

उत्तर—शेन प्रश्नमां ए बाबतनुं प्रश्न. २४ पाना १७ मे छे तेमां कह्युं छे जे जिनबिंबने वस्त्र पेहेरावबा कह्या छे परंतु प्रधान वस्त्र आंगी प्रमुखमां आभरणनी जेम उचित करवुं योग्य छे. उपर मुकवं ते योग्य नथी. [illegible]

सो छे. एथी समजाय छे के केटलाएक वर्ष थयां प्रवृत्ति बंध थइ गइ छे पण आंगी प्रमुखमां वपराय छे वली शास्त्रमां कोइ आचार्ये बंध कर्या एवो अधिकार जणातो नथी.

प्रश्न. १२३—देवताने अवधिज्ञान क्यां सुधीनुं होय.

उत्तर—सुधर्म देवलोक तथा इशान देवलोकना देवताने नीचुं पेली रत्नप्रभा नरक सुधी होय. सनत्कुमारने माहेंद्रनादेवताने बीजी शर्कप्रभा नरक सुधी होय. ब्रह्मने लांतकना देवताने नीचुं त्रीजी वालुप्रभा नरक सुधी होय. शुक्रने सहस्रार देवलोकने नीचुं चोथी पंकप्रभा नरक सुधी होय. आणत ने प्राणतए बेना देवताने पांचमी धूम्रप्रभा सुधीनुं ज्ञान होय. आरणने अच्युत देवलोकना देवताने छठी तम प्रभा नरक सुधी होय तथा पेहेलेथी छठा ग्रैवेकना देवता पण धूम प्रभा सुधी देखे पण ते बारमा देवलोकना देवता करतां विशुद्ध विशुद्ध देखे. सातमा आठमाने नवमाग्रैवेकना देवता सातमी तमतमा नरक सुधी देखे. अनुत्तर विमानना देवता भीन्न चौद राजलोक देखे. एटले चौद राजलोकमां कंइक ओछुं देखे ए देवताओ तिर्छु असंख्यात द्वीप समुद्र सुधी देखे. उंचुं पोताना विमाननी ध्वजा सुधी देखे भुवनपति व्यंतर देवताओमां अर्धा सागरोपममां कंइ ओछा आयुष्य वालाने तिरछुं संख्याता योजननुं ज्ञान होय. अर्धा सागरोपम उपरनुं आयुष्य होय तेने तिर्छु असंख्यात योजननुं ज्ञान होय जेनुं दशहजार वर्षनुं आयुष्य छे तेने असंख्यात वर्षनुं आयुष्य छे. तेने असंख्यात योजननुं तिर्छु ज्ञान होय. आ मुजब नंदी सत्रनी टीकामां पाना १७८ मे छापेली प्रतमां तथा आव-

प्रश्न. १२४—तीर्थंकर कया आरामां थायने कया आरामां सिद्धि वरे.

उत्तर—नंदी सुत्रनी छापेली मतमां पाना २०८मे कह्युंछेके ऋषभदेव अवसर्पिणी कालना त्रीजा आरानां त्रण वर्ष साडाआठ महिना वाकी हता ते वखते मोक्ष गया. त्यार पछी बीजा सर्वे तीर्थंकर चोथा आरामां थया. छेल्ला महावीर स्वामी चोथा आराना त्रण वर्ष साडाआठ महिना वाकी हता त्यारे निर्वाण पाम्या. तेमज आवती चोवीशीमां त्रीजो आरे बेसतां सात वर्ष पांच मास त्रण दिन गयेथके तीर्थंकरनो जन्म थशे ने आखा त्रीजा आरामां त्रेविश तीर्थंकर थशे. ने चोथा आरामां चोविशमा तीर्थंकरनो जन्म थशे तथा निर्वाण पामशे. ने बीजा सामान्य केवली बीजा आराना जन्मेला त्रीजा आरामां केवल ज्ञान पामे ते वर्त्तमानकाल चोथाना जन्मेला पांचमा आरामां केवल ज्ञान पाम्या आ मर्यादा छे.

प्रश्न. १२५—मनुष्य गर्भजनी संख्या केटली कही छे.

उत्तर—अनुयोगद्वार सुत्रनी टीकामां पाना ४८८ मनुष्य गर्भजनी संख्या छ वर्ग. करतां जे रकम थाय तेटली कहीछे. ते वर्गनुं समजवुं जे एकनो वर्ग. तो थाय नहि तेथी बेनो वर्ग. ते चार थाय ए पेहेलो वर्ग. चारनो वर्ग ते शोल थाय ए बीजो वर्ग. शोलनो वर्ग. ते बसो छप्पन थाय ए त्रीजो वर्ग. बशे छप्पननो वर्ग. ६५५३६ थायए चोथो वर्ग. एनो पांचमो वर्ग. करतां ४२९४९६७२९६ थाय ए पांचमानो वर्ग. करतां १८४४६७४४०७३७०९५५१६१६ थाय ए छठो वर्ग. एनी साथे पांचमां वर्गमांनो वर्ग. करतां आंक थाय ते.

आ संख्याए जघन्य पद मनुष्य ...
समुर्छिम गर्भज एकठा गणता असंख्याता कह्या छे आ मनुष्य
अढी द्वीपमां मलीने थाय.

प्रश्न. १२६—अढी द्वीप शी रीते कह्या छे.

उत्तर—आ आपणे रहीये छीये ते जंबु द्वीप छे ते लाख योजन वचमांथी लारो तो थाय ए गोल आकारे छे तेनी पाछल फरतो लवण समुद्र छे ते बे लाख योजननो छे तेनी पाछल धातकीखंड नामे द्वीप छे ते चार लाख योजन पोहोलो छे तेमां मनुष्य छे तेनी पाछल कालोदधि समुद्र छे ते आठ लाख योजननो छे तेनी पाछल पुष्करावर्त्त द्वीप छे ते शोल लाख योजननो छे तेमां अडधा द्वीपमां वस्ती मनुष्यनी छे. अडधामां मनुष्यनी वस्ती नथी. तेथी अढी द्वीप मनुष्यक्षेत्र शास्त्रमां कह्युं छे. तेनी आगलनो द्वीप समुद्र तो असंख्यात छे पण त्यां मनुष्य नथी.

प्रश्न. १२७—देराशरमां दीवा उघाडा मुकायछे ते योग्य छे के केम.

उत्तर—एकवीश प्रकारी पुजामां सकलचंद उपाध्यायजीए कह्युं छे जे फानशमां दीवो मुकवो. वली पूजा प्रकर्ण भद्रबाहु स्वामिनुं करेलुं छे तेमां केहेलुं छे जे दीवा मुकवा ते प्रभुने ताप न लागे एवी रीते मुकवा. पोताने जेम ताप लागेछे तेमज गणी प्रभुने ताप न लागे एम मुकवा. एवी रीते दीपक पूजा करवी, उघाडा दीवा गृहस्थ पोताने घेर मुकता नथी ने जो मंदीरमां मुके तो अन्यदर्शनी पण कहेय जे श्रावक लोक देव आगल तो उघाडा दीवा मुके छे ने घर आगल ढांके छे ए ...

जे जीनपूजामां जेटली यतना थाय तेटली करवी. तेमां प्रमाद करे तो अयोग्यछे. ए उपरथी कोइना मनमां एम आवशे जे समूलगा दीवा करवा नहि. पणि फूल चडाववा नहि ए समजवुं भूल भरेलुंछे कारण जे स्थावरनी हिंसानो कंइ श्रावकने त्याग नथी. त्रसनी हिंसानो त्याग छे वली प्रमाद करेतो त्रसनी हिंसा थाय नेते प्रमाद छोडे तो प्रभु भक्तिमां त्रस जीवनी हिंसा थाय नहि ने स्थावर विना तो भक्ति बनती नथी. वली श्रावकने अष्ट द्रव्ये भक्ति करवी महानिशीथजीमां तथा आवश्यक सूत्र वीगेरेमां योग्य कही छे वास्ते विस्तारे भक्ति करे ते घणो लाभ उपार्जन करे माटे प्रमाद छोडी भक्ति करवी.

प्रश्न. १२८—देराशरना खातमूहूर्त्त करवानी जग्यो जोवानी रीत जैननी ने अन्य दर्शननी सरखी छे के केम.

उत्तर—कालीदाश पंडित विक्रमना अवसरमां थयोछे. तेमणे ज्योतिर्विदाभरण नामनो ज्योतीष शास्त्रनो ग्रंथ कर्यो छ तेनी टीका जैनी आचार्यनी करेली छे तेमां जैननी रीती जुदी बतावीछे तेमज आरंभ सिद्धि जैन ग्रंथमां पण छे वली ज्योतिर्विदा भरण ग्रंथमां प्रतिष्ठाना नक्षत्रमां पण जैनना नक्षत्र जुदा कह्या छे. तेथी ढुंढीयाने पण समजवुं जोइए जीये के अन्य दर्शनी पण बे हजार वर्षना आशरा उपर जैन चैत्य सिद्ध करे छे.

प्रश्न. १२९—सामायकमां घडी राखे छे ते आज्ञा छे.

उत्तर—वृंदार वृत्तिमां घडी राखवानी कही छे ने तेमां नीशीथजीनी चूर्णिनी साक्षी आपी छे.

प्रश्न. १३०—श्रावकने चरवलो मुह्पती राखवानी मर्यादा शास्त्रमां ने

उत्तर—आवश्यकनो बालावबोध यशविजयजीकृत छे तेमां तथा अनुयोग द्वारनी छापेली टीकामां पाना ७८मे छे. वली श्राद्ध विधि निश्चय ग्रंथमां अंचलगच्छनी चर्चा पणमां सारी पेठे स्थापना करी छे.

प्रश्न. १३१—श्रावकने सूत्र वांचवानी आज्ञा छे के नहि.

उत्तर—श्रावक अथवा साधुने दरेक चीज गुरु पासे भणवी पण पोतानी मेले भणवी नहि ते सारु विशेषावश्यकमां कह्युं छे जे सामायक अध्ययन भणवुं ते गुरु पासे पण पुस्तक चोरीने नहि. माटे पोतानी मेले तो वंचाय नहि. ने सूत्र वांचे तेनो आशय बरोबर बेसे नहि तो उत्सूत्रनो दोष लागे ने वली श्रावकने आवश्यक सूत्र तथा दश विकालीक छ अध्ययन सुधिज भणवानी आज्ञा प्रभुए करी छे वली श्रावकने अर्थना ग्रहण करनार कह्याछे. एटले गुरु अर्थ संभलावे ते सांभले एटले श्रावकने सूत्र वांचवानी आज्ञा संभवती नथी. प्रकरण ग्रंथ घणा छे तेमां पूर्वाचार्ये सर्व रचना लावी मुकी छे ते भणे पण छे हां कोइने शंका थशे जे आनंदादिक श्रावक शुं भणता हशे. ते विषे विशेषावश्यकमां श्रुत ज्ञानना भेद चाल्या छे तेमां उपांग सूत्रनो अधिकार पाना १७१ छे तेमां प्रश्न थयुं छे जे उपांगादिकनी रचना शुं करवा करी तेना उत्तरमां कह्युंछे जे साध्वीने दृष्टिवाद भणाववुं नहि ने ते दृष्टिवादना भाव जाण्या विना बोध केम थाय ते सारु साध्वी श्रावक अर्थे उपांगादिकना रचना करी छे. आ जग्योपर श्रावकनो शब्द छे पण उपांग छेद सूत्र विगेरे भणाववा सारु व्यवहार सूत्रमां मुनीने केटला केटला वर्षना दीक्षापर्याय थाय त्यारे [illegible]

वकने आज्ञानथी पण पयन्ना श्रावक भणता हशे एम जणाय छे हालमां पण चउ शरण पयन्नादिक श्रावक भणे छे. तेम ते पुरुषो भणता हशे. एम लागे छे ह्यां कोइ एम केहेशे जे तमोए सूत्रनी शाखो नांखी छे ते केम जाणी ते विषे जाणवुं जे मारी बालबुद्धिना वखतमां मारा मनमां एम आव्युं हतुं जे अर्थना ग्रहण करनार कह्या छे. माटे आपणे मूल सूत्र न वांचवा अर्थ जोवाने शुं हरकत छे एम जाणी सुत्रो वांच्या हतां. पण सूत्रना गहन अर्थ जोइ मारा मनमां हवे आवे छे के वीतराग आगमनी गहन शैली मलीन आरंभी संसार मूर्च्छित श्रावक शी रीते जाणे तो कंइनुं कंइ धारण करे तो श्रद्धा भ्रष्ट थाय माटे प्रभुजीए निषेध कर्यो छे तेज योग्य छे. एक आवश्यक भणे तो तेमां वहु प्रकारनुं ज्ञान थइ जाय वास्ते प्रभुनी आज्ञा वहार काम करवुं नहि. तम सभा समक्ष तो में सूत्र वांची संभलाव्युं नथी. ते तो प्रयोजन वांचुं छुं. ने ते तो आज्ञा शास्त्रमां छे पण तेमां आज्ञा विरुद्धपणुं एटलुं छे जे गुरु पासे भणेलां वांचवा जोइये. पण पंचम कालना प्रभावे गुरुनी जोगवाइनी खामीने लीधे वांचवुं थाय छे ते प्रभु स्वीकारे तो सत्य छे कारण जे उद्यम छोडवाथी अज्ञानता टलती नथी तेथी न चाल्ये करवुं पडे छे ने जे पुरुष गुरु पासे धारीने उपदेश विगरे दे छे तेमने धन्य छे. मारो एवो भाग्योदय थशे ते दिवस धन्य मानीश. हाल पण कोइ कोइ उत्तम पुरुष मळे छे तेमनी समीपमां जे जे धारण थाय छे ते कल्याणकारी मानुं छुं ने ते शिवाय पोतानी मेले जे वांचुं छुं तेमां प्रभु आज्ञा विरुद्ध थतुं होयनी ते त्रिविध त्रिविध मिछामि दुकडं दउ छुं. वली योग शास्त्रनी

टीकामां पाना १०७ समायकना अतिचारमां कह्युं छे ने शास्त्रनी गाथा मुकी छे ते गाथामां कह्युं छे जे न करवुं ते करतां अविधिये करवुं श्रेष्ट छे ए आधारे गुरुपासेवांच्याविना बेसी रेहेवुं प्रमाद करवो ते करतां गुरुमहाराजनी पासे वांचवानी इच्छा राखी योग न मले त्यां सुधी प्रमाद काल न जाय ते सारुं वांचु वुं ने ते हीतकारी मानुं छुं.

प्रश्न १३२---जैनमां लाखो रुपीया बीजा शुभ मार्गे वपराय छे तेवा ज्ञानमां नथी वपराता ते शुं कारण?

उत्तर---जैन धर्मनुं मूल स्वरुप जाण्युं नथी ते पुरुपे एम समजवुं जैन मार्ग जाण्यो होय वा जैन धर्मनुं जाणपणुं थवानुं नजीकमां होय वा, थोडा भवमां पार पामवानो होय तेने तो अवश्य ज्ञान उपरज लक्ष थाय. कारण जे आत्मानुं केवल ज्ञान अवरायुं छे ते प्रगट करवुं. तेनुं मुख्य साधन श्रुत ज्ञान छे. केमके केवल ज्ञान पामतां पेहेलां क्षपक श्रेणी मांडे छे ते क्षपक श्रेणीमां प्रथम श्रुत ज्ञानथी चिंतन करे छे पछी अपूर्व भाव प्रगट थाय छे ने स्वाभाविक ध्यान थाय छे माटे ए सर्व थवानुं कारण श्रुत ज्ञान छे ने ते श्रुत ज्ञान ज्ञानावर्णी कर्मना क्षयोपशमथी थाय थाय छे. ज्ञानावर्णी कर्मनो क्षयोपशम ज्ञान भणवाथी ज्ञानजाणवाथी, ज्ञाननो पाठ करवाथी, ज्ञानवानने तथा ज्ञान जे पुस्तको वा, ज्ञाननाउपगरणो तेनो विनय करवाथी वा, पुस्तको लखावाथी तथा विद्याशाळाओ काढवी ने श्रावकोने भणाववा तन मन अने धन ए त्रण प्रकारे शक्ति होय ते प्रमाणे ज्ञाननी पोताने तथा परने वृद्धि थाय एवी प्रवर्त्तना करवी तेथी ज्ञानावर्णी कर्मनो क्षयोपशम

ज्ञानना काममां वापरे. जेने शरीरनी शक्ति होय ते शरीरथी ज्ञाननी संभाळ राखे. जटली जेटली बने एटली शरीरथी सेवा भक्ति करे. जे जे ज्ञान संबंधीना कामनी मेहेनत करवानी होय ते करे वळी मननी शक्तिवाळा एटले भणेला होय ते बीजाओने भणावे द्रष्टांत युक्ति करी जेम समजे तेम समजाववानो उद्यम करे. पोतानुं काम छोडीने पण परने लाभ ज्ञाननो थतो होय ते उद्यम करे. पण स्वार्थज कर्या करे नहि. आ लक्षणो ज्ञान निकट थवाना छे. माटे नजीकमां ज्ञान थवावाळा तो आ रीते वर्त्ते एटले ज्ञानना काममां जरुर पइसा वापरे पण जेने ज्ञान प्रगट थवुं दूर छे ते जीवो तो विचित्र काम करे छे केटलाएकने में समजाव्या छे तेमणे मने जुवाप दीधो छे के शास्त्र तो घणाज छे तेने आ दुनीयामां वांचनार कोण छे. घणाए पुस्तको सडी जाय छे वळी कोइ कहे छे जे अमने कंइ भणतां आवडतुं नथी एटले पुस्तकने शुं करीए आवा अनेक प्रकारना जुवाप अज्ञानपणे आपे छे. वळी साशनमां केटलाएक कारभारी होय छे तेमना तावामां पैसा होय छे ते पैसा एकठा करी वधार्या जायछे पण ते पैसामांथी ज्ञानना काममां खर्चता नथी व्याज उपजावी पुंजी वधार्या जाय छे कोइ ज्ञानमां खर्चवानी प्रेरणा करे छे तो पण पोताने ज्ञानावर्णी कर्मनो उदय छे तेना प्रभावे उत्साह पारका पैसा पण ज्ञानमां खर्चता नथी ने वगर कारणे ज्ञानावर्णी कर्म जीव बांधे छे ए जीव उपर पण ज्ञानवानने तो करुणा लाववी. पण द्वेष लाववो नहि. कारण जे ए जीव शुं करे. कर्म राजा मार्ग आपे नहि ने आ भवमां तो समकित विना बुद्धिवान छे पण एनी भवितव्यता एवीज छे के आ-

नवे मव ज्ञान विशेष अवराइ जवानुं छे तेथी ए विचारानी बु-
द्धि एवी थाय छे वली ज्ञानवंताए एहवाने समजाववा जोइए.
पण मायः केटलाएक कारभारीओ धनवान होय तेथी तेमने
केवा जइए तो उलटो वधारे द्वेष प्राप्त थाय एटले ज्ञानवानने
पण मुंगा बेसवुं पडे छे. हवे पैसाना आपनार माणस तो ज्ञानमां
खर्चवा आपे छे ते छतां ते पैसा न खर्चवाथी तेमनो विश्वास
उठी जाय छे वली एवी खबरो पडवाथी जे पैसाना खर्चनार
होयछे ते पण ज्ञानना काममां खर्चता नथी ने केहे छे जे ज्ञानना
पैसा अमे आपीए ते खोरंजे पडे. आम विचार लइ पैसा ख-
र्चता ज्ञानना काममां बंध थइ जाय छे. आवा अनेक कारणो
मलवाथी ज्ञानमां पैसा खर्चवा बंध थइ गया छे पण एमां
इलाज नथी. पण आत्मार्थीने तो सात क्षेत्र छे तेमां छए
क्षेत्रने ओलखावनार ज्ञान छे माटे ज्ञान जेवुं कोइ पण क्षेत्र
नथी. मरण वखत पण जीवो लाखो रुपीआ मान प्रतिष्ठाने
अर्थे शुभ कामोमां वापरे छे पण ज्ञानमां वापरता नथी.
तेम आत्मार्थीए करवुं नहि. आत्मार्थीए तो वधारे भाग एमां
वापरवो कारण जे बीजा क्षेत्रमां केटलाएक आत्मार्थे केटला
एक मान सारु पण खर्चनार छे. तेथी ते कामो तो चाल्या
करे छे तेमां अडचण नथी. ने आ ज्ञान क्षेत्रमां तो मोटी
अडचण छे के ज्ञा ना जुना भंडारो छे तेमां केटलाएक
भंडारो एवा शेठीआ तथा साधुओ पासे छे के कोइ वांचवा
मागे तो एक प नुं पण आपता नथी ने पुस्तक खवाइ जाय
छे. हवे ए पुस्तकथी तो कंइ उपकार थवानो नहि. वली
केटलाएक भाग्यशाळीना हाथमां छे ते पुस्तक आत्मार्थीना उ-
पयोगमां आवे छे. पण सर्व वस्तुनी काल स्थिति छे माटे एने

पण वधारे काल थवाथी नाश थवानो संभव छे त्यारे जो नवां नवां लखातां जतां होय तोज आगल पाछल एमने एम चाल्या करे पण तेम न थाय तो हालमां पण केटलाएक शास्त्रना नाम छे पण ते पुस्तक मलतां नथी केटलाएक अधुरा पुस्तको छे, केटलाएक पुस्तकोने उधेइ खाइ गइ छे ने जीर्ण थयां छे एम बन्युं छे. वली एवुं कोइ पण स्थानक नथी के सर्व पुस्तको एक जग्योएथी मली शके. आ दशा पुस्तकोनी थइ छे. माटे आत्मार्थिए तो जेम बने तेम ज्ञानमां खर्च करी सर्व पुस्तको एक ठेकाणेथी नीकले एम करवुं जोइए आ काम मोटा धनवाननुं छे अगर तो घणा माणस मली करे, अगर तो ज्ञानना पैसा होय तेमांथी करे, पण आ विचार जेने ज्ञान थवानुं निकट हशे तेने सूजशे. बीजाने सुजशे नहि. कारण जे मने तो माहारा भाग्योदयथी हुं दश वर्षनो थयो त्यारथी ज्ञानमां पैसा खर्चवानी बुद्धि एवी थइ जे जेटला पैसा ज्ञानमां खर्चुं एटला बीजा काममां खर्चवानुं चित न हतुं पण एवी बुद्धि छतां महारा गाममां कोइ भणावनारनो योग नहि. मुनिमहाराजनुं आवागमन नहि तेम श्रावक भणेला प्रेरणा करनार मलेला नहीं, तेम छतां पण नाम मात्र कंइक जीन धर्मनुं ज्ञान मल्युं. ते सर्व [illegible] ज्ञान उपर प्रेम थवानुं छे.

वली इंग्रेज लोक परदेशी छे धर्म पण [illegible] तो पण आ देशना माणसोने कलाओ मयुक्त [illegible] सारु हजारो रुपीया खर्चे छे तो तेथी ते [illegible] टलो क्षयोपशम थयो छे के अनेक मकारनी [illegible] कलाओ खोली काढे छे ने अनेक वस्तु [illegible] [illegible]

मलवानुं कारण एटलुं छे के ज्ञाननुं उत्तेजन करवामां अत्यु
त्साह छे. ए उपरथी विचारवानुं छे जे संसारी ज्ञानना उत्सा
थी एटलो लाभ मळे छे तो वितरागना ज्ञाननी वृद्धि करव
थी केटलो लाभ थाय. माटे आत्मानुं हित करवा पोतान
छोकराने तथा परने अहित थाय ते सारु जैन शास्त्र भणावव
जैनशास्त्र भणवाथी बुद्धि सर्व काममां वृद्धि पामशे अने
भणावनारने लाभ थशे. वळी पुस्तक बगडतां होय तो तेने
संभाळ करवी जैनना सर्व शास्त्र अमर पद पामे एम करवुं जो
इए पंजाब देशथी आत्मारामजी महाराजजी साहेब गुजरातमां
आव्या ने शास्त्र हतां तो जोया तेथी ज्ञान मेलवी सर्व देशमां
उपकार कर्यो. वळी यवनना मुलकमां पण एओ साहेबे जैन
धर्म प्रसिद्ध कर्यो ने जैननुं बहु मान कराव्युं तेमां निमित्त
कारण शास्त्र हतां तो बन्युं नहि तो बनत नहि माटे आपणने
वांचतां न आवडतुं होय तो ते लक्ष लेवो नहि. पुस्तक
हशे तो वांची घणा पुरुषने लाभ थशे.

प्रश्न १३३—नात्रा करवानो रीवाज हिंदुमां नथी ने स्त्री
यो बाळहत्या करेछे. तो नात्रानो धारो होय तो सारो के नहि.

उत्तर—नात्रा करवानी रीत घणीज धर्मथी विरुद्ध छे.
वळी तमो बाळहत्या थायछे तेथी नात्रा थवाथी घटवानुं समजो
छो पण महारे एक शेसन जडज साहेब साथे वातचित्त थइ हती
तेमने में पुछ्युं हतुं के आपनी आगळ खुनना इनसाफ आवे
छे तेमां स्त्रीयोनी खटपटना खुनना काम वधारे आवे छे के
ते शिवायना खुनना काम वधारे आवे छे. तेनो जुवाब आ-
प्यो के स्त्रीओनी खटपटना खुन वधारे थाय छे. बीजो सवाल
पुछयो जे जेनी न्यातमां नातरां थाय छे तेना खुन स्त्रीयोथी

वधारे थाय छे के नात्रां नहि करनारनी न्यातमां वधारे था-य छे तेना जुवापमां जडज साहेबे फरमाव्युं जे नात्रावालानी न्यातनी स्त्रीयोना संबंधना खुन वधारे आवे छे. हवे आ उपरथी विचारवानुं जे स्त्रीयो जेवी निर्दय जात बीजी नथी एक शास्त्रमां कथा वांची छे तेमां एक राजा दशराने दीवसे माताने नमवा गयो माताए आसिश आपी जे वइरी जेवी छाती हो जो ते राजाने नही पसन पडवाथी माताने पुछयुं जे आ आशीश केम आपी माताए कह्युं जे स्त्रि जेवी छाती पुरुषनी नथी तेथी आशीश आपी ते तने बतावुं तुं हूकम फेरव के जे पोतानी स्त्रीनुं माथुं लावे तेने अडधुं राज आपुं ते प्रमाणे राजाए कर्युं पण कोइ पुरुष माथुं लाव्यो नही बीजे दीवसे ढंढेरो फेरव्यो. जे जे स्त्री पोताना धणीनुं माथुं लावे तेने अडध राज आपुं ते सांभळी घणी स्त्रीयो धणीना माथा लावी. राजाना मनमां आव्युं जे स्त्री जेवुं क्रुर कोइ नही आ कथापरथी समजवुं के स्त्रीने नातरानी छुट मळे तो आवी क्रुरता वापरे ने पुरुषपणवानी छुट छे तो पण क्रुरता वापरे नही. ने स्त्री निर्दयता वापरे माटे नातरानी छुट नथी तेथी पोताना धणीनुं खुन करतां करावतां पोतानो लाभ तपासे छे के जन्म पर्यंत पेहेरवा ओढवानुं खावानुं सुख जतुं रहेशे ने रंडापो भोगववो पडशे. तेथी वनता सुधी खुन करे नहि. ने नातरानी छुट होय तो ए धणी मरी जशे तो हुं नातरे जइश ने बीजो धणी करीश एटले पोताना सौभाग्यपणाना सुखमां खामी पडवानी नथी तेथी धणीने मारी नाखतां बीहे नहि तो मोहोटा माणसना मरण करे वळी बाळहत्या तो घटेज नहि कारण जे हालमां नात्रां नथी ---र्तां तो पण वर नहि मळवाथी ...

न्यातमां कन्याओ मोहोटी करवी पडे छे. ने ज्यारे नात्रा थाय त्यारे तेने बदले वली तेटली कन्यानो वधारो थाय ते मोटीओ थाय तो ते सारी चालनी न रहे. तेथी ते गर्भपात करे हालमां माहारा सांभळवामां आव्युं छे के इंग्लांडमां कुंवारीओ घणी छे ते बालहत्या करे छे तेमज अहीं उंची न्यातमां नात्रां नथी थता ते थाय तो बाळहत्याने मोहोटानी हत्या बंने जारी थाय माटे पूर्वना पुरुषोए जे रीवाज राखेलो छे तेज सारो छे. कोइ एम सवाल करशे जे ब्राह्मणमां असल नात्रां थता हतां ते विषे जाणवुं जे हाल जेम केटलाएक माणस नात्रामां फायदो माने छे तेम ते वखतमां पण माननारा हशे. तेमणे तेम कर्युं हशे तेमज बाळहत्या तथा जुवान हत्या वे विचारनार डाह्या पुरुषे ए वात अंगीकार न करी ते वहीवट चालु रह्यो ते आज चाले छे ते फेरववामां कंइ फायदो नथी पण नुकशान छे वली आपणे जैन धर्मीने तो जेम विषय घटे कामथी मुक्त थाय एम करवुं छे ने ते प्रत्यक्ष जोइए छैए के जेटली विधवा बाइओ धर्म साध न करे छे ने जेटली संसार छोडी संयम ले छे तेटली सौभाग्यवती स्त्रीयो करी शकती नथी. जबराइथी शील कुलनी मर्यादथी पाळवाथी पण महा निशीथजीमां धन्य, कृतार्थ कहेल छे माटे शील पालवानो मोहोटो फायदो छे ते अटकी जाय. ने घणी एक विधवाओ तो भावे छे के माहारे ज्यां सुधी स्वामीनो योग हतो त्यां सुधी तो मारुं चित्त विषय त्याग करवानुं थतुं नहतुं. पण हवे सेहेजे स्वामीनुं कारण छुटी गयुं एटले सेहेजे माराथी शील पळशे एवी सुंदर भावनाओ भावे छे आत्माने निर्मळ करे छे ते नजरे जोइए छैए. वली

जेनी न्यातमां नात्रा थाय छे तेने आ दशा वनवानी नथी तेमां पण कुलयान होय छे ते नात्रा करता नथी ते पण जोइए छीए तेथी एमां लाभ दर्शावे छे ते योग्य नथी.

प्रश्न १३४—आत्मा निर्विकल्प छे के सविकल्प छे.

उत्तर—आत्मानिर्विकल्प छे. विकल्प करवा ते जडनी संगते आत्मानो उपयोग बीगडवाथी थाय छे.

प्रश्न १३५—बार भावना तथा चार भावना भाववी एमां पण विकल्प करवामां आवे छे.

उत्तर—ए विकल्प छे ते निर्विकल्प दशाने लावनार छे. ए प्रथम अवस्थाए आदरवा योग्य छे. ज्यारे शुक्ल ध्याननो बीजो पायो ध्याय छे. ते वखत अभेद ज्ञान थाय छे. त्यारे विकल्प टली जाय छे. पण शुक्ल ध्याननो पेहेलो पायो ध्याता पेहेला श्रुत ज्ञाननुं चिंतन थाय छे. तेनाथ असंग अनुष्ठान रुप एटले कुंभार जेम चक्र हलावे पछी पोतानी मेळे चक्र फर्या करे तेम श्रुत ज्ञानथी विचार्या पछी सोहंम दशा प्रगट थाय छे तेथी स्वाभाविक ध्यान थाय त्यारे अभेद ज्ञान प्रगट थाय छे त्यांथी निर्विकल्प दशाना अंश प्रगट थता जाय छे. पण ज्यारे बीजो पायो ध्याय छे त्यारे विशेष निर्विकल्पता प्रगटे छे. अने ज्यारे केवल ज्ञान प्रगटे छे त्यारे पूर्ण निर्विकल्प दशा प्रगटे छे.

प्रश्न १३६—केवल ज्ञान तो निर्विकल्प दशाथी प्रगटे छे त्यारे विकल्प रुप भावना तथा पूजा-प्रतिक्रमण करवुं ए तो बधारे विकल्प सहित थई ते करवाथी शुं लाभ.

उत्तर—भावना [illegible]

न्यातमां कन्याओ मोहोटी करवी पडे छे. ने ज्यारे नात्रां थाय त्यारे तेने बदले वली केटली कन्यानो वधारो थाय ते मोटीओ थाय तो ते सारी चालनी न रहे. तेथी ते गर्भपात करे हालमां वांचवामां आव्युं छे के इंगलांडमां कुंवारीओ घणी ते बालहत्या करे छे तेमज अहीं ऊंची न्यातमां नात्रां नथी थता ते थाय तो बाळहत्याने मोहोटानी हत्या नें जारी थाय माटे पूर्वना पुरुषोए जे रीवाज राखेलो छे तेज सारो छे. कोइ एम सवाल करशे जे ब्राह्मणमां असल नात्रां थता हतां ते विषे जाणवुं जे हाल जेम केटलाएक माणस नात्रामां फायदो माने छे तेम ते वखतमां पण माननारा हशे. तेमणे तेम कर्युं हशे तेमज बाळहत्या तथा जुवान हत्या ये विचारनार डाह्या पुरुषे ए वात अंगीकार न करी ते वहीवट चालु रह्यो ते आज चाले छे ते फेरववामां कंइ फायदो नथी पण नुकशान छे वली आपणे जैन धर्मीने तो जेम विषय घटे कामथी मुक्त थाय एम करवुं छे ने ते प्रत्यक्ष जोइए छीए के जेटली विधवा बाइओ धर्म साधन करे छे ने जेटली संसार छोडी संयम ले छे तेटली सौभाग्यवती स्त्रीयो करी शकती नथी. जबराइथी शील कुलनी मर्यादथी पाळवाथी पण महा निशीथजीमां धन्य कृतार्थ कहेल छे माटे शील पालवानो मोहोटो फायदो छे ते अटकी जाय. ने घणी एक विधवाओ तो भावे छे के माहारे ज्यां सुधी स्वामीनो योग हतो त्यां सुधी तो मारुं चित्त विषय त्याग करवानुं थतुं नहतुं. पण हवे सेहेजे स्वामीनुं कारण छुटी गयुं एटले सेहेजे माराथी शील पळशे एवी सुंदर भावनाओ भावे छे आत्माने निर्मळ करे छे ते नजरे जोइए छीए. वली

जेनी न्यातमां नात्रा थाय छे तेने, आ दशा वनवानी नथी. तेमां पण कुलवान होय छे ते नात्रा करता नथी ते पण जोइए ठीए तेथी एमां लाभ दर्शावे छे ते योग्य नथी.

प्रश्न १३४—आत्मा निर्विकल्प छे के सविकल्प छे.

उत्तर—आत्मानिर्विकल्प छे. विकल्प करवा ते जड-नी संगते आत्मानो उपयोग वीगडवाथी थाय छे.

प्रश्न १३५—चार भावना तथा चार भावना भाववी एमां पण विकल्प करवामां आवे छे.

उत्तर—ए विकल्प छे ते निर्विकल्प दशाने लावनार छे. ए प्रथम अवस्थाए आदरवा योग्य छे. ज्यारे शुकल ध्याननो वीजो पायो ध्याय छे. ते वखत अभेद ज्ञान थाय छे. त्यारे विकल्प टली जाय छे. पण शुकल ध्याननो पेहेलो पायो ध्याता पेहेला श्रुत ज्ञाननुं चिंतन थाय छे. तेनाथ असंग अनुष्ठान रुप एटले कुंभार जेम चक्र हलावे पछी एनो मेले चक्र फर्या करे तेम श्रुत ज्ञानथी विचार्या पछी सेहेज दशा प्रगट थाय छे तेथी स्वाभाविक ध्यान थाय त्यारे अभेद ज्ञान प्रगट थाय छे त्यांथी निर्विकल्प दशाना अंश प्रगट थता जाय छे. पण ज्यारे वीजो पायो ध्याय छे त्यारे विशेष निर्विकल्पता प्रगटे छे. [illegible] ज्यारे केवल ज्ञान प्रगटे छे त्यारे पूर्ण निर्विकल्प [illegible]शा प्रगटे छे.

प्रश्न १३६—[illegible] ज्ञान तो निर्विकल्प दशाथी प्रगटे छे त्यारे विकल्प [illegible] भावना तथा पूजा-प्रतिक्रमण करवुं ए नो वधारे [illegible] सहित रहुं ते करवाथी शुं लाभ.

उत्तर [illegible] भावना विगरे जे जे करणी छे एमां पण अंश

अंश निर्विकल्प दशा थाय छे. पूजानो वस्तु लाववा द्रव्य वपराय. ए द्रव्य उपरथी मूर्छा उतरे छे ते निर्विकल्प दशाना अंश प्रगटे छे वली संसारनो राग छुटे त्यारे प्रभु उपर राग थाय छे. त्यारे संसार उपरथी जेटलो जेटलो राग छुटे ए निर्विकल्प अंश छे. वली देह पूजामां वपराय छे ते वखत विषयमां वपरातो नथी ते विषयमां वापरवानी इच्छा छुटी ए निर्विकल्प अंश छे तेमज पडिकमणामां पण संसार उपरथी चित्त खसेडे छे. ने पुद्गल दशाथी भाव उतारो व्रतो अंगीकार कर्या छे तेम छतां पण कंइक चित्त पलटाइ जवाथी पर भावनी प्रवृत्ति करवाथी दूषण लागे छे ते चित्त स्वात्म दशानुं थवाथी रुचता नथी तेथी पर भाव वृत्तिनी निंदा करे छे त्यारे ते निंदा करतां पुद्गल दशानुं अरुचकपणुं जे बने छे ने निजस्वभाव सन्मुख थाय छे ते पण निर्विकल्प दशाना अंश छे. तेमज पौषधमां अने भावना भावे छे ते भावनामां भाववानुं कारण एटलुंज छे के पुदगल दशा जे विभाव दशा विकल्पमयी तेमां अनादीना अभ्यासथी माहारापणुं मान्युं छे: ते खशी जाय त्यारे विभाव वस्तु आत्माने सारी न लागे ने अनादिनी सारी लागती हतो ते कंइक मिथ्यात्व-पुद्गल खसवाथी थाय छे. जेटला मिथ्यात्वना पुद्गल खस्या ते स्वात्मभावमां वर्त्तवाना भाव छे तेटला निर्विकल्प अंश प्राप्त थाय छे. माटे जे जे जीव धर्मसाधन आत्म सन्मुख थइने करे छे तेमां अंशे अंशे निर्विकल्प दशा प्राप्त थाय छे. तेमज ज्ञान जे शास्त्र वांचवा ए पण आत्मानो स्वदशानो विचार करी करीए तो निश्चयनये आत्मा केवल ज्ञानरूप छे तेने भणवुं थुं. पण आत्मा केवल ज्ञानमय छे ने जाणे छे

शास्त्र सांभळवाथी ने वांचवाथी हवे त्यां पण अनादिकालनो जीवनो उपयोग शास्त्र सांभळवा वांचवानो आत्मा जाणवा अर्थे हतो नहीं पण ज्यारे आत्मानी साथे आवरण करनार मिथ्यात्वना पुद्गल हता ते खस्या त्यारे आत्म धर्म जाणवाने माटे शास्त्र सांभळवा वांचवानी रुचि थइ त्यारे त्यां पण आत्मा निर्विकल्पमय हतो तेना अंश खुल्ला थया पछी अनुक्रमे जेम जेम शास्त्र सांभळवा मनन करवानुं विशेष थयुं. तेम तेम आत्माना आवरण खसता गयां. तेम तेम जीव निर्विकल्प थयो. पण जीवने प्रथमथीज निर्विकल्प दशा थती नथी. माटे निर्विकल्पी पुरुषोए जेम अनुक्रमे गुण स्थानको बताव्या छे ते प्रमाणे अनुक्रमे गुणस्थान चढी निर्विकल्पी पुरुष जे भगवान तेमणे व्यवहार रूप चढवानी रीती दर्शावी छे. तेना अर्थि जीव वर्त्ते छे तेने तेमां जेटली जेटली निर्विकल्प अंशनी दशा प्रगटे छे तेथी ते आनंदित थाय छे अने देव पूजा श्रावकना व्रत मुनिना व्रत प्रतिक्रमण भावना ध्यानादिक सर्वे करणी पोतानी निर्विकल्प दशाने सारु करे छे एम करतां करतां अनुक्रमे निर्विकल्प दशा पूर्ण थाय छे.

प्रश्न १३७—आत्मा परभावनो अकर्त्ता कह्यो छे ने आ वृत्ति तो कर्त्तापणे थाय छे ते केम.

उत्तर—तमारी वात सत्य छे. निश्चयनये आत्मा परभावनो अकर्त्ता छे. तेमज व्यवहारनये कर्त्ता पण कह्यो छे. ने व्यवहारनये कर्त्ता न मानीये तो आत्माने आवरण पण न लागे ने आवरण न लागे तो तेने मुक्त थवानुं पण नथी. ज्यारे मुक्त थवानुं बाकी रह्युं नहो त्यारे तो सर्व जीव सर्वज्ञ जेवा जाणवा जोइए. ते तो जाणता नथी त्यारे प्रभुजीए व्यवहार.

नये कर्त्ता कह्यो छे. ने ते सिद्ध थाय छे आत्मा व्यवहार नये कर्मने योगे कर्ममय परिणत थइ विभावमय पुद्गलनी करणी विषय कषायनी करी रह्यो छे. हवे व्यवहारनये कर्म बंधना कारण सेवे छे पण तेमांथी भवितव्यताना योगे कंइक स्वाभाविक कर्मथी हलको थयो ने जेम कोठीमां दाणा थोडा नाखे ने घणा कहाडे तो सेहेजे दाणा कोठीमांथी ओछा थाय. तेमज जीव वधारे कर्म भोगवे ने अकाम निर्जरा करे ने नवां थोडा बांधे तेथी हलको थाय तेथी वीतराग सर्वज्ञ पुरुष उपर प्रीति जागे अने सत्संग करे सत्संगथी पोतानुं स्वरुप सांभळे जे निश्चयनये तो माहारो आत्मा सर्वज्ञ तुल्य छे जो एवो आत्मा न रह्यो होय तो कोइ दिवस आत्मा शुद्ध न थाय आत्मा अवराय छे ते जेम स्फटीकने डाक मुकीए छीए तेथी स्फटीक डाक जेवा रंगनुं देखाय छे पण ते डाक निकळी जाय तो जेवो निर्मल छे तेवो देखाय छे. पण एवो डाक परणमि गयो नथी के फरी स्फटिकनुं रुप प्रगटज न थाय. तेम आत्मानें एवा कर्म लाग्या नथी के कोइ काले विशुद्ध थाय नहि. कर्मना आवरण जेम जेम खसता जाय तेम तेम विशुद्ध थाय छे ते प्रत्यक्ष अनुभव थाय छे. जेम के कोइक जीव ज्ञाननो अभ्यास वधारे करे छे तो, वधारे विद्वान थाय छे तो जो आवरण अभ्यासथी खसता नेहो तो बुद्धिवान केम थाय पण एवा आवरण छे के आत्म तत्त्व प्रगट करवानो अभ्यास करे तो आवरण नाश पामे. माटे आत्मानी स्वाभाविक दशा कायम छे गइ नथी ते प्रगट करवाने व्यवहारनये गुण स्थाननो व्यवहार प्रभुजीए बताव्यो छे. तेम करवो ने तेम अभ्यास करवाथी आत्मा शुद्ध

थशे. ने निश्चय नये अकर्त्ता कह्यो छे ते पण छे जो निज स्वरुप अकर्त्तापणानुं न जाणे तो शुद्ध करवानी बुद्धि थाय नहि ने जे विभावीक करणी छे ते माहारे कर्त्तापणे करवा योग्य नथी. एम जाणे. माटे निश्चयनयनो पक्ष हृदयमां अछोतरे राखे. पण निश्चयनये आत्मा विभावनो कर्त्ता छे एम ज्यांहां सुधी जीव जाणे त्यांहां सुधी आत्मा शुद्ध करवानी बुद्धि थायनहीज्यां सुधी आत्मा पुद्गल भावनो कर्त्ता जाणे त्यां सुधी शरीरे दुःख थाय तो मने दुःख थयुं. धन गयुं तो माहारुं धन जतुं रह्युं. स्वजननो वियोग थयो ते माहारा मरी गया हवे केम करीश. घर माहरुं जतुं रह्युं. वस्त्र माहारुं बगडी गयुं. मने मार्यो गालो दे छे एम परवस्तुमां माहारापणुं मने जे जीव मानी रह्यो छे ते जड पदार्थमां माहारापणुं माने छे तेनुं कर्त्तापणुं माने छे. में सुखी कर्या. में दुःखी कर्या. एम मानेछे तेनो त्याग करी निज स्वभावमां रेहेवुं. निश्चे नए स्वभावनो कर्त्ता जाणी विभावनुं कर्त्तापणुं छोडवुं.

प्रश्न १३८—आत्मा निर्विकल्प तथा अकर्त्ता छतां कर्त्तापणे व्रत, पच्चखाण, प्रतिक्रमण करे. शास्त्र वांचे ने तेथी अकर्त्ता निर्विकल्पता थाय ए केम घटे.

उत्तर—कर्म छे ते परवस्तु छे. जेम कोइ माणसने कांटो वाग्यो छे ते कांटो परवस्तु छे. वली नरेणीवडे कांटो काहाडेछे ते नरेणी परवस्तु छे तो परवस्तुए परवस्तु नीकलेछे तेम आत्माने जे कर्म लाग्या छे ते परवस्तु परवस्तुना योगे नीकले अने हरेक वस्तु अनुक्रमे शुद्ध थाय छे. वस्त्रने मेल लाग्यो छे ते परवस्तु छे तेने खारादिक परवस्तुनो योग बने छे तेथी ते वस्त्र शुद्ध थाय छे. हीरा प्रमुख रत्न पदार्थ छे ते

खाणमांथी काढाढे छे त्यारे मेलवाळो होयछे तेने घसवानो शस्र लागेछे त्यारे मेल नीकळी जइ शुद्ध रत्न मगट थायछे तेमां पण मथम सर्वे मेल जतो नथी. मथम तो अल्पअंश जाय छे पण घसवानो अभ्यास करवाथी अनुक्रमे सर्वे मेल जतो रेहेछे. पण मेल काडवामां परवस्तुनो योग जोइए छे तेम आत्मा कर्म थकी अवरायो छ. तेथी आत्मानी निर्विकल्प दशा पण जणाती नथी अकर्त्तापणुं पण जणातुं नथी ते आवरणनो मभावछे. ते आवरण खसेडवाने माटे जेम वस्र धोवाने पेहेलो तो खार चडावे छे देखीतो तो तत्काल मेळ चढेलो जणाय छे. पण वस्तुपणे ते खार मेलनो काढनार छे तेम व्यवहार करणी देखीती तो परभावनी देखाय छे पण वस्तुपणे अंशे अंशे आत्माने शुद्ध करे छे जेम जेम अंश शुद्ध थता जाय छे तेम तेम करणीओ व्यवहारनी छुटती जाय छे. जेम के श्रावक पौषध करे छे त्यारे पौषधमां पूजा मगुख करता नथी. मुनीने पूजा, गृहस्थनी स्वामिभक्तिए सर्वे करवा छुटी जाय छे. एम अनुक्रमे सर्वे करणीओ छुटी जाय अने अकर्त्ता गुण निर्विकल्प गुण आत्मानो मगट थाय छे. माटे सर्वे करणी निर्विकल्प दशा लाववाने करवा योग्य छे मथम अशुभ क्रियानो त्याग करी शुभ क्रिया करवी छे पछी जेम शुद्ध दशा मगट थती जाय तेम शुभ क्रियानो त्याग करी अक्रियपद मगट थतुं जाय.

प्रश्न १३९—ज्ञानीए तो पुण्य पाप बंने त्याग करवा योग्य कह्या छे. ने तमे तो एकने छोडी एकने आदरवानुं कहोछो ते केम.

उत्तर—ज्ञानीए कह्युं छे ते सत्य छे. जेम कोलीनो जा-

तमां चोरी करवानो धंधो करेछे तेथी सामान्य वचने कोळीनी सोबत करवानो त्याग केहेवाय पण चोरना भयथी रक्षण करवा सारु जो कोळीने वलावो राखीए तो आपणुं रक्षण थाय ने वळावाए ज्यारे चोरने मारी काढ्यो त्यारे निर्भय थया. पछी वळावानो खप नथी त्यारे चोर तथा वळावा बंनेनो त्याग थाय तेमज अशुभ प्रवृत्तिने टाळवा सारु शुभ करणी रुप वलावो छे ते अशुभ सर्व प्रवृत्ति टळी गया पछी शुभ करणीनो पण त्याग थाय. माटे ज्ञानीए बंने त्याग करवा कह्या छे ते सत्य छे. सर्व काममां आत्मा अज्ञानपणे अनादि काळनो कर्त्तापणुं मानी रह्यो छे. ने तेथीज आत्माना ज्ञानने आवरण थता जाय छे ने ज्यारे जीव प्रभुना आगम सांभलेछे ने स्पर्श ज्ञान रुप ज्ञान जीवने परिणमे छे त्यारे आत्माने आत्मानुं स्वरुप अनुभव गम्य थायछे त्यारे जाणेछे जे अहो माहारो आत्मा अरुपि, अनंत ज्ञानमय सर्व भावनो जाणनार निर्विकल्प ज्ञानी, जड भावनुं जे जे कर्त्तव्य करेलुं छे ते माहारो स्वभाव नथी. ज्यारे मारुं कर्त्तव्य नथी त्यारे तेनो हुं कर्त्ता थाउं छुं ते पण अज्ञानताछे. ए वस्तु अनुकूल प्रतिकूल जेने मळे तेमां हुं सुख दुःख मानुंछुंते पण अज्ञानता छे. माहारो स्वभावतो जाणवा देखवानो छे ते स्वभावनो हुं कर्त्ता छुं ने ते करवा योग्य छे हावुं ज्ञान थाय छे. माटे निश्चयनये आत्मा स्वभावनो कर्त्ता छे. व्यवहारे विभावनो कर्त्ता छे. जेम जेम निश्चय गुण प्रगट थाय छे तेम तेम अशुद्ध व्यवहार त्याग थतो जाय छे ने परभावनुं कर्त्तापणुं टळी जाय छे. अने जेवुं आत्मानुं स्वरुप छे तेवुं प्रगट थाय छे.

प्रश्न १४०—तमे जे जे भावना करवानी कहो छो ते आत्म घरनी छे के परघरनी.

उत्तर—जेटलो जेटलो व्यवहार वर्त्ते छे. पुद्गले करी वर्त्तना करवी छे अने ते सारु भावना भाववीछे ते सर्व व्यवहार परघरनोछे. एटले पुद्गल मिश्रित छे. कारण जे आत्मना स्वभाविक गुण तो जाणवा देखवाना छे पण विचार करवा ते आत्मानो धर्म नथी ज्यां सुधी संपूर्ण केवळ ज्ञान प्रगट नथी थयुं त्यां सुधी पुद्गले करी सहित विचार छे कारण के मति श्रुत ज्ञान छे ते इंद्रिजनित ज्ञान छे. इंद्रियोनुं बल छे अवबोध थाय ते पांच इंद्रिने छठुं मन एना संयोगथी ज्ञान थायछे. ए ज्ञान आत्मा अने परने संजोगे थायछे ते पण जीवने आत्मा अवराइ जवाथी मति श्रुत ज्ञाननो जेटलो बोधछे तेटलो थतो नथी. ज्ञाननी भक्ति, ज्ञानवाननी भक्ति ज्ञान प्रगट करवानो अतिशय उत्कंठा, तेमज भणवाना वांचवाना कामनो अतिशय अभ्यास, जे ठेकाणे ज्ञान मळवानुं होय ते दुर होय वा नजीक होय ने तेनो वखत साचववो पडतो होय ते सहन करवुं पडतुं होय ने जे हुकम फरमावे ते करवो पडतो होय ते सर्व हुकम तथा सर्व दुःख सहन करी, ज्ञान मेलववाने आळस छोडी, रात्र दिवस उद्यम करे छे त्यारे ज्ञानावर्णी कर्म थोडे थोडा जेम जेम क्षय थतां जाय तेम तेम मति श्रुत ज्ञाननो बोध वधतो जाय छे त्यारे जीव माहारु स्वरुप अने पारकुं एटले जडनुं स्वरुप ओलखे छे त्यारे शास्त्रमां जडनी संगत छोडवाने जे जे उपायो बताव्या छे ते जाणे छे तेथी तेनी विचारणा करे छे ए विचारण एवीछे के जेथी आत्मा पोताना स्वरुपने सन्मुख थतो जाय छे ने परभावथी चित खशेडतो जाय. ते

जेटलुं परभावथी चित्त खस्युं तेटलो आत्मा शुद्ध थतो जायछे जेमके आपणा कुटुंबना माणस शिवायना माणसने घरमां मुनीम करीने राखीए छे तो तेने द्रव्य आपवुं पडे छे एटलुं द्रव्य व्यवहारथी तो ओछुं थयुं लागेछे पण बीजी तरफ विचार करीए तो आपणुं जे धन छे तेनुं रक्षण करे छे ने नवुं व्याज विगरे उत्पंन्न करी धन वधारी आपे छे तेम ज्ञान तथा भावनाओ जे पुद्गलमां मलीने करवो ते आत्मरुपथी पररुप देखीतुं बाहारथी छे पण वस्तुपणे आत्माने आत्मा स्वरुपे जाणे. जडने जड स्वरुपे जाणे आत्मा निरावरण करवाना उद्यम करी रह्योछे. विषय कषायना काम ओछा थता जायछे अने पूर्वना कर्म क्षय थता जाय छे. ए बधुं काम परवस्तुथी थाय छे मांट ज्यां सुधी केवल ज्ञान नथी प्रगट थयुं त्यां सुधी भावनाओ वीगरे बहुज उपकार करे छे पण जेम दीकराने तथा मुनीम ने वस्तुपणे बाप जुदा जाणे छे तेम वस्तु धर्म ओलखवोपणे जे ज्ञान आत्म उपयोगना ते अवधि मन पर्यव केवल ज्ञान. मतिश्रुत ज्ञान इंद्रियजनितछे तेने ते रुपे जाणवा पण आत्मजनितज्ञान प्रगट नथी थयुं त्यां सुधी आ ज्ञानना अभ्यास छोडी देतो एना आवरण शी रीते नाश पामे एमज जे जे रीते सर्वज्ञ महाराजे बताव्युं छे तेम सेवीने आत्मानो आत्म भाव प्रगट करवो. जेम जेम विशुद्ध आत्मा थाय तेम तेम नीचली प्रवृति छोडता जवी छे अने समभाव वधारता जवो छे जे जे परभावना संयोगथी सुख दुःख अनुकुल प्रतिकुल शरीरे बने छे तेमां पोतानो समभाव छोडतो नथी. कोइ मारी जाय छे. कोइ पूजो जायछे कोइ गालो देछे. कोइ गुण ग्राम

[illegible]

जाणवुं जे हुं चडते पगथीए छउं. तेथी गुणस्थाने चड्यो पण समजाय ने जेम जेम गुणस्थान चडे तेम निचली प्रवृत्ति छोडवानी ज्ञानीए बतावी छे. तेमज छोडवी. एवा पुरुषों तो मर्याद प्रमाणेज वर्तशे ने वीतरागना ज्ञानथी स्वचेतनने चेतनरुपे जाणशे. पर पुद्गलने पुद्गलरुपे जाणशे. आत्मा अक्रिय पण जाणशे. क्रिया पुद्गलने संगे थाय छे ते पण जाणशे. ज्यां सुधी आत्मानो अक्रिय गुण प्रगट नथी थयो त्यां सुधी नीचेथी जेम जेम उंचो चडे छे ने शुद्ध स्वरुप जेटलुं जेटलुं प्रगट थाय छे तेटली तेटली क्रिया छोडतो जाय छे. दशातो अक्रिय पद निभावे छे. स्वधर्म तो जेटलो आत्म धर्म प्रगट थाय छे तेमां स्थाप्यो छे. साधन रुप धर्मने साधनरुप माने छे. जेम कोइ माणसना घरमां लक्ष रुपीयानी दोलत छे पण ते जीव जाणतो नथी. एने कोइ पुरुष ते दोलतना गुणनों जाणकार मळ्यो तेणे समजाव्यो के ताहारा घरमां आ मोहोटी दोलत छे तेना उपर आ वधो कचरो मेल पथरनो थर चडी जवाथी ते देखाती नथी माटे उद्यम कर, उद्यम करवाथी तारी सर्वे दोलत हाथ आवशे हवे जे पुरुपने ए केहेनार पुरुषनी प्रतीतीछे तेणे ए दोलत तो जमीनमां रही छे तेथी ने द्रव्यविना कंइ काम थइ शकतुं नथी अने पोतानी पासे द्रव्य हतुं नहि तेथी पारकाना पैसा देवा करी व्यय करी मजुरो बोलावी मजुरथी तथा पोतानी मेहेनतथी मेहेनत करी द्रव्य काढयुं. तेमज सर्वज्ञ महाराजे आत्म द्रव्यनुं स्वरुप दर्शाव्युं. तेथी आत्मानुं स्वरुप जाण्युं पण हालतो जडनी संगतमां छे तेथी ते स्वरुप जणातुं नथी ते प्रगट करवाने जेम धन काढवा धन पारकुं लइने काम कर्युं तो धन मळ्युं. तेम आत्मा अज्ञान

संगतमांथी छोडावाना जे उपायो ज्ञानीए बताव्या छे ते करे तो आत्म धर्मरुप धन प्रगट थाय. वळी एक पुरुषने दोलतना जाणकारे दोलत बतावी पण ते पुरुषना वचननी प्रतीति करी नहि तेथी तेने दोलत मळी नहि. एक पुरुषे कह्युं जे दोलत छे तो पण हुं पारकानी सहायता नहि लउं. पारकुं देवुं कोण करे एनी मेळे नीकळशे तो लइश ए बंने पुरुषने द्रव्यनी प्राप्ति थती नथी तेमज सर्वज्ञना वचननी श्रद्धा करता नथी तेने आत्म धर्मनुं ज्ञान थतुं नथी. तेमज आत्म धर्म छे एम नाम मात्र जाण्युं. पण तेना साधननी श्रद्धा सर्वज्ञना वचनथी विपरीत करी अने निरुद्यमी थया वातो आत्मानी करवी. पण काम क्रोध, विषय कषाय छांडता नथी विषय कषायनी उलटी वृद्धि करता जायछे. ए जीवने पण धर्म क्यांथी थशे. वळी केटला एक जीव एकला व्यवहार मार्गने सत्य माने छे. केटलाएक जीव एकला निश्चय मार्गने सत्य जाणेछे प्रभुनो मार्ग तो निश्चय व्यवहार सहित छे. तेथी स्याद्वाद मार्ग केहेवाय छे बीजा धर्ममां एवो स्याद्वाद धर्म नथी तेथीज मिथ्यात्व कह्यो छे ते छतां जैन धर्ममां रहि स्याद्वाद मार्गनुं ज्ञान थयुं नहीं तो आत्मानुं कार्य केम थाय माटे जेम सर्वज्ञे निश्चय व्यवहार बंने मार्ग कह्या छे तेज रीते प्रवृत्ति करवाथी निष्टमां आत्मानी शुद्ध प्रवृत्ति थाय माटे प्रथम अशुभ प्रवृत्ति छोडी शुभ प्रवृत्ति करवी पछी जेम जेम आत्मा शुद्ध थाय तेम तेम शुभ क्रिया छुटे.

प्रश्न २४१— आत्मानी शुद्ध प्रवृत्ति [illegible] थाय.

उत्तर— सर्वज्ञे स्वरूप आत्मानुं [illegible] त्यारे आत्माना अनंत गुण छे ते सर्वे छद्मस्थपणा [illegible]

नथी पण केटलाएक मुख्य गुण सर्वज्ञना सिद्धांतथी जाणे के आत्मा अरूपी अनंत ज्ञान अनंत दर्शन, अनंत चारीत्र, अनंत वीर्य, अव्या बाध, अगुरु, अलघु, अक्षय, आ गुण आत्माना छे. आथी विपरीत ते जडना गुण छे. रुपी, गंध रस, स्पर्शवालो ए चार मुख्य गुण जडना छे. तीक्ष्ण बुद्धिवालाए आ बे स्वरूप चेतन तथा जडना जाण्या तेथीज विचार करे जे वर्ण, गंध रस, स्पर्श रहित ते चेतन छे ज्ञान शक्तिवान छे तेथी जाणे छे ते चेतन छे त्यारे हवे हुं माहारा गुणमां वर्त्तु छुं के परगुणमां वर्त्तु छुं. तेनो विचार करे प्रथम आ माहारुं शरीर देखाय छे. तेथी रुपी छे. श्वासो श्वास लउं छुं तेनो स्पर्श, उष्ण अथवा शीतल थाय छे तो ते पण रुपी छे. शब्द बोलुं छुं ते पण कानमां शब्दना पुद्गल अथडाय छे ते पण रुपी छे. आ शरीरनी अंदर रुधिर मांस छे ते पण रुपी छे वास्ते ए सर्व शरीर जडछे माटे ते मारारुं नहि. त्यारे छोकरानुं स्वरूप देखायछे तेथी ते पण माहारो नहि त्यारे स्त्री पण माहारी नहि. आ घर छे ते माहारुं नहि बेशुं छुं ते हुं नहि. उठुं छउं ते हुं नहि. चालुं छुं ते हु नहि वली आहारना पुद्गल तो रुपी छे ने माहारो गुण अरूपी छे तो माहारे ग्रहण करवा योग्य केम होय. त्यारे भुख लागी कहुं छुं. ते हुं नहि मने खाटुं लाग्युं. मने कषायुं लाग्युं मने खारुं तीखुं लाग्युं. ए पण महारे करवा योग्य नथी एमां जे मुंझाउं छुं ते अज्ञानता छे तेमज सुरभि गंध मने लागे छे मने दुर्गंधता लागे छे. मने राग सारो लागे मने आ राग नबलो लागे छे मने आस्पर्श सुंवालो लागे छे. मने आ स्पर्श बरछट लागे छे आ बधुं ए पुद्गलने थाय छे. ते छतां मने थाय छे

एम मानुं छुं ए माहारी अज्ञानता छे माहारुं स्वरूप में न जाण्युं तेथी हुं मानुंछुं. मने मारे छे ते हुं नहि, मने गाळी दे छे एम मानुं ते अज्ञानता छे. मारुं धन जतुं रह्युं. हूं धन पेदा करुं छुं, में लुगडां पेहेर्यां छे में ओढ्यां छे. में पाथर्यां छे हुं सुतो छुं, बेठो छुं, आ हुं कहुं छुं. ते अज्ञानता छे हूं सूखी करुं छुं, हूं दुःखी करुं छुं, हूं धनवान् छुं हूं ऋद्धिवान छुं हुं परिवारवालो छुं माहारुं सर्वे माने छे हूं सर्वेने शिक्षा करुं छुं हुं सर्वे उपर हूकम चलावुं छुं, हूं प्रधान छुं, हूं राजा छुं आवा गर्व जे जे करुं छुं ते माहारी अज्ञान दशाना प्रभावथी करुं छुं में घरो बांध्यां. मारुं घर पडी गयुं, पण वस्तुपणे ए वस्तुज माहारी नहि ते छतां माहारी मानी बेठो ते अज्ञानताछे में धन आप्युं. में धन लीधुं, मारुं धन जतुं रह्युं, ए विकल्पो अज्ञानपणे हूं करुं छुं. में शास्त्र वांच्यां, हूं भण्यो, में भणाव्या, में चेला कर्या, में व्रत आप्यां, लीधां, में गृहस्थ कर्या, में समजाव्यां, ए कंइ पण विकल्प करवा योग्य नथी मात्र अज्ञानता योगे अहंकार दशा प्रगट थवाथी थायछे. परवस्तु माहारी नही परजे पुद्गल तेने हुं करुं ने ते अहंकार नापदे करी जड कर्त्तव्यने माहारा वा, में वा, हुं शब्दथी बोलुं छुं, पण बोलवुं एज माहारो धर्म नथी. रोग आव्येथी मने रोग थयो कहुंछुं पण अरुपी आत्माने रोग थायछे? नाना, थाय नहि. जे रोग थाय छे ते तो आ उदारिक शरीरने थाय ते उदारीक शरीर मारुं नहि ने मारुं मान्युं तेथी मने रोग थयो. एम मानुं छुं ते अज्ञानता छे मने जगत नमे छे. पुजेछे. माहारी महत्वता करे छे पण जे माहारुं नाम छे ते तो पुद्गलनुं छे ते हुं पुद्गल ते हूं नहि तो नमे छे मानुं छुं ते अज्ञान

ता छे अनेक प्रकारना आभुषण धारण करी मनमां मानुंछुं जे में घरेणां पेहेर्या छे पेहेरेछे ते तो शरीरछे हूं तो अरुपी छुं ए ज्ञाननथी थयुं तेथी हूं मानो रह्यो छुं. स्त्रीओना मुख जोइ मनमां मानुं छुं के अहो शुं सुंदर रुप छे. एनी साथे क्यारे भोग करुं. केटलीएक वखत योग बने छे तो तेमां आनंदित थाउं छुं. आ माहारी केहेवी मुढता जे शरीर नहि ने जड पदार्थ वळी स्त्रीओनुं शरीर ते पण जड पदार्थ ए बंने जड पदार्थना संयोगमां माहारे शुं आनंद करवो ते कंइ विचार न करतां माहारी मुढता वर्त्ती रही छे ते केहेवी धिक्कारवा योग्यछे कोइपण परसुखमां लीन थवुं ते माहारो धर्म केम होय! अहो आवुं स्वरुप जाणंछुं तो पण अनादिना अभ्यासथी ए विषयादिकमांथी मूर्छितपणुं जतुं नथी पूर्वे अनेक महापुरुषो थया तेमणे पोताना आत्माने जडथी मुक्त करी निज स्वरुपमांज आनंदितपणुं आदर्युं अहो कर्मना आवरण ताराणां केवुं जोर छे के जेथी वीतरागनी वाणी स्व परस्वरुपनी सांभळी तो पण तेनी असर करतीज नथी ने हजु पण आत्मा अन्तराय एवी प्रवृत्ति कर्या करुं छुं. पण हवे तो माहारा अरुपी स्वरुपमां रेहेवुं एज उत्तम छे जेम कोइ गांडो माणस जेम तेम बोले जेम तेम चाले, कुदे, दोडे पण एम्ह पोताने शुं करवा योग्य छे ते जाणतो नथी. तेवो हुं कर्मना संयोगथी मुढ थइ जड माहारा आत्माना स्वरुपने भूली जड जड ॰ पटगल तेनी प्रवृत्ति रात्र[illegible] करी रह्यो

कारना दुःख दउं छुं. धिक धिक अज्ञान दशाने आ हुं जड संगते शुं कृत्य करु छुं स्त्रीओना महा दुर्गंधमय स्थानक जेनी विभाविक जीवो पण दुर्गंछा करे ठे एवा स्थानकोने जीव चुंबनादिक अनेक कृत्यो करे ठे आ सर्वे कृत्यो आत्माना स्वरुपथी भिन्न ठे. व्यापारादिकमां लुचाइ ठगाइ चोरी आदि अनेक प्रकारना जडनी सोवते हूं कृत्य करुं छुं. आवी जड प्रवृत्ति अनादिकालनी पडी रही ठे ते माहारा स्वरुपथी भिन्नपणुं छे ने आ नजरे मोटी मोटी हवेलीओ देखुंछुं. तेमां नवी नवी रचनाओ कोरणि काम जोइने आनंदित थाउं छुं. ते माहारे करवा योग्य ठे. ना, ना, ए सर्वे जडनी संगतनो प्रभाव छे. अमारा मकानमां केवो सारो रंग कर्यो ठे केवी हांडीओ लटकता टांगेला ठे केवा रमकडां गोठवेला ठे केवी सुंदर तलाइओ बीछावी ठे आवी वस्तु जोइ मने आनंद थाय छे ते केवुं आश्चर्य जेवुं ठे जे वस्तु जड ते महारो पदार्थ नथी. वली जडनी संगतमां पण ए चीज स्थिर रेहेवानी नथी. विनाशी ठे ते पण विचारतो नथी. तुं एने मुकीने जशे. अगर ए तने मुकी जशे. तेनुं पण ज्ञान थतुं नथी अने आसक्तता थाय ठे. अने निज स्वरुपथी भूलो पडे ठे, हवे में माहारा आत्मानुं स्वरुप जाण्युं माटे हवे तो एथी हुं न्यारो छुं. एम चोकस थाय ठे तो पण हजु ज्ञानीना केहेवा प्रमाणे स्पर्श ज्ञान थयुं नथी तेथी हजु एना उपरथी विचार जतो नथी माटे हवे माहारे शुं करवुं.
[illegible] कर वितराग देवनो उपदेश सांभल्यो माहा[illegible]नुं रुप जाण्युं तो पण जडथी

थशे. जेटला जेटला विकल्पो ओछा थशे ध्यानमां पण स्
माधि रहेशे जेम के जे माणस राजा नथी तो तेने लश्क
विगरेनो विचार चित्तमां आवशे नहि कारण जे ए काम
एनी प्रवृत्ति नथी. माटे जेटली जेटली प्रवृत्ति जारी छे ते
ला विकल्प आवशे. एम जाणी खावाना पीवाना बेसवा
सुवाना फरवाना तमाशा जोवाना व्यापारना स्त्रिओना वि
षयना जेटला जेटला कारणो छुटे ते छोड के जेथी तारो आत्म
समाधीमां रहे. नछुटे तेमां अज्ञानता पोतानी विचा
रे के हजु माहारुं मन जडथी खसतुं नथी माटे सत्पुरुष
सेवा करु तथा जेथी संसारथी मन खसे एवा शास्त्रनो अ
भ्यास सांभलवा वांचवानो करुं के कोइ वखत ए उपदेशरु
अमृते करी मारुं चित्त सुंदर थइ जाय. ने विभावथी चि
खशी जाय. ने स्वभाव सन्मुख थाय. एम भावी ज्ञानादि
नो अभ्यास तन मन अने धनथी करे छे ते ज्ञान साध
नमां कंइ विघ्न न आवे ते सारु सामायक पौषध देशावगा
शिक करे. वली विशेष सामर्थ्य जागे तो ध्यान करे. ए
विचारी आर्त्त ध्यान रौद्र ध्याननो त्याग करी धर्म ध्या
करे के जेथी आत्मा निर्मळ थाय अने निज स्वरुप सन्मु
थउं एम भावी ध्यानादिकनो उद्यम परवस्तुथी खसवा माटे क
एम अनेक प्रकारना उद्यम आत्मार्थी करी रह्याछे. हरेक प्रका
आत्मानी प्रवृत्ति विभावथी छुटे ए सारुं दृष्टि बनी रहीछे संस
रनुं स्वरुप विचारता जेम पुरुष कोइ घरमां होय अने चारे पास
आग लागे तो ते घरमांथी निकलवाने जेवो उद्यमवान थाय
तेम आत्मार्थीने संसार दावानल जेवो लागे छे जे जडनी

जाणी करे छे. ए दशा पण आत्मा निर्मळ थवानी छे. आ संसारमां सर्व चीज छे तेमां स्त्री आदिकना काम सर्वथी वधारे दुःखदायक छे. कारण जे काम जेने वश थयो तेने पछी बीजी उपाधि छोडवी दुर्लभ पडती नथी ने जेने काम न छुटे तो तेने उपाधि केम छुटे. कामने सारु स्त्री जोइए. स्त्रीने सारु आभुषण जोइए तेने सारु द्रव्य जोइए. द्रव्य सारु व्यापार करवो जोइए. व्यापार सारुं ऊंधुं चतुं करे ठगाइ करे. अन्याय करे अनेक आरंभ करे वळी स्त्री होय तो छोकरां थाय. छोकरां थाय तो परणाववां जोइए वळी ते सारु न्यात जातमां तेमनी साथे मळीने चालवुं जोइए. तेमनी दाक्षिणता राखवी पडे. एम सघळां काम वश न थाय त्यां सुधी अनेक प्रकारनी उपाधि रेहेछे. अने आत्मा शुद्ध थवामां विकल्पो ए संबंधी आवी पडे छे. माटे अनेक प्रकारना पूर्वे महा पुरुषोए शास्त्र रच्या छे तेनो अभ्यास करी काम जीताय एम करवुं. कामने जीतवाथी घणाज विकल्पना कारण छुटी जशे ते सारु पूर्व पुरुषो ए काम प्रथम जीत्योछे. अहो. अहो. स्त्रीनुं दुर्गंधमय शरीर ए जगो पण महा दुर्गंधमय तेमां शुं मग्न थवुं. केटलाएक जीव चोथुं व्रत धारण करे छे पण धननी तृष्णा तुटती नथी ए लोभनुं महात्म छे पण जीव विचार करे के अनेक प्रकारना पाप करी द्रव्य मेळव्युं ते तुं शुं साथे लइ जशे. ना, ना ते तो कंइ बनवानुं नथी फक्त जगतमां केहेवाशे जे हुं करोडपति लक्षपति ए शिवाय घणा द्रव्यथी बीजो लाभ नथी तो ए द्रव्य परवस्तु तेमां शुं मूर्छित बनी जाय छे ए योगे जे जे कर्म बांधीश तेना दुःख ताहारे भोगववां पडशे. धननुं सुख छोकरा विगेरेने आपी जइश. ते धन भो-

गवशे. वळी छोकरां विगेरे मल्यां छे ते शुं संबंधे मल्यां छे, ते तुं विचार कर, केटलीएक वखत स्नेहथी मळे छे केटलीएक वखत वैरभावथी मले छे केटलीएक वखत पाछला भवनुं मागतुं लेवा आवे छे एम अनेक संबंधथी मले छे ते तुं जाण तो नथी. फक्त माहारा छोकरा जाणी मूर्छित थइ कर्म बांधेछे ने आत्माने मलीन करे छे माटे आत्मा शुद्ध करवो होय तो छोकरानी धननी ममता ओछी करे जे जे बने छे ते पूर्व कर्म बांध्यां छे तेने अनुसारे बने छे एमां राजी पण शुं थवुं जे दिलगीर पण शुं थवुं. फक्त जे जे बने तेमां जाणवानो आत्मानो स्वभाव छे ते जाणी लेवुं. पण तेमां खुशी दिलगीर थवुं ते आत्माना धर्मथी बाहार छे माटे आत्मानो धर्म जाण्यो. हवे शुं जडना काममां राजी दिलगीर थवुं. तेनो विकल्प करवो ए कंइ करवुं नहि. पोताना सहज सुखमां मग्न थवुं एम भावना विशुद्धि वधारे थाय छे तो संसार छोडी संयम लइ आत्माने भावता विचरे छे. शरीर छे ते आहारने आधारे रहेछे तेम छतां आहार न मले ने क्षुधा लागी तो विचारे छे जे अहो आत्मा तारो अनाहारी धर्म छे आहार करवो ए जड धर्मछे माटे एमां तारे विकल्प करवो ते केवळ कर्मबंधनुं कारण छे आत्मा एथी मलीन थाय छे एम विचारी पोते समभावमां रहे एम करतां आहार मल्यो ते अनुकूल एटले स्वादिष्ट वा, प्रतिकूलते बेस्वाद मल्यो तोपण विचारेछे के जेम जेम पुद्गल मल्या छे तेमां तेवो स्वादछे पण एपुद्गल ग्रहण करवा एज तारो धर्म नथी तो सारा छे वा, नरसा छे ए विचार करवो योग्यज नथी. शरीरमां रह्यो छे ने हजु एटली विशुद्धि नथी के आहार न करु ने शरीरे पीडा थाय

अने माहारो आत्मा समभावमां रही शके नहीं तेथी आहारग्रहण करवो छे पण विकल्प करवो ए मारो धर्म नथी एम विचारी पोतानी समभाव दशामां रहेछे. एज प्रमाणे तृषा लागे त्यारे पण एमज विचारी तृषानो विकल्प करता नथी शियालानी ऋतुमां टाड बहु पडवाथी शरीरे टाडनी वेदना थाय छे ते वेदनामां विचारे छे जे टाड पुद्गलने लागे छे ते मारो जाणवानो स्वभाव छे. ते में जाणी एमां मने टाड लागे छे एम विचारवुं ते अज्ञानता छे वळी एमज उनालानी ऋतुमां तापना पुद्गल आववानो स्वभाव छे ते प्रमाणे पुद्गलने स्पर्शे छे तेमां मारे शुं छुं तो अरुपी छुं तेने कोइ पुद्गल स्पर्शता नथी ने ताप लागतो नथी वळी बफारो थवाथी पवननी इच्छा थाय छे ते मारी अज्ञानता छे जडमांथी ममता नथी नीकळी तेथी पवन खावानो भाव थाय छे तेथी नवा कर्म बंधाइ मारो आत्मा मलीन थशे. एम भावी पवन खावानी इच्छा रोको वाफनो विकल्प मुकी पोताना आत्माना आनंदमां आनंदितपणे रहेछे पण चित्तमां उपाधि चिंतवता नथी वळी डांस, मच्छर, करडे छे ते वखत पण, पोतानो समभाव छोडता नथी ने तेने उराडवानो विचार करता नथी. ए करडे छे तेमने करडता नथी पुद्गलने करडे छे. तेमां मारे शुं कोइ पण माणस पारकुं घर बळतुं होय तेमां पोते फीकर करता नथी तेम आ जड शरीरने करडे छे तेमां पोते विकल्प करवानुं कंइ कारण नथी. तुं तारा आनंदमां रहे एम भावे छे वळी वस्त्र फाटला होय. वा, न मळे जाडां जोइतां होय अने पातळां होय, पातला जोइतां होय ने जाडा होय, एवुं वस्त्र संबंधि कारण मळेथी पोताना समभा-

नथी खमता नथी. विचारे छे जे वस्त्र पुद्गलने पेहेरवा छे आत्माने वस्त्र पेहेरवाना नथी तो एमां हुं शी यावत राग- द्वेष करूं जेवुं पूर्वे कर्म बांध्युं छे तेना उदय माफक मळे छे एमां सारु शुं ने नवळुं शुं आत्माने पेहेरवानांज नथी तो आ- त्मा शी यावत विकल्प करे. एवा भावथी समभावमां वर्त्ते छे. वळी शरीरे पिडा थवाथी कंइ पण प्रकारनी अरती उत्पन्न थवाना कारण मळे पण जेणे स्वपरनुं स्वरुप जाण्युं छे ते पुरुष अरति चिंतववाज नथी कारण जे स्वभाव बाहारना काम बने तेमां आत्माने अरति करवानुं कंइ कारण नथी तेथी अरती करता नथी. स्त्री परीषह ते स्त्रीओ रुपवाळी आभूषणवाळी कदापि इंद्रनी इंद्राणी आवीने मुनि आगळ हाव भाव करे छे विषयना चाळा करे छे आंखोना कटाक्ष मारे छे हास्य विनोदना शब्द बोले छे ते सांभळी मुनि वि- चारे छे जे अहो आ जीव पुद्गलना रंगमां शुं रंगाइ गया छे पुदगलने शोभावीने आनंदित थाय छे. पुद्गलना चा- ला करी खुशी थाय छे शुं जीवने अज्ञान पीडे छे. मारे तो एनी सामुं जोवानी जरुर नथी. कारण जे अनादिकाळनो हुं पण पुद्गलनो रंगी हतो तेथी स्त्रीओनो रागी हतो हुं पण अज्ञानपणे आ स्त्रीनी पेठे चाळ्या करतो हतो ते चाळा रखे याद आवे ने पाछी एवा जेवी प्रवृत्ति थाय माटे मारे तो कामिनीनी सामुं जोवुं नहि. एना अंगोपांग जोवाए न- हि हुं एने जोउं तो मारा आत्मानुं आत्म तत्व भुली जाउं माटे मारे जोवुंज नहि. ए सारु ज्ञानीए पण जेम सूर्य सामुं द्रष्टि मळी होय ते तरत जेम खेंची लइए तेम खेंची ले वा कह्युं छे ...

अज्ञानता करी छे माटे ए एना कर्मनी विचित्रता प्रमाणे करे छे तेमां मारे शुं एम विचारी स्त्रीनो परीसह जीते छे. आत्रा स्त्रीयादिकना राग बंधन थाय ते सारु मुनि विहार करे छे. एक ठेकाणे रेहेता नथी विहार करवामां चालवुं पडे तेनो थाक रस्तामां लागे पण दुःखे तो ते वखत पण मुनि भावे छे-अहो आत्मा थाक तो पुद्गलने लागे छे. दुःखे छे ते पण पुद्गलने दुःखे छे. तुं शी बाबत विकल्प करेछे. एम विचारी पोताना आत्म स्वभावमांज मग्न रेहेछे पण पोताना आत्म भावथी चित्त चलायमान करता नथी, ने ए संबंधी कंइ पण विकल्प करता नथी. ए प्रभुना वचनथी तथा पोताना अनुभवथी पोताना आत्म धर्मनी श्रद्धा करी छे तेना फल छे. हरकोइ मुकाम निरवद्य मले छे ते मकानमां रेहेछे ते मकान प्रतिकूल होय वा, बहु सुंदर होय तेथी अनुकूल होय तो पण ते संबंधी रागद्वेष धरता नथी प्रतिकूल करता अनुकूल परिसह जीतवो कठण छे पण आत्म ज्ञानी पुरुषोने तो गमे ते होय पण पोताना निज स्वरुपथी आघा जता नथी एटले विकल्प आवतोज नथी. पाथरवाने संथारो अनुकुल वा, प्रतिकुल मले तेमां पण कंइ चिंतवता नथी. ने आत्मानो उदासी भाव थइ गयो छे ते प्रतिकूल अनुकूलमां चित्त जतुज नथी. एटले कंइ पण विचार करवो पडतोज नथी गमे तेम थाय पण पोते पोतानाज स्वरुपमां रेहेछे. ते जड कृति सामुं लक्ष देता नथी. जाणवानो धर्म छे तेथी तेनुं स्वरुप जाणी लेछे आक्रोष परिसह उपजे, कोइ आवीने कडवा मर्मनां द्वेषमय वचन कहे यद्रा तद्रा बोले वा, मकार चकार बोले तो पण जराय निज स्वरुपथी चलायमान थता नथी. पोते जे

अज्ञानता करी छे माटे ए एना कर्मनी विचित्रता प्रमाणे करे छे तेमां मारे शुं एम विचारी स्त्रीनो परीसह जीते छे. आवा स्त्रीयादिकना राग बंधन थाय ते सारु मुनि विहार करे छे. एक ठेकाणे रेहेता नथी विहार करवामां चालवुं पडे तेनो थाक रस्तामां लागे पण दुःख तो ते वखत पण मुनि भावे छे अहो आत्मा थाक तो पुद्गलने लागे छे. दुःख छे ते पण पुद्गलने दुःख छे. तुं शी बाबत विकल्प करे छे. एम विचारी पोताना आत्म स्वभावमांज मग्न रेहेछे पण पोताना आत्म भावथी चित्त चलायमान करता नथी, ने ए संबंधी कंइ पण विकल्प करता नथी. ए प्रभुना वचनथी तथा पोताना अनुभवथी पोताना आत्म धर्मनी श्रद्धा करी छे तेना फळ छे. हरकोइ मुकाम निरवद्य मळे छे; ते मकानमां रेहेछे ते मकान प्रतिकूळ होय वा बहु सुंदर होय तेथी अनुकूळ होय तो पण ते संबंधी रागद्वेष धरता नथी. प्रतिकूळ करता अनुकूळ परिसह जीतवो कठण छे पण आत्म ज्ञानी पुरुषोने तो गमे ते होय पण पोताना नि[illegible] स्वरुपथी आघा जता नथी एटले विकल्प आवतो न[illegible]थी. पाथरवाने संथारो अनुकुल वा, प्रतिकुल मळे [illegible] पण कंइ चिंतवता नथी. [illegible] आत्मानो उदासी [illegible] थयो छे ते प्रतिकूळ अनुकूळ [illegible] चित्त जतुं [illegible] छे कंइ पण विचार करता [illegible] नथी [illegible] पण पोते पोताना [illegible] [illegible] देता नथी [illegible] [illegible] आक्रोश परिसह [illegible] [illegible]

नथी समता नथी। विचारे छे जे वस्त्र पुद्गलने पहेरवा छे आत्माने वस्त्र पेहेरवाना नथी तो एमां हुं शी बाबत राग-द्वेष करुं जेवुं पूर्वे कर्म बांध्युं छे तेना उदय माफक मळे छे एमां सारु शुं ने नबळुं शुं आत्माने पेहेरवानांज नथी तो आत्मा शी बाबत विकल्प करे. एवा भावथी समभावमां वर्त्तेछे. वली शरीरे पिडा थवाथी कंइ पण प्रकारनी अरती उत्पन्न थवाना कारण मळे पण जेणे स्वपरनुं स्वरुप जाण्युं छे ते पुरुष अरति चिंतववाज नथी कारण जे स्वभाव बाहारना काम बने तेमां आत्माने अरति करवानुं कंइ कारण नथी तेथी अरती करता नथी. स्त्री परीषह ते स्त्रीओ रुपवाली आभूषणवाली कदापि इंद्रनी इंद्राणी आवीने मुनि आगळ हाव भाव करे छे विषयना चाळा करे छे आंखोना कटाक्ष मारे छे हास्य विनोदना शब्द बोले छे ते सांभळी मुनि विचारे छे जे अहो आ जीव पुद्गलना रंगमां शुं रंगाइ गया छे पुद्गलने शोभावीने आनंदित थाय छे. पुद्गलना चाला करी खुशी थाय छे शुं जीवने अज्ञान पीडे छे. मारे तो एनी सामुं जोवानी जरुर नथी. कारण जे अनादिकाळनो हुं पण पुद्गलनो रंगी हतो तेथी स्त्रीओनो रागी हतो हुं पण अज्ञानपणे आ स्त्रीनी पेठे चाल्या करतो हतो ते चाला रखे याद आवे ने पाछी एवा जेवी प्रवृत्ति थाय माटे मारे तो कामिनीनी साथे बोलवुं नहि. एना अंगोपांग जोवांए नहि हुं एने जोउं तो मारा आत्मानुं आत्म तत्व भुली जाउं माटे मारे जोवुंज नहि ए सारु ज्ञानीए पण जेम सूर्य सामुं दृष्टि पडी होय ते तरत जेम खेंची लइए तेम खेंची लेवा कह्युं छे ते [illegible]

अज्ञानता करी छे माटे ए एना कर्मनी विचित्रता प्रमाणे करे छे तेमां मारे शुं एम विचारी स्त्रीनो परीसह जीते छे. आवा स्रीयादिकना राग बंधन थाय ते . सारु मुनि विहार करे छे. एक ठेकाणे रहेता नथी विहार करवामां चालवुं पडे तेनो थाक रस्तामां लागे पण दुःख तो ते वखत पण मुनि भावे छे-अहो आत्मा थाक तो पुद्गलने लागे छे. दुःखे छे ते पण पुद्गलने दुःखे छे. तुं शी बावत विकल्प करेछे. एम विचारी पोताना आत्म स्वभावमांज मग्न रेहेछे पण पोताना आत्म भावथी चित्त चलायमान करता नथी; ने ए संबंधी कंइ पण विकल्प करता नथी. ए प्रभुना वचनथी तथा पोताना अनुभवथी पोताना आत्म धर्मनी श्रद्धा करी छे तेना फळ छे. हरकोइ मुकाम निरवद्य मळे छे. ते मकानमां रेहेछे ते मकान प्रतिकूळ होय वा, बहु सुंदर होय तेथी अनुकूल होय तो पण ते संबंधी रागद्वेष धरता नथी प्रतिकूल करत अनुकूल परिसह जीतवो कठण छे पण आत्म ज्ञानी पुरुषोने तो गमे ते होय पण पोताना निज स्वरुपथी आघा जता नथी एटले विकल्प आवतोज नथी. पाथरवाने संथारो अनुकुल वा, प्रतिकुल मळे तेमां पण कंइ चिंतवता नथी. आत्मानो उदासी भाव थइ गयो छे ते प्रतिकूल अनुकूलमा चित्त जतुज नथी. एटले कंइ पण विचार करवो पडतोज नथी गमे तेम थाय पण पोते पोतानाज स्वरुपमां रेहेछे. ते जकृति सामुं लक्ष देता नथी. जाणवानो धर्मछे तेथी तेनुं स्वरु जाणी लेछे आक्रोष परिसह उपजे, कोइ आवीने कठवा मेना द्वेषमय वचन कहे यद्वा तद्वा बोले वा, मकार चकार बोले तो पण जराय निज स्वरुपथी चलायमान थता नथी. पोते

ेनी विभूषा तथा शुश्रुषा कंइ पण करवी नथी तेथी शरीरे मेल थाय तो पण शरीर ते हुं नहि ए भाव वन्यो छे तेथी विकल्प थतो नथी. सत्कार परिषह ते मोटा मोटा राजा आवीने वहु मान करे छे अहो महात्मा तमारा जेवा सत्पुरुष आ दुनीयामां नथी पांचे इंद्रियो वशीकरी छे जरा पण शरीरनी ममता नथी. केवल आत्मभाव तमे खरो जाण्यो छे कोइ पण वखत तमो आत्म भावथी चुकता नथी तमारा जेवा ज्ञानी आ जगतमां नथी तमारा जेवा उपकारी कोइ नथी मने जे धर्म वताव्यो छे तेनो जे उपकार कर्यो छे ते रुण माहारा माथा उपर छे आप साहेबजीनी जेटली भक्ति करुं ते ओछी छे एवी अनेक प्रकारनी स्तुती आवीने करे पण जराए अहंकार करता नथी मनमां विचारे छे जे हजु हुं पुद्गल दशामांथी तो खस्यो नथी आ पुरुषो तो ह्यावी मोहो टाइ आपे छे तो माहारे पण जे जे पुद्गल दशामां उपयोग जाय छे ते पाछो वालवो जोइए ए ज्ञान दशाना वहु मान करे छे तेवी ज्ञान दशा हजु थइ नथी माटे जे जे ज्ञानमां खामी छे ते प्रगट करवाना उद्यमी थवुं जोइए. अहो सर्वज्ञना ज्ञान प्रमाणे हजु तो ज्ञाननी मने बहु खामी छे. आवा विचारथी अहंकार आवतो नथी ने पोताना समभावमां कायम रेहेछे. ज्ञान परिषह उपजे जे बीजाओ करतां पोताने वहु बोध होय तेथी मनमां आवे जे हुं ज्ञानी छुं तेवो जगतमां कोइ ज्ञानवान् नथी. आवा विचार करीने कर्म बांधी आत्माने मलीन करे छे पण ए कोण करे छे. जेणे पोतानो आत्म धर्म जाण्यो नथी ने वाहारथी ज्ञान मेळव्युं छे तेवा जीवने ज्ञानपणानो अहंकार आवे छे ने ते जीव आवते भवे

अज्ञानी थहो, पण ज्ञानी जीवतो एम विचारे छे जे मारो आत्मानो स्वभाव तो केवल ज्ञानमय छे तेमांथी तो हजु सुधी कांइ पण ज्ञान प्रगट थयुं नथी. वली श्रुत ज्ञानी पण पूर्वे चउद पूर्वना धणी दश पूर्वना धणी थया छे तेनी अपेक्षाए मने शुं ज्ञान थयुं छे के हुं अहंकार करुं! एम पोतानी अपूर्णता भावी ज्ञाननो अहंकार करता नथी पोते पोतानी दशामां रहे छे. हवे अज्ञान परिषह ते पोते पोताना आत्मभावने गुरु मुखे जाण्यो छे पुद्गल भावने जाणे छे-तेथी स्वपर भेदनुं ज्ञान थयुं छे. ने जेम गुरुमहाराज कहे छे तेम आत्मतत्त्वनी श्रद्धा करी पोतानी आत्म दशामां वर्त्ते छे. पण तर्क वितर्कनो बोध नथी. षट्शास्त्रनुं ज्ञान नथी तेथी कोइनी साथे वाद करवानी शक्ति नथी परने बोध करवानी शक्ति नथी तेथी बीजा जीवो निंदा करे छे. अहो मूढ अहो अज्ञानी माथुं मुडाव्युं पण कंइ ज्ञानतो छे नहि एवा आकरा वचन कहे, छे त्यारे समभावी मुनि थोडुं भण्या छे पण पोते पोतानो विचार करी शके छे एवा मुनि भावे छे के ए कहे छे ते सत्य छे मारामां ज्ञान नथी अने पाछला भवना आवरण छे तेथी मने बोध नथी त्यारे ए केहे छे. ए तो माहारो सद्गुरु छे माटे एमां खेद शो वावतनो करुं वली बीजी रीते शास्त्र भणे छे पण आवरणने लीधे आवडतुं नथी, त्यारे जेने आत्मार्थीपणुं प्रगट थयुं नथी ते शुं विचारे छे के मने आवडतुं नथी एटले भणवानो वखत काढीने शुं करुं, एम विचारी ज्ञानाभ्यास बंध करे छे तेने ज्ञानावरणी कर्म बंधाता जाय छे. मासतुष मुनी सरखा आत्मार्थि छे ते तो नथी आवडतुं तो पण उद्यम छोडता नथी ने उद्यम नहि छोडवाथी ज्ञान

आवडतुं नथी पण समये समये ज्ञानावर्णी कर्म क्षय थता जाय छे माटे आत्मार्थी पुरुषो तो ज्ञान नथी आवडतुं तो पण ज्ञाननो अभ्यास छोडता नथी ने सदा ज्ञानना उद्यममां प्रवर्त्ते छे एवा पुरुषो अज्ञान परिषह जीते छे सम्यक्त परिषह ते आ चउद राज लोकने विषे छ द्रव्य रह्यां छे तेमां पांच द्रव्य अरुपी रह्या छे ने एक पुद्‌गल द्रव्यरुपी छे तोपण पुद्‌गल परमाणु तो अतिशय नाहानो छे दृष्टिए आवतो नथी एवा घणा परमाणु एकठा थइ बादर स्कंध थाय छे ते देखवामां आवे छे. पण सूक्ष्मस्कंध देखवामां आवता नथी अरुपी पदार्थ पण देखवामां आवता नथी. ए पदार्थनुं वर्णन सर्वज्ञ करी गया छे. ते सर्वज्ञ तो रुपी अरुपी सर्व पदार्थ जाणे छे तेमने तो जाणवुं मुश्केल नथी. सेहेज जाणी लीधा छे ने ते प्ररुप्यां छे हवे एवा भावना वरणन शास्त्रमां छे ते जोइने अनेक प्रकारनी अज्ञानपणे शंका थाय छे ने सर्वज्ञना वचन उपरथी आस्ता उठी जाय छे. पण जे पुरुषने सम्यक् ज्ञान थयुं छे ते पुरुष अनुमानथी केटलीएक वस्तुनो निर्णय कर्यो छे तेथी जाणे छे जे आ सर्वज्ञ निष्पक्षपाती छे जेनी घणी वातो साची समजाय छे ने कोइ कोइ सुक्ष्म वातो नथी समजाती तोपण प्रभुना वचनपर श्रद्धा राखवी ए योग्य छे. महावीर स्वामी महाराजे जे मार्ग आत्म धर्म प्रगट करवानो बताव्यो छे तेथी अधिक कोइ धर्मवाळाने देखातुं नथी तो हुं शा वास्ते अश्रद्धा करुं केटलीएक वात तो प्रत्यक्ष सिद्ध थाय छे. तो जेम आखा तपेलामां चोखा चडावा मुक्या होय तेमांनो एक दाणो सिजेलो जोइ बधा दाणा सीजी गया मानीए छीए तेम आ महावीर प्रभु [illegible]

थी सिद्ध थाय छे ने बीजा कंइक नथी समजाता तेनुं कारण महारूं अज्ञान छे. कारण जे अज्ञानना जोरथी यथार्थ न्याय जोडी शकाय नहीं तेमां कंइ सर्वज्ञनी भूल नथी एम विचार करीसुं सुक्ष्म वातनी श्रद्धा करे छे ते पुरुषे सम्यक्त परिषह जीत्यो कहीए ने केटलाएक अज्ञानी जीव बाह्यनो बाबतोनी तकरारो बीजा जीवोनी सांभळी तेमां मुझाइ जाय छे जेम के हालमां इंग्रेज लोक पृथ्वि फरे छे अने सूर्य स्थिर छे एवुं केहे छे ने ते उपर अनेक दुर्धिनो वडे जोइनेमाणसने समजावे छे ते समजीने माणसो केहे छे जे शास्त्रमां तो सुर्य फरतो कह्यो छे ते वात मळती नथी माटे जैनशास्त्र उपर शुं श्रद्धा करीए. आवी दशा थायछे पण ए विषे विचारवानुंछे के जेम लाखो रुपीआ इंग्रेज लोको एवा काममां खर्चे छे ने तेनी महेनत करे छे मेहेनत करनारने पण हजारो रुपीआना पगार तथा इनामो मळे छे तेवी रीते हालमां जैनमां कोइ राजा नथी अने एवा पइसा खरचवा ते राजाओनुं काम छे अने पइसा खर्च्या विना पृथ्वि उपर फरी शकाय नहीं अने तेनो निर्धार थइ शके नहि. अने ज्यां सुधी निर्धार करवानी शक्ति नहि त्यां सुधी प्रभुना वचन उपर प्रतीत राखवी जोइए. आपणी शक्तिनी कसुर बदले शास्त्र उपरथी आस्ता उतारवी योग्य नथी. वळी अंग्रेजो केहे छे ते वात न्यायथी पण बेसती नथी ते छतां तेना वचनोनी माणसो श्रद्धा करेछे ने करतां प्रभुना वचननी श्रद्धा करे छे तेम वहु सारुंछे. हवे अंग्रेजो केहे छे जे सुर्य हांथी त्रण करोड माइल छे ने आ पृथ्विनो फेरावो २४ हजार माइलनो छे ते करतां सुर्य चउद लाख गुणो मोहोटो छे आ रीते माने छे हवे विचार क-

आवडतुं नथी पण समये समये ज्ञानावर्णीकर्म क्षय थता जाय छे माटे आत्मार्थी पुरुषो तो ज्ञान नथी आवडतुं तो पण ज्ञाननो अभ्यास छोडता नथी ने सदा ज्ञानना उद्यममां प्रवर्ते छे एवा पुरुषो अज्ञान परिषह जीते छे सम्यक्त परिषह ते आ चउद राज लोकने विषे छ द्रव्य रह्यां छे तेमां पांच द्रव्य अरुपी रह्या छे ने एक पुद्गल द्रव्यरुपी छे तोपण पुद्गल परमाणु तो अतिशय नाहानो छे द्रष्टिए आवतो नथी एवा घणा परमाणु एकठा थइ बादर स्कंध थाय छे ते देखवामां आवे छे. पण सूक्ष्मस्कंध देखवामां आवता नथी अरुपी पदार्थ पण देखवामां आवता नथी. ए पदार्थनुं वर्णन सर्वज्ञ करी गया छे. ते सर्वज्ञ तो रुपी अरुपी सर्व पदार्थ जाणे छे तेमने तो जाणवुं मुस्केल नथी. सेहेज जाणी लीधा छे ने ते भरुप्यां छे हवे एवा भावना वरणन शास्त्रमां छे ते जोइने अनेक प्रकारनी अज्ञानपणे शंका थाय छे ने सर्वज्ञना वचन उपरथी आस्ता उठी जाय छे. पण जे पुरुषने सम्यक् ज्ञान थयुं छे ते पुरुष अनुमानथी केटलीएक वस्तुनो निर्णय कर्यो छे तेथी जाणे छे जे आ सर्वज्ञ निष्पक्षपाती छे जेनी घणी वातो साची समजाय छे ने कोइ कोइ सुक्ष्म वातो नथी समजाती तोपण प्रभुना वचनपर श्रद्धा राखवी ए योग्य छे. महावीर स्वामी महाराजे जे मार्ग आत्म धर्म प्रगट करवानो बताव्यो छे तेथी अधिक कोइ धर्मवाळाने देखातुं नथी तो हुं शा वास्ते अश्रद्धा करुं? केटलीएक वात तो प्रत्यक्ष सिद्ध थाय छे. तो जेम आखा तपेलामां चोखा चडावा मुक्या होय तेमांनो एक दाणो सिजेलो जोइ बधा दाणा

यथी सिद्ध थाय छे ने बीजा कंइक नथी समजाता तेनुं कारण महारुं अज्ञान छे. कारण जे अज्ञानना जोरथी यथार्थ न्याय जोडी शकाय नही तेमां कंइ सर्वज्ञनी भूल नथी एम विचार करीसुं सुक्ष्म वातनी श्रद्धा करे छे ते पुरुषे सम्यक्त परिषह जीत्यो कहीए ने केटलाएक अज्ञानी जीव बाह्यनी वातोनी तकरारों बीजा जीवोनी सांभळी तेमां मुझाइ जाय छे जेम के हालमां इंग्रज लोक पृथ्वि फरे छे अने सूर्य स्थिर छे एवुं केहे छे ने ते उपर अनेक दुर्बिनो वडे जोइनेमाणसने समजावे छे ते समजीने माणसो केहे छे जे शास्त्रमां तो सुर्य फरतो कह्यो छे ते वात मलती नथी माटे जैनशास्त्र उपर शुं श्रद्धा करीए. आवी दशा थायछे पणए विषे विचारवानुंछे के जेम लाखो रुपीआ इंग्रेज लोको एवा काममां खर्चे छे ने तेनी महेनत करे छे मेहेनत करनारने पण हजारो रुपीआना पगार तथा इनामो मळे छे तेवी रीते हालमां जैनमां कोइ राजा नथी अने एवा पइसा खरचवा ते राजाओनुं काम छे अने पइसा खर्च्या विना पृथ्वि उपर फरी शकाय नहीं अने तेनो निर्धार थइ शके नहि. अने ज्यां सुधी निर्धार करवानी शक्ति नहि त्यां सुधी प्रभुना वचन उपर प्रतीत राखवी जोइए. आपणी शक्तिनी कसुर बदले शास्त्र उपरथी आस्ता उतारवी योग्य नथी. वळी अंग्रेजो केहे छे ते वात न्यायथी पण बेसतो नथी ते छतां तेना वचनोनी माणसो श्रद्धा करेछे ने करतां प्रभुना वचननी श्रद्धा करे छे तेज बहु सारुंछे. हवे अंग्रेजो केहे छे जे सुर्य द्यांथी नव करोड माइल छे ने आ पृथ्विनो फेरावो २४ हजार माइलनो छे ते करतां सुर्य चउद लाख गुणो मोहोटो छे आ रीते माने छे हवे विचार क-

री जे पृथ्वि करतां चउद लाख गुणो मोटो सुर्य छे तो पृथ्विमां रात्र पडवी न जोइए. कारण जे पासा उपरथी अजवालु वधे जवुं जोइए जेम एक इंचनु सोपारी एक बाजुपर होय ने एक बाजु उपर चउद लाख इंचनु अजवालु होय तो सोपारीनो कांइ पण बाजु उपर प्रकाश विनानुं रेहे? अर्थात् नहिज रेहे तेमज पृथ्विनो गोळो माने छे ते गोळा उपर वधे प्रकाश होवो जोइए रात्र पडवी जोइए नहि ए बाबतमां केटलाएक एवुं केहे छे जे त्रण करोड माइल आघुं छे. तेथी गोळानी एक बाजु उपर अजवाळुं आवे नहि. ए केहेवुं अक्कलथी विरुद्धछे ए चोवीश हजार माइल तो गोळ चक्र भरतां छे पण एक जाडाइने ळंवाइ गणीए तो आठ हजार माइल थाय हवे त्रण करोड माइल सुद्धी जे प्रकाश आवी शके छे तेने आठ हजार माइल आववामां कांइ हरकत होय ए वात संभवती नथी वळी एम केहे जे पृथ्वि काली छे तेनो ओथो पडे छे ए वात पण संभवती नथी. गोळ वस्तुनो चारे पासे प्रकाश व्याप्त थाय तेमां केइ हरकत थाय ए वात पण अकलथी दुर छे तेम छतां केटलाएक माणसो अंग्रेजोनी कळा कौशल्यता जोइने श्रद्धा करी धर्मनी श्रद्धा उपाडे छे ते अज्ञानता छे एम समजवुं जोइए संसारनी कळाओ करवानो जीवने अनादिनो अभ्यास छे ते कळाओ आवी तेमां कंइ नवाइ नथी पण धर्मनो कळा आववी ए बहु दुस्कर छे हजारो माणसमांथी धर्मना प्रवर्त्तनार बहुज थोडा होय धर्मनु जाणवुं ते मुस्केल छे अंग्रेज लोक दुर देश रहाने सर्वज्ञ आ देशमां थया तेथी आ देशना माणसोने तो कंइ कंइ वासना पण सर्वज्ञनी आवेली पण दुर देशवाळाने कंइ पण वासना

आवेत्नी नहि. तेथी धर्मनी बाबतमां ए लोक कंइ पण सम-
जता नथी. व्यवहारीक कळाओ तो पोताने हाथे शीखवाथी
आवे छे पण अरूपी पदार्थनुं ज्ञान सर्वज्ञना वचनथी थाय
छे माटे सर्वज्ञना वचन उपर श्रद्धा जेनी कायम रहेछे तेने
समकित परिपडनो जय कर्यो कहीएछीए कोइने शंका थशे जे
भगवाने कह्युं तेज हा केहेवी ने कंइ विचार करवो नहि. ते
विषे जाणवुं जे सर्वज्ञनुं ओलखाण प्रथम करवुं तेमां सर्व प्र-
कार शुद्धना जोवानी छे ते जोइ लीधी अने तेमां कोइपण ठेकाणे
विरोधना देखाय नहि त्यारे तेमना उपर आस्ता राखवी ए-
ज योग्य छे माणसो सूर्य पृथ्वीनी वात प्रत्यक्ष गणे छे पण
ए प्रत्यक्ष नथी कारण जे ए लोक त्रण करोड माइल दुर सुर्य
कहे छे तेने मुकरर करे छे ते अनुमानथी करेछे. दुर केहेछे ते
अनुमानथी करेछे तेम पृथ्वीनुं मान केहे छे ते पण अनुमानथी
करेछे पण अनुमानमां घणो फेर पडी जायछे जेमके डुंगरो
छे ते उंचा छे पण दूरथी जोइए तो नीचे देखाय छे एक
माणस नीचे उभो छे ने ते सात माळनी हवेलीमांथी जो-
इशुं तो ते माणस नाना नो सरखो देखाशे. वळी कंइक चि-
त्र चितरेलां छे ते बे आंखो उघाडी राखी जोइशुं तो चित्र
ज देखाशे. बधुं अंग देखाशे नहि तेम चित्र जो एक आंख
मीचीने एक आंखे धारी धारीने जोइशुं तो चित्रमां चितरेलुं
माणस साक्षात् जेवुं माणस होय एवुं देखाशे खरी रीते जो-
इए तो चित्र छे ते कंइ वस्तुरूपे माणस नथी ते छतां माणस
देखाय छे. एमज दुरबीनथी पण विचित्र प्रकारना देखाय.
तेमां केटलाएक भ्रम रही जाय माटे ज्यां ज्यां जे वस्तु छे
ते वस्तु ते ठेकाणे जइने जोइ नथी त्यां सुधी ते वात मानवी

ते व्याजवी नथी कोइना केवाथी सर्वज्ञना वचननी आस्ता छोडवी नहीं बधे ठेकाणे फरी निर्धार करवो जोइए ते बनी शकतुं नहीं त्यारे अंग्रेजोनुं केहेवुं अनुमाननुं मानवुं ते करतां सर्वज्ञनुं कहुं मानवुं तेज सारु छे आवा विचार करी आत्मा र्थिने तो कंइ पण व्यामोह थतो नथी बीजी रीते आत्माने तो संसारथी मुक्त थवुं छे ते मुक्त थवाना उपाय जे सर्वज्ञे बताव्याछे तेनो अभ्यास करतां सर्वज्ञता प्रगट थशे त्यारे बधुं देखाइ जशे. हाल ए तकरारमां माहारी शक्ति विना वर्यां पडुं ए तकरारमां पडुं तो तेमां बधी तपास करतां माहारी उम्मर वही जाय तो पछी माहारे आत्म साधन करवुं तेनो वखत मळे नहि. माटे हाल तो आत्म साधन करी जड भावमां जे माहारी प्रवृत्ति छे तेथी मुक्त थाउं अने स्वभावमां रेहेवानो उद्यम करुं. आम विचार करी दश प्रकारनो यति धर्म छे ते पाळे छे तेमां प्रथम क्षमा ते क्रोधनो जय कोइ अनेक प्रकारे तिरस्कार करे. आकरा वचन केहे कंइ चीज लइ जाय नुकशान करे पण क्षमा गुण आव्यो छे तेथी तेना उपर द्वेष थातोज नथी. कारण जे ते वस्तु बाहार बने छे तिरस्कार माहारा नामने करे छे. वा, आ शरीर छे तेने करे छे तो शरीर ते हूं नहि एम जाणी लीधुं छेकंइ चीज लइ जाय छे ते चीज माहारी नथी ते तो जड पदार्थ छे तेथी तेमां पण माहारुं कंइ नथी एम जाणवुं ने जे जे बने छे ते कर्मना योगथी बने छे ते जोवुं छे एमां कंइ रागद्वेष करवानुं कारण नथी आ दशा थइ जवाथी क्षमा गुण आवे छे तेथी क्रोध थतो नथी. तेमज मानमो जय करे छे मान शी बाबतनुं करवुं. आ शरीर, धन, स्त्रि, इत्यादि पदार्थ कंइ

माहारा नथी एम निर्धार कर्यो छे एटले शी बावतनुं मान थाय. वळी पोते ज्ञानवान् छे ते विषे पोताना मनमां छे के माहारा आत्मानि शक्ति तो केवलज्ञाननी छे ते हजुं प्रगट न थयुं ने अवराइ गयुं छे ते छती वस्तु माहारी प्रगट नथी थइ तो माहारी लघुतानुं स्थानक छे तो हवे हुं शी बावतनुं मान करुं हा ी दशाओ बनी छे तेथी मार्दव गुण आव्या छे तेथी मान दशा सेहेजे छुटी जाय छे मान मुकवानो विचार पण अधुराने करवानोछे पूरा पुरुषने तो विचार करवो पडतो नथी कारण जे मान आवे तो मुकवानो विचार करे पण आवी दशाथी मान आवतुंज नथी. हवे आर्जव ते मायानो त्याग ते माया जे कपटनी रचनापणुं सेहेजे छुटी गयुं छे. मुनिए आत्मापणुं जाण्युं छे तेमां सर्वे जड पदार्थ पर जाण्या छे तेमां केटलीएक प्रवृत्ति करे छे ते मात्र निज स्वरूप अवरायलुं प्रगट करवा करेछे तो हवे कपट शुं करवा करवुं पडे. चेलानी इच्छा नथी. श्रावकनी इच्छा नथी. धननी इच्छा नथी. आ माहाराने आ माहारा नहि ए पण करवुं नथी. फक्त पूर्ण ज्ञान नथी थयुं त्यां सुधी पूर्ण ज्ञान उत्पन्न करवानो उद्यम करवोछे तेमां निर्वाह करवो जोइए ते वस्तु मळी तो ठीक न मळी तो पण ठीक आ दशाना वर्त्तनारने कपट करवानी जरुर शी पडे के करे माटे निष्कपट आर्जव गुण प्रगट थवाथी सेहेजे वर्त्ते छे. निर्लोभता गुण ते पोताना शरीरने माहारुं जाण्युं नथी तो लोभ शी बाबतनो रेहे. शरीर माहारुं नहि ने शरीर रक्षणना पदार्थ माहारा नहि ए सर्वे जड पदार्थ उपरथी राग उतरी गयो छे एटले लोभ शी बा- ... निर्लोभता उत्पन्न थइ छे कइ वस्तु

तिवार करवा जोइए छे ते वस्तु मली तो ले न मली तो ते बाबतनो विकल्प नथी करता एम विचारेछे जे पुद्गलने वस्तु जोइए छे ने पुद्गलने मलतो नथी एम विचारी पुद्गलीक वस्तुनो लोभ करता नथी. त्यारे हां कोइ प्रश्न करशे के ज्ञान भणवानो लोभ होय के नहि ते विषे जाणवुं जे ज्ञान भणवा वांचवानो लोभ पण निश्चल दशामां जाय छे ने ज्यारे ध्यानी पुरुषो थाय छे ने आठमे गुण स्थाने क्षपक श्रेणी मांडे छे त्यारे ज्ञाननो लोभ पण रेहेतो नथी माहारा आत्मामां अनंत ज्ञान शक्ति छे तेमां माहारे पामवुं शुं छे जेनी पासे न होय ते वस्तु पामवानो लोभ करे छे ते ज्ञानो लोभ करे. तेम आ पुरुषे पोतानो सत्ता धर्म जाण्यो छे, ने तेमां सहज सुखनो अनुभव थयो छे अपूर्व ज्ञान पण प्रगट थयुं एटले ज्ञान पामवानी इच्छा त्यां रोकाइ जायछे पण ए दशा केवळ ज्ञान पामवाने अंतर मुहूर्तकाल बाकी रहेछे त्यारे थाय छे तेनी अगाउ बनतुं नथी तो पण ए लोभ करे छे ते निर्लोभता करवा सारुंछे माटे निचली हद्दमां त्यागवा योग्य नथी पण ज्ञानना लोभे नीति मुकीने वर्ते नहि. न्यायथी चाले. एक ज्ञान मेलववानी इच्छा वर्ते छे ते रुडं लोभ छे पण ते इच्छा सारु संसारी जीव अन्यायनी प्रवृत्ति करे छे तेम करता नथी. मात्र सर्व काम छोडी मुख्यपणे ज्ञाननो उद्यम करी रह्या छे बाकी सर्व पुद्गलीक चीज उपरथी लोभ खशी गयो छे वली तप ते बार प्रकारनो करे छे ते सहज भावे थाय छे आत्मानो अनाहारि गुण जाण्यो छे. आहार करवो ते माहारो धर्म नथी एम जाणी आहारनी इच्छा उठी छे तेथी सेहज तप करे छे. संयम ते स्व

गुणमां रेहेतुं ने पुद्गल प्रवृत्ति रोकवी. ते संयम गुण प्रगट थयो छे तेथी इंद्रिओना विषयनी इच्छा वर्त्तती नथी. अव्रतनी प्रवृत्ति करतां नथी. कषायथी रहित वर्त्ते छे, मन, वचन अने कायानी माठी प्रवृत्ति रोकाइ गइ छे तेने पण आत्मा निर्मळ थाय एवी प्रवृत्तिमां वर्त्तावे छे ए रुप सत्तर प्रकारे संयम धरे छे. बाह्यसंयम सत्तर प्रकारे पाळवाथी अंतर निज स्वभावमां स्थिर थाय छे. ए रुप संयम गुण वर्त्ते छे. सत्य ते साचुं वचन बोले छे जेने आत्म ज्ञान नथी ते शरिरने माहारुं कहे छे. आत्म ज्ञानी मुनि केहेता नथी. व्यवहारथी तो जेम बोलातुं होय तेम बोले पण वस्तु धर्मे पारकुं जाण्युं छे तेथी बोले छे पण अंतर उपयोग माहारुं नथी ए वर्त्ती रह्यो छे जे पुरुष पुद्गलनेज माहारुं मानता नथी ते पुरुष बीजी बाबतमां अ सत्य बोलेज शानां प्ररुपणा पण सेहेजे यथार्थज थाय ए सत्य गुण प्रगट्यो छे तेना फल छे हवे शौच गुण ते नीरति चार वर्त्ते छे. अति चारादिक दूषण लागे नहि. एटले पवि त्रपणुं वर्त्ते छे. अर्थात् निजात्म तत्वमां वृत्ति रही छे ए रुप पवित्रता थइ रही छे तेथी पुद्गल प्रवृत्तिना दूषण लागता नथी एटले सेहेजे निरतिचार वर्त्ते छे. कंइ पण पुद्गलिक काममां रागद्वेष करता नथी जे थाय तेमां कर्म उदय जाणी वर्त्ते छे. अकिंचन गुण ते बाह्य परिग्रह त्याग धन धान्यादि नव प्रकारे अने अभ्यंतर परिग्रह जे शरीरादिक उपर माहारापणानो ममत्व भाव ते सर्व प्रकारे त्याग कर्यो छे तेथी बाह्य परिग्रह उपरथी सेहेजे मुर्छा उतरी गइ छे वस्त्र प्रमुख राखे छे ते निर्मुर्छापणे जगतनो व्यवहार साचववा राखे छे पण ते सारा नवला मल्या तेनो कंइ

विकल्प नथी. पूर्णा गइ छे तेना फळ हे ए रूप अकिंचन गुण प्रगट मुनि करे छे. ब्रह्मचर्य ते बाह्यथकी स्त्रिनो सर्व प्रकारे त्याग कर्योछे. अंतरंगथी पांचे इंद्रियोना विषयनि तृष्णा नाश पामी गइ छे. स्वात्म ज्ञानमांज आनंदपणे वर्तेछे ज्ञानाचारमांज उपयोग वर्त्ति रह्यो छे. स्वप्नमां पण कामनी वांछा नथी. अंतरंगना सुख आगल अनुकूल स्त्रिओना विषय सुख दुःखरूप जाण्या छे तेमने केम कामनी इच्छा थाय तेथी सेहेजे ब्रह्मचर्य गुण प्रगट थयो हे ए रीते दश प्रकारे यति धर्म प्रगट्यो हे. ते अनुक्रमे पूर्ण गुण प्रगट करशे ने आत्मार्थि एवी रीतना उद्यम करी पुद्गल भावथी मुक्त थाय छे. प्रथम थोडी शुद्धता थायछे त्यारे मार्गानुसारी थायछे तेथी विशेष विशुद्धिए सम्यक्त द्रष्टि थायछे तेथी विशेष विशुद्धिए श्रावकपणुं प्रगटे हे तेथी विशुद्धि थाय छे त्यारे मुनिपणुं प्रगटे छे तेमां पण जेम जेम विशुद्धि वधति जाय हे तेम तेम गुण स्थान चढी जायछे. ने केवल ज्ञान प्रगट करे हे एम अनुक्रमे शुद्ध थाय हे.

प्रश्न २४२—निर्जरातत्वना भेद अरुपीमां गण्या हे. अने कर्म छे तेतो रूपी हे तेनी निर्जरा थाय ते अरुपी केम थाय.

उत्तर—कर्म हे ते बे प्रकारना हे. एक द्रव्य कर्म ते आठ कर्म रूपी हे, अने बीजा भाव कर्म ते अरुपी हे. हवे भाव कर्म ते शुं पदार्थ छे ? द्रव्य कर्मने योगे आत्मानी अशुद्धपणेतो थाय हे रागद्वेष मइ तेज भाव कर्म कहीए. ते भाव कर्मनी निर्जरा थाय छे तेज निर्जरातत्वमां गणी हे. ते निर्जरा सम्यक्द्रष्टि आदि पुरुषो करे छे. सम्यक ज्ञान विना सकाम नीर्जरा थती नथी. चोथा गुणस्थानथी ते चउदमा

गुणस्थान सुधी थाय छे ते निर्जरातत्वमां छे ते सिवायना जीवो अज्ञानपणे द्रव्य कर्मनी निर्जरा करे पण भाव कर्मनी निर्जरा करी शकता नथी माटे द्रव्य कर्मनी निर्जरा रुपी कहीए अने भाव कर्मनो अरुपी कहीए.

प्रश्न २४३—जीव अरुपी छे अने नव तत्त्वमां जीवना भेदरुपीमां गण्याछे तेनो हेतु शुं.

उत्तर—जीवतो अरुपीछे पण शरीर बाहार देखाय छे ते शरीर इंद्रियो पुन्य जोगे मळी छे ते शरीर इंद्रियोथी जीव ओळखाय छे के आ एकेंद्री आ पंचेंद्री, माटे कर्मना संजोगथी जेवी जेवी कर्मनी मलीनता तेवा तेवा शरीरादीके जुदा जुदा भेद पडया छे तेथी शरीर इंद्रि अपेक्षीत रुपी भेद गण्या छे.

प्रश्न २४४—संवरना सतावन भेदे अरुपी कह्या छे ने संवरनी प्रवृत्ति बाह्यजथी देखाय छे ते तो शरीरथी छे तो अरुपी केम.

उत्तर—बाहजथी पुद्गल उपरथी मोह उतरे त्यारे बरावर बाह्य वर्त्तना थाय छे. ने जेम जेम बाह्य वर्त्तना संवरनी थाय छे तेम तेम पुद्गल दशामांथी प्रवृती रोकाती जाय छे अने निज आत्म स्वरुपमां लीनता थाय छे जेम जेम निज ज्ञानमां लीन थाय थाय छे. एटले आवता कर्म रोकाय छे आत्म स्वरुपमां रहेवाथी द्रव्य कर्म, भाव कर्म बंने रोकाय छे ते जे भाव कर्म रोकाया ते अरुपी छे-माटे संवर पण अरुपी छे तेथी संवरना भेद अरुपीमां गण्या छे.

प्रश्न २४५—संवर निर्जरा मीथ्यात्वी करे के नही.

उत्तर—मार्गानुसारी मीथ्यात्व गुणस्थाने अंश संवर, बंध, निर्जरा करे, एम हेमाचार्य माहाराज योग शास्त्रमां कहे छे. तेम विचार बिंदुमां उपाध्याय माहाराज जशवीजेजी माहाराज पण कहे छे.

प्रश्न २४६—देरासरमां प्रभुजीना अंगलुहना मेला वा फाटला वापरे तेनो दोष कारभारीने के सघा श्रावकोने.

उत्तर—प्रभुने तो सर्वे उत्तम उत्तम वस्तु चढाववीज जोइए. आपणुं शरीर लुंछवाने फाटेलुं वस्त्र कोइए लोहवा सारु आप्युं होय तो ते अनुकूळ आवतुं नथी ने आपनार उपर द्वेष आवेछे. वळी आपणे घेर कोइ परदेशी परोणा आव्या होय तेने फाटेलो घा, मेलो रुमाल आपता नथी तो प्रभुना अंगलुहना फाटेला वा मेला वापरीये तो आपण करता ने परोणा करतां अधीक प्रभु मनमां न आव्या अने ज्यारे प्रभुनी अधीकता मनमां न आवी त्यारे आत्माने लाभ शो रीते थशे, अने मुखे तो प्रभु मोटा छे एम कहीए छीए पण चितमां मोटाइ नहीं आवे त्यारे लाभ तो नहीं थाय पण अवश्य मीथ्यात्व लागशे वळी बीजी रीते विचारतां प्रभुनुं महत्वपणुं मनमां न आव्युं तो मिथ्यात्व गयुं ज नथी ज्यारे मिथ्यात्व गयु नथी, त्यारे दुपणनुं केवुंजशुं? तो पण एम विचारी थाकीने बेसवुं नहीं पण प्रभुना देरासरमां गया ने एवुं मेलुं अंगलोहनुं जोयुं कि तरत धोवानी तजवीज करवी, साधारण पुन्यवाळो होय तो पोते धुवे, अने पुन्यवंत होय तो पोताना माणस पासे धोवडावे, देरासरना कारभारीनी नजरे पडे तो तेमणे तरत धोवानी तजवीज करवी. फाटलुं होय तो तरत कारभारी नवा आपे, अगर बीजाना

जोवामां आव्युं तो ते पण नवा लावी आपे. पण एहवुं न थवुं जोइए के कारभारी जाणे के बीजा भाइओ करशे, बीजा भाइओ जाणे के कारभारी करशे एम थवाथी ते काम थतुं नथी. अने आसातना जारी रेहेछे माटे जेनी नजरे पडे तेने करवुं उचित छे. ए कंइ मोटा खरचनुं काम नथी. हवे कोइ कहेशे जे जेहने नजरे जोवुंज नही अने नजरे पडयुंज नथी तेहने दुषण नही आवुं जे कहे ते निर्द्धंस प्रणामना लक्षण छे. जेने जोवुं नही ते पण प्रभु उपर प्रिती होत तो केम न जोत वा पुजानी प्रवृत्ति केम न करत. पण प्रमादीछे एटले एने जोवामां आवतुं नथी. एने कंइ ओछुं दुपण छे एम समजवुं नही जेटलो प्रमादी छे एटलुं दुपण अधिक छे. माटे जे संसारथी तरवानी इच्छा करे छे ए सर्वेने ए काम करवा योग्य छे. अंगलोहना बरावर धोयेला न होय तो बरसठ थइ जायछे तो ते अंगलोहनाथी प्रभुने घसारो लागे तेनुं दुपण लागे माटे सुंवाळा कोमल सारा धोयेला अंगलोहना वापरवा तेथी भगती सुंदर थशे माटे पुन्यवंते जरुर विवेक करवो ने पुण्यवंत न करे तो पांच भाइओ एकठा थइ सामान्य पुण्यवाळाने करवुं जोइए हरेक प्रकारे सारा सारा द्रव्य चडे एम करवुं एम न करे तो वधाने अशुद्ध वापरवानी आशातना लागे.

प्रश्न २४७—देरासरमां वासण अजवाळ्या विना वापरे तो केम.

उत्तर—देरासरमां वासण संसारी काममां वापरेला शिवायना सारा अजवालेला वापरवा. सारा द्रव्य होय तो मन प्रसन्न थाय ने लाभ पण थाय अने तेम न होय त्यारे

दुपण पण लागे ए अधिकार आप विधिमां छे.

प्रश्न २४८—देरासरमां जाळा विगेरेनी आशातना होय ते न टाळे ने पुजा करे तो ते केम.

उत्तर—देरासरमां गया के प्रथम आशातना टाळवी जोइए पेली निसीही कह्या पछी एज काम करवानुं छे माटे जाळा विगेरे जे जे आशातना होय ते पेली वर्जवी जोइए देरानी आशातना टाळवामां एम विचारे जे आ काम तो नोकरोनुं छे ए नयला मणाममुं कारण छे. पोताने त्यां नोकरो होय तो ते नोकरो पासे एवा काम करावे ने ते न होय तो पोते आशातना दुर करे आपणा घरमां कंइक अनिष्ट वस्तु पडी होय तो ते तरत काढी नाखीए छीए. तेमज देरासरमां नही करीए तो प्रभु उपर प्रेम, घर जेवो नही रह्यो एज मोटुं दुपण छे माटे पहेली आशातना टाळी पुजा करवी. आशातना टाळ्या विना पुजा करवी ते पुजा नहीं कर्या जेवी जाणवी.

प्रश्न २४९—प्रभुने पुजा करवानी जगोए चांदीना वा सोनाना चकता चोडे छे ते वाजबी छे के केम.

उत्तर—प्रभुजीने रुपा सोनाना चकता चोडवानी तथा आंगळी उपर पंजा चोडवानी रीत बहु सारी छे कारण जे भावीक श्रावको केसर सारी पेठे चडावे छे तेथी ज्यां ए चोडेला नथी होता ते थींयना अंगमां खाडा पडी गएला नजरे जोइए छीए. अने जो ए चकता चोडेला होय तो केसर अंगने लागतुं नथी. तेथी प्रभुनुं अंग खवातुं नथी ते मोटो लाभ छे अने जो न चोड्या होय तो अंग खवाइ जाय ते आशातना लागे ए मोटुं दुपण छे. वळी थोडी समजवाळा पु-

जा करनारने अंगोनी खबर नथी तेने पण पुजा करवाना नव अंग सेहेजे समजाइ जाय ए पण फायदो छे मुख्यपणे तो अंगमां खाडा न पडे एज लाभ विचारी चकताओ चोडवानुं पुरतुं लक्ष राखवुं जोइए. तेमां मुलनाएकजीने चोडवा एम नहीं वधा प्रतिमाजी माहाराजने चोडवानुं लक्ष राखवुं जोइए केटलाएक खाडा पड्या पछी चोडवानो विचार करे छे तेम न थवुं जोइए पेहेलेथी चोडवा जोइए के खाडा पडवानी आशातना थायज नहीं.

प्रश्न २५०—फुलनी जगोए केसरवाळा चोखा करी चडावीए तो केम.

उत्तर—स्नात्र भणावती वखत बीजा फुल न मळे तो चडावे छे तेमां हरकत जणाती नथी कारण जे पोतानी पुष्प पूजानी भावना छे ने फुल मलता नथी तो पोतानी भावना पुरी करवा फुल बदले केसरवाला चोखा करीने चडावे तो कंइ हरकत नथी.

प्रश्न २५१—जे जीवे मर्ण वखत शरीर वोशराव्युं नथी ते शरीरवडे सुभासुभ जे क्रिया थाय तेनुं शुभाशुभ वंधे फल थाय के केम.

उत्तर—शरीर वोशराव्या विना जे मरे छे अने तेना शरीरवडे जे जे दुष्ट क्रिया थाय छे तेना कर्म ते शरीरना धणीने आवे छे. एम भगवतीमां पांच क्रीयाना अधीकारमां कह्युं छे, माटे हरेक प्रकारे आयुष्यनुं ज्ञान मेलवी मरती वखत संथारो करी सर्वे वस्तु वोशराववी. अने ओशरावीने मर्ण करवाथी आराधक थाय तेथी त्रीजे भवे मुनी अने सातमे भवे श्रावक मोक्षे जाय, वळी ए शरीरे शुभ कार्य

थ

द्वीपणे शरीर भगवतनी भक्तीना काममां आव्युं हे तेनी अनुमोदना करीछे ते जीना अनुमोदना करवाथी शुभ कर्मनो पण लाभ थाय छे.

प्रश्न २५२—जे जे वस्तु वोशरावत्तमां आवे छे ते आ भवना अंत सुधी वोशराववामां आवे छे तो आवते भव तेनुं पाप केम आवे.

उत्तर—आ भवमां जे जे वोशरात्रे छे तेनी उपरथी राग दशा छुटी जाय छे अने राग दशा छुटवाथी ते वस्तु उपर माहरापणानी संज्ञा रहेती नथी तेथी ते वस्तुनी कीया तेने जती नथी. अने एम जेणे वोसराव्युं नथी तेने तो रागद्वेषनी संज्ञा कायम रहेछे ने ते संज्ञा कायम रहेवाथी राग द्वेषना कर्म बंधाय, ने जेणे वोशराव्युं छे तेने बीजा भवमां अवृत प्राप्त थाय छे अवृतनी क्रिया अवृत होय त्यां सुधी आवे पण संज्ञा संबंधी नही आवे संज्ञा उदाशीनता भावथी वोशराववाथी उठी जाय छे माटे वोशराववारने पाप आवतुं नथी.

प्रश्न २५३—विवेक ते शुं.

उत्तर—देवने जाणे अदेवने जाणे, मुक्तिने जाणे, संसारने जाणे, जडने जाणे, चेतनने जाणे, आत्मानो शुंस्वभाव छे, जडनो शुं स्वभावछे ग्रहन करवा जोग्य आत्माने शुंछेअग्रहम करवा योग्य शुंछे एवी रीते जे जेद्रव्यछे तेना धर्म जाणी पोताना आत्माथी पर वस्तु जे जे जाणे तेने ग्रहन न करे. तेमां मग्न न थाये जड वस्तुनुं कर्तापणुं न करे. आत्माना धर्ममांज आणंदीत थाय, जड धर्ममां जराए राग करे ते जडनी संगत छुटी नथी तेम कंइ पण प्रकारे परने ग्रहन न करुं एवी

वृति खसडवाने पण जडनी क्रियामां मग्न नथी थतो. आहार विना चित शांत नथी रहेतुं ते सारु आहार करेछे पण तेमां प्रसन्नता नथी. तेथी बनता सुधी तपस्या करेछे आत्मानो अन इच्छा धर्म छे ते भावे छे. जे जे पुरुप आत्म धर्म बतावी गया छे तेने आधारे वर्त्तमानमां आत्म धर्म जे बतावे छे तेनो उपगार भावे छे. पोतानी आत्म दशा प्रगट थती नथी तेथी लघुता भावे छे. एवा तत्व ज्ञानी पुरुषोनी सदा संगत करे छे. जे जे आत्म धर्म नीरमळ थतो जाय छे तेमांज मात्र खुश वखती छे. उद्यम निमीत्तो पण जे जे शेव्याथी आत्म धर्म प्रगट थाय तेवाज सेवी रह्या छे विषयादिकना निमीत आत्माने घात कर्त्ता जाण्या छे तेथी ते निमीतोथी हमेश दुर रहेछे अने जेटलुं दुर नथी रहेवातुं ते दुर थयानी मनोवृति रहेछे जे जे काम करे छे तेमां जड कामने जडपणे जाणे आत्माना कामने आत्मापणे जाणे छे.

प्रश्न २५४—शांतपणुं ते शुं.

उत्तर—कोइ शांत पुरुपने उपद्रव करे वा, मारे कुटे अजोग्य वचन कहे जे भुल होय ते कहे कोइ पण अजोग्य काम कर्युं होय ते कहीने निंदे वा वगर कारणे निंदे तोपण तेना उपर द्वेप भाव न उठे. तेने मारवाना वा कुडा वचनकेवाना भाव न उठे तेम तेनुं बुरु करवाना भाव न थाय कारण के शांत पुरुषे कर्मनुं स्वरुप जाण्युं छे के आ शरीरे मार खावानुं कर्म बांध्युं छे तो मारे छे. गाळो खावानुं कर्म बांध्युं छे तो गाळो दे छे निंदनीकपणानुं कर्म बांध्युं छे तो निंदे छे ए जीवो तो निमीत मात्र छे. एमां ए जीवनो शो दोप ते [illegible]

उपर खेद आवतो नथी. ने भावेछे के खेद करीश तो पाछा कर्म बंधाशे तो पाछा आगळ एवा कर्म उदे आवशे. अने समभावे भोगवीश तो ए कर्मनी निर्जरा थशे. वळी स्वभाविक तडको लागेछे. टाढ थाय छे पवन आवे छे नथी आवतो ते सर्वे रूतुनो स्वभाव जाणी ले पण तेमां वीकल्प न करे आहार पाणी वस्त्र विगरे जे कंइ स्वपनी वस्तु नहीं मळे तेनो पण जराए वीकल्प नथी. मात्र अंतराअ कर्मनो उदय विचारी ले. अने पोताना आत्म स्वरूपमांज आणंदित रहे. अनुकुळमां मगनता नथी. ने प्रतिकुलमां अरती नथी. जड भाव जाणी लेय. ए पुरुपने शांतपणे कहीए. उत्तम पुरुषे ए दशा लाववी.

प्रश्न २९५—दांत ते शुं.

उत्तर—पांच इंद्री वश करी छे कोइ पण इंद्री मोकली नथी आहार पाणी मात्र शरीरने आधार आपवा आपे छे ते जेटलो आधार जोइए एटला हरकोइ पुद्गल मलया ते आपेछे तेमां सारा नवला जोवा नथी. मात्र शरीरने व्याधी उपद्रव न थाय, एवा पुद्गल ग्रहन करे छे. एवी रीते फरस इंद्रीए वस्त्र मळे छे ते, सुवाळो के कर्कश मळे छे ते बंनेमां समभाव छे. जाणे छे जे आ शरीर मारुं नही. तो सुवाळं पणपण मने नहो. एम पांचे इंद्रीओना विषयमां भावी रह्यो छे कोइ पण इंद्रीने पोपवानो भावज नथी कोइ पण विषय जोर करतो नथी विषय उपर उदाशिन भाव थयो छे. तेथी मनने खेंचीने राखवुं पडतुं नथी सहज दशा आत्मानी प्रगट थइ छे तेथी इंद्रीओना विषयनुं मन थतुंज नथी ते पुरुपने दांत कहीए.

प्रश्न २९६—कामनो जय ते शुं.

उत्तर—स्त्रिने पुरुषना अभिलाप, पुरुषने स्त्रिना अभिलाप, नपुंशकने स्त्रि पुरुष बेना अभिलाप एवी रीतनी कामनी इच्छाओ छे ते पोताना आत्म स्वरुपनुं जाण पणुं थयुं छे तेथी परस्वरुपमां वर्त्तवुं नथी माटे सेहेजे बंध थइ छे थतीज नथी. स्वप्नामां पण स्त्रि याद आवती नथी. स्त्री सामी द्रष्टि पडे छे तेज वखत पोतानी द्रष्टि खेंची ले छे पण निरखीने जोता नथी. जेम सूर्य सामी द्रष्टि पडे छे ते वखत ताप नही सहेवाथी जीव खेंची ले छे निःकामी पुरुषे स्त्रिनुं रुप जोवुं दुखकारी भावेलुंछे तेथी सेहेजे द्रष्टि पाछी खेंचइ आवे छे. वली स्त्रिओनो संग पण करता नथी अने कदापि कोइ स्त्रि चळाववा आवे छे तो पण चलावी शकती नथी कदापि फरश करे तो पण पुरुष चिन्ह जागरत थतुं नथी ने तेनो दशा पलटाती नथी जेम सुदर्शन शेठने अभयाराणीए घणाए उपसर्ग कर्या पुरुष चिन्हने घणी विटंबना करी तो पण नपुसक जेवुं कायम रह्युं एवा पुरुषे काम जीत्यो कहीए माटे काम जीतीने एवी दशा बनाववी.

प्रश्न २५७—मुक्तिमां शुं सुख छे के मुक्तिनो प्रयास करवो.

उत्तर—मुक्ति जेवा सुख आ दुनियामां नथी. अने ते विचार करशो तो तमने संसारमां खात्री थशे. संसारमां रहेलो जीव संसारमां सुख अज्ञानपणे माने छे. जे सुख संसारमां थाय छे ते तपासीने जुवो. आखो दिवस संसारी मोज शोख वेपार करे छे. ए वेपारमांथी फुरसद मले छे अने ज्यारे कंइ पण काम न होय त्यारे सुवानो वखत मले छे. ने ज्यारे सुवे छे त्यारे मगन थइने हाश करेछे एटले मने निवृति मळी पण छोकरां [illegible] कंइ गरबड करे तो सुनार केहशे जे हुं निरांते

सुतो छुं माटे हमणां मने पिडवा कयां आवो छो ए छोकरा जाय एवामां कंइ उपाधीना काम याद आवे तो उंघ आवे नही कंइ पण वात याद आवे नही तो उंघ आवे हवे वांचनार विचार करो जे जेटलीवार कामनी निवृती मली एटलो वखत सुखनो मल्यो कामना वखतमां अज्ञानपणे सुख मानतो हतो ते सुख खोटुं मानिलुं हतुं कारण जे ते वखत सुख होत तो निरांते सुतो त्यारे सुख मानत नही ने हाश करत नहीं. ने आणंदीत थात नही पण जीव कामथी निरांते बेसे छे त्यारेज आ हाश शब्द बोले छे. माटे आ संसारमां पण संसारना कामोथी अने विकल्पोथी रहित थाय छे त्यारे ज सुख थाय छे तो मुक्तिमांतो कंइज काम करवानुं नथी. अने कंइज विकल्प चिंतववानो नथी तेथी बधो वखत सुखमांज जशे माटे एना बराबर सुख आ दुनियामां नथी. बीजी रीते आ दुनियामां अज्ञानपणे पदार्थ देखीने तथा जाणीने सुख थाय छे सारा मकान जोइ सारा आभुषण जोइ सारा बाग जोइ माणस खुसी थाय छे पण तेनी साथे कोइ आंधलो होय तेना जोवामां ए पदार्थ आवता नथी. तेथी ते आंधलो खुशी थतो नथी. पण ते हकीकत आंधलाने देखतो संभलावे त्यारे तेना जाणवामां आवे छे तेथी ते खुशी थाय छे. सुवानी तलाइ सुंवाली होय तेने ते आंधलो हाथ फेरवी जोवे. त्यारे ते सुवाली लागे छे तेथी ते आंधलो खुशी थाय छे. हवे विचार करो के जेटला पदार्थ देखवामां आवे छे वा, जाणवामां आवे छे तेनुंज सुख थाय छे. पण जे चिज जाणी नथी. दीठी नथी. तेनुं सुख थवानुं नथी. अने सिद्ध माहाराजतो जगतमां जेटला पदार्थ छे ते सर्वे रुपी

तथा अरुपीने जाणी देखी रह्याछे आपणे तो सिद्ध महाराजने अनंतमे भागे पण जाणता नथी. ते आपणाथी अनंता पदार्थ जाणी देखी रह्या छे तो सूख पण अनंत सिद्ध माहाराजने छे. ते सिद्ध थाय छे इहां कोइने शंका थशे जे नजरे लाडवा जोया पण खाधा विना शुं सुख ते विषे जाणवुं जे लाडवा खावामां पण रस इंद्रिने विषय ग्रहण करवानी शक्ति न होय तो स्वादनुं सूख नथी जेम के कंइक रोग थयो होय छे त्यारे खारी वस्तुने मोली कहे छे मोलीने खारी कहे छे एवी विषय लेवानी शक्ति बगडी जाय छे त्यारे लाडवा केवा छे ते विषय लेवानी शक्ति न होय तेने लाडवा सारा नबळानुं सूख थतुं नथी. जेने लाडवा सारा नबळाना विषय लेवानी शक्ति होय छे तेज लाडवानुं सूख जाणी शकशे माटे खावाथी सुख नथी. लाडवानो स्वाद जाणवाथी सूख छे. उंघमां कोइ माणसना मुखमां साकर मुके पण तेने कंइ साकरनुं सुख नथी. रोगी बेभान होय तेना मुखमां अमृत मुके ते खाइ जशे पण ते जाण्या विना अमृतनुं सुख नथी. माटे जे जे वस्तु जाणवामां आवे छे तेनुंज जगतमां सुख छे माटे मुक्तिमां तमाम वस्तु जाणवामां आवे छे तेथी तमाम सूख छे वली खावामां सूख भुख्या माणस माने छे जमेला माणसने जबराइथी कंइ खवाडे छे तो ते नाखुश थाय छे. पण ते सुख मानता नथी तेमज मुक्त आत्माने भुख लागती नथी, एटले जमवानी इच्छा थती नथी. धराएलो माणस खावानी इच्छा करतो नथी तेम सिद्ध माहाराजने इच्छा थती नथी सदा धरायेला छे. कोइ दिवसे भुख लागती नथी. ने खावानी इच्छा थती नथी. इच्छाओ ज-

दनी संगते थाय छे. ते जडनी संगत छुटी गइ छे अने स्व आत्मनी दशा छे तेथी प्रगट थइ छे. स्वदशामां कोइ प्रका रनी जडनी इच्छा होय नहि. विकल्प पण ज्यां सुधी जडनी संगत होय त्यां सुधी थाय छे सिद्धमाहाराजने ते जड संबंध नथी तेथी कोइपण प्रकारनो विकल्प नथी. जगतमां संसारी जीव संसारमां छे त्यां सुधी विकल्पछे ने संसार सर्वथा छुटी गये ने सिद्ध माहाराज थया एटले विकल्पनुं नाम नथी त्यां नि विकल्प दशानुं पूर्ण सुख छे ते एवु छे ने सुखे कही शकाय नहीं. आवा जगतनुं सुख एकठुं करीए तो करतां अनंत गुण सुख छे ते सुखनो वर्णव केवळ ज्ञानी सुखे करीने आउख पर्यंत कही शके नही एटलुं छे. माटे सिद्धना सुखनो पा नथी. पण जीवने आत्म सुखना अंशनो सम्यक्त पामे त्यां अनुभव थशे अने त्यांर सिधने सुख केटलुंछे ते मत्यक्ष समजाशे

प्रश्न २५८—मनुष्य मर्ण अवसरे संथारो करे ते शी रीते अने तेमां शुं भावे अने शुं लाभ थाय.

उत्तर—हाल कालमां आउखानी चोकस खबर पडती नथी तेथी जावजीवनो संथारो थनी शके नहो केमके भग पचखाण पयन्नामां कह्युं छे के केवळ ज्ञानी मन पर्यव ज्ञानी अवधी ज्ञानी, पूर्वधर एवा मुनिमहाराजना कहेवाथी वा निमित्त साखथी वा, देवताना कहेवाथी आयुषनी खबर पडे ने खात्री थाय तो जाव जीवनुं अनशन करे अने एवा माहा पुरुषोनो हाल कालमां वीरहछे तेथी आयुषनी चोकश खबर पडे नही तो सागारी अनशन करे. सागारी अनशन एटले एक दिवस वा, बे दिवस वा, एक पोहर वा, बे पोहर जावत बे घडी, चार घडी वा, अभीग्रह राखे ने मुठी वाली

नवकार गणुं त्यां सूधी सर्वे आहारनो त्याग तथा संसारी सर्वे काम करवानो त्याग कंइ पण पाप आरंभना काम करवा नही एवी रीते संथारो करवानी विधी सरवे करवी. ते अवसर न मले तो द्रव्य क्षेत्र काल भाव जोइने ओचरावीए ते आलावानी विधि. अहन्नं भंते तुम्हाणं समिवे, भवं चरिमं सागारियं पचरकामि जइमे हूज्ज पम्माओ इमस्स देहस्स इमाइरपणिए० अथवा इमाइवेला ए आहार उवहिदेहं सव्वं तिविहेणवोसरियं अरिहंत सखियं सिघ सखीयं साहु सखियं देवसखियं अप्प सखियं उवसपज्जामि, अन्नथणा भोगेण सहसागारेण महत्तरागारेण, सव्वसम।हिवत्तियागारेण वोसिरामि नवकार ३ पुर्वकवार प्रण ओचरावीये विशेष सागारिक अहणं भंते तुम्हाणं समिवे, सागारियं अणसणं उवसंपज्जामि, दव्वउ, खेतउ, कालउ भावउ, दव्वउणं इमं सागरियं, अणसणं त्रिचाउणं, इछंवा अन्नछंवा, कालउणं, अहोरत्तवा, द्विदिनंवा, त्रिदिनवापास खमणंवा मास खमणंवा भावाउणं जावगहंणं नगाहिजामि जावछलेणं न छ।लिजामि, जावसन्निवाएणं, अन्नेणयकेणइ रोगायकेणं एरुपरिणामो परिवडइ तावमेयं इमं सागारियं अणसणं उवसंपजामि तिविहंपि आहारं असणं खाइमं साइमं अन्नथ, सहसा, महत्त, स०वसमाहिवतियागारेणं वोसिरामि, पाणाहारगंठसहियं पचखामि; अन्नथ, सहसा, महत्त० सव० वोसिरामि, अरिहंत सखियं, सिघस० साहुस० देवस० अपस० उवसंपजामि, निथारपार गहोहं, जंजंमणेणं बधं जंजंवायेणं भापियंपावं जंजंकायेणं कयं मिछामि दुकडंतस्स, अरिहंतो महदेवो जावज्जिवं सुसाहुणो गुरुणो जिनपन्नतं तत्त एय समत्तंमएगहियं, ए सर्वे आला

वो नवकार पुर्वक वार त्रण उचराववो, आ अलावामां प्रथम पाठ ते जाव जीवनो संथारो करवानो छे अने थोडा काळनो करवानो पाठ विषेस सागारीक कह्यु छे त्यांथी जे हाल काळना जीवने ओचरवुं जेम अनुकुल होय. ते प्रमाणे ओचरे, अनशन विधीना पानामां जेम हतुं तेम लख्युंछे. मा- हा नीसिथजी सूत्रमां कह्यु छे जे जे करवुं ते इर्या वही पडी कमीने करवुं, माटे वखत मले, तो इरीआवही पडी कमी ज- घन्य मध्यम उतकष्ट त्रणमांथी जे बने ते देव वंदन करी गुरु वंदन करीने आ पाठ उचरे तो वधारे श्रेष्ट छे पण जेवो अ- वसर होय तेम करी ले. अवसर मळे तो सर्व जीव साथे ख- मत खामणा करी ले वली मुनि होय तो मुनिना श्रावक होय तो श्रावकना बार व्रत उचरी ले अने चउसरण पयन्नो तथा आउर पचखाण, भत्त पचखान, संथारापयन्नो आराध- ना प्रकिर्णक, आरधना पताका विगेरेनु अध्ययन करे वा, सांभळे तेथी अध्यवसाय बहूज सूंदर थशे. चउशरण आउर पचखाण पयन्नादिक सांभळवाथी समाधी मर्ण थाय छे. तेनो मने अनुभव छे. आयुष बाकी रह्यो होय तो मर्णथी तो व- चता नथी पण रोग शांत पडे छे. अने धर्म श्रवण करवामां चित परोवइ शके छे. ते में जोयुं छे माटे एपयन्नानो अभ्यास मर्ण अवसरे जरुर करवो. ए पयन्नामां भावार्थ एवोछे के जरुर धर्ममां जीव दृढ थाय. अने आत्माने शारीभावना थाय ते भावना आप्रमाणेके अहो में पूर्वे आ भवे पाछला भवे पाप कर्या छे वा, जेथी पाप थाय एवा घर, हाट, खेतर विगेरे मकानो, कोदाळा, पावडा, वासण, शह्स्त्र, तरवार प्रमुख ह- रकोइ पाप उपगरण जे वस्तुथी पाप थाय एवा जे पदार्थ

बनांव्या छे ते सर्वेने वोशीरावु छुं कोइपण पुद्गलीक वस्तु साथे मारापणानो संबंध मान्यो छे ते सर्वेने वोशीरावुछु. जे कोइ वस्तु उपर माहारो कइ पण राग रेहतो अने ते रागवाली वस्तुथी पाप थाय तो ते पापनी कीर्या मने आवे माटे सर्वे जड पदार्थ उपरथी माहरा ममत्व भावने त्याग करु छुं. कइपण वस्तु माहारी छेज नही मारी वस्तु तो मारो आत्मधर्म छे अने जे जे पुद्गलीक पदार्थ छे तेहने माहरा में अज्ञानपणे मान्या हता तेथी अज्ञानपणे अनेक पाप उपार्जन कर्या. हवे पुन्य उदय पुर्ण जाग्यां तेथी में कइक वीतरागनो मार्ग जाण्यो तेथी ए सर्वे वस्तु जड पदार्थ साथे माहरो धर्म तपासता—कोइपण रीते संबंध राखवो जोग्य नथी माटे माहारा अज्ञानपणाना जे जे भावे माहरापणु मान्यु हतु ते त्याग करु छु ने ते पापने हुं नींदु छुं. में अज्ञानपणे अनादी काल थओ. ए शरीर धनने माहारा मान्या तेथी में चार गतीमां भ्रमण कर्यु अने अनेक दुख भोगव्या माटे हवे माहारा आत्मा शिवाय अस्त्री, पुत्र, पुत्रियो जे जे माहरा मान्या छे ते सर्वे अज्ञानता एने अज्ञानभाव ते वोसिरावु छु अने एक आत्मानु आलंबन ग्रहन करी मर्णनी वीहीकने छोडीने अदीनपणे माहारो आत्मा अविनासि छे तेनु आलंबन लउ छु माहारो ते सिवाअ कइ पदार्थ नथी. आत्माना पोताना आचारमां रहीने पण मरवु अने अज्ञानपणे पण मरवु मर्ण कइ कोइने छोडवानु नथी. तो अज्ञानपणे मर्ण करवाथी आत्मा कर्मे करी लेपाय अने भव मवने वीषे अनेक प्रकारना दुख भोगववा पडे माटे माहरा आत्मानो आचार जे जे शरीरने थाय ते जाणवु पण तेमने [illegible]

बनाव्या छे ते सर्वेने वोशीरावु छु कोइपण पुदगलीक वस्तु साथे मारापणानो संबंध मान्यो छे ते सर्वेने वोशीरावुछु. जे कोइ वस्तु उपर माहारो कई पण राग रेहतो अने ते रागवाली वस्तुथी पाप थाय तो ते पापनी कीर्या मने आवे माटे सर्वे जड पदार्थ उपरथी माहरा ममत्व भावने त्याग करु छुं. कईपण वस्तु माहारी छेज नही मारी वस्तु तो मारो आत्मधर्म छे अने जे जे पुदगलीक पदार्थ छे तेहने माहरा में अज्ञानपणे मान्या हता तेथी अज्ञानपणे अनेक पाप उपार्जन कर्या. हवे पुन्य उदय पुर्ण जाग्यो तेथी में कइक वीतरागनो मार्ग जाण्यो तेथी ए सर्वे वस्तु जड पदार्थ साथे माहरो धर्म तपासता–कोइपण रीते संबंध राखवो जोग्य नथी माटे माहारा अज्ञानपणाना जे जे भावे माहरापणु मान्यु हतु ते त्याग करु छु ने ते पापने हुं नींदु छुं. में अज्ञानपणे अनादी काल थओ. ए शरीर धनने माहारा मान्या तेथी में चार गतीमां भ्रमण कर्यु अने अनेक दुख भोगव्या माटे हवे माहारा आत्मा शिवाय अस्त्री, पुत्र, पुत्रियो जे जे माहरा मान्या छे ते सर्वे अज्ञानता एने अज्ञानभाव ते वोसिरावु छु अने एक आत्मानु आलंबन ग्रहन करी मर्णनी बीहीकने छोडीने अदीनपणे माहारो आत्मा अविनासि छे तेनु आलंबन लउ छु माहारो ते सिवाय कइ पदार्थ नथी. आत्माना पोताना आचारमां रहीने पण मरवु अने अज्ञानपणे पण मरवु मर्ण कइ कोइने छोडवानु नथी. तो अज्ञानपणे मर्ण करवाथी आत्मा कर्मे करी लेपाय अने भव भवने वीषे अनेक प्रकारना दुख भोगववा पडे माटे माहरा आत्मानो आचार जे जे शरीरने थाय ते जाणवु ...

एम मानवु जोग्य नथी माटे हुं माहरा आत्मस्वभावने जाण वानो ते जाणवा रुप रहीने मणे करु के जेथी माहरो आत्मा नीर्मळ रहे ने मलीनता थाय नही इहा कोइने शंका थाय जे प्रत्यक्ष दुख थाय ने केम शरीरने थाय छे एम मनाय ते वी पे जाणवु जे जोहां सुधी पोतानु आत्म स्वरुप नथी जाण्यु ने तेनु फरस ज्ञान थयुं नथी. त्यां सुधी तमारा मनमां मने दुख थाय छे एम लागशे पण तमने तमारा आत्म स्वरुपनु ज्ञान अनुभव गम्य थशे जेम प्रभुजीए कह्युं छे हवेंज मारु आत्म स्वरुप छे ते न्याय जुगतीए करी चीत्तमां शुद्ध थशे एटले तमारा भाव एहवा थशे जे हवे माहरा आत्म धर्मथी बीजी रीते नही वर्तु. आ शरीर प्रमुख जड पदार्थ छे एनी साथे कइ पण माहारो संबंध नथी एहवुं थशे पछी शरीरने कोइ कापी नाखशे वा रोगनी वेदना थशे तेमां तमारु चीत जशे नही तमारा मनमा मने दुख थाय छे एम आवशे नही जेमके कोइ माणस भवइ जोवा जाय छे या नाटीक जोवा जाय छे ते आखी रात उजागरो करे छे ते उजागरानो खेद मनमां आवतो नथी उभा उभा पग दुखे छे ते दुख मनमां आवतु नथी. केमके जोवामां चीत्त वर्ते छे वळी लग्नवीवाहना काममां अनेक प्रकारनी मेतन करे छे. पग दुखे छे पण लग्नना हर्षमां ते दुख मनमां आवतुं नथी. आभुषण पेहरे छे तेनो भार पेहरवाना सुख आगळ मनमां लागतो नथी. वेपारमां पेदाश थाय छे तेनी पाछळ मेहेनत करवी पडे छे तेनुं दुख मनमां आवतु नथी. तेमज तमारा आत्माना सुखना रागी थशो आत्म सुखमां मग्न थशो तो, शरीरे वेदना थशे ते वेदना मने थाय छे एम मनमां आवशे नही. जहां सुधी

रीरना दुखमां मन पोरवाय छे. त्यां सुधी तमारो भाव तमा-रा आत्मभाव उपर तमारी दशा थइ नथी. तेथी प्रश्नन थाय छे ज्यारे तमारी दशानी शनमुख थशो त्यारे तो तमारा मन-मां आवशे जे अज्ञानपणे जेजे कर्म बांधा छे ते कर्म शरीरमां रहीने बांधा छे ते शरीरे भोगव्या वीना आत्म नीर्मल थवा-नो नथी. वली ए दुखने दुख मानीश तोपाछा नवा कर्म बं-धाशे अने आत्मा मलीन थशे शरीरना सुखदुखने मने सुख दुख थाय छे एम मानवुं ए माहारा आत्मानो धर्म नथी. हुं शदचीदानंद छुं, अनंत सुखनो धणी छुं, अरागी छुं. अद्वैसिद्धुं, अछेदी छुं, अभेदी छुं, अगम छुं, अलख छुं, अगोचर छुं, पुरणानंद छुं, शहेजानंद छुं, अचल छुं, अमर छुं, अमल छुं, अतिइंद्री छुं, अशरीरि छुं, अवीनासि छुं आ माहारु स्वरुप छे तो माहरो आ आत्मा वीनाश थवानो नथी. मर्णथी शरीरनो वीनाश थशे तेथि माहरे भय शुं करवा करवो शरीर तो शडन पडन विध्वंश धर्मवालुं छे ते वीनाश थाय तेमां माहारे शी चींता करवी माहरो आत्मा अमर छे तेथी मरवानो नथी माटे महारे मर्णनो भय नथी जेटलो जेटलो भय आवे ते तो अज्ञान दशा छे ते माहरे हवे अज्ञानदशाना विचार शुं करवा करवा माहरे माहरा आत्मधर्ममां रेहवुं ते ज उत्तम छे. पुर्वे भवोमां अज्ञानताए मर्णना भय कर्या. अज्ञानताए मर्णकर्या अने जीव भवचक्रमां भम्यो अनेक प्रका-रना नर्कादीकनी वेदना भोगवी उंधे मस्तके गर्भावासनी वेदना भोगवी आ भवमां भाग्य उदये वीतरागनो धर्म मलो जेथी में माहरा आत्मानुं स्वरुप जाण्यु. हवे रोगादीकनी वे-दनाथी हुं बीहतो नथी. रोगना औषध अनेक प्रकारे करीश

पण जो कर्मनी स्थीती पाकी नथी त्यां सुधी रोग मटवानो नथी. रोगनु खरु औषध तो शमभाव छे. जो शमभावमां रहीश अने जे जे वेदना थाय छे ते तो पुर्वना कर्म भोगवाय छे. तेथी आत्मा नीर्मल थाय छे तो रोगनी वेदना मने थाय एवो वीकल्प शा सारु करु आम विचारी हुं रोगनो वीकल्प बीलकुल नही करु तो वेदनी कर्मनी स्थीती तथा रस गटशे. नीकाचीत मध्यम स्थानवृती हशे ते सीथल थशे, शीथल कर्म हशे ते नाश थशे माटे माहरा आत्म स्वभावमां रेहवुं एज ओषध छे. बीजा औषधना अभीलाख शा सारु करु. माहारा कुटुंबादीकनी फीकर करवी ते पण व्यर्थ छे कारण जे सर्वे जीवो पोताना पुन्य अनुसारे सुख भोगवे छे कोइने कोइ सुख दुख करवा समर्थ नथी तो हुं शु करवानो छुं. वली अनादीकाल गयो ते मात्र भवो भवने वीषे कुटुंब मल्या. तो हुं केटला कुटुंबनी चींता करीश. अने पुर्वे तो अज्ञानपणुं हतुं कर्मनु स्वरुप नही जाणवाथी चींता करतो हतो. पण आ भवमां कर्मनु स्वरुप जाण्यु तेथी जाणुछुं जे सर्वे सुखदुख कर्मने अनुसारे थाय छे माटे माहरे माहरी तथा पारकी चींताओ करवी ते फोगट छे. हुं माहरा आत्म आणंदमां वर्तीश. माहरी कुटुंब चाकरी करे छे ते पण पुर्वे पुन्य उपार्जन कर्यु छे तेनां फळ छे. में तेनी चाकरी करी छे अने ते जीव चाकरी नथी कर्ता ते माहरा पापना उदेनुं फळ छे तेमां ते जीव उपर द्वेश करवो जोग्य नथी. मर्ण अवसरे कोइपण जीव उपर द्वेश करवाथी ते जीव साथे वेरभाव थाय छे. माटे हवे माहरे जे जे सुखदुख उत्पन्न थाय ते शमभावे भोगववं. पूर्वे मुनीओने माथा उपर अंगारा भर्या तो

पण वेदना साम दृष्टी करी नथी मेतारजमुनीने शरीरे खाल उतारी तोपण शमभावमां रह्या माटे आ मर्णनी वेदनी पण ते मुनी माहाराजनी पेठे शमभावे भोगववी. जरापण कइपण परभावमां माहरे पेशवुं नहीं. ने माहरुं चीत परभावमां जशे तो आत्मा अवराशे. वळी मे शरीर, धन, कुटुंब सर्वेने वोश राव्युं छे तेमां कइ पण चीजमां मारु चीत जशे तो माहरी आराधना नीष्फल जशे माटे जेम राधावेध शाधनार, राधावेध शाधवामां ततपर रहे छे तेम माहरे पण माहरा आत्म स्वभावमां रेहवु ने तेनो वीचार करवो तथा तेमांज स्थीर रेहवुं एम आराधकपणे मर्ण करवाथी नीश्चे त्रीजे भवे वा सातमे भवे जीव सिद्धीने वरेछे एम प्रभुजीए आगममां कह्युं छे. माटे प्रमाद छोडीने केवळ माहरा आत्मामां वर्तुं अहो प्रभुजीए आज मार्ग कह्यो छे आ मार्ग ग्रहन करवाथी आत्माने आणंद थाय छे के हवे माहरो भव फेरो टळशे. जो पण पुदगल भावमां राग धरीश वा धननी ममता [illegible] वा कुटुंब उपर राग करीश तो माहरी आत्मदशा [illegible] अने भव भ्रमण वधशे अने हुं माहरी आत्मदशामां [illegible] तो थोडा कालमां माहरी कार्य सिद्धी थशे. [illegible] वा माहा माठा चोरी वीगेरे अकार्यना [illegible] आदरो तो ततकाल केवळ ज्ञान पाम्या [illegible] हरा आत्माना उपयोगमां रहुं. हुं माहरा [illegible] जाय वीचारु जेम जेम स्वगुणमां हुं [illegible]

परसुखनी इच्छा नाश थशे तेम तेम कर्म खशता जशे, तेथी वधारे वीशुधी थती जशे. पछी गमे ते वेदना थशे. कोइ कापशे मारशे तोपण कंइपण विकल्प आवशे नही जहां सुधी आत्मानी मलीनता छे ताहा सुधी शरीरादीकना वीकल्पो आवशे माटे हवे तो माहरा अवीनाशि सुखने भावुं आ मर्ण अवसर शाथवा तनवर थउ. परभाव उपर उदाशिन दशा माहरी मगट थाय के जेथी कुटंबादीक उपर चित जाय नहि पूर्वे मुनियोए पोतानी आत्मदशा भावी केवल ज्ञान नीपजाव्युं छे तेवी दशा हजु माहरी थइ नथी तोपण श्रावक दशा प्रमाणे वीशुधि प्रमाणे वीशुधी थशे. तोपण सातमे भवे मुगती जइश माटे माहरो आत्म आणंद शीवाय वीजो कोइ आणंद जगतमां नथी.जे जे वने ते जाणवुं एज माहरो धर्म छे, शरीरादीके जे उपाधी थाय छे तेथी माहारा कर्म भोगवाय छे. तेथी पण माहरो आत्म नीर्मल थाय छे, एटले ए पण आणंद थवानुं कारण छे हुं शा कारणे दलगीर थउ के वीकल्प करु भगवान श्रीमत महावीर स्वामी माहाराजने शंगम देवताए अती अंत उपशर्ग कर्या तोपण समभाव छोडयो नही तेम हुं पण समभावमांज रहुं कंइपण चीज माहरी नथी तो हुं शी बाबतनो वीकल्प करु आ रीते नीर वीकल्प पणे सर्वथा रहेशे तो केवळ ज्ञान पामी सिधीने वरशे. अने तेथी उतरती वीशुधीवाला पण गुणस्थानकनी हदमां रहेशे तो सातमे भवे शिधने वरसे माटे संथारो करवो अने समभाव रहेवानो उद्यम करवो. सर्व मंगल मागल्यं, सर्व कल्याण कारणं, प्रधानं सर्व धर्माणं; जैनं जयती शासनं; वळी भत पचखाण पयन्नामा संथारो करनार

ने गाथा ४१ मी शीतलसमाधी सारु नागकेशर, तज, तमालपत्र, एलची, साकर ए वस्तु दुधमा नाखी दुध उकाकाळी तादु दुध करीने अनसन करनारने पावुं. एथी अनसन करनारने सीतलता रहे ए मुजब कहुंछे. श्रावक धनवान होय तो शाते क्षेत्रे धन वापरवाने देवगुरुने वांदीने अनशन करे अनसनना लाभ ए पयनामा वहु कहो छे. आ मुजब अनसन वीधी सामन्य छे.

प्रश्न २५९—आत्मारामजी माहाराज जे विजयानंदसुरि माहाराजने प्रश्न लख्या तेनो जवाव शुं छे.

उत्तर—आत्मारामजी महाराजजी साहेबनो कागळ नीचे मुजब छे.

शहेर अंबाला संवत् १९५१ना भादरवा वद ११ रवेउ पुज्यपाद श्री श्री श्री १०८ श्री मद्‌श्री जयानंद सूरीश्वरजी आत्मारामजी माहाराजजी आदी साधु १० ना तरफथी धर्म लाभ वांचजो.

भरुच बंदर श्रावक पुण्य प्रभावक देवगुरु भक्तिकारक शेठ अनोपचंद मलुकचंद वीगरे अत्रे सुखशाता छे धर्म ध्यान करवामां उद्यम राखजो. तमारी चोपडी तपासीने पाछी मोकली आपी छे ते पोंचेथी पोंच लखजो तमारा लखेला प्रश्नोना उत्तर नीचे मुजव जाणजो.

१ केवल ज्ञानीमां पांच इंद्रीप्राणवर्जी वाकीना पांच प्राण जाणवा. कारण जे केवल ज्ञानी महाराजने केवळ ज्ञाने सर्व पदार्थ जाणे छे जेटली इंद्रीयोनुं काम नथी तेथी ए प्राण प्रवृते नही.

२ केवल ज्ञानीमां उदारीक, तेजस, कार्मण ए त्रणे शरीर तथा मन वचन काया ए त्रणे जोग एक समय माला ले परंतु मन जोगमां द्रव्य मन समजवुं.

३ चय उपचयपने प्राप्त थाय अने औदारीकादी वर्गणानुं बनेल होय ते शरीर, अने शरीरनो व्यापार ते काय जोग जाणवो.

४ त्रण जोगनी स्थीती अंतर्मुहुर्त अने अवगाहना शरीर प्रमाण.

५ जहां शरीर होय तींहा काय जोगनी भजना शैलेसी अवस्थामां कायानो वेपार न होय तेथी.

६ शरीर बंधक पण छे ने अबंधक पण छे. ते अबंधक शैलेसी अवस्थामां.

७ तेरमे गुण स्थाने नोसर्न्नीनो अशन्नि.

८ केवल ज्ञानी माहाराज, आहारादीक चार संज्ञामांथी कोइपण संज्ञा होय नहीं.

९ कायबल नाम शरीरनुं सामर्थ्य छे, अने स्पर्श इंद्री सीत ऊश्नादिनि परीक्षा करनार छे.

१० ज्ञाननी अवगाहना आत्म प्रमाण.

११ तीर्थंकरना वचन, केवल ज्ञानीने कोइपण ज्ञानपणे न प्रणमे क्षायकभावनुं ज्ञान छे तेथी प्रणमतुं ए क्षयोपशमनो धर्म छे.

१२ देवता अहार कर्ता कोइ देखे अने कोइ न देखे.

१३ जीव आहार ले, ते शरीर ले अने इंद्रिओनो फक्त रसादीकनुं ज्ञान करनार छे.

आ मुजबनो माहाराजजी साहेबनो कागळ छे आ उत्तरो विजयानंद शिरइनुसुरि माहाराज साहेबजी शीवाय बीजाने लखवा बहु कठण छे वांची हमे बहु खुशी थया तथा आ चोपडीमां दाखल कर्यो छे.

प्रश्न २६०—मर्ण अवसरे समाधीमा चीत रहे ते सारु कइ जाप करवाना कह्या छे.

उत्तर—लोगस्सना कल्पमां ॐ ॐ अंबराय कीतीय वंदिय महीयाजे लोगस्स उत्तमा सिधा आरोग बोहीलाभं समाहिवरमुत्त मंदितुवाः आ मंत्रना १५००]जाप करवा, धुप दीप करीने वली गणती वखत थिर आसने बेसवुं आसननुं चलायमान करवुं नही. खरज आवे मगर कयडे तोपण हाथ उचो नीचो करवो नही. माला उपर द्रष्टी थाप वीते फेरववि नही. जीभ होठ गणता हलाववा नही एक ध्याने गणी राखवाथी मर्ण अवसरे समाधी रेहेशे एम लोगसना कल्पमां कहुं छे. मंदगी अवसरे ए गाथानु ध्यान जरुर राखवुं, आ उर पच्चखाण पयन्नामां कहुं छे चार अंगना जाणने पण मर्ण अवसरे बधारे ध्यान करी शकता नथी तेथी एक गाथानुं ध्यान पण भव समुद्रथी तारनार छे. माटे वीतराग धर्मनी हरकोइ गाथानुं ध्यान करवुं. शमाधीमां रेहेवानी भावना पण जीवने तारनार छे माटे आ जाप करी मुकवा बहु श्रेष्ट छे.

प्रश्न २६१—साधारण द्रव्यथी धर्मशाला विगरे बांधी छे ते तथा संघ विगरे जमाडे ते श्रावक वापरे तो केम.

उत्तर—धर्मशाला बांधी छे ते श्रावकने उतरवा सारु तेमां उतरवाने हरकत नथी पण पोत पातानी शक्ति

साधारणमां कंइ आपवुं जोइए. श्राद्ध विधिमां पाना ११० मां छे तेमां साफ कह्युं छे के ओछुं भाडु आपे तो प्रगट दोष छे. कारण जे धर्मशाला करावी जनार कंइ दीर्घकाल एक स्थितिवाळा रेहेता नथी तो ते धर्मशालानी मरामत चलावबी विगरे क्यांथी काढवी. माटे श्रावको आवी जाय तो तेम कान सारी स्थितिमां रेहे वळी स्वामि भक्ति करवा पैसा मुकी गया छे तेनुं जमवाने कंइ पण हरकत नथी पण स्वामिनो माल तृष्णापणे इंद्रियोना विषयने सारु अतिशय आकंठ सुधी खावुं नहि फक्त स्वामि भाइनुं मन साचववा जमवा जवुं छे. तेथी जमाडनारना बहु मान करतो योग्य रीते जे वस्तु हाजर होय ते निर्वाह रीते वापरे तो कंइ हरकत नथी. पण तेनो कारभारी थइ तेमांथी कंइ वस्तु घेर लइ जवी. वा. पोताना लागता वळगताने आपी देवी. वा हरकोइ प्रकारे पोताना संसारी काममां साधारणनी चिज वापरवी वा. पैसा वगाडवा तेथी तो नुकशान श्राद्ध विधिमां कह्युं छे माटे साधारण द्रव्य पण विनशाडवुं नहि. साधारण द्रव्य उपर पाना १३ मां कथा छे ते आनी साथे जोडवी.

आ कथाओ सांभळी तुच्छ श्रद्धावालाने व्यामोह थशे. आटलुं द्रव्य वा, साधारण द्रव्य ज्ञान द्रव्य खावुं तेना आटलां कर्म बंधाय तेने विचार करवानो के जेमके दुनियामां कोइ छोकरीना पैसा खाय छे तेनी केटली निंदा थाय छे तेनुं कारण जे तेने आपवा योग्य छे ते न आपता तेनुं खाय तेम आ द्रव्यमां पोतानुं द्रव्य वापरवा योग्य छे तेने बदले खाय

प्रश्न २६२—पुद्गल केटला प्रकारना कह्या छे.

उत्तर—पुद्गल त्रण प्रकारना कह्या छे जीवे जे ग्रहण करेला छे तेमां जीव छे त्यां सुधी प्रयोगशा कहीये ते शरीरमांथी जीव नीकळी गया पछी जे पुद्गल रह्या छे ते मिश्रशा कहीये. त्रीजा विश्रशा ते स्वाभिव पुद्गलना स्कंध थाय छे जेमके आकाशमां लीला पीला रंग देखाय छे ते तथा अंधाराना पुद्गल तथा वादलाना पुद्गल ए जीवे ग्रहण कर्या विना थाय छे ते विश्रशा कहीये. ए रीते त्रण जातना पुद्गलनो अधिकार भगवतीजी पाने ५२१ मे छे.

प्रश्न २६३—परिहार विशुद्धि चारित्र केटला पूर्व भणेला अंगीकार करे.

उत्तर—नव पुर्वनी त्रीजो वस्तु सुधी भण्या होय तेओ परिहार विशुद्धि संयम आदरे नव जण गच्छमांथी नीकले तेमां चार जण तपश्चर्या करे छ मास सूधी ने चार जणा तेमनी वियावच करे, ने एक गुरु स्थापे तपश्चर्या करनार छ मास सुधी करी रेहे त्यारे वियावचवाला छ महिना सुधी तपश्चर्या करे. पछी छ महिना गुरु तपश्चर्या करे, ने, बीजा आठमांथी एकने गुरु स्थापे ने सात जण वियावच करे एवी रीते अराढ मास सुधी तपश्चर्या करे तेनुं नाम परिहार विशुद्धि चारित्र कह्युं छे ए अधिकार भगवतीजीमां पाना ५७१ मे छे.

प्रश्न २६४—सिद्ध महाराजने चारित्र कहीये के नहि.

उत्तर—सिद्ध महाराजने व्यवहार रुप चारित्र नथी तेथी भगवतीजीमांनो चारित्रनो अचारित्र कह्युंछे. पाना ५७६

प्रश्न २६५—विभंग ज्ञानवालाने दर्शन होय के नहि.

उत्तर—कर्म ग्रंथमां तो ना कहे छे पण भगवतीजीमां ५८८ मे विभंग ज्ञानवाळाने अवधि दर्शन कह्युं छे पन्नवणाजीमां पण अवधि दर्शन कह्युं छे हवे ए बे मतांतर जणाय छे तत्त्व केवली गम्य.

प्रश्न २६६—मुनीने अशुद्धमान आहार पाणी आपवाथी शुं फळ थाय.

उत्तर—मुनिने मुख्यपणे ते शुद्धमान आहार पाणी आपवानाज भाव होय. पण केटलाएक कारणे अशुद्धमान पण आपे. वळी गुरु उपर राग छे तेथी कंइ कंइ चित्तमां पण आवी जाय. पण मुनिने प्रति लाभवाना अतिशय भाव छे तेथी अल्प दोषने गणी निर्जरा भगवतीजीमां कही छे. पाना ६१० मे अधिकार छे.

प्रश्न २६७—प्रायश्चित लेवाना भाव छे ने एटलामां काल करे तो आराधक के केम.

उत्तर—भगवतीजीमां पाना ६१८ मां मुनि गोचरी गया छे ने त्यां कंइ दोष लाग्यो छे ते गुरु पासे जइ आलोववाना भाव छे ने काल करे तो तेने आराधक कह्या छे.

प्रश्न २६८—मोटामां मोटो दिवस केटलो होय ने रात्री केटली होय.

उत्तर—भगवतीजीमां पाना ९३८ मे ओछामां ओछो दिवस बार मूहूर्त एटले चोवीश घडी तथा ओछामां ओछी रात्रि पण एज प्रमाणे तेम वधारेमां वधारे दिवस १८ मूहूर्तनो एटले छत्रीश घडीनो तथा रात्रि पण वधारेमां वधारे एटली थाय.

प्रश्न २६९—श्रावको पौषध लइ धर्म कथा करे ते अधिकार शी रीते छे.

उत्तर—भगवतीजीमां पाना ९४० रुषिभद्र पुत्रनो अधिकार छे ते श्रावको आसन लइ बेठा छे ने रुषिभद्र धर्म परुपे छे तेमांथी श्रावकने शंका थइ छे ते भगवंतने पुछयुं छे जे रुषिभद्र आ प्रमाणे परुपेछे. भगवंते कह्युं के रुषिभद्र परुपे छे ते सत्य छे ए रीते अधिकार छे तथा उपदेश मालामां गाथा २३३ मां श्रावक धर्मोपदेश बीजाने करे एम कह्युं छे.

प्रश्न १७०—भव्य जीव छे ते सर्वे सिद्धि वरे त्यारे बधा अभव्यी रहे के केम.

उत्तर—जयंती श्राविकाए भगवतीजीमां प्रश्न पुछया छे तेमां ए प्रश्न छे तेनो जबाप पाना ९९१ मे छे के गयो काल अनंतो गयो तेनो छेडो नथी तो पण एक निगोदने अनंतमे भागे सिद्धि वर्या छे तेमज आवता कालनो छेडो नथी माटे बंने तुल्य छे तेथी आवते काले पण बीजा एक निगोदने अनंते भागे सिद्ध थरशे तेथी कोइ दिवस भवी खाली थवाना नथी.

प्रश्न १७१—समकित सहित कइ नरक सुधी जाय.

उत्तर—छठी नरक सुधी समकित सहित जाय अने सातमी नरके समकित वमीने जाय ए अधिकार भगवतीजीमां पाना १०८७ मां छे.

प्रश्न १७२—पुस्तक तथा प्रतिमाजी होय त्यां हास्यविनोद करतां आशातना लागे के नहि.

उत्तर—ज्यां ज्ञान अने जीन प्रतिमाजी होय त्यां आहार निहार स्त्री साथे भोग तथा हास्यादिक क्रीडा करवाथी आशातना थायछे ए अधिकार भगवतीजीमां पाना ११७७ मे छे सुधर्म सभामां थंभाछे तेमां पुस्तक तथा प्रभुनी दाढाना झावडा

छे तेथी इंद्राणी साथे हास्यादि विनोद सुधर्म इंद्र त्यां करता नथी. तेम मनुष्ये पण करवो नहि.

प्रश्न १७३—क्षयोपशम भाव ने उपशम भावमां फरक छे.

उत्तर—क्षयोपशम भावनुं समकित छे तेने समकित मोहिनि विपाक उदये छे ने मिथ्यात्वमोहिनी प्रदेश उदये छे ने उपशम समकितवालाने मिथ्यात, मिश्र तथा समकित मोहिनी विपाक उदय तथा प्रदेश उदयथी टली जाय छे. अधिकार भगवतीजीमां पाना ११८३ मे छे.

प्रश्न १७४—श्रावक उघाडे मुखे बोले तो उचित छे के नहि.

उत्तर—श्रावकने अवश्य मुखे वस्त्र अथवा हाथ अथवा मुहपत्ति राखीने बोलवुं उघाडे मुखे बोलवुं नहि. जोइए ए संबंधी भगवतीजीमां गौतम स्वामी महाराजे प्रश्न पुछ्युं छे जे इंद्र सावद्य भाषा बोले छे के निरवद्य भाषा बोले छे तेने उत्तर भगवंते कह्यो छे जे इंद्रजि वखत मुखे वस्त्र अथवा हाथ राखीने बोलेछे ते वखत निरवद्य भाषा बोलेछे ने जे वखत उघाडे मुखे बोलेछे ते वखत सावद्य भाषा बोले छे एवी रीते पाना १३०२ मे अधिकार छे.

प्रश्न १७५—पूर्वनुं ज्ञान क्यां सुधी रह्युं.

उत्तर—पूर्वनुं ज्ञान भगवानना निर्वाण पछी एक हजार वर्ष सुधी रह्युं ए अधिकार भगवतीजीमां पाना १५०३ मे छे.

प्रश्न १७६—प्रभुनुं शासन क्यां सुधी रहेशे.

उत्तर—एकवीश हजार वर्ष सुधी रहेशे ए अधिकार

भगवतीजीमां पानां १५०४ मे छे.

प्रश्न १७७—विद्याचारण जंघाचारण मुनी नंदीश्वर द्वीपे जीन वांदवा जाय ए अधिकार शेमां छे.

उत्तर—भगवतीजीमां पानां १५०६ मे छे.

प्रश्न १७७—श्रावक-श्रावकने तथा श्राविकाने तथा व्रत उच्चरावे के केम.

उत्तर—श्रावक-श्रावक श्राविकाने व्रत उच्चरावे छे. ज्ञाताजीमां छापेली प्रतने पाने १०१६ मे जीतशत्रु राजाए सुबुद्धि प्रधान पासे धर्म सांभलीने प्रतिबोध पामी श्रावकना बार व्रत सुबुद्धि प्रधान पासे लीधा छे. वळी पच्चखाणना करावनार जाण अजाणना भांगा चार कह्या छे. ते नीचे मुजब करावनार जाणने करनार जाण ए पच्चखाण शुद्ध. करावनार जाणने करनार अजाण पण करावनार जाणे छे तेथी व्रतनो विधि बताव्वे वास्ते ए पण शुद्ध छे. करावनार अजाणने करनार जाण ते ते पण शुद्ध कह्यो छे. पण त्यां दर्शाव्युं छे जे तथाविध गुरुने अभावे पिता, दादा, मामा, भाइ, वा कोइनी पण साक्षी राखीए तेओ अजाण छे. पण पोते जाणे छे तेथी शुद्ध छे. चोथो भांगो करावनार अजाणने करनार अजाण ए अशुद्ध पच्चखाण कह्युं छे. आवी रीते प्रवचन सारोद्धारनी टीकामां कह्युं छे. ते पाने ३०. मां छे. ए उपरथी त्रीजा भांगाथी सिद्ध थाय छे जे अजाण पिता विगेरे छे तेमनी समक्ष पच्चखाण लेवुं तो जाणकार श्रावक पासे लेवुं एतो वधारे योग्य छे. आवी चोभंगी योग शास्त्रमां तथा पंचाशकमां पण छे वास्ते मुनि महाराजना अभावे श्रावक पासे पच्चखाण लेवुं योग्य-

प्रश्न १७८—श्रावकने फासु पाणी पिवाथी शुं फायदो छे कारण जे आरंभ तो करवो करावबो रह्यो छे तो सचित्तनुं अचित्त करी पिवुं तेथी शुं फल.

उत्तर—श्रावकने सचित्त वस्तुनी मुर्च्छा उतरी ए मोटो लाभ छे. कर्म बंधन छे ते इच्छाए करीने छे ते सचित्त वस्तुनी इच्छा बंध थइ गइ ए मोटो लाभ छे. वळी सचित्त जल जगतमां छे ते बधा उपर चित्त मोकलुं छे ते फासु जल पीनारने बंध थइ जायछे. फासु पाणी ज्यां जाय त्यां मळ नथी तोते परिसह पण वखते खमवो पडेछे. वळी सचित्त जलमां समये समये जीव उपजे छे ने विनशे छे तेनो पण आरंभ टळी जाय छे तेथी श्रावकने सचितनो त्याग थाय छे. तेना अतिचार पण कह्या छे. वळी महत् श्रावक आनंदजी प्रमुखे सचित्तनो त्याग कर्यो छे ने आरंभ मोकळो छे. आ सचित्त त्याग ७ मी पडिमामां कर्यो छे अने आरंभनो त्याग ८ मी पडिमामां छे. ए अधिकार उपासक दशांगनो छापेलो मतमां पाने ६६ मे छे. वळी आठमी पडिमामां पोताने आरंभ करवानो त्याग छे पण करावबानो त्याग नथी. आरंभ करावबानो नवमी पडिमामां त्याग छे वास्ते आरंभ मोकळो छे तोपण आनंदादिक श्रावके सचित्तनो त्याग कर्यो तेमज हालना श्रावकने पण करवो योग्य छे.

प्रश्न १७९—श्रावक देरासरमां जाय त्यां सारी आंगी रचेली होय तथा गायन थतुं होय तो त्यां शुं भाववुं.

उत्तर—जे जे पुरुषोए आंगीना काममां पैसा खर्च्य छे ते ते पुरुषोनी अनुमोदना करवी के धन्य छे संसारना काममां पैसा वापरता बंध करी प्रभु भक्तिमां पैसा वापरे छे

मारुं चित्त क्यारे एवुं थशे जे हुं प्रभु भक्ति एवी करीश. वळी आंगीनां बनावनार पुरुषनी अनुमोदना करे जे पोतानुं काम छोडी आंगी कराववामां पोतानो काळ गुमावे छे. म्हारा भाव एवा क्यारे थशे. वळी गायन थतुं होय तो जे जे प्रभुना गुण गाय छे तेमां लीन थवुं पण गायनना विषयमां लीन थवुं नहि वळी द्रष्टि पण प्रभु सामी स्थापवी. पण गानारनी सामुं स्थापवी नहि कारण के प्रभु शिवायनी त्रण दिशा जोवानुं दशत्रीकमां वर्जवुं कह्युं छे. माटे प्रभु सामी द्रष्टि स्थापवी. वळी राग सारो गाय छे तेने सारु भाववुं जे मने एवुं गातां आवडतुं होत तो प्रभुना गुण गायनमां हुं पण गात एम भाववुं पण रागमां लीन न थवुं. बाळ जीवनेतो प्रभुनुं जे जे प्रशंसे छे ते ते परंपराये गुण दायक छे पण विवेकीने तो प्रभुना गुण गावा तेज गुणकारी छे. यश विजय महाराजे सवासो गाथाना स्तवनमां कह्युंछे जे "जीन पूजामां शुभ भावथी, विषय आरंभ तणो भय नथी" माटे जीन मंदीरमां जइ विषयनी द्रष्टि न राखवी तेज गुणकारी छे. जीन मंदीरमां परभाव छोडवा सारु जवुं छे ने त्यां विषयनी द्रष्टि थाय त्यारे क्यां विषय छुटे. माटे पुद्गलिक पदार्थमां द्रष्टि न राखतां प्रभुना गुण संभारी प्रभुनी आज्ञा संभारी शुभ भावना वृद्धि करवी ने पुद्गल राग घटाडवो तेज धर्म छे.

प्रश्न १८०—आयुष पाछले भवे बांध्युं होय तेज प्रमाणे पुरुं थाय के कोइ रीते तुटे.

उत्तर—आयुष बे प्रकारना शास्त्रमां कह्या छे. एक उपक्रमी अने बीजुं निरुपक्रमी हवे ऊपक्रमी आयुष

छे तेने उपक्रमे जे विष शस्त्र प्रमुख लागवाथी आयुष्य ओछुं थाय छे जेमके अकाल मृत्यु कहेवाय छे. ए उपक्रमी आयुष्यवाळाए जे आयुष बांधेलुं छे ते शिथिल छे तेथी तेने उपक्रम लागे छे ए अधिकार तत्त्वार्थमां बीजो अध्याय पुरो थतां पाना १०५ मेंथी चाले छे ते बीजो अध्याय पुरो थतां सुधी छे. वळी विशेषावश्यकमां पण अधिकार छे तथा आचारंगजीनी शिलांगाचार्य कृत टीका छापेलीमां पाने १११ मे छे बाकी पण घणी जगोए छे. माटे उपक्रमनी सारी रीते संभाल राखवी कारणे जे प्रायः आ कालमां घणा माणसना उपक्रमी आयुष्य होय. वास्ते उपक्रम लाग्युं होय तो ते टालवानो उद्यम करवो. ते सारु मुनि महाराज पण औषधादिक करे छे. पण आखो भव व्रत पालवाने छेल्ली वखत व्रतमां दुषण लागे वा भांगे एवी दवा वापरवी ते ठीक नहि. जेम बने तेम व्रत राखवाने रोगनो विकल्प न करवो रोगनो विकल्प न करवाथी रोग जलदी सारो थाय छे वास्ते पोतानो आत्म धर्म न बीगडे एम उद्यम करवो. हां कोइने शंका थशे जे हरेक व्रतमां चार आगार छे तेमां सव्वसमाहिवत्तियागारेणं आ आगार छे वास्ते कदापि अयोग्य वस्तु त्याग करेली वापरे तेथी शुं व्रत भंग थाय छे ते विषे जाणवुं जे आगार राख्या छे पण ते विषे शास्त्रमां कहेलुं छे जे दृढ प्रतिज्ञावान आगार सेवता नथी पण जेनुं मन ढीलुं छे एटले रोगादिक सहन थतुं नथी परिणाम बिगडी जाय छे एवुं लागे तो मणाम व्रत उपर राखवाने प्रायश्चित लेवानी भावना सहित वापरवुं ते आगारवाळी वस्तु सेव्यानुं पण प्रायश्चित्त कह्युं छे तो ए अपवा

द मार्ग छे पण जे आगार नथी सेवताने शुद्ध स्वरूप उपर नजर छे तेनी अपेक्षाए तो ए उतरतो छे. वली केटलाएक जीव पइसाना लोभथी एटले निर्दोष दवानो खरच वधारे लागे छे तेना कृपणपणाथी दुषित दवाओ वापरे छे ए तो बहुज दुषण छे. एवा माणसो पैसानी कसरथी अभक्ष दवाओ वापरे छे ने पाछुं शुभ खाते द्रव्य वापरे छे ते करतां शुभ खाते कमी वापरी भक्ष दवामां पैसा वापरे तो ए वधारे उत्तम नीति छे वास्ते व्रत रहे एम करवुं एज कल्याणकारी छे. तेम जेना प्रणाम बगडता होय तेमने आगार सेववानी मना करवी ते पण योग्य नथी.

प्रश्न १८१—साधुजी गाममां प्रवेश करे तो तेने वाजते गाजते सामैयुं करी तेडी लाववानुं शास्त्रमां कहुं छे ?

उत्तर—श्राद्ध विधिमां पाना २६८ मां एवो अधिकार छे के श्री धर्मघोष सुरीना नगर प्रवेशना ओच्छवमां बोहोंतेर हजार टका श्रावके खर्च कर्या छे. वली व्यवहार सुत्रनी भाष्यमां पाना १८२ मां छे तेनुं त्यां प्रमाण आप्युं छे जे प्रतिमा धर मुनिने प्रतिमा पूरी थाय त्यारे नगर बाहार रही गुरुने खबर आपे के हुं आव्यो छुं पछी गुरु राजा प्रमुख जे श्रावक होय तेने जणावे पछी श्रावक बडा आडंबरथी प्रवेश करावे तेथी शासननी प्रभावना थाय. घणा जीव धर्मना रागी थाय ए विगरे घणो दर्शाव श्राद्ध विधिमां छे. माटे बडा आडंबरथी गुरु महाराजने नगर प्रवेश कराववो.

प्रश्न १८२—चोमासामां खांड विगरेनो त्याग करवानुं

उत्तर—श्राद्ध विधिमां पाना २९४ मे चोमासामां खांड, खजुर, दराख,मेवा, सुकवणी शाक,भाजी विगेरे अभक्ष कह्या छे त्यां जोशो तो जणाशे. कारण जे चोमासामां ए चिजोमां मग जीवनी उत्पत्ति थाय छे माटे त्याग करवी जोइए.

प्रश्न १८३—गुरु द्रव्य शाने करीए.

उत्तर—श्राद्ध विधिमां पाने १०० मे दवावाळी मतमां वस्त्र पात्र प्रमुख उपगरणने गुरु द्रव्य कह्युं छे.

प्रश्न १८४—जीन बिंबनी प्रतिष्ठामां तथा दिक्षामां मुहूर्त शी रीते जोवाना छे.

उत्तर—में लग्नशुद्धि विगेरे जैनना मुहूर्तना ग्रंथो जोया छे तेमांथी सामान्य रीते आ नीचे जणाव्युं छे. विशेष तो ते शास्त्र जोवाथी जणाशे.

प्रथम मास जोवा. ते मार्गशीर्ष, माघ, फागण, वैशाख, ज्येष्ठ, आषाढ ए मासमां प्रतिष्ठा करवी लग्न शुद्धिमां कही छे. तथा ज्योतिर्विदाभरण नामनो कालीदास पंडिते ज्योतिष्नो ग्रंथ कर्यो छे तेमां जैन प्रतिष्ठानी संक्रांति कही छे ते वृश्चिक, मकर, कुंभ, मेष, वृषभ, मिथुन, ए छ संक्रांतिओ कही छे. ए ग्रंथनी टीका जैनाचार्यनी करेली छे. वली प्रतिष्ठानी विधिना टीपणामां श्रावण मास पण लखेलो छे अने श्रावण मासमां प्रतिष्ठा थयेली पण देरासरमां जोवामां आवे छे. तत्व केवली गम्य आपणा सिद्धांतमां मास पुन मीआ कह्या छे तेथी मुहूर्त्तमां पण तेज माफक मास लेवा.

तिथीयो सामान्य रीते शुकल पक्षनी शुद्ध १० थी ते कृष्ण पक्षनी वद ५ सुधी उत्तम कही छे तथा तिथियो अ- संक पण कही छे ते १-२-५-१०-१३-१५ ए शुक्लपक्षनी

अने कृष्णपक्षनी १-२-५ सुंदर कही छे.

वार सोम, बुध, गुरु, शुक्र. ए सुंदर कह्या छे. तथापि ए शिवायनी तिथि तथा वार सिद्धि योगे युक्त होय तो सुखना आपनार लग्न शुद्धिमां कह्या छे.

वली आरंभ सिद्धिनी मोटी टीकामां एक मंगलवार वर्जी सर्व वार प्रतिष्ठामां लीधा छे. माटे बलवान् योग होय तो तिथि वारनो नियम नहि.

प्रतिष्ठामां मघा, मृगशीर्ष, हस्त, उत्तरा फाल्गुना, उत्तराषाढा, उत्तराभाद्रपद, अनुराधा रेवती, श्रवण, मूल, पुष्य, पुनर्वसु, रोहिणी,स्वाति, धनिष्ठा ए नक्षत्र लेवां.

कुंभस्थापनमां, रविनक्षत्रथी, प्रथमना पांच नक्षत्र मुकीने पछीना आठ नक्षत्र तथा पछीना आठ वर्जी ते पछीना छ नक्षत्र ए चौद नक्षत्र कुंभ चक्रनाछे. तेमां मुहूर्त्त कुंभ स्थापननुं करवुं. पहेलां पांच तथा आठ पछीना आठ वर्जवा.

उपर प्रतिष्ठा नक्षत्र कह्या तेमांनुं नक्षत्र प्रतिष्ठा करावनारना जन्म नक्षत्रथी १०-१६-१७-१८-२३-२५ होय तो वर्जवुं.

आडल योग ते रविनक्षत्रथी,२-७-९-१६-२१-२३-२८ ए नक्षत्र होय तो आडल योगथाय ते प्रदेश जतां वर्जेछे ने बीजा काममां पण   । सारां.

वार तिथि नक्षत्रथी कुयोग वर्जवा.

	रवी.	सोम.	मंगल	बुध.	गुरु.	शुक्र	शनि.	कुयोग
तिथि	७	६	५	४	३	२	१	कुलिकयोगवर्जवो
,,	५	४	३	२	१	७	६	उपकुलिकवर्जवो
,,	३	२	१	७	६	५	४	कंटकयोगवर्जवो.
,,	४	७	२	५	८	३	६	अर्धमहरवर्जवो
,,	८	३	६	१	४	७	२	कालवेलावर्जवो
,,	१२	११	१०	९	८	७	६	कर्कयोगवर्जवो.
नक्षत्र	मघा	त्रिशाखा	आर्द्रा	मूल.	कृतिका	रोहिणी	हस्त.	यमघंटवर्जवो.
,,	त्रिशाखा	पूर्वापाढा	धनीष्ठा	रेवती	रोहिणी	पुष्प.	उ.फा	उत्पातयोगवर्जवो.
,,	अनुराधा	उ.पा	शतभिषा	अश्विनी.	मृग.	अश्लेषा	हस्त.	मृत्युयोगवर्जवो.
,,	ज्येष्ठा	अभिजित.	पु.भा	भरणी.	आर्द्रा	मघा	चित्रा	काणयोगवर्जवा.
तिथि	७	७	०	१-३	६	३	०	संवृतयोगवर्जवो.
,,	भ	चि	उ.पा	ध	उ.फा	पुष्य	रेवती	वारनाजन्म.
,,	जे मघा	पु.पा	शत.	पु.भा	रो.मृ.	रो.मृ.	उ.का.	नक्षत्र वर्जवा.
	विपा अनु	वि. उ.पा	आर्द्रा धनि.	मू.आ भ.	आ. शत.	अश्ले पु.प.	ह.चि. पू.पा. उ.पा	कुयोगवर्जवा.
तिथि नक्षत्र	५+६	६ मृ.	७ अश्वि	८अनुराधा	९ पुष्य.	१०रे	११रो	महामृत्युयोग.

कुलिकयोग थाय छे ते चार घडी थायछे ते पडवाने दिवसे पेहेले चोघडीए बीजे बीजे चोघडीए एम सातमने दिवसे सातमे चोघडीए, थाय. तेम कुलिक, कंटक, अर्धमहर कालवेला, एवा २ कोठामां तिथि छे ते जे तिथि होय तेट-लामुं चोघडीयुं ए योग रेहेछे ते वखत शिवायनो वखत सारो.

आनंदादिकमां कुयोग कह्या छे ते वर्जवा.

रवी.	सोम.	मंगल.	बुध.	गुरु.	शुक्र.	शनि.	
भ.	आर्द्रा.	मघा.	चित्रा.	ज्येष्ठा.	अभि.	पु.भा.	कालदंड.
आर्द्रा	मघा.	चि.	ज्ये.	अभि.	पु.भा.	भ.	ध्वांक्ष.
आश्ले-पा.	हस्त.	अनु.	उ.पा.	शत.	अश्वि-नी.	मृ.	वज्र.
मघा.	चि.	ज्ये.	अभि.	पु.भा.	भ.	आर्द्रा.	मुद्गर
चि.	ज्ये.	अभि.	पु.भा.	भ.	आर्द्रा.	मघा.	कंप.
स्वा.	मूल.	श्रवण.	उ.भा.	कृत्ति.	पुनर्व.	पु.फा.	लुपक.
वि.	पु.पा.	धनी.	रे.	रोहि.	पुष्य.	उ.फा.	प्रवास.
अनु.	उ.पा.	शत.	अश्वि.	मृ.	अश्ले.	हस्त.	मर्ण.
ज्ये.	अभी.	पु.भा.	भ.	आर्द्रा.	मघा.	चित्रा.	व्याध.
पु.पा.	धनी.	रे.	रो.	पुष्य.	उ.फा.	विशा.	शूल.
अभी.	पु.भा.	भ.	आर्द्रा.	मघा.	चित्रा.	ज्ये.	मूशल.
श.	अश्वी.	मृग.	अश्ले	ह.	अनु.	उ.पा.	क्षय.
पु.भा.	भ.	आर्द्रा.	मघा.	चित्रा.	ज्येष्ठा.	अभि.	क्षिम.

यमल योग ते वर्जवो ते गुरुवार, मंगलवार, शनिवार एमांनो वार तिथि २-७-१२ एमांनी तिथी, मृग, विशाखा धनिष्ठा एमांनुं नक्षत्र ए त्रणने योगे वर्जवुं.

त्रिपुष्कर योग ते २-७-१२ तिथि गुरु, मंगल, शनि एमांनो वार ने कृत्तिका, पुनर्वसु, उ. फाल्गुनी, विशाखा उत्तराषाढा, पूर्वाभाद्रपद, एमांनुं नक्षत्र ए त्रण योगे थाय ते वर्जवो.

गुरु शुक्रना अस्तमां प्रतिष्ठा, उजमणुं करवानो निषेध कर्यो छे तथा दीक्षा शुक्रना अस्तमां आपवी कहीछे. आरंभ सिद्धीमां तथा प्रतिष्ठादिकमां गुरु, शुक्र बाल होय वृद्धो होय ते दिवस पण वर्जवा.

गुरु शुक्रनो उदय पूर्व दिशाये थाय तो त्रण दिवस बाल जाणवो. अने पश्चिम दिशाए उदय थाय तो दश दिवस बाल जाणवो.

गुरु शुक्रनो पूर्व दिशाए अस्त थाय तो ते पेहेला पंदर दिवस वृद्ध जाणवो. अने पश्चिम दिशाए अस्त थाय तो ते पेहेला पांच दिवस वृद्ध जाणवो. ए दिवसोमां मुहूर्त आपवुं नहि.

शुक्र देरासरमां पेसतां जे दिशाए उदय होय ते सन्मुख भात्रे तथा जमणो अवश्य वर्जवो पण कदापि अंध शुक्र होय तो हरकत नहि. एम आरंभ सिद्धिनी नानी टीकामां कह्युंछे. बीजा बे प्रकारना शुक्र पण तजाय तो तजवा कह्या छे. संक्रांतिए वर्त्ततो जे संक्रांति होय ते संक्रांतिमां जुवो ने सन्मुख आवे तो वर्जो.

नक्षत्रे वर्त्ततो ते कृत्तिका, रोहिणी, मृगशीर्ष, आर्द्रा, पूनर्वसु, पुष्य, आश्लेषा, ए नक्षत्रने दिवसे पूर्वे शुक्र होय. मघा, पूर्वाफाल्गुनी, उत्तराफाल्गुनी, हस्त, चित्रा, स्वाति, विशाखा, ए नक्षत्रे दक्षिण दिशाए होय. अनुराधा, ज्येष्ठा, मूल, पूर्वाषाढा, उत्तराषाढा, अभिजीत, श्रवण ए नक्षत्रे पश्चिम दिशाए होय. धनिष्ठा, शतभिषा, पूर्वाभाद्रपद, उत्तराभाद्रपद, रेवती, अश्विनी, भरणी, ए नक्षत्रने दिवसे उत्तर दिशाए शुक्र होय, मुहूर्त्त नक्षत्र जे होय ते जोतां सन्मुख शुक्र आवे ते वर्जवो.

रवि नक्षत्र चालतुं होय तेथी सातमुं नक्षत्र होय ते भस्मयोग केहेवाय छे माटे ते नक्षत्र न लेवुं. रजे करी आकाश न देखातुं होय तो ते दिवसे मूहूर्त्त करवुं नहि. सक्रांति बेसे

तेनो आगलो दिवस तथा पाछलो दिवस तथा ते दिवस वर्जवो.

वादल गाजवाथी वीजलीना कडाका थाय आकाशमां धनुष खेंचे. सूर्य चंद्रनी पाछल कुंडालुं थाय ने रक्त वर्ण आकाश थाय ते दिवस या, अकाले वृष्टि थाय ते सर्व दिवस वर्जवा.

ग्रहण थया पछी सात दिवस तथा पेहेला सात दिवस ग्रहण दग्ध तिथि कहिए. तेमां पण मुहुर्त्त करीए नहि पण आखो घेरायो होय तो अडधो घेरायो होय तो. त्रण दिवस गोचर शुद्धि जोवी ते.

गुरु जे राशिए होय ते प्रतिष्ठा करावनारनी जन्मराशिथी. २-५-७-९-११ मो होय तो श्रेष्ठ जाणवो.

चंद्रमा जे राशिनो होय ते जन्मराशिथी १-३-६-७-१० ११-२-५-९ मो होय तो ते सारो जाणवो. प्रभुनी राशिथी प्रभुनो पण जोवो.

रवि जे राशिनो होय ते जन्मराशिथी ३-६-१०-११मो होय तो सारो जाणवो.

आ मुजब प्रतिष्ठा करावनारने गुरु, चंद्र, रवि, त्रणे जोवा. प्रतिमाजी महाराजने चंद्र वल जोवुं. पण जो कृष्ण पक्ष होय तो तारा वल जोवुं. ते नीचे मुजब.

जन्मनक्षत्रथी गणवुं, ते जन्मनक्षत्र अश्विनी छे तो दसमुं नक्षत्र मघा आव्युं एम गणवुं.

तारा.	नक्षत्र.	नक्षत्र.	नक्षत्र.	सारी नबली तारा, वृत्तांत.
१	१	१०	१९	शुभ तारा नक्षत्रमां मुहुर्त आपवुं.
२	२	११	२०	शुभ.
३	३	१२	२१	अशुभ.
४	४	१३	२२	शुभ.
५	५	१४	२३	अशुभ.
६	६	१५	२४	शुभ.
७	७	१६	२५	अशुभ.
८	८	१७	२६	शुभ.
९	९	१८	२७	शुभ तारा कही ते नक्षत्रमां मुहूर्त करवुं.

एटले जन्मनक्षत्र तिथि १-१०-१९ मुं नक्षत्र होय तो १ तारा एमज २-३ प्रमुख जाणवी.

हवे जन्म नक्षत्र जेनुं न होय तो तेनुं जे नाम होय ते उपरथी अक्षरो अवकहडा चक्रथी जोइने. नक्षत्र काढवुं ते नीचे प्रमाणे.

च. चे. चै. चो. चौ. अश्विनी. ली. लु. ले. लो. लौ. लै. भरणी. अ. ई. ऊ. ए. ऐ. कृतिका. ओ. वा. वी. वु. रोहिणी. वे. वो. का. की. मृगशीर्ष. कु. घ. ङ. छ. आर्द्रा के. को. ह. ही. पुनर्वसु. हु. हे. हो. हा. पुष्य. के. मी. डु. मो. आश्लेषा. म. मी. मु. मे. मघामो. ट. टी. टुं. पूर्वाफाल्गुनी पु. प. ए. ठ. हस्त. पे. पो. र. री. चित्रा. रु. रे. रो. ता. स्वाति. ती. तु. ते तो. विशाखा. न. नी. नु. ने. अनुराधा. नो. य. यी. युं. ज्येष्ठा. ये. यो. भ. भी मूल. भु. ध. फ. ढ. पूर्वाषाढा. भे. भो. ज. जी. उत्तराषाढा. जु. जे.

जो. पा. अभिजीत. पी. पु. पें. पो. श्रवण. ग. गी. गु. गे. धनिष्ठा. गो. स. सी. सु. शतभिषा. से. सो. द. दी. पूर्वाभाद्रपद. दे. दो. दी. रेवती. दु. श. क. व. उत्तराभाद्रपद. आ प्रमाणे नामना अक्षर होय ते उपरथी आमां जोइ नक्षत्र काढवुं.

मुहूर्तने दिवसे विष्टि होय तेनुं जोवुं. ते संक्रांतिमां जोवुं. तेमां स्वर्गे भद्रा होय तो, जे काम करे ते सिद्ध थाय. तथा पाताल भद्रामां काम करे तो कार्यनी सिद्धि थाय. अने मनुष्य लोकनी भद्रामां काम करवुं नहि करे तो हानी थाय. योगिनी जोवी ते सन्मुख अवश्य वर्जवी. जमणी पण बने तो वर्जवी. ने पूठनी तथा मावी लेवी.

काल तथा पास सन्मुख वर्जवो ते तिथिओमां बताव्यो छे त्यां जुवो. ए वास्तु शास्त्रमां जोवुं कह्युं छे. विशेष जैनमां जोवुं कह्युं नथी. एम प्रतिष्ठा दीपणामां कह्युं छे.

वातचंद्र, नक्षत्र, तिथि, मास, वर्जवो.

राहु सूर्य उदयथी चार घमी पूर्वे रहे त्यार पछी चार घमी वायु कोण त्यार पछी चार घमी दक्षिणे पछी चार घमी इशाने. पछी ४ घमी पश्चिमे पछी ४ घमी अग्नि कोण पछी ४ घडी उत्तरे पछी चार घडी नैरुते ए रीते दीवसे फरे छे. तेमज रात्रे.

संक्रांतिमां जे जे जोवानुं छे ते संक्रांतिमां जोवुं ने लखीये छीये. तेमां राहु सनमुख वरजवो तथा—वत्र सनमुख तथा पुठे वरजवो देरासरमां पेसतां.

१ मेष संक्रांतिए राहु, दक्षिणे, वत्र पश्चिमे, शुक्र पश्चिमे विष्टि स्वर्गे उठ रविदग्ध.

९ रोहिणीए ज्वालामुखी वर्जवो कृत्तिका साथे काल मुखी वर्जवो योगिनी पूर्वे पास शुद्धमां उर्ध्व लोक व-धमां नैरुते काल शुद्धमां अधोलोके वधमां इशाने.

१० अश्लेषाये ज्वालामुखी तजवो. वृश्चिक सिंहना चंद्र चंद्र दग्ध योगिनी उत्तरे पाश शुद्धमां अधो लोके वध मां पश्चमे काल शुद्धमां उर्ध्व लोके वधमां इशाने.

११ योगिनी अग्निकोण पास शुद्धमां पूर्वे वधमां वायुकोण, काल शुद्धमां पश्चमे वधमां अग्निकोणे.

१२ तोलाने मकरना चंद्रे चंद्र दग्ध तिथि योगिनी नैरुते पास शुद्धमां अग्नि कोण वधमां उत्तरे काल शुद्धमां वायुकोण वधमां दक्षिणे.

१३ चित्रा साथे यमक वर्जवो. योगिणी दक्षिणे पास शुद्धमां दक्षिणे वधमां इशाने काल शुद्धमां उत्तरे वध-मां नैरुते.

१४ योगिनी पश्चिमे पाश शुद्धमां नैरुते वधमां उर्ध्वलोके काल शुद्धमां इशाने वधमा अधोलोके.

१५ योगिनी वायव्ये पास शुद्धमां पश्चिमे वधमां अधो-लोके काल शुद्धमां पूर्वे वधमां उर्ध्वलोके.

आ १ थी १५ सुधी आंक मुक्या छे ते तिथि जाणवी तेमां जोयातुं जोवुं. चंद्रदग्ध तिथि लग्न शुद्धि प्रकरण प्रमाणे लखी छे बीजा ग्रंथमां बीजी रीते पण छे.

चंद्रमां जोवा ते प्रभुना देहेरासरमां प्रवेश करतां सन्मुख तथा जमणो लेवो. ते मेष, सिंह, धनना पूर्वे वृषभ कन्या, मकर, दक्षिणे मिथुन, कुंभ, तोला, पश्चिमे कर्क, वृश्चिक, मीन, उत्तरे.

सत्तावीस योगमांथी अशुभयोगनी घडी तजवी ते विष्कुंभनी तथा शुल गंड योगनी पांच घडी तजवी अतिगंडनी छ घडी तजवी. व्याघात तथा वज्रयोगनी नव घडी तजवी परिघनी त्रीश घडी तजवी. वैधृत तथा व्यतीपात सर्वथा तजवो.

शुभयोग ते आनंदादि शुभ योग.

रवी	सोम.	मंगल.	बुध	गुरु.	शुक्र.	शनि.	शुभयोगनानाम.
अश्वनी	मृग.	अश्लेषा	हस्त.	अनु.	उ.पा	शत	आनंद योग.
कृत्तिका.	पुनर्व.	पु.फा.	स्वा.	मूल.	श्रवण	उ.भा	प्रजापति
रोही	पुष्य.	उ.फा.	विशा	पुष्य.	धनि.	रेवती	शुभ.
मृग	अश्ले.	हस्त.	अनु.	उ.पा	शत.	अश्वि	सौम्य.
पुन	पु.फा.	स्वा.	मूल.	श्र.	उ.भा	कृत्ति.	ध्वज योग.
पुष्य	उ.फा.	विशा.	पु.पा	ध.	रेव.	रोह.	श्रीवत्स.
पु.फा.	स्वा	मू.	श्रव.	उ.भा	कृति.	पुन.	छत्रयोग.
उ.फा.	विशा.	पु.पा.	धनि.	रेवती	रो.	पुष्य.	मित्रयोग.
हस्त	अनु.	उ.पा.	शत.	अश्वि	मृग.	अश्ले	मनोज्ञयोग.
मूल	श्रवण.	उ.भा.	कृत्ति	पुन.	पु.फा	स्वा.	सिद्धियोग.
उ.पा.	शत.	अश्वि.	मृग.	अश्ले	हस्त.	अनु.	अमृतयोग.
श्रवण.	उ.भा.	कृत्ति.	पुन.	पु.फा	स्वा.	मूल.	गजयोग.
उ.भा.	कृत्ति	पुन.	पु.फा	स्वा.	मूल.	श्रव.	स्थिरयोग.
रेवती.	रो.	पुष्य.	उ.फा	विशा	पु.पा	धनि.	वर्धमानयोग.
धने	रे.	रो.	पुष्य.	उ.फा	विशा	पु.पा	मातंगयोग.

आरंभ सिद्धिने अनुसारे अमृत सिद्धि योग तथा सिद्धि योग थाय छे ते नीचेना कोठा मुजब.

तिथि.	वार.	नक्षत्र.	नक्षत्र.
१-८-९	रवी.	हस्त.	पुन.रे.रो.मृग.उत्तरा.३पुष्य.मू. अश्वि.ध.
२-९	सोम.	मृग.	रो.अनु.उ.फा.हस्त.श्र.विशा. पुष्य. शतभि.
३-८-१३-६	मंगल	अश्विनी	रो.उ.भा. मू.उ.फा. कृत्ति. मृग. पुष्य.अनु.अश्लेषा.
२-७-१२-६	बुध.	अनु.	श्र.ज्ये.पुष्य.हस्त.उ.फा.कृत्ति. मू.रो.पु.फा.उ.भा.
५-१०-१५-११	गुरु.	पुष्य.	अश्वि.पुन.पूर्वा. ३ अश्ले. ध.रे. स्वा.विशा.अनु.
१-६-११-९	शुक्र.	रेवती	अश्वि.पु.पा.उ.पा. अनु.श्र. ध. पु.फा.हस्त.
४-८-१४-९	शनि.	रोहि.	श्र.ध.अश्वि.स्वाती. पुष्य. अनु. मघा. शतभी.
तीथी वारे सीद्धी योग.		वारनक्षत्रअमृत सिद्धि.	वार नक्षत्रे सिद्धि योग.

लग्न शुद्धि प्रमाणे सिद्धि योग नीचे प्रमाणे.

तिथि.	वार.	नक्षत्र.
८	रवी.	हस्त. उत्तरा. ३ मू.
९	सोम.	रो. मृग. पुष्य. अनु. श्रवण.
१-६-८-१३	मंगल.	उ. भा. अश्विनी. रेवती.
७-१-१२	बुध.	कृत्ति. रोह. मृग. पुष्य. अनू.
१०-१-१५	गुरु.	अश्वि. पुष्य. पुन. अनुरा. रेवती.
९-१०-१३-१	शुक्र.	
१-९-१४	शनि.	रोहणी. श्रवण. स्वाति.
तीथीवारेसिद्धियोग.		वार नक्षत्रे सिद्धि योग.

आरंभ सिद्धिमांने लग्न शुद्धिमां सिद्धि योगनो मेलाप मलतो नथी ते तत्व केवली गम्य छे.

रवीयोगनी कुमार योग राजयोगनी महत्त्वता आपणा ज्योतिषना ग्रंथोमां घणी करी छे ए योगमां काम करवाथी अतीशय उत्तम फल कह्युं छे ए योग होय ने बीजा कुयोग होय तो ते कुयोग हरकत करी शके नहि.

रवियोग ते चालतुं सूर्य नक्षत्रथी ४-६-९-१०-१३-२० एमांनुं नक्षत्र होय ते रवियोग जाणवो.

कुमार योग ते मंगलवार, बुध, सोम शुक्र, तिथि १-६ १०-११-५ नक्षत्र, अश्विनी, रोहिणी, पुनर्वसु, मघा, हस्त विशाखा, मूल, श्रवण, पूर्वाभाद्रपद, आ वारमांनो वार तिथिमांनी तिथि नक्षत्रमांनुं नक्षत्र आवे तो कुमारयोग थाय

राजयोग ते. रविवार, मंगल, बुध, शुक्र, २-७-१२-३ १५ ए तिथिए भरणी मृगशीर्ष, पुष्य, पूर्वाफाल्गुनी चित्रा, अनुराधा पूर्वाषाढ, धनिष्टा, उत्तराभाद्रपद ए नक्षत्र मांहेलुं नक्षत्र तिथिओमांनी तिथि आ वारमांनो वार होय तो राजयोग थाय. ते पण घणो उत्तम छे.

स्थिविरयोग ते अनशन करवामां रोगनुं औषध करवामां उत्तम कह्यो छे. गुरुवार, शनिवार ए वार १३-८-४ ९-१४ तिथियो कृत्तिका, आरुद्रा, अश्लेषा, उत्तरा फाल्गुनी स्वाति ज्येष्टा, उत्तराषाढा, शतभिषा, रेवती, ए नक्षत्रमांनुं नक्षत्र तिथिमांनी तिथि वारमांनो वार आवेतो स्थिविर योग थाय.

मुहूर्तना नक्षत्रोमां दुषित नक्षत्र लग्न शुद्धि प्रकरणमां कह्यां छे ते कहिए छीए.

१ संजागत ते जे नक्षत्र सूर्य हस्त थती, ग्रस्त उद थाय ते संजागत नक्षत्र कहीयें ते वर्जेवुं.

२ आदित्यगत ते जे नक्षत्रनो सुर्य होय ते नक्षत्रम मुहूर्त करे तो निवृत्ति पामे नहि. माटे वर्जेवुं.

३ वडे २ ते अभिजीत नक्षत्रथी सात नक्षत्र पूर्व दिशा ना त्यार पछीना सात दक्षिण दिशाना ते पछीना सात प श्चिम दिशाना ते पछीना सात उत्तर दिशाना ए रीते स्था पीने जोवुं. जे प्रभु बेशे तेना सन्मुख नक्षत्र आवे ते नक्षत्रमां मुहूर्त करवुं ने सुंदर छे. सन्मुख शिवायना ते वडे २ ते न क्षत्रमां कार्य करे तो शत्रुनो जयने पोतानी हानी थाय.

४ संग्रह ते क्रूरग्रहे सहित जे नक्षत्र ते वर्जेवुं ते नक्षत्रमां काम करे तो विघ्न थाय.

५ विलंबी ए त सूर्य नक्षत्रना पूठेना नक्षत्रमां काम करे तो विवाद थाय.

६ राहुहत ते जे नक्षत्र उपर ग्रह न होय ते नक्षत्रमां काम करे तो मरण थाय.

७ ग्रह भिन्न ते जे नक्षत्रना वचमां थइने ग्रह जाय ते न क्षत्रमां मुहूर्त करे तो लोही वमे.

कृ रो मृ आ पु पुष्य अ

उपरनी रेखामां नक्षत्र लख्या छे ते नक्षत्र उपर मुहूर्तना दिवसे जे जे नक्षत्र उपर ग्रह होय ते ग्रहो नक्षत्र उपर लखवा अने पछी वरामर्थु के जे नक्षत्र उपर मुहूर्त होय ते लीटीनी सामुना नक्षत्र उपर कोइ पण ग्रह होय तो ते वेध समजवो अने चंद्रवाळा नक्षत्रमां पहुंचे ग्रहवु नहि. ए प्रमाणे तजवुं अभिजित नक्षत्र उपर कोइ पण ग्रह नहि होय पण उत्तरा षाढाना चोथा पायामां जे ग्रह होय ते अथवा श्रवण नक्षत्र बेसतां चार घडी सुधी जे ग्रह होय ते ग्रह अभिजित उपर जाणवो केमके उत्तराषाढाना चोथा पायाने श्रवण बेसतां चार घडी सुधीनेज अभिजित नक्षत्र कहेवुं. रोहिणी वेधनुं नक्षत्र तजवुं.

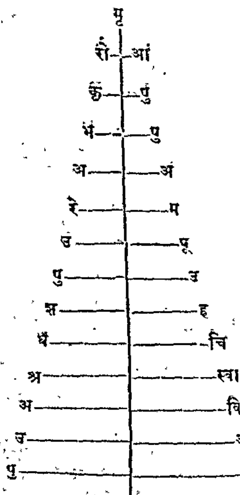
उपग्रह ते सुर्य नक्षत्र जे वर्त्ततुं होय ते नक्षत्रथी ५-१४-१८-१९-२२-२३-२४ मुं एमांनुं नक्षत्र होय तो ते उपग्रह वेध कहीए माटे ए तजवुं.

लत्ता ते लत्ता पोताना एटले प्रतिष्टा करावनारना तथा दिक्षा लेनारना जन्म नक्षत्र थकी बारमा नक्षत्र उपर रवि होय अने त्रिजा नक्षत्र उपर मंगल तथा छठा नक्षत्र उपर गुरु होय अने आठमा नक्षत्र उपर चंद्रमा होय ए नक्षत्रमां मूहूर्त्त करवुं नहि तेमज बुध जन्म नक्षत्रथी सातमा नक्षत्र उपर तथा शुक्र पांचमा नक्षत्र उपर राहु नवमा नक्षत्र उपर पुनेमनो चंद्रमा बावीसमा उपर होय तो ते नक्षत्र वर्जवुं. ए लता दोष बंगाल-देशे वर्जवो.

पातदोष ते सुर्य नक्षत्रथी अश्लेषा, मघा, चित्रा, अनुराधा श्रवण, रेवती ए नक्षत्रो जेटलामुं होय तेटलामुं नक्षत्र अश्विनीथी गणवुं ते जे नक्षत्र आवे तेने पातदोष कहिए जेमके हालमां पुनर्व सुनो सुर्य छे तो एथी गणतां अश्लेषा त्रीजुं आव्युं तो अश्विनीथी त्रीजुं नक्षत्र कृत्तिकाने पात कहिए माटे ते वर्जवुं. ए कौशल देशे वर्जवो.

इकार गल दोष ते सत्तावीश योगमांथी पेहेलो, छठो, नवमो, दशमो, तेरमो, पंदरमो, सत्तरमो, ओगणीसमो, सत्तावीशमो ए योगमांनो जे योग होय ते योग जेटलामानो होय तेटलामुं नक्षत्रनो आंक सम होय तो तेनुं अडधुं करवुं अने विषम होय तो एक आंक उमेरीने अडधुं करवुं ते जे आंक आवे तेटलामुं नक्षत्र यंत्रने मस्तके स्थापवुं पछी बधा क्षत्र स्थापवा. पछी जे नक्षत्र उपर सुर्य होय ते ते नक्षत्र पर लखवो. अने चंद्रमां जे नक्षत्र उपर होय ते त्यांहा ल-

खंशे. ए चें साम सामुं आवे ते इकोरगल दोष कहिए माटे तें तजशे। यंत्र शुक्रनां योग होय तो मृगनर. ए गौडदेसे वर्जशे.

आ यंत्रमां जे शूलयोगे मृगशीर्ष नक्षत्र मुकयुं छे तेमज परीघयोगे, मघा, वैधृते, चित्रा, व्याघाते पुनर्वसु वज्रे, पुष्य, विष्कुंभे, अश्विनी अतिगंडे अनुराधा गंड मूल व्यतीपाते अश्लेषा ए प्रमाणे जेटलामो योग होय तेटलामुं नक्षत्र मुकवुं.

आ मुजबना दोष तजीने प्रतिष्टा दीक्षाना मूहूर्त्तना नक्षत्र लेवा. दीक्षाना नक्षत्र लग्न शुद्धि प्रमाणे.

उत्तरा फाल्गुनी ऊतराषाढा, ऊत्तराभाद्रपद, रोहिणी, हस्त अनुराधा शतभिषा पूर्वाभाद्रपद, पुष्य पुनर्वसु रेवती, मुल अश्विनी श्रवण स्वाती ए नक्षत्रोए दीक्षा आपवी. गुरुने चंद्र बल जोवुं. ने शिष्यने चंद्रबल गुरुबल रविबल जे प्रतिष्ठा करावनारने जोवाने कयुं छे तेम जोवुं. बीजुं सर्व प्रतिष्ठा प्रमाणे जोवुं.

नारचंद्रना टीपणमां यात्राये प्रयाण विषे ऊत्तम नक्षत्र कह्या छे ते अश्विनी पुष्य रेवतीमृगशीर्ष पुनर्व हस्त ज्येष्ठा अनुराधा मुल तथा मध्यम कह्याते चित्रा, रोहिणी, स्वाती, श्रवण धनिष्ठा शतभिषा पूर्वा त्रणे दीक्षाना वार. रवि, बुध, गुरु, शनि, ए वार दीक्षामां ऊत्तम कह्या छे. ए शिवायन वार सिद्धियोग प्रमुख शुभयोग होयतो लग्न शुद्धिमां ऊत्तम कह्या छे.

आ मुजबनी दिवस शुद्धि जोइने लग्न शुद्धि जोवी. तेमां छ वर्ग सुधो जोवी. तथा ग्रहनो ऊदय अस्त जोवो तथा ग्रहनु बल जोवुं. हवे छ वर्ग कहीये छीये.

ग्रह होरा, देशकान नवमांश बारांश त्रीसांश ए छए द्रेकाण सोम ग्रह आवे तो उत्तम छे. कदापी पांच वर्ग शुभ होय तो पण मूहूर्त्त लइए. हवे लग्ननुं प्रमाण.

२२०) मेष मीनपल. ३४७ वृश्चिक सिंहपल.

२२१) कुंभने वरखपल. ३२७ कन्या तोला ३०३ मकर मिथुन ३४३ धनकर्क.

ए मुजब लग्ननो काल छे हवे लग्न काढवुं होयतो छापेला टीपणामां रवी केटले अंशे छे ते जोवाने पछी टीपणामां लग्न पत्रोना कोठामां रवी केटले अंशे छे ते जोवाने पछी टीपणामां लग्न पत्रोना कोठामां जेटले अंशे रवि जे संक्रांतिनो होय तेना कोठामां जे आंक होय ते ते लग्न सवारमां सूर्य उदये जाणवुं. पछीनुं जे सारु लग्न होय ते कोठामां जे आंक होय ते जोवो तेमां जेटली घडीनो वधारो आवे तेटलो दीवस चडता ते आंक आवशे एम जाणवुं पछी कुंडली काढीने ग्रह जे जे रासिना होय ते मुकवा ते ग्रह सारा नरसां जोवानी लग्न शुद्धि प्रमाणे कुंडली करी छे ते मुजब जोवा. भविष्यमां ग्रह नीचे मुजब.

उत्तम.

मध्यम.

आ यंत्रमां जे शुलयोगे मृगशीर्ष नक्षत्र मुकयुं छे तेमज परीघयोगे, मघा, वैधृते, चित्रा, व्याधाते पुनर्वसुवज्रे, पुष्य, विष्कुंभे, अश्विनी अतिगंमे अनुराधा गंज मूल व्यतीपाते अश्लेषा ए प्रमाणे जेटलामो योग होय तेटलामुं नक्षत्र मुकवुं.

आ मुजवना दोष तजीने प्रतिष्ठा दीक्षाना मूहूर्त्तना नक्षत्र लेवा. दीक्षाना नक्षत्र लग्न शुद्धि प्रमाणे.

उत्तरा फाल्गुनी ऊतराषाढा, ऊत्तराभाद्रपद, रोहिणी, हस्त अनुराधा शतभिषा पूर्वाभाद्रपद, पुष्य पुनर्वसु रेवती, मूल अश्विनी श्रवण स्वाती ए नक्षत्रोए दीक्षा आपवी. गुरुने चंद्र बल जोवुं. ने शिष्यने चंद्रबल गुरुबल रविबल जे प्रतिष्ठा करावनारने जोवाने कयुं छे तेम जोवुं. बीजुं सर्व प्रतिष्ठा प्रमाणे जोवुं.

नारचंद्रना टीपणमां यात्राये प्रयाण विषे ऊत्तम नक्षत्र कह्या छे ते अश्विनी पुष्य रेवती मृगशीर्ष पुनर्व हस्त ज्येष्टा अनुराधा मुल तथा मध्यम कह्या ते चित्रा, रोहिणी, स्वाती, श्रवण धनिष्टा शतभिषा पूर्वा त्रणे दीक्षाना वार. रवि, बुध, गुरु, शनि, ए वार दीक्षामां ऊत्तम कह्या छे. ए शिवायन वार सिद्धियोग प्रमुख शुभयोग होयतो लग्न शुद्धिमां ऊत्तम कह्या छे.

आ मुजवनी दिवस शुद्धि जोइने लग्न शुद्धि जोवी. तेमां छ वर्ग सुधो जोवी. तथा ग्रहनो ऊदय अस्त जोवो तथा ग्रहनु बल जोवुं. हवे छ वर्ग कहीये छीये.

ग्रह होरा, देशकान नवमांश बारांश त्रीसांश ए छए द्रेकाणे सोम ग्रह आवे तो उत्तम छे. कदापी पांच वर्ग शुभ होय तो पण मूहूर्त्त लइए. हवे लग्ननुं प्रमाण.

२९०) मेष मीनपल. ३४७ वृश्चिक सिंहपल.
२९१) कुंभने वरखपल. ३२७ कन्या तोला ३०३ मकर मिथुन ३४३ धनकर्क.

ए मुजब लग्ननो काल छे हवे लग्न काढवुं होयतो आपेला टीपणामां रवी केटले अंशे छे ते जोवाने पछी टीपणामां लग्न पत्रोना कोठामां रवी केटले अंशे छे ते जोवाने पछी टीपणामां लग्न पत्रोना कोठामां जेटले अंशे रवि जे संक्रांतिनो होय तेना कोठामां जे आंक होय ते तं लग्न सवारमां सूर्य उदये जाणवुं. पछीनुं जे सारु लग्न होय ते कोठामां जे आंक होय ते जोवो तेमां जेटली घडीनो वधारो आवे तेटलो दीवस चढता ते आंक आवशे एम जाणवुं पछी कुंडली काढीने ग्रह जे जे राशिना होय ते मुकवा ते ग्रह सारा नरसा जोवा-नी लग्न शुद्धि प्रमाणे कुंडली करी छे ते मुजब जोवा. प्रतिष्ठामां ग्रह नीचे मुजब.

उत्तम.

र गुबुचं सचं बुमं	गु	०	र चंमं बुशु त
गु	बु शु	बु	
बु शु		गु शु	
बु गु	र	गु	शु
चमंगुम		०	गु

मध्यम

	शु	
गु	चं	
	चं	चं
र	शु	गु
चंमं शुस	बु चं	बु
बु शु		मं

आ मुजबना ग्रहो होय तो प्रतिष्ठा करवामां श्रेष्ठ छे ए शि वायना स्थानके ग्रह होयतो कार्यनी हानी कर्त्ता कहाते आ कुंडली आचार्य स्थापवा. राज्याभिषेक विवाह अ न्यपण शुभ कार्यमां सुखना आपनार छे हवे निचे.

दीक्षानी उत्तम.

आ उत्तम कुंडलीमां ग्रह मुक्या छे ते मुजबना ग्रहम दीक्षा आपवी ते बहु श्रेष्ठछे पण ते प्रमाणे ग्रह न हायतो दीक्षाकुंडलीमां शनि मध्यम वली होय ने गुरु वलवान होय अने शुक्र निर्बल होय तेमां दीक्षा आपवी तेनुं स्व रुप नीचे मुजब.

शनि. २-५-६-८-११ ए स्थानके मध्यम वलवान्.

गुरु. १-४-७-१० ए स्थानके वलवान् जाणवो.

शुक्र. ६-१२ अवल जाणवो ते दीक्षामां सारो.

बुध. २-३-५-६-११ सुखनो आपनार.

मंगल दीक्षामां ३-६-१०-११-दीक्षा कुंडलीमां होय-तो बहु सारो ज्ञान तप युक्त थाय.

शुक्र मंगल शनि ए त्रणमांथी कोईथि पण चंद्रमां सातमे

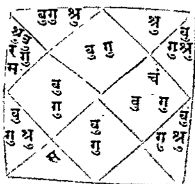
होयतो अयोग्य छे. दीक्षा लेनार अवश्य कुशीलीयो थाय. तपज्ञान रहित थाय.

नारचंद्रमां दीक्षा कुंडलीयो कही छे ते कहुंछुं. एक उत्तमतो जेम लग्न शुद्धिमां कही छे तेम कही छे. ते शिवाय-नी नीचे प्रमाणे.

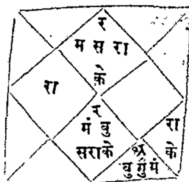
दीक्षा उत्तम.

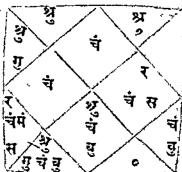
दीक्षानी मध्यम..

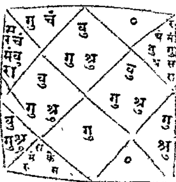
जगन्य.

मध्यम.

उत्तम.

१२-१-२-३-४-५-६ जो कुंभ लग्न होयतो पेहेलो ७-८-९-१०-११-१२-१-२-३ जो मीन लग्न होयतो पेहेलो ४-५-६-७-८-९-१०-११-१२ ए मुजब नवे नवमांश जे नवमांशनो स्वामी बलवान् होय ते लेवो ने सौम्य ग्रहनो लेवो. सौम्य ग्रह ते चंद्र, बुध, गुरु, शुक्र.

चार अंश ते लग्नना चार भाग करवा. अने जे लग्न होय ते पेहेला भागनो स्वामी तेमज तेनाथी अनुक्रमे चारे भागना स्वामी जोवा. तेमां जे भागमां मुहूर्त्त होय ते भागनो स्वामि लग्नमां ते शुभ ग्रह होयतो श्रेष्ट जाणवुं.

त्रीशांश ते लग्नना त्रीश भाग करवा तेमां मेष लग्न होयतो पेहेला पांच भागनो स्वामी मंगल त्यार पछीना पांच भागनो स्वामी शनी त्यार पछीना आठ भागनो स्वामी गुरु त्यार पछीना सात भागनो स्वामी बुध. त्यार पछी पांच भागनो स्वामी शुक्र. ए रीते मिथुन, सिंह, तुला, धन कुंभना भागोनो स्वामी एज जाणवा. अने समराशि जे वर्ष कर्क कन्या, वृश्चिक, मकर, मीन. ए छए सम लग्नमां पेहेला पांच भागनो स्वामी शुक्र ते पछीना पांच भागनो स्वामी बुध ते पछीना आठ भागनो स्वामी गुरु ते पछी सात भागनो स्वामी शनी ते पछीना पांच भागनो स्वामी मंगल ए प्रमाणे अंशना स्वामी जोवा. तेमां सौम्य ग्रहना अंशमां मुहूर्त्त करवुं श्रेष्ठ छे. वली बीजी रीते त्रीश अंशमांथी अंश कह्या छे. ते नीचे मुजब. त्रीश अंशमांना अंश.

वर्ष तथा मकर लग्नो वीशमो अंश.
मीन, कर्क, कन्यानो १४ तथा ८ अंश.
वृश्चिकनो. १२ अंश.

कुंभनो.	२६ अंश.
तोला लग्ननो.	२४ अंश.
मेषनो.	२७ अंश.
सिंहनो.	१८ अंश.
धन तथा मिथुन लग्ननो.	१७ अंश.

ए रीते जे लग्न होय तेना उपर कहेला अंशमां मुहूर्त्त करवुं. तेपण उत्तम कह्युं छे. वारे लग्नना स्वामी जोवा ते मेषनो मंगल वर्षनो शुक्र मिथुननो बुध, कर्कनो चंद्रमां, सिंहनो रवि कन्यानो बुध तोलानो शुक्र वृश्चिकनो मंगल धननो गुरु, मकर तथा कुंभनो शनि मिननो गुरु ए मुजबना लग्नना स्वामी जाणवा ते स्वामी बलवान् जोवा तथा ऊच्च स्वग्रही होय तो बहु सारो. पण नीचनो वा शत्रुना घरमां बेठेलो वा हस्तनो वक्रीनो होय ते वर्जवो. आ रीते छ वर्ग शुद्धो जोवी. वली एक आचार्य महाराज एम केहेछे जे नवमांश शुद्ध जोई प्रतिष्ठा करवी. एम लग्न शुद्धिमां कहेछे. चंद्रमां क्रुरग्रहे युक्त होयतो ते क्षीणचंद्र कह्यो छे. ते निर्वल जाणवो.

ऊदय शुद्धि ते नवमांशनो स्वामी लग्न कुंडलीमां लग्नना स्वामीने जोतो होयतो ते ऊदय शुद्धि कहीये ते प्रतिष्ठा दीक्षामां जोवुं.

अस्त शुद्धि ते नवमांशनो स्वामी लग्नना सातमा स्थानकने जोतो होय ते सातमां स्थानकनो स्वामी सातमा स्थानकने जोतो होयते अस्त शुद्धि कहीये.

लग्न शुद्धिमां एम पण केहेछे जे अस्त शुद्धि उदय शुद्धि प्रतिष्ठा दीक्षामां जोवानी जरुर नथी. एम केटला एक आचार्य कहेछे. बार राशिमां चर स्थिरने द्विस्वभाव,

चरराशी. मेष. कर्क. तुला. मकर.

स्थिरराशी. वृष. सिंह. वृश्चिक. कुंभ.

द्विस्वभाव. मिथुन. कन्या. धन. मीन.

एमांथी प्रतिष्ठामां स्थिर लग्न लेवुं. ते नहिंतो द्विस्वभाव लेवुं. अने आरंभ सिद्धिमां चर त्यां सुधी द्विस्वभाव लेवुं ने ते न आवे तो स्थिर लेवुं. ते ग्रहो प्रमाणे उत्तम आवता होयतो क्वचित् चर पण लेवुं.

नारचंद्रमां लग्न कुंडलीमां ग्रहो पड्या होय तेना यो-गायोग तथा फल कह्या छे ते.

चंद्र साथे रवि मंगल होयतो अग्निभय थाय.

चंद्र साथे शनि होयतो मरण भय.

चंद्र साथे बुध होयतो समृद्धि करे.

चंद्र साथे गुरु होयतो महीमाप्रभाव करे.

चंद्र साथे शुक्र होयतो सर्व सौख्य.

प्रतिष्ठा कुंडलीमां रवि अबल होयतो घरना धणीनी हानी. चंद्र निर्बले स्त्रीनुं मरण. शुक्र निर्बल धननाश गुरु निर्बले सुखनाश प्रतिष्ठा कुंडलीमां नीचग्रह क्रूरग्रहे युक्त होय वा. अस्तनो वा. शत्रुक्षेत्रनो ग्रह वा. वक्रीते निर्बल जाणवो. शनि रवि वक्री होयतो प्रासादनो नाश करे.

मंगल, शनि, राहु, रवि, केतु, शुक्र पण आ ग्रहे स-हीत ए ग्रहमांथी सातमो होयतो सूत्रधार, आचार्य. श्रावक ए सर्वेने मृत्यु करे. मंगल, शनि, सूर्य. १-१०-४ ७-८-९ ए-टला स्थाने होयतो प्रासादनो भंग करे. मंगल बारमे सुख-भंजक.

शुक्रवार शुक्रनो नवमांश. शुक्र लग्नाधिपति. शुक्रना उदये शुक्र सातमेथी लग्नने जोतो होय तेमां दीक्षा आपवी नहीं.

सोमवारे लग्ननो स्वामी चंद्र नवमांशनो स्वामी चंद्र चंद्रना उदये ते शूक्ल पक्षे ए एकत्र योगे दीक्षा आपवी नहि.

कुंडलीमां शुभयोग कुयोग थायछे ते आरंभसिद्धि अनुसारे.

१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	सारा योग.
					शा			शुभ ग्रह.		र.मं		श्रीवत्सयोग सारो
		शा			मं.					र.		अर्धयोग सारो.
			शुभ					शुभ	शुभ			शंखयोग सारो.
शुभ							पाप ग्रह					ध्वजयोग सारो.
बु.								गु.				गजयोग थाय ते सारो.
		चं		शुभ	अ	ने		कन्या	लग्न	होय	तो	हर्षयोग सारो.
बु.												आनंदयोग सारो.
गु.												जीवयोग सारो.
शुक्र												नंदनयोगसारो.
गुरु.												स्थिरयोग सारो.
शुक्र												
बु.												जोषीतयोगसारो.
गुरु.												
बु.												जययोग सारो.
गुरु.												
बु.गु												अमृतयोग सारो.
शुक्र												
							शुभ				पाप	धनुयोग तजवो.
					शुभ			र			श	कुठारयोगतजवो

कुंमलीना ग्रह.

१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	
			मं				चं					
	श			मं			चं				श	मुशलयोग तजवो.
पाप			पाप			पाप					र	कूर्मयोग तजवो.
पाप			पाप						पाप			वापीयोग तजवो
पाप									पाप			शल्पयोग तजवो
पाप												पाणीयोग तजवो
				श			पाप					मर्मयोग तजवो.
				पाप								वक्रयोग तजवो.
									पाप			संकटयोग तजवो.

आ उपर ज्यां पाप त्यां क्रूर शब्द लख्या ते रवि, मंगल, शनि, राहु, एमोनो ग्रह समजवो. ज्यां शुभग्रह लख्या छे ते चंद्र, गुरु शुक्र बुध जाणी लेवा ने कुयोगवर्जी शुभयोगमां मूहूर्त्त आपवुं.

मूहूर्त्त करवानी उतावल होय ने शुभ मूहूर्त्त वा. लग्न शुद्धि सारी नहि मलती होयतो लग्न शुद्धि प्रकरणमां तथा नारचंद्र टीप्पणमां छाया लग्ननी विधि कहीछे तेथी मूहूर्त्त करवामां श्लोक कह्यो छे ते.

॥ नतिथिर्नचनक्षत्रंनवारोनचंचद्रमा ॥ ॥
॥ नग्रहोपग्रहाश्चैवछायालग्नंप्रशस्यते ॥ १ ॥

ए रीते कह्युं छे माटे छाया लग्नथी काम करवुं ते. पुरुष जे उभो रेहे सूर्य जे दिशाए होय त्यां पूठ करीने उभो रेहे तेणे पोताना पगना पगलां भरवा. ते पगला बार प्रमाणे जोवा अथवा सात आंगलनो शंकु मुके तेनी छायाथी छाया जोवी. ते आंगल भरवा. पुरुष उभो रही जुवे तो पगला भरवा.

रवीवारे ११ सोमवारे ८ ॥ मंगलवारे ९ बुधवारे ८
गुरुवारे ७ शुक्रवारे ८ ॥ शनीवारे ८

आ मुजब आंगला जोवा. ते शंकु वार आंगलनो पाटीआ उपर मुकवो. ते पाटीयुं वांकुचुंकु न रहे. सरखी रीते रेहे एम मुकवुं पछी जे वारे मूहूर्त करवुं ते दिवसना कह्या प्रमाणे छाआ आवे के मूहूर्त करवुं. ते कल्याण कारक छे. ए छाया लग्नथी यात्रा जवुं होय अथवा हरकोई कामनो प्रारंभ करे तो कल्याणकारक छे.

यात्रा वा. परदेश जवुं होयतो सन्मुख वा. जमणो चंद्र लेवो. योगिनी पूठे राखवी सामोकाल वर्जवो. नक्षत्र प्रयाणना पाना ३२६ मांकह्या छे त्यां जोवुं. शुभ लग्नमां वा छाया लग्नमां प्रयाण करवुं. नारचंद्रमां चंद्र जोवानी रीत कहीछेते. जन्मना ते पेहेलो त्रीजो पांचमो ए चंद्र जेने होयते माथे चंद्र कहीये. तेमां जाय तो धननी प्राप्ति करे. ६-९-८-१२ मो चंद्रमा ते पगे कहिये तेमां जायतो हानी करे. ७-१० मो चंद्रमां होयतो छातीये चंद्र कहीये तेमां जो जायतो धननो लाभ करे. २-४ थो चंद्रमां होयतो ते हाथे चंद्र कहीये. तेमां जायतो लाभ करे.

सातेवारना फल नारचंद्र प्रमाणे गुरु पाणिग्रहणमां सारो परदेश जवामां शुक्र सारो भणवामां बुध सारो दक्षिणा आपवामां शनि सारो लडाईमां मंगल सारो राजाने मलवामां मंगल सारो सोमवार सघला काममां सारो परदेश जवामां सारो मंगल तथा रविवार विशेष करी वर्जेया छे. ते वने तो वर्जवो. शुभ योग लई काम करे तो जय थाय. कुयोगोना यंत्रमां तथा तिथिना यंत्र जोई वर्जवा योग्य वर्जवुं. हरकोई

सारा काममां कुयोगें शिवायनी शुभ योगेंवाली तिथि ते काम करवुं.

जे वार होय ते दिवसे ग्रह बलवान् होय. कृष्णप रवि, राहु, शनि. मंगल, बलवान् शुक्लपक्षे सोम, बुध गुरु, शुक्र ए बलवान.

नवग्रहनी द्रष्टि तथा शत्रु मित्र जोवानो यंत्र तथा उंच नीच स्वग्रही बल.

रवी.	सोम.	मं.	बु.	गु.	शु.	श.	रा.	के.	
७	७	४-८	७	५-९	७	३-१०	०	०	संपुर्णद्रृ
४-८	४-८	५-९	४-८	३-१०	४-८	७	०	०	त्रिपादद्रृ
५-९	५-९	३-१०	५-९	७	५-९	४-८	०	०	द्विपादद्रृ
३-१०	३-१०	७	३-१०	४-८	३-१०	५-९	०	०	एकपादद्रृ
चं-मं गु	र.बु	र.गु. चं.	र.रा. शु.	र.चं. मं.	बु.रा. श.	बु.स. शु.	बु.स शु.	बु	मित्र ग्रह.
बु	मं.शु. गु.रा.	शु.स. गु.	मं.श. गु.	श.रा.	मं.गु.	गु.	गु.	०	समग्रह.
श-रा शु	स.	बु.रा.	चं.	बु.शु.	र.चं.	र.चं. मं.	र.चं मं.	०	शत्रुग्रह.
मेष	वृप.	मकर.	कन्या.	कर्क.	मीन.	तुला.	मि.	०	उंचग्रह.
तेला.	वृश्चिक	कर्क.	मीन.	मकर.	कन्या	मेप.	धन.	०	नीचग्रह.
सिंह	कर्क	मे.वृ.	कन्या. मीन.	ध.मी.	वृप. तो.	म.कुं.	क.	०	स्वग्रही.
दीवसे	रात्रे	रात्रे.	निशि. दिवस	दिवसे	दिवसे	रात्रे.	०		बलवान्.

कुंडलीमां ग्रह जे स्थाने बेठो होय तेनाथी २-३-४-१२-१०. आटलामे स्थाने बीजो ग्रह होय तेनी साथे तात्कालिक मित्रता कहिये. तथा ५-६-७-८-९ ए स्थाने बेठेला ग्रह तात्कालिक शत्रु कहिये. कुंडलीमां मित्र होय अने अहर्निश मित्र होयतो अधिमित्र थाय. तेम शत्रु पण बध ठेकाणे होयतो अधि शत्रु जाणवो.

प्रतिष्ठा दीक्षा कुंडलीमां त्रण शुभ ग्रह बलवान् होय अने बीजा हिन बली होय तोपण मूहूर्त्त करवुं. एम आरंभ सिद्धिनी टीकामां कह्युं छे.

लग्न कुंडलीमां बुध रविये रहित. १-४-७-१० आ चार स्थानके होय तो लग्नना सो दोषने हणे. शुक्र केंद्रस्थान १-४-७-१० होय. क्रूरग्रहे रहित तो हजार दोष हणे. गुरु पण १-४-७-१० ए स्थानके बलवान् होय तो लग्नना लक्ष दोष हणे. आ रीते आरंभ सिद्धिनी नाहानी टीकामां कह्युं छे. तेम मोटा प्रतिष्ठा कल्पमां ५-९ गुरु, शुक्रनुं एवुंज फल कह्युं छे. वली प्रतीष्ठा कल्पमां मेष तथा वरखनो चंद्र अथवा सूर्य होय अने शनी बलवान होय अने मंगल बुधहीं नबलो होय तो पण प्रतिष्ठा करवी. वार तिथी नक्षत्र चंद्रबल जोवुं नहीं. लग्न बलवान लेवुं. ३-६-११ सूर्य होय. १-४-९-१०-५ गुरु अथवा शूक्र होय तो बीजा दोष जेटला होय तेने टाले ने शुभ फल आपे. ए ग्रंथमां लग्न कुंमलीमां राहु अथवा केतु १-४ होय ते उत्तम कह्यो पण बीजा ग्रंथोमा तो उत्तम जोवामां आवतो नथी.

सर्व ग्रह शत्रुना घरमां होय तो प्रतिष्टानेष्ट जाणवी लग्न थाशा तमे चंद्रमा, राहु वा, केतु युक्त होय तो ते अधम फलने

आपे. लग्ने था, चंद्रेयुक्त, गुरु होय तो नीर्वाधनपणे मतिस्थाप, चंद्र शुक्रयुक्त अथवा शुक्रनी चंद्र उपर दृष्टि होय सारा फलने आपे.

चोवीने प्रभुजी	राशी. तथा	नक्षत्र. तथा	लांछन.
ऋषभनाथजी.	धनराशी.	उत्तराषाढ.	वृषभनुं.
अजितनाथजी.	वृषभराशी.	रोहिणी.	हस्तिनुं.
संभवनाथजी.	मिथुन.	मृगशीर्ष.	अश्वनुं.
अभिनंदन.	मिथुन.	पुनर्वसु.	वांदरानुं
सुमतिनाथजी.	सिंहराशी.	मघा.	क्रौंचपक्षि.
पद्मप्रभुजी.	कन्या.	चित्रा.	कमलनुं.
सुपार्श्वप्रभुजी.	तुला.	विशाखा.	साथीयं
चंद्रप्रभुजी.	वृश्चिक.	अनुराधा.	चंद्रनुं.
सुविधिनाथजी.	धनराशी	मूल.	मच्छ.
शीतलनाथजी.	धनराशी	पूर्वाषाढा.	श्रीवत्स.
श्रेयांसनाथजी.	मकर.	श्रवण.	गेंडानुं.
वासुपूज्य.	कुंभ.	शतभिषा.	पाडानुं.
विमलनाथजी	मीन.	उत्तराभाद्र.	वराहनुं.
अनंतनाथजी.	मीनराशी.	रेवती.	सिचाणानुं
धर्मनाथजी.	कर्कराशी.	पुष्य.	वज्रनुं.
शांतिनाथजी.	मेष.	अश्विनी.	हरणनुं.
कुंथुनाथजी.	वृषभ.	कृत्तिका.	बकरानुं.
अरनाथजी.	मीनराशी.	रेवती.	नंदावर्तनुं
मल्लिनाथजी.	मेषराशी.	अश्विनी.	कलशनुं.
मुनिसुव्रतनाथजी	मकर.	श्रवण.	काचबानुं.

नमिनाथजी. मेषराषी. अश्विनी. कमलनुं.
नेमिनाथजी. मेषराशी. विशाखा. शंखनुं.
पार्श्वनाथजी. तुलाराशी विशाखा. सर्पनुं.
महावीरस्वामी कन्याराशी उत्तराफाल्गुनी. सिंहनुं.

आ मुजब छे.

चोवीशे प्रभुनी राशी मलतीनुं एक पानुं विजयानंद सूरिमहाराज पासे जोयुं हतुं. तेमां नीचे प्रमाणे राशीवालाने भगवान् अनुकूल कह्या छे.

मेषराशीने१-३-४-५-७-९-१०-११-१२-१६-१९-२०-२१-२३
वृषभराशीने२-९-६-७-८-११-१२-१३-१४-१७-१८-२०-२२
२४
मिथुनराशी १-३-४-५-६-७-९-१०-१२-१३-१४-१६-१८-१९
२०-२१-२२-२३-२४.
कर्कराशी१-२-६-७-८-९-१०-११-१२-१३-१४-१५-१६-१७
१८-१९-२१-२३-२०-२२-२४.
सिंह१-२-३-४-५-७-८-९-१०-११-१२-१३-१४-१६-१७-१८
१९-२१-२३.
कन्या१-२-३-४-६-८-९-१०-११-१२-१३-१४-१५-१७-१८
२०-२२-२४.
तोला.१-२-३-४-५-७-९-१०-११-१२-१५-१६-१७-१९-२०
२१-२३.
वृश्चिक. २.५.६.८.११.१२.१३.१४.१५.१६.१७.१८.१९.
२०.२१.२२.२४.
धन१.३.४.५.६.७.८.९.१०.१२.१३.१४.१५.१६.१८.१०.
२१.२२.२३.२४

चार शरण करवा ते क्षिणरागादि दोषौघाः सर्वज्ञा विश्व पूजिताः यथार्थ वादिनोर्हतःशरण्याः शरणंमम.

अर्थः—क्षय कर्या छे रागादी समुह वली सर्व वस्तुना जाणनार वीश्वए पुज्या छे. जथार्थ वादी देवा अरहंत शरण करवाने जोग्य हेवा अरीहंतनुं शरण मुजने हो.

ध्यानाग्नि दग्धकर्मणः सर्वज्ञा सर्व दर्शिनः अनंत सुख विर्यघाः सिद्धाश्च शरणंमम.

अर्थः-ध्यानरुपी अग्निए करी कर्मने बाल्या छे सर्व वस्तुना जाणनार तथा देखनार. अनंत सुखने अनंत वीर्येयुक्त हेवा शिव भगवाननुं शरण मुजने हो.

साधुजिनुं शरण ते—ज्ञानदर्स चारित्र युताः स्वपरतारकाः जगत्पुज्याः साधवश्च भवंतु शरणं मम

अर्थ-ज्ञान दर्शन चारीते युक्त अने पोते तरे ने परने तारे अने जगतना पुजनो कहेवा. साधुजीनुं शरण मुजने हो.

धर्मनुं शरण संसार दुःख संहर्त्ता कर्त्ता मोक्ष सुखस्यच-जिन प्रणीत धर्मश्च सदैव शरणं मम.

अर्थ-संसाररुपी दुखने नाश करनार अने मोक्ष सुखनो करनार हेवो. जीननो परुपेलो धर्म तेनुं सदा शरण मुजने हो.

ए रीते चार शरण करे पछी भावना करे.

१ चउरंगोजिणधम्मो नकओ चरंग शरणं मविनकयं चउरंगभव छे उनकओ हाहारि ओधम्मोत्ति.

२ हवे दुक्रतनी ग्रहा ते जंमनवयकाएहिं कयकारेअणु महाहिं आयरियं धम्म विरुध मग्गुथं सव्वं गरिहासितं पावं.

मकर२.३.४.५.६.८.११.१३.१४.१५.१६.१७.१८.१९.२०
२१.२२.२३.२४

कुंभ१.२.३.४.५.६.७.८.९.१०.१२.१५.१६.१७.१९.२१.२

मीन १.२.३.४.५.६.७.८.९.१०.११.१३.१४.१७.१८.२०
२१.२२.२३.२४

आ मुजब पानामां जोयुं तेम लख्युं छे. वळी बीजी रीते पण छे ते बीजा शास्त्रथी जोइ लेवुं.

आ मुजब मतोष्ट दीक्षाना मुहूर्त जोइ काम करवाथी कल्याण थाय छे. माहरा जोवामां आव्युं तेम लख्युं छे. वीशेष जोवुं होय तो जैनना ज्योतीषना ग्रंथ घणा छे तेमां जोवुं.

प्रश्न १८५ श्रावक रात्र सुवे त्यारे शुकरणी करे.

उत्तर—श्रावक रात्रे सुती वखत नीचे प्रमाणे करणी करीने सुवे ए वीधी धर्म शास्त्र ग्रंथमां नीचे मुजब.

प्रथम देवनुं समर्ण करवुं ते नमो वीअरायाणं सव्वणुणं ते लुकपूइआएं जहट्ठिअवत्थवाइणं.

अर्थ—वीतरागने नमस्कार थाओ ते केवा छे सर्व वस्तुना जाणनार त्रण लोकना पूजनीक जथास्थीत वस्तुना परुपक.

गुरुनुं समर्ण ते धन्यास्ते ग्रामन गार जनपदादयोयेषु मदीय धर्माचार्या विहरंती त्यादि चैत्यवंदनादिना वानमस्करणं स्मृति.

धन्य ते गाम नगर जन पदने जेने वीषे माहरा धर्माचार्य वीचरे छे. इतीआदी कही चैत्यवंदन करे वा; नवकार वडे समरण करे.

चार शरण करवा ते क्षिणरागादि दोषौघाः सर्वज्ञा विश्व पूजिताः यथार्थ वादिनोर्हतःशरण्याः शरणंमम.

अर्थः—क्षय कर्या छे रागादी समुह वली सर्व वस्तुना जाणनार वीश्वए पुज्या छे. जथार्थ वादी हेवा अरहंत शरण करवाने जोग्य हेवा अरीहंतनुं शरण मुजने हो.

ध्यानाग्नि दग्धकर्मणः सर्वज्ञा सर्व दर्शिनः अनंत सुख विर्यैधाः सिद्धाश्च शरणंमम.

अर्थः—ध्यानरुपी अग्निए करी कर्मने बाल्या छे सर्व वस्तुना जाणनार तथा देखनार. अनंत सुखने अनंत वीर्ययुक्त हेवा शिध भगवाननुं शरण मुजने हो.

साधुजिनुं शरण ते—ज्ञानदर्स चारित्र युताः स्वपरतारकाः जगत्पुज्याः साधवश्च भवंतु शरणं मम

अर्थ—ज्ञान दर्शन चारीत्रे युक्त अने पोते तरे ने परने तारे अने जगतना पुजनो कहेवा. साधुजीनुं शरण मुजने हो.

धर्मनुं शरण संसार दुःख संहर्त्ता कर्त्ता मोक्ष सुखस्यच जिन प्रणीत धर्मश्च सदैव शरणं मम.

अर्थ—संसाररुपी दुखने नाश करनार अने मोक्ष सुखनो करनार हेवो. जीननो परुपेलो धर्म तेनुं सदा शरण मुजने हो.

ए रीते चार शरण करे पछी भावना करे.

१ चउरंगोजिणधम्मो नकओ चरंग शरणं मविनकयं चउरंगभव छे उनकओ हाहारि ओधम्मोत्ति.

२ हवे दुकननी ग्रहा ते जंमनवयकाएहिं कयकारिअणु मइहिं आयारियं धम्म विरूध मग्गुभं सव्वं गरिहासितं पावं.

१ वाली गाथानुं अर्थ तीहाज तेनी नीचे जोडवो. दान शील तप भावरुप चार प्रकारनो धर्म न कर्यो. चार शरण न कर्या चार गतीरुप भवनो छेदन कर्यो हाश्तीवे देहु धर्म हार्यो.

२ जेमन करी वचने करी कायाए करी कर्युं कराव्युं अनुमोद्यु आचर्युं धर्म वीरुध एटले प्रभु आज्ञा बाहार अशुभ ते सर्व पापने नींदु छुं.

सूकृतानुं मोदन ते. अहवा सव्वं चिअ विअराय वयणाणु सारिजं सुकयं कालतए तितिविहं अणुमो एमोतयं सव्वं.

सर्व वीतरागना वचनने अनुसारे जे सूकृत कर्युं त्रणे कालमां ते सर्व मन वचन कायाए करी अनुमोदु छुं.

हवे सर्व जीव खमाववा. खामेमि सव्वे जिवा सव्वे जिवा खमंतुमे मित्तिमे सव्वभूएसुं वेरं मज्झनकेणइ.

अर्थ–सर्व जीव तमोने खामु छे सर्व जीव तमे क्षमा करो मारे सर्व जीव साथे मीत्र भाव छे कोइ साथे वेर भाव नथी.

ए मुजब कर्या पछी चार हारनो त्याग न होय तो गंथसी सहीत पचखाण करे तथा सर्व वृत संक्षेप रुप वारे वृत अंगीकार करी देशवगासीकनुं पचखाण करे ते पण गंठसी सुधीनी मरजादा राखे. तथा सेप पाप स्थान वज्रनं यथा तहा कोहंच माणंचमायर लोभं तहे वय पिज्जं दोसंचव एजेमि अल्पक्काणं तहेवय १ अरइरइ पेसुन्नं परपरि वायंतहे वय माया मोसंच मिच्छं ...

जइमेहूज्ज पमाउ इमस्स देहस्सि माइरयणीए आहार मुवहि देहं सव्वंति त्रिहेण वोसिरियं.

जो आ रात्रीने वीपे आ देहनु मणे थाय तो आहार चार प्रकारनो उपधी ते धन गर राच रचीला कुटंब तथा आ देह ए सर्वने तीवीधे एटले मन वचन कायाए करी वोसीराबुछु.

आ मुजब करी नवकार पुर्वक त्रण गाथा कही छे तेनुं नाम नथी पण अनुमानथी नीचेनी संभवे छे.

ए गोहंनच्छिमेकोइ नाहमन्नस्सकस्सइ एवंअदिनमणसो अप्पाणमणुसासए १ ए गोमेसासउ अप्पानाणदंसण संज्जुउ सेसामे वाहिरा भावा सव्वे संजोग लरकणा २ संजोग मुला जिवेण पत्ता दुख्क परंपरा तम्हा संजोग संबंधं सव्वं तिविहे-ण वोसिरिअं.

अर्थ—हुं एक छुं माहरुं कोइ नथी अने हुं कोइनो नथी, एम अदीन मन थको एटले सावधानपणे आत्माने शीखामण दीए; ज्ञान दर्शने करी संजुक्त सहित एहवो सा-स्वतो एक माहरो आत्मा छे शेष थाकता रह्या जे तन धन कुटंबादा संजोग मेलाप रुप लक्षण छे ते सर्वे माहरा आत्म स्वरुपथी बाहीर भाव छे २ संजोग छे तेज मुलकारणथी जीव दुखनी परंपराने पाम्यो ते माटे संसारी संजोग संबंधने मन वचन कायाए करी वोसीराबुं छुं.

आ रुप भावीने जे पुरुषे वा अस्त्रीए शीयल पाळ्या छे तेमना चरीत्र भावी कामने शांत करे नवकार मंत्र शमतो थके पण अस्त्री साथे नही, आनीम मंत्र जीता पुठदी करीए तेम नवकार एक गणी पारे नहीं लों सुधी अभीग्र वीधी बहु सारी लागे छे मण ...

माटे रोज करवा जोग्यछे गंदगीमां वीशेशे करवा जोग्य छे.

आ प्रश्नोत्तर मारा प्रीय बंधु धर्म स्नेही भाइओनी पेरणाथी लख्यो छे तथा छपाव्यो छे तेमां कंइ जीन आज्ञाए वीरुध लखायुं होय ते बीजा शास्त्रमां जोइने धर्म बंधुओए सुधारवुं ए माहारी वीनंती छे.

पर्मदेवपरमात्मा गुरुत्रुथी आत्मराय ॥
एपर्मपदशेवता अनुपइच्छा पूर्णथाय ॥

सवंत. १९५२ ना जेठ वद ४ ने सोमे पूर्ण थ

